

მეექვნიდ რეოხითი სამართალი

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: http://www.supremecourt.ge/default.aspx?sec_id=133&lang=1

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე
2018, №1

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)
2018, №1

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)
2018, №1

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)
2018, №1

გადაწყვეტილებების შერჩევასა
და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი **ზაზა ჯაფარიძე**

ტექნიკური რედაქტორი **მარიკა მაღალაშვილი**

რედაქციის მისამართი: 0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების
ქ. №32, ტელ: 299 04 18; www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და
საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო
სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

1. ზოგადი დებულებანი

უღირსი მემკვიდრე

სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება

გადანყვითლება საქართველოს სასჯელით

№ას-1101-1021-2017

15 თებერვალი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება, მემკვიდრედ და მესაკუთრედ ცნობა, სამკვიდრო მონაწილის ბათილად ცნობა, ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა (ძირითად სარჩელში); უღირს მემკვიდრედ ცნობა (შეგებებულ სარჩელში)

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ო. ნ-ი (შემდეგში: მამკვიდრებელი) გარდაიცვალა 2013 წლის 06 იანვარს. მას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე, შვილები – თ. ნ-ი (შემდეგში: მოსარჩელე) და გ. ნ-ი (შემდეგში: მოპასუხე).

2. თელავის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 02 ოქტომბრის განაჩენით დადგენილია, რომ ლ. გ-ი (შემდეგში: ბრალდებული) მამკვიდრებლის განზრახ მკვლელობის ბრალდებით ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 108-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში. ამავე განაჩენის შესაბამისად, მოსარჩელე ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლის მეორე ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით და 375-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში (ქურდობა, ესე იგი სხვისი მოძრავი ნივთის ფარული დაუფლება მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით, იგივე ქმედება: რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია; მძიმე ან/და განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის დაფარვა წინასწარ შეუპირებლად). განაჩენის მიხედვით, ბრალდებულმა ჩაიდინა განზრახ მკვლელობა. მის მი-

ერ ჩადენილი ქმედება გამოიხატა შემდეგში: 2012 წლის სექტემბერის თვის ბოლოდან იგი არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა მოსარჩელესთან. თანაცხოვრების დაწყების შემდეგ, მან გაიცნო მოსარჩელის მამა – მამკვიდრებელი, რომელსაც ბრალდებულმა უთხრა, რომ არ ჰყავდა ნათესავები – მშობლები და ცოლ-შვილი. მამკვიდრებელმა აღნიშნული საეჭვოდ მიიღო და აითვალნუნა იგი, რამაც მათ შორის ურთიერთობა დაძაბა. ამით განაწყენებულმა ბრალდებულმა, შურისძიების მოტივით, განიზრახა მოეკლა მამკვიდრებელი. ბრალდებულმა ჩაიდინა დანაშაული გათვალისწინებული სისხლის სამართლის კოდექსის 108-ე მუხლით. მოსარჩელემ ჩაიდინა ქურდობა, ესე იგი, სხვისი მონრავი ნივთის ფარული დაუფლება მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრების მიზნით, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია. მის მიერ ჩადენილი ქმედება გამოიხატა შემდეგში: ფარულად დაეუფლა და მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრა მამკვიდრებლის მეუღლის კუთვნილი ოქროს ნივთები, რითაც დაზარალებულს მიაყენა მნიშვნელოვანი ზიანი. ამავე განაჩენით, მოსარჩელემ ჩაიდინა დანაშაულის დაფარვა, კერძოდ, 2013 წლის 06 იანვარს ბრალდებულმა ჩაიდინა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაული – განზრახ მოკლა მამკვიდრებელი. აღნიშნული გარემოება მკვლელობის ჩადენისთანავე ცნობილი გახდა მოსარჩელისათვის. იგი ვალდებული იყო რა, რომ ბრალდებულის მიერ განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის ჩადენის თაობაზე ეცნობებინა სამართალდამცავი ორგანოებისათვის და ამის საშუალებაც ჰქონდა, დაფარა ბრალდებულის მიერ ჩადენილი განზრახი მკვლელობა და არ აცნობა სამართალდამცავ ორგანოებს. მომხდარის შესახებ მან პოლიციას განუცხადა მას შემდეგ, რაც ისინი მივიდნენ მის ბინაში.

3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 21 თებერვლის განაჩენით სახელმწიფო ბრალმდებლის სააპელაციო საჩივარი მსჯავრდებულის/მოსარჩელის მიმართ, მკვლელობის ნაქეზების ნაწილში გამამტყუნებელი განაჩენის დადგენის შესახებ არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა თელავის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 02 ოქტომბრის განაჩენი. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 23 მაისის განჩინებით პროკურატურის საკასაციო საჩივარი არ იქნა დაშვებული განსახილველად. მოსარჩელე პირობით ვადამდე გათავისუფლდა თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებიდან საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს აღმოსავლეთ საქართველოს ადგილობრივი საბჭოს 2014 წლის 30 იან-

ვრის №02/14-№02/14-0006 გადაწყვეტილებით.

4. მამკვიდრებელმა 1994 წლის 26 მარტს შეადგინა ანდერძი. საანდერძო განკარგულების თანახმად, იგი თავის შვილს – მოსარჩელეს უანდერძებდა მთელ თავის ქონებას, რომელიც მისი გარდაცვალების დღისთვის აღმოჩნდებოდა მამკვიდრებლის კუთვნილებაში.

5. 2014 წლის 30 იანვარს მოსარჩელის ძმამ – მოპასუხემ მიმართა თელავის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსს მამკვიდრებლის სამკვიდრო ქონების მიღების მოთხოვნით. 2014 წლის 30 იანვარს თელავის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსმა გასცა სამემკვიდრეო მოწმობა, რომლის თანახმად მოპასუხემ, როგორც ან გარდაცვლილი მამკვიდრებლის კანონისმიერმა პირველი რიგის მემკვიდრემ, საკუთრებაში მიიღო მამკვიდრებლის კუთვნილი უძრავი ქონება: მდებარე ქ. თბილისი, ქ. ნ-ის ქ. №67, ბ. №13-ში (შემდეგში: სადავო უძრავი ქონება), რომელიც 2014 წლის 03 თებერვალს საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოპასუხის სახელზე.

6. დადგენილია, რომ 2014 წლის 26 თებერვალს დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე სადავო უძრავი ქონება საჯარო რეესტრში აღირიცხა მოპასუხის სიმამრის – ზ. ქ-ის (შემდეგში: მეორე მოპასუხე) სახელზე საკუთრების უფლებით.

7. 2014 წლის 30 იანვარს გაცემული სამკვიდროს მოწმობის საფუძველზე – მოპასუხის სახელზე აღირიცხა ა/მანქანა „ოპელ ვექტრა“ ვინ კოდი WOL0... (შემდეგში: სადავო მოძრავი ქონება), რომელიც 2010 წლის 21 ივლისიდან 2014 წლის 26 თებერვლამდე რეგისტრირებული იყო მამკვიდრებლის სახელზე.

8. 2014 წლის 10 აპრილს მოსარჩელემ განცხადებით მიმართა ნოტარიუსს და მოითხოვა სამკვიდრო მოწმობის გაცემა მამკვიდრებლის დანამთ ქონებაზე (რომელსაც ანდერძი ჰქონდა დაწერილი მოსარჩელის სასარგებლოდ). მოსარჩელემ განცხადებაში აღნიშნა, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 06.01.2013 წელს, ხოლო 09.01.2013 წელს იგი დააკავეს განზრახ მკვლელობაში თანამზრახველობისათვის და თელავის რაიონულმა სასამართლომ გაამართლა 02.10.2013 წელს. განმცხადებელს უარი ეთქვა სამკვიდრო მოწმობის გაცემაზე.

9. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხეთა წინააღმდეგ და მოითხოვა:

10. სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის გაგრძელება და ან გარდაცვლილი მამის დანამთი სამკვიდრო ქონების ანდერძისმიერ მემკვიდრედ და მესაკუთრედ ცნობა $\frac{3}{4}$

ნილზე;

11. ნოტარიუსის მიერ 2014 წლის 30 იანვარს გაცემული №140079483 სამკვიდრო მოწმობისა და მის საფუძველზე მოპასუხის სახელზე საჯარო რეესტრში განხორციელებული საკუთრების უფლების რეგისტრაციის ბათილად ცნობა (განაცხადის №... საკადასტრო კოდი №...;

12. თელავის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსის მიერ 2014 წლის 30 იანვარს გაცემული №1... სამკვიდრო მოწმობისა და მის საფუძველზე მოპასუხის სახელზე – სადავო მოძრავი ქონების საკუთრების უფლებით რეგისტრაციის ბათილად ცნობა (2010 წლის 21 ივლისიდან 2014 წლის 26 თებერვლამდე აღნიშნული ა/მანქანა რეგისტრირებული იყო მამკვიდრებლის სახელზე);

13. მოპასუხესა და მეორე მოპასუხეს შორის დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულების (დამონმების თარიღი 26/02/2014წ.) და აღნიშნული გარიგების საფუძველზე მეორე მოპასუხის სახელზე განხორციელებული საკუთრების უფლების რეგისტრაციის ბათილად ცნობა.

14. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს. მოპასუხემ სარჩელთან ერთად განსახილველად წარმოადგინა შეგვებულ სარჩელი მოსარჩელის უღირს მემკვიდრედ ცნობის მოთხოვნით.

15. თელავის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 11 აგვისტოს გადაწყვეტილებით თავდაპირველი სარჩელი სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის გაგრძელებისა და მამკვიდრებლის დანაშთი სამკვიდრო ქონების ანდერძისმიერ მემკვიდრედ და მესაკუთრედ $\frac{3}{4}$ ნილზე ცნობის თაობაზე დაკმაყოფილდა. ბათილად იქნა ცნობილი მოპასუხეებს შორის დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულება და აღნიშნული გარიგების საფუძველზე მეორე მოპასუხის სახელზე განხორციელებული საკუთრების უფლების რეგისტრაცია. შეგვებულ სარჩელი უარყოფილი იქნა.

16. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 მაისის გადაწყვეტილებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა. თელავის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 11 აგვისტოს გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება – თავდაპირველი სარჩელი უარყოფილი იქნა. შეგვებულ სარჩელი დაკმაყოფილდა და მოსარჩელე ცნობილი იქნა უღირს მემკვიდრედ.

17. საპელაციო პალტამ დადგენილად მიიჩნია ამ განჩინების პპ: 1-8-ში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები.

18. დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების ანალიზის სა-

ფუძველზე შეგებებული სარჩელი უღირს მემკვიდრედ ცნობის შესახებ პალატამ საფუძვლიანად მიიჩნია და მიუთითა, რომ სამოქალაქო კოდექსის სამემკვიდრეო სამართლის ნორმები აწესრიგებს გარდაცვლილი პირის ქონების სხვა პირებზე გადასვლასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს, ადგენს მემკვიდრეთა წრეს, კანონისმიერი და ანდერძისმიერი მემკვიდრეობის მიღების ვადებს და ა.შ.

19. დავის სამართლებრივი მონესრიგებისას სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა შემდეგი ნორმატიული დანაწესებით და განახორციელა შემდეგი განმარტებები:

20. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ-ის) 1307-ე მუხლის თანახმად, მემკვიდრეები შეიძლება იყვნენ: ა. კანონით მემკვიდრეობის დროს – პირები, რომლებიც ცოცხლები იყვნენ მამკვიდრებლის სიკვდილის მომენტისათვის, და აგრეთვე, მამკვიდრებლის შვილები, რომლებიც მისი გარდაცვალების შემდეგ ცოცხალი დაიბადებინან; ბ. ანდერძით მემკვიდრეობისას – პირები, რომლებიც ცოცხლები იყვნენ მამკვიდრებლის სიკვდილის მომენტისათვის, აგრეთვე ისინი, რომლებიც ჩაისახნენ მის სიცოცხლეში და დაიბადნენ მისი გარდაცვალების შემდეგ, მიუხედავად იმისა, მისი შვილები არიან ისინი თუ არა, ასევე, იურიდიული პირები.

21. სსკ-ის 1336-ე მუხლის თანახმად, კანონით მემკვიდრეობის დროს თანასწორი უფლებით მემკვიდრეებად ითვლებიან: I. პირველ რიგში – გარდაცვლილის შვილები, გარდაცვლილის შვილი, რომელიც მისი სიკვდილის შემდეგ დაიბადა, მეუღლე, მშობლები (მშვილებლები).

22. სსკ-ის 1371-ე მუხლის თანახმად, მამკვიდრებლის შვილებს, მშობლებსა და მეუღლეს, ანდერძის შინაარსის მიუხედავად, ეკუთვნით სავალდებულო წილი, რომელიც უნდა იყოს იმ წილის ნახევარი, რაც თითოეულ მათგანს კანონით მემკვიდრეობის დროს ერგებოდა (სავალდებულო წილი). სამემკვიდრეო სამართლის ნორმით განსაზღვრულია არა მხოლოდ იმ პირთა წრე, რომლებსაც გააჩნიათ მემკვიდრეობის უფლება, არამედ იმათიც, ვისაც შეიძლება ჩამოერთვას ეს უფლება. კერძოდ, სსკ-ის 1310-ე მუხლის თანახმად, არც კანონით და არც ანდერძით მემკვიდრე არ შეიძლება იყოს პირი, რომელიც განზრახ ხელს უშლიდა მამკვიდრებელს მისი უკანასკნელი ნების განხორციელებაში და ამით ხელს უწყობდა თავისი ან მისი ახლობელი პირების მოწვევას მემკვიდრეებად ან სამკვიდროში მათი წილის გაზრდას, ანდა ჩაიდინა განზრახი დანაშაული ან სხვა ამორალური საქციელი მოანდერძის მიერ ანდერძში გამოთქმული უკა-

ნასკნელი ნებასურვილის საწინააღმდეგოდ, თუ ეს გარემოებანი დადასტურებული იქნება სასამართლოს მიერ (უღირსი მემკვიდრე).

23. სსკ-ის 1311-ე მუხლის თანახმად, შვილების კანონით მემკვიდრეებად ვერ იქნებიან მშობლები, რომლებსაც ჩამოერთმევათ მშობლის უფლება და სამკვიდროს გახსნის დღისათვის არ არიან აღდგენილნი ამ უფლებებში. კანონით მემკვიდრეები ვერ იქნებიან აგრეთვე პირნი, რომლებიც ბოროტად თავს არიდებდნენ მათზე დაკისრებულ მოვალეობას, ერჩინათ მამკვიდრებელი, თუ ეს გარემოება დადასტურებულია სასამართლო წესით.

24. სსკ-ის 1354-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მონდერძეს შეუძლია ანდერძით მემკვიდრეობა ჩამოართვას ერთ, რამდენიმე ან ყველა კანონით მემკვიდრეს და იგი არ არის ვალდებული მიუთითოს ამის მოტივზე. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, პირი, რომელსაც ანდერძის პირდაპირი მითითებით ჩამოერთვა მემკვიდრეობა, ვერც კანონით მემკვიდრე ვერ იქნება ქონების იმ ნაწილზე, რომელიც ანდერძში არ შესულა, ასევე – მაშინაც, როცა ანდერძით მემკვიდრეებმა უარი თქვეს სამკვიდროს მიღებაზე. აღნიშნული ნორმების საფუძველზე, მემკვიდრეობის უფლება პირს შეიძლება ჩამოერთვას და ცნობილი იქნეს უღირს მემკვიდრედ, თუ მის მიერ ჩადენილი განზრახვი ქმედებები მიმართულია მამკვიდრებლის უკანასკნელი ნება-სურვილის განხორციელების წინააღმდეგ (სკ-ის 1310 მუხლი); კანონით მემკვიდრეობის უფლებას კარგავენ პირები, რომლებიც არ ასრულებენ კანონით მათზე დაკისრებულ მოვალეობებს, მაგალითად, რჩენის მოვალეობას (სკ-ის 1311-ე მუხლი), ასევე მამკვიდრებელს უფლება აქვს, ანდერძის პირდაპირი მითითებით მემკვიდრეობა ჩამოართვას კანონით მემკვიდრეებს, რის გამოც ეს პირები ვერც კანონით მემკვიდრეობის საფუძველზე მიიღებენ სამკვიდროს და ვერ ანდერძისმიერი მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღებაზე უარის თქმის შემთხვევაში. სააპელაციო პალატის განმარტებით აღნიშნული ნორმების დისპოზიცია იძლევა იმ დასკვნის საფუძველს, რომ მემკვიდრეობის უფლებას კარგავენ მემკვიდრეები, რომელთა ქცევა არ შეესაბამება მორალურ სტანდარტებს, რომლებიც არღვევენ პრინციპს – კეთილსინდისიერად განახორციელონ უფლებები და მოვალეობები. კანონმდებელი ერთ შემთხვევაში, თავად მამკვიდრებელს ანიჭებს უფლებას, მემკვიდრეობა ჩამოართვას ერთ, რამდენიმე ან ყველა კანონით მემკვიდრეს და იგი არ არის ვალდებული, მიუთითოს ამის მოტივზე. პალატამ გან-

მარტა, რომ მემკვიდრეობის ჩამორთმევა შეიძლება მოხდეს სასამართლოს მეშვეობით. სარჩელი ასეთი უფლების ჩამორთმევის შესახებ სასამართლოში შეიძლება შეიტანოს იმ პირმა, რომლისთვისაც მემკვიდრეობის უფლების ჩამორთმევა დადებით ქონებრივ შედეგთან იქნება დაკავშირებული. აღნიშნულ საკითხთან მიმართებით, სააპელაციო პალატამ იმავდროულად, მიუთითა ჩუქების სახელშეკრულებო ურთიერთობის მომწესრიგებელ 529.1 მუხლზე, რომელიც ადგენს ქცევის შემდეგ წესს: ჩუქება შეიძლება გაუქმდეს, თუ დასაჩუქრებული მძიმე შეურაცხყოფას მიაყენებს ან დიდ უმადურობას გამოიჩინებს მჩუქებლის ან მისი ახლო ნათესავის მიმართ. პალატის განმარტებით, მითითებული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ ჩუქების ხელშეკრულებიდან წარმოშობილი ურთიერთობა მოიცავს გამჩუქებლის შესაძლებლობას, მის მიერ შეცილებულ იქნეს ხელშეკრულება და მისი შედეგები ისეთი სპეციფიკური საფუძვლებით, როგორცაა დასაჩუქრებულის მხრიდან დიდი უმადურობის გამოჩენა ან მძიმე შეურაცხყოფის მიყენება. მჩუქებლის ან მისი ახლო ნათესავის მიმართ შეურაცხყოფა შესაძლოა გამოვლინდეს როგორც ფიზიკურ ქმედებაში, მაგალითად, მისი ქონების, სიცოცხლისა თუ ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნაში, ასევე – სიტყვიერ შეურაცხყოფაში. ჩუქების პირადი ხასიათიდან გამომდინარე, განსაკუთრებულ უმადურობად ჩაითვლება მჩუქებლის მიმართ ისეთი ქმედების განხორციელება, რომელიც მხარეთა შორის სოციალურ-მორალური თვალსაზრისით თუ კეთილსინდისიერების პრინციპის გათვალისწინებით, მიუღებელი ან ნაკლებად მოსალოდნელია. დასაჩუქრებულის მხრიდან უმადურებად ითვლება არამართლზომიერი მოქმედება, რომელიც მიმართულია მჩუქებლის, მისი ოჯახის წევრის ან ახლო ნათესავის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, თავისუფლების, პატივის, ღირსებისა და საქმიანი რეპუტაციის წინააღმდეგ; განზრახი მოქმედება, რომელიც მიზნად ისახავს მჩუქებლისათვის მნიშვნელოვანი ქონებრივი ზიანის მიყენებას; კანონით განსაზღვრულ მოვალეობაზე – არჩინოს ან იზრუნოს იმაზე, რომ მატერიალურად უზრუნველყოფილი იყოს მჩუქებელი – უარის თქმა და ა. შ. სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, მითითებული ნორმების სისტემური ანალიზი იძლევა იმ დასკვნის საფუძველს, რომ კანონმდებლობა როგორც დასაჩუქრებულს, ასევე მემკვიდრეს უდგენს ქცევის მაღალ სტანდარტს, რომელთა განუხრელი დაცვის შემთხვევაში მათ აქვთ შესაძლებლობა ისარგებლონ კანონით გათვალისწინებული იმ უფლებით, რასაც სამემკვიდრეო სამართლისა და ჩუქების მომწესრიგებელი ნორ-

მეზი ადგენს. ამ უფლების მქონე პირის მიერ კეთილსინდისიერი ქცევის მოვალეობის დარღვევისას კი ადგენს სანქციებს, როგორცაა სამემკვიდრეო სამართალში – მემკვიდრეობის ჩამორთმევა, ჩუქების სამართლებრივ ურთიერთობაში – ნაჩუქარის ქონების დაბრუნება. „ზოგადად, სამართლის სისტემები მოიცავენ წესებსა და პრინციპებს – მორალურ მტკიცებებს. მოსამართლეებმა უნდა განიხილონ სხვადასხვა შეხედულებები და მიიღონ ის გადაწყვეტილება, რომელიც სამართალს აქცევს, რაც შეიძლება, მორალურად საუკეთესოდ. ობიექტური სამართალი, რომელიც დაგვას არ იწვევს, არის მხოლოდ კანონმდებლებისა და მოსამართლეების მიერ მიღებული ნაწარმის ოფიციალური გადაწყვეტილებების კრებული. მორალური შეფასება არის სამართლის განუყოფელი ნაწილი“. სწორედ მოცემულ შემთხვევაშია სასამართლო ვალდებული, მოსარჩელის ქმედება პოზიტიური სამართლის გვერდიგვერდ ბუნებითი სამართლის გათვალისწინებითაც შეაფასოს, რომლიდან გამომდინარეც, ნებისმიერი ქცევა, რომელიც ლახავს ან არღვევს ადამიანის თანდაყოლილ ბუნებით უფლებება-მოვალეობებს, მორალურად გაუმართლებელ „დანაშაულად“ ითვლება. ეს ისეთი უფლება-მოვალეობებია, რაც ადამიანს თავისთავად ეკუთვნის, რომელთა დაცვასაც გვაკისრებს მისი ცოცხალ, გონიერ არსებად ყოფნა. მიუხედავად იმისა, რომ ამგვარი მიდგომა საუკუნეთა წინ ჩაისახა და დამკვიდრდა, პალატის მოსაზრებით, იგი დღევანდელი რეალობისთვისაც ცოცხალია. ადამიანის გონი, როგორც მოაზროვნე სუბსტანცია, პოზიტიური სამართლის მიღმა ასევე შეიმეცნება იმ ფუნდამენტურ, თანდაყოლილ ვალდებულებებსა თუ უფლებებს, რაც ადამიანად ყოფნას განაპირობებს და ამართლებს. მოცემულ შემთხვევაში, ამ პრინციპების საწინააღმდეგოდ, მოსარჩელემ მისი ღვიძლი მშობლის, მამის წინაშე ჩაიდინა სრულიად გაუმართლებელი საქციელი. მისი მხრიდან ესოდენ დაბალი ზნეობრივი სტანდარტი გამოვლინდა სასტიკად მოკლული მამის ხსოვნისადმი სრულ უპატივცემულობაში. ასეთ დროს, შვილის სრულიად ბუნებრივი ქცევა უნდა ყოფილიყო ყველა ის მოქმედება, რაც მამის მოკვლის გამო მართლმსაჯულების აღსრულებას – მკვლელის დასჯას – შეუწყობდა ხელს და არა – პირიქით. მართალია, ამის გამო, მოსარჩელე დღისაჯა სისხლის სამართლის წესით, მაგრამ ეს ვერ იქნება სამოქალაქო კუთხით მისი ამორალური ქმედების შეფასების საპიროვნო არგუმენტი და იმის წინაპირობა, სასტიკად მოკლული მამის ქონება, მკვლელისთვის ხელის დაფარების, მისი არგათქმის პირობებში, დაიმკვიდროს შვილმა. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა,

რომ საერთაშორისო გადანყვეტილებებში, მაგ. ავტორიტეტული სამართლის ქვეყნის – გერმანიის – მყარ სასამართლო პრაქტიკაში დაზარალებულის დაკმაყოფილების ერთ-ერთ კრიტერიუმად მიჩნეულია დამნაშავეის შესაბამისი, მრავალწლიანი პატიმრობის სასჯელით დასჯა. მაშასადამე, იგულისხმება, რომ დაზარალებული გარკვეულ მორალურ დაკმაყოფილებას ჰპოვებს დამნაშავეის სათანადოდ დასჯის შედეგად. მოცემულ შემთხვევაში კი შვილმა მამის მკვლელი არათუ არ გაამჟღავნა, არამედ საკუთარი აქტიური მოქმედებით ხელი შეუწყო კიდევ მძიმე დანაშაულის დაფარვას (მოკლულის სხეულიდან ამოღებული დანა, რომელიც მკვლელმა მას მიუტანა, დამალა). ამიტომ, ამ ყველა გარემოების გათვალისწინებით, მემკვიდრის უღირსობას პოზიტიურ სამართალთან ერთად სწორედ ბუნებითი სამართლის კანონებთან ერთად უნდა მიეცეს შეფასება, ანუ მემკვიდრის მორალური შეფასების ქრილში, რაც შედეგად სამემკვიდრეო სიკეთის (მამკვიდრებლის ქონების მიღების უფლება) დაკარგვას იწვევს. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში, შეგებებული სარჩელის ავტორის მოთხოვნა მოპასუხის – მამკვიდრებლის შვილის – მიმართ უღირს მემკვიდრედ ცნობის შესახებ ემყარება იმ გარემოებას, რომ მან ჩაიდინა განზრახ მძიმე დანაშაული, კერძოდ, განაჩენით დადგენილია, რომ „ნაცვლად იმისა, რომ ბრალდებულის მიერ განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის ჩადენის თაობაზე ეცნობებინა სამართალდამცავი ორგანოებისათვის და ამის საშუალებაც ჰქონდა, მოპასუხემ დაფარა ბრალდებულის მიერ ჩადენილი განზრახი მკვლელობა და არ აცნობა სამართალდამცავ ორგანოებს. მომხდარის შესახებ მან პოლიციას განუცხადა მას შემდეგ, რაც ისინი მივიდნენ მის ბინაში“.

25. პალატამ მიიჩნია, რომ სსკ-ის 1310-ე მუხლის ნორმის დისპოზიცია იძლევა ნორმის ფართოდ განმარტების შესაძლებლობას, კერძოდ, აღნიშნული ნორმა მიუთითებს, რომ განზრახ მოქმედება მემკვიდრედ მონვევის მიზნით უნდა იყოს ჩადენილი და არა ამ მიზნის გარეშე. მაგალითად, როდესაც საქმე შეეხება ანდერძის გაყალბებას ან განადგურების შემთხვევას. მითითებული ნორმის საფუძველზე, მემკვიდრის ასეთი მოქმედებები უღირს მემკვიდრედ ცნობის საფუძველია. აღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატას მიაჩნია, რომ, რადგან მითითებული ნორმით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგი ვრცელდება უფრო მსუბუქ შემადგენლობაზე, მით უფრო, შესაბამისი შედეგი უნდა დადგეს იმ ვითარებაშიც, როდესაც სახეზეა უფრო მძიმე შემთხვევა, როგორცაა განზრახ მძიმე დანაშაულის ჩა-

დენა – მშობლის მიმართ ჩადენილი განზრახ მკვლელობის დაფარვა. გარდა იმისა, რომ ასეთი ქცევა კანონით დასჯადი ქმედებაა, რა თქმა უნდა, არ შეესაბამება მორალური ქცევის სტანდარტს. შვილების მოვალეობა იზრუნონ მშობლებისათვის და დაეხმარონ მათ, არჩინონ შრომისუუნარო მშობლები, რომლებსაც დახმარება სჭირდებათ (სსკ-ის 1218-ე მუხლი).

26. ზემოთ მოხმობილი ნორმების ანალიზის საფუძველზე პალატამ დაასკვნა, რომ ის, ვინც არ გაამართლებს მშობლის მოლოდინს მასთან მიმართებით კეთილსინდისიერ ქცევასთან დაკავშირებით, კარგავს მშობლისაგან ქონებრივი სიკეთით მიღების შესაძლებლობას. კონკრეტულ საქმეზე განაჩენით დადგენილი გარემოებები იძლევა იმ დასკვნის საფუძველს, რომ დაირღვა მშობელთან მიმართებით შვილის კეთილსინდისიერი ქცევის სტანდარტი, შესაბამისად, მემკვიდრეს უნდა ჩამოერთვას მამკვიდრებლის ქონების საკუთრებაში მიღებისა და ამ სიკეთით სარგებლობის უფლება. შესაბამისად, პალატამ მიიჩნია, რომ სსკ-ის 1310-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგი უნდა გავრცელდეს კონკრეტულ გარემოებებზეც და შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდეს.

27. ამასთან, პალატამ მიიჩნია, რომ არსებობს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის სხვა ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველიც, კერძოდ, სსკ-ის 1424-ე მუხლის თანახმად, სამკვიდრო მიღებულ უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში სამკვიდროს გახსნის დღიდან. აღნიშნული ნორმა ადგენს დროს, რომლის განმავლობაშიც მემკვიდრემ უნდა გამოთქვას სამკვიდროს მიღების სურვილი. სამკვიდროს მისაღებად საჭირო მოქმედებები (სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობა და მართვა, განცხადების შეტანა სანოტარო ორგანოში) შესრულებული უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში. დადგენილი ვადის გაშვების შემთხვევაში მემკვიდრე, როგორც წესი, კარგავს სამკვიდროს მიღების უფლებას. მხოლოდ საპატიო მიზეზების არსებობისას სასამართლოს შეუძლია გააგრძელოს სამკვიდროს მიღების ვადა. კერძოდ, სსკ-ის 1426-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამკვიდროს მისაღებად დადგენილი ვადა შეიძლება გააგრძელოს სასამართლომ, თუ ვადის გადაცილების მიზეზები საპატიოდ იქნება მიჩნეული. ვადის გასვლის შემდეგ სამკვიდრო შეიძლება მიღებულ იქნეს სასამართლოსათვის მიმართვის გარეშეც, თუ თანახმა იქნება სამკვიდროს მიმღები ყველა მემკვიდრე. გაშვებული ვადის საპატიოდ ან არასაპატიოდ მიჩნევა სასამართლოს შეხედულებით წყდება და იგი უნდა ემყარებოდეს საქმის იმ ფაქტობრივ გარემოებებს, რომლებიც სარწმუნო-

ნოს ხდიან, რომ მემკვიდრეს, ობიექტური მიზეზების გამო, არ შეეძლო ფაქტობრივად დაუფლებოდა სამკვიდრო ქონებას ან მიემართა სანოტარო ორგანოსთვის.

28. სააპელაციო პალატამ მიუთითა ერთ-ერთ საქმეზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებაზე, რომლის მიხედვით, „ნორმაში (სკ-ის 1426 მუხლი) მითითებული დათქმა საპატიო მიზეზის თაობაზე წარმოადგენს შეფასების საკითხს და მოსარჩელის ვალდებულებაა, მიუთითოს იმგვარ სარწმუნო გარემოებებზე, რომელთა ანალიზითაც სასამართლო მივა დასკვნამდე, რომ მემკვიდრეს არ ჰქონდა ობიექტური შესაძლებლობა, დადგენილ ვადაში მიემართა ნოტარიუსისათვის ან უშუალოდ დაუფლებოდა სამკვიდროს, რამდენადაც სამკვიდროს მიღება, იურიდიული თვალსაზრისით, წარმოადგენს ცალმხრივი ნების გამოვლენას და სამართლებრივი შედეგის მისაღწევად მხოლოდ ნების არსებობა არ არის საკმარისი, რამდენადაც ნება შინაგანი, სუბიექტური კომპონენტია და იურიდიული ძალის მატარებელი მხოლოდ მას შემდეგ ხდება, რაც დასრულდება მისი ობიექტურად შეცნობადად გამოხატვის პროცესი“ (საქმე №ას-421-398-2014 (ბ)).

29. პალატამ მიუთითა სსკ-ის 1423-ე მუხლზე და განმარტა, რომ მითითებული ნორმა ითვალისწინებს მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღებას როგორც პირადად, ისე წარმომადგენლის მეშვეობით. სსსკ-ის 96.1 ნაწილის თანახმად, წარმომადგენლის უფლებამოსილება უნდა ჩამოყალიბდეს კანონის შესაბამისად გაცემულ და გაფორმებულ მინდობილობაში. მოქალაქის მიერ გაცემული მინდობილობა უნდა დამოწმდეს სანოტარო წესით ან იმ ორგანიზაციის მიერ, სადაც მარწმუნებელი მუშაობს ან სწავლობს, იმ სტაციონარული სამკურნალო დაწესებულების ადმინისტრაციის მიერ, სადაც მოქალაქე სამკურნალოდ იმყოფება, შესაბამისი სამხედრო ნაწილის მიერ, თუ მინდობილობა სამხედრო მოსამსახურემ გასცა. პენიტენციურ დაწესებულებაში მოთავსებული პირის მიერ გაცემულ მინდობილობას ამოწმებს ამ დაწესებულების დირექტორი.

30. მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 2013 წლის 06 იანვარს, მოსარჩელე პატიმრობაში იმყოფებოდა 2013 წლის 09 იანვრიდან 2014 წლის 30 იანვრამდე. დადგენილია, რომ მოსარჩელემ სამკვიდრო მონობის მიღების შესახებ განცხადებით ნოტარიუსს მიმართა 2014 წლის 10 აპრილს. საქმის მასალებით ასევე დადგენილია, რომ მოსარჩელემ პატიმრობაში ყოფნის პერიოდში ადვოკატის დახმარებით, 2013 წლის 28 იანვარს, ანუ დაპატიმრებიდან 20 დღე-

ში, განაახლა ამონაწერი საჯარო რეესტრიდან მოსარჩელის საკუთრებაში არსებულ უძრავ ნივთზე და №5 ქალთა პატიმრობის, სანახევროდ ღია და დახურული თავისუფლების აღკვეთის შერეული ტიპის დაწესებულებაში სანოტარო წესით დადასტურებული მინდობილობის საფუძველზე გაასხვისა მისი კუთვნილი უძრავი ნივთი. ამდენად, პატიმრობის მიუხედავად, მას ჰქონდა შესაძლებლობა ადვოკატის მეშვეობით მიემართა განცხადებით ნოტარიუსისათვის (სსკ-ის 1423-ე მუხლი). პალატამ ასევე მიუთითა, რომ პატიმრობის შესახებ კოდექსის მე-16 მუხლის თანახმად, ბრალდებულს/მსჯავრდებულს უფლება აქვს, შეუზღუდავი რაოდენობით გაგზავნოს და მიიღოს წერილები საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, გარდა ამ კოდექსით გათვალისწინებული შემთხვევისა. პენიტენციურ დაწესებულებაში მოთავსებულ ბრალდებულს/მსჯავრდებულს შორის მიმონერა აკრძალულია. ბრალდებულის/მსჯავრდებულის სახელზე შემოსული წერილის მისთვის ჩაბარებას, აგრეთვე ბრალდებულის/მსჯავრდებულის წერილის ადრესატისთვის გაგზავნას უზრუნველყოფს პენიტენციური დაწესებულება. პირადი ხასიათის კორესპონდენცია ადრესატს ბრალდებულის/მსჯავრდებულის ხარჯით ეგზავნება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატამ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს ჰქონდა ორი შესაძლებლობა მემკვიდრეობის მისაღებად, კერძოდ, ადვოკატის/წარმომადგენლის დახმარებით, რომლის მომსახურებითაც ის სარგებლობდა პატიმრობის განმავლობაში და ასევე, უშუალოდ, პენიტენციალური დაწესებულების დახმარებით, ნოტარიუსისათვის განცხადების გაგზავნის გზით. არცერთი შესაძლებლობა მოსარჩელის მიერ არ ყოფილა გამოყენებული. აღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატა მივიდა დასკვნამდე, რომ პენიტენციალურ დაწესებულებაში ყოფნის ფაქტი ვერ იქნება მიჩნეული სამკვიდროს მიღების ვადის საპატიოდ გაშვების საფუძველად.

31. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 მაისის გადაწყვეტილების გაუქმებისა და სარჩელის დაკმაყოფილების მოთხოვნით საკასაციო საჩივარი წარმოადგინა მოსარჩელემ.

32. საკასაციო საჩივარი ეფუძნება შემდეგ გარემოებებსა და მოსაზრებებს:

33. სასამართლომ არასწორად განმარტა საქართველოს სსკ-ის 1310-ე მუხლი. პალატამ აგრეთვე გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუთებისას გამოიყენა ანალოგიის პრინციპი. მემკვიდრეობითი სამართლის კონკრეტული საკითხის გადან-

ყვეტისას გამოიყენა ვალდებულებითი სამართლის, კერძოდ, ჩუქების მომწესრიგებელი ნორმების შედარებითი ანალიზი. არასწორად გამოიყენა ჩუქების მომწესრიგებელი ნორმები. მემკვიდრეობის ჩამორთმევა ხდება სსკ-ის 1310-ე მუხლის შესაბამისად. აღნიშნულ ნორმაში ჩამოთვლილია ის საფუძვლები, რაც დაინტერესებული პირის მიერ სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში სასამართლოს მიერ დადასტურებული უნდა იქნეს. პალატამ ზოგად შეხედულებებზე და არა კანონზე დაყრდნობით ბუნებითი სამართლის მოშველიებით შეაფასა და არასწორად განმარტა სსკ-ის 1310-ე მუხლის დანაწესი. სააპელაციო პალატამ აგრეთვე დაარღვია ხელისუფლების დანაწილების პრინციპი და სამართალშემოქმედებითი საქმიანობა განახორციელა. მოსამართლეს ეკრძალებოდა „ბუნებითი სამართლის მოძღვრების გამოყენება, რომელიც სამართლის წყაროდ იმ სამართლებრივ დებულებებს მიიჩნევს, რომელიც გამომდინარეობს ადამიანის ბუნებიდან და გონებრივად შეცნობადია. ასეთი დებულებების ქმედითობა დამოკიდებული არ არის იმაზე, განხორციელებულია იგი თუ არა სამართლებრივი აქტის საფუძველზე. მოსამართლე ექვემდებარება მხოლოდ კანონს. სამოსამართლო სამართალი არის არა სამართლის წყარო, არამედ სამართლის შემეცნების წყარო. აგრეთვე, პალატამ თავისი პოზიციის დასამტკიცებლად მოიშველია გერმანიის სასამართლო პრაქტიკა, რომელიც ეხება სისხლის სამართლის სფეროს. რა საფუძველი აქვს სააპელაციო პალატას გერმანიის სასამართლოს სისხლის სამართლის სასამართლო პრაქტიკაზე აპელირებით დაასაბუთოს საქართველოს სამოქალაქო სამართალწარმოების საქმეზე გადანყვეტილება სრულიად გაუგებარია და სცდება ყველანაირ სამართლებრივ სტანდარტს. სისხლის სამართლის სამართალწარმოებისას მოსარჩელემ განმარტა მიზეზი იმის შესახებ, რომ ვერ განაცხადა მომხდარი დანაშაულის შესახებ: ბრალდებული მას დაემუქრა სიცოცხლის მოსპობით. მას არ გაუნადგურებია მის სახლში არსებული მკვლელობის მტკიცებულებები, რომელიც პოლიციამ ამოიღო, როდესაც ისინი სახლში მივიდნენ, მათ მოსარჩელემ გადასცა მის სახლში არსებული დანაშაულის იარაღი და განუცხადა მომხდარის შესახებ. ამ დროს, ბრალდებული ჯერ კიდევ არ იყო დაკავებული და იძებნებოდა. სააპელაციო პალატამ მიუთითა პარალელზე ანდერძის გაყალბებას ან განადგურებას და დანაშაულის დაფარვას შორის. ანდერძის გაყალბების ან განადგურების მიზანი პირდაპირ კავშირშია პირის ნება-სურვილთან მიიღოს მემკვიდრეობა ან ხელი შეუშალოს სხვა მემკვიდრეს, რათა გაზარდოს მისაღები წილი სამკვიდროდან. ხოლო დანაშა-

ულის დაფარვა სამკვიდროს მიღებასთან არანაირ კავშირში არ არის ვინაიდან იგი ხორციელდება წინასწარ შეუპირებლად, პროკურატურა მოსარჩელეს ბრალს სდებდა მკვლელობის თანამონაწილეობაში, რაც არ გაიზიარა სისხლის სამართლის სასამართლომ და მოსარჩელე სრულად გაამართლა წარდგენილ ბრალდებაში. აღნიშნული განაჩენი კანონიერ ძალაშია.

34. პალატამ არ მისცა შეფასება პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას იმის შესახებ, რომ ნოტარიუსმა წერილობით დაადასტურა მოპასუხის მხრიდან მისი როგორც მემკვიდრის არსებობის დამაღვა.

35. პალატამ თავის გადაწყვეტილებაში მიუთითა სსსკ-ის 1423-ე, 1424-ე, 1426-ე მუხლებზე. მოიყვანა ციტირება უზენაესი სასამართლოს მიერ ერთ-ერთ საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილებიდან და არასწორი შეფასება მისცა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ გარემოებებს.

36. სასჯელის მოხდისაგან გათავისუფლების შემდეგ მოსარჩელისათვის ცნობილი გახდა, რომ 2014 წლის 30 იანვარს მოპასუხეს მიუმართავს თელავის სანოტაო ბიუროს ნოტარიუსისათვის სამკვიდრო ქონების მიღების მოთხოვნით. მან ნოტარიუსს დაუმღაპრა პირველი რიგის მემკვიდრის არსებობა. მისთვის ცნობილი იყო მამკვიდრებლის სურვილი ანდერძით მთელი სამკვიდრო ქონების მოსარჩელისათვის დატოვების შესახებ. ანდერძი შედგენილია 1994 წლის 26 მარტს. საანდერძო განკარგულების თანახმად კი, მთელი ქონება ერგო მოსარჩელეს.

37. პალატამ თავისი გადაწყვეტილებით საპატიოდ არ ჩათვალა ის გარემოება, რომ ობიექტურად სამკვიდროს გახსნიდან ექვსი თვის ვადაში მოსარჩელე ვერ დაეუფლებოდა სამკვიდრო ქონებას, ვინაიდან მოსარჩელე იმყოფებოდა პატიმრობაში. სააპელაციო პალატის დასაბუთება იმგვარია, რომ სსკ-ის 1423-ე მუხლის შესაბამისად მოსარჩელეს უნდა ემოქმედა პენიტენციურ დაწესებულებაში და წარმომადგენლის მეშვეობით უნდა მიმეღო მემკვიდრეობა სამკვიდროს გახსნიდან ექვსი თვის ვადაში.

38. კასატორი აღნიშნავს, რომ სსკ-ის 1423-ე მუხლი ეხება მემკვიდრის უფლებას, რომელიც არის ალტერნატიული უფლება და შესაძლებლობა მემკვიდრემ წარმომადგენლის მეშვეობით მიიღოს სამკვიდრო ნებისმიერ დროს და ნებისმიერ ვითარებაში. აღნიშნული ნორმები არ წარმოადგენს სამკვიდროს მიღების ფაქტობრივად ხელშეშლის გამაბათილებელ სავალდებულო ნორმებს. მით უფრო, რომ იგივე კოლეგიას უკვე აქვს მსგავს შემთხვევაზე სხვაგვარი განმარტება გაკეთებული, სა-

დაც არ გამოუყენებია აღნიშნული საკანონმდებო ნორმები. ამდენად, სააპელაციო პალატამ არასწორად განმარტა სსკ-ის 1426-ე მუხლის პირველი ნაწილის დანაწესი.

39. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის შესაძომწმებლად, ხოლო 2017 წლის 17 ნოემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის სამართლებრივი საფუძვლით [დისპოზიცია: საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და არაქონებრივ დავებში დასაშვებია თუ საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას].

სამოტივაციო ნაწილი:

40. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის საფუძვლები, შეამოწმა სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთება და მიაჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

41. საკასაციო საჩივრით სადავოა, როგორც სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის გაგრძელებისა და მამკვიდრებლის დანაშთი სამკვიდრო ქონების ნაწილზე ანდერძისმიერ მემკვიდრედ და მესაკუთრედ მოსარჩელის ცნობაზე უარის თქმის, აგრეთვე, მოსარჩელის უღირს მემკვიდრედ ცნობის მართლობიერება (სასარჩელო მოთხოვნის უარყოფა და შეგებებული სარჩელის წარმატებულობა. იხ., ამ განჩინების პპ: 9-13, 14 15, 16).

42. საკასაციო საჩივრის საფუძვლების (კასაციის მიზეზების) კვლევისათვის, უპირველესად, უნდა აღინიშნოს სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმეზე დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომელთა მიმართ კასატორს საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენია და ამდენად, საკასაციო პალატისათვის სავალდებულო ძალის მქონეა [სსსკ-ის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილი].

43. 2013 წლის 06 იანვარს გარდაცვლილ მამაკვიდრებელს დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე, შვილები: მოსარჩელე და მოპასუხე.

44. თელავის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 02 ოქტომ-

ბრის კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით (იხ., ამ განჩინების პპ: 2, 3) დადგენილია, რომ ბრალდებული მამკვიდრებლის განზრახ მკვლელობის ბრალდებით ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 108-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში, რაც გამოიხატა შემდეგში: 2012 წლის სექტემბერის თვის ბოლოდან იგი არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა მოსარჩელესთან. თანაცხოვრების დანყების შემდეგ, მან გაიცნო მოსარჩელის მამა – მამკვიდრებელი, რომელსაც ბრალდებულმა უთხრა, რომ არ ჰყავდა ნათესავები – მშობლები და ცოლ-შვილი. მამკვიდრებელმა აღნიშნული საეჭვოდ მიიღო და აითვალწუნა იგი, რამაც მათ შორის ურთიერთობა დაძაბა. ამით განაწყენებულმა ბრალდებულმა, შურისძიების მოტივით, განიზრახა მოეკლა მამკვიდრებელი.

45. ამავე განაჩენის შესაბამისად, მოსარჩელე ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლის მეორე ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით და 375-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში. მოსარჩელემ ჩაიდინა ქურდობა, ე.ი. სხვისი მოძრავი ნივთის ფარული დაუფლება მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია, რაც გამოიხატა შემდეგში: ფარულად დაეუფლა და მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრა მამკვიდრებლის მეუღლის (მისი მამის მეუღლის) კუთვნილი ოქროს ნივთები, რითაც დაზარალებულს მიაყენა მნიშვნელოვანი ზიანი.

46. ამავე განაჩენის შესაბამისად, მოსარჩელემ ჩაიდინა დანაშაულის დაფარვა, კერძოდ, 2013 წლის 06 იანვარს ბრალდებულმა ჩაიდინა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაული – განზრახ მოკლა მამკვიდრებელი. აღნიშნული გარემოება მკვლელობის ჩადენისთანავე ცნობილი გახდა მოსარჩელისათვის. იგი ვალდებული იყო რა, რომ ბრალდებულის მიერ განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის ჩადენის თაობაზე ეცნობებინა სამართალდამცავი ორგანოებისათვის და ამის საშუალებაც ჰქონდა, დაფარა ბრალდებულის მიერ ჩადენილი განზრახი მკვლელობა და არ აცნობა სამართალდამცავ ორგანოებს. მომხდარის შესახებ მან პოლიციას განუცხადა მას შემდეგ, რაც ისინი მივიდნენ მის ბინაში.

47. მოსარჩელე პირობით ვადამდე გათავისუფლდა თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებიდან საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს აღმოსავლეთ საქართველოს ადგილობრივი საბჭოს 2014 წლის 30 იანვრის №02/

14-№02/14-0006 გადაწყვეტილებით.

48. მამკვიდრებელმა 1994 წლის 26 მარტს შეადგინა ანდერძი. საანდერძო განკარგულების თანახმად, იგი თავის შვილს – მოსარჩელეს უანდერძებდა მთელ თავის ქონებას, რომელიც მისი გარდაცვალების დღისთვის აღმოჩნდებოდა მის კუთვნილებაში.

49. 2014 წლის 30 იანვარს მოსარჩელის ძმამ – მოპასუხემ მიმართა თელავის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსს მამკვიდრებლის სამკვიდრო ქონების მიღების მოთხოვნით. 2014 წლის 30 იანვარს თელავის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსმა გასცა სამკვიდრეო მოწმობა, რომლის თანახმად მოპასუხემ, როგორც ან გარდაცვლილი მამკვიდრებლის კანონისმიერმა პირველი რიგის მემკვიდრემ, საკუთრებაში მიიღო მამკვიდრებლის კუთვნილი უძრავი ქონება: მდებარე ქ. თბილისი, ქ. წ-ის ქ. №67, ბ. №13-ში (შემდეგში: სადავო უძრავი ქონება), რომელიც 2014 წლის 03 თებერვალს საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოპასუხის სახელზე.

50. დადგენილია, რომ 2014 წლის 26 თებერვალს დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე სადავო უძრავი ქონება საჯარო რეესტრში აღირიცხა მოპასუხის სიმამრის – ზ. ქ-ის (შემდეგში: მეორე მოპასუხე) სახელზე საკუთრების უფლებით.

51. 2014 წლის 30 იანვარს გაცემული სამკვიდროს მოწმობის საფუძველზე – მოპასუხის სახელზე აღირიცხა ა/მანქანა „ოპელ ვექტრა“ ვინ კოდი WOL0... (შემდეგში: სადავო მოძრავი ქონება), რომელიც 2010 წლის 21 ივლისიდან 2014 წლის 26 თებერვლამდე რეგისტრირებული იყო მამკვიდრებლის სახელზე.

52. 2014 წლის 10 აპრილს მოსარჩელემ განცხადებით მიმართა ნოტარიუსს და მოითხოვა სამკვიდრო მოწმობის გაცემა მამკვიდრებლის დანამთ ქონებაზე (რომელსაც ანდერძი ჰქონდა დაწერილი მოსარჩელის სასარგებლოდ). მოსარჩელემ განცხადებაში აღნიშნა, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 06.01.2013 წელს, ხოლო 09.01.2013 წელს იგი დააკავეს განზრახ მკვლელობაში თანამზრახველობისათვის და თელავის რაიონულმა სასამართლომ გაამართლა 02.10.2013 წელს. განმცხადებელს უარი ეთქვა სამკვიდრო მოწმობის გაცემაზე.

53. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით სადავოა ზემოთ-დადგენილი და საკასაციო პალატისათვის სავალდებულო ძალის მქონე ფაქტობრივ გარემოებათა სამართლებრივი შეფასება.

54. სამართლის ნაწილში წარმოდგენილი საკასაციო პრეტენ-

ზიის (შედავება) კვლევის მიზნით, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ისინი პირობითად უნდა დაიყოს ორი მიმართულებით: პირველი პრეტენზია, რომელიც შეეხება უღირს მემკვიდრედ მოსარჩელის ცნობას და მაშასადამე, დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებათა კვალიფიკაციას სსკ-ის 1310-ე, 1311-ე და 529.1 მუხლების ნორმატიული დანაწესის განმარტების გზით. მეორე პრეტენზია, რომელიც შეეხება სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის არასაპატიოდ გაშვებასა და ამ ვადის გაგრძელების უარყოფას სსკ-ის 1423-ე, 1424-ე და 1426-ე მუხლების საფუძველზე.

55. საკასაციო საჩივარი პირველი პრეტენზიის ნაწილში, კასატორის მიერ დასაბუთებულია სააპელაციო პალატის მიერ სსკ-ის 1310-ე, 1311-ე და 529.1 მუხლების არასწორი განმარტებისა და გამოყენების კუთხით. კასატორი მიიჩნევს, რომ სსკ-ის 1310-ე, 1311-ე მუხლები აწესრიგებენ სამემკვიდრეო ურთიერთობებს და მათი, გამოყენება სახელშეკრულებო ურთიერთობების, საკუთრივ, ჩუქების გაუქმების მომწესრიგებელ 529.1 მუხლთან ერთად იმ მიზნით, რომ 529.1 მუხლის წინაპირობები მიჩნეული იქნეს 1311-ე მუხლის წინაპირობებად მოსარჩელის უღირს მემკვიდრედ ცნობისათვის, უმართებულოა (იხ., ამ განჩინების პ-33).

56. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ ამ ნაწილში, კასატორმა წარმოადგინა დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია (შედავება), რაც სააპელაციო პალატის მიერ სამართლის ნორმათა არასწორ განმარტებასა და დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებათა არასწორ სუბსუმირებაში გამოიხატა.

57. საკასაციო პალატა მიუთითებს სასამართლოს, როგორც სამართლის შემფარდებელი ორგანოს უპირველეს ამოცანაზე დაადგინოს, თუ რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რა ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს მხარე თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს ის სამართლებრივი ნორმა, რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რომლის მიღწევაც მხარეს სურს. ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძველად განხილული ნორმა შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომელთა შემომწმებაც სასამართლოს პრეროგატივაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენების გზით. ამ თვალსაზრისით, სასამართლომ უნდა დაადგინოს ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ ცხოვრებისეულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხა-

რე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რომელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი შემადგენლობის არარსებობა გამორიცხავს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას.

58. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა მოსარჩელის უღირს მემკვიდრედ ცნობის ნაწილში, დაეფუძნა სააპელაციო პალატის მიერ დადგენილ იმგვარ ფაქტობრივ გარემოებებს, როგორცაა: მოსარჩელის მიერ მშობლის – მამის წინაშე ჩადენილი გაუმართლებელი საქციელი, კერძოდ, სასტიკად მოკლული მამის ხსოვნისადმი სრული უპატივცემულობა. სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, ასეთ ვითარებაში, შვილის სრულიად ბუნებრივი ქცევა უნდა ყოფილიყო იმგვარი მოქმედება, რაც მამის მოკვლის გამო მართლმსაჯულების აღსრულებას – მკვლელის დასჯას – შეუწყობდა ხელს და არა – პირიქით. ხოლო, მოსარჩელის დასჯა სისხლის სამართლის წესით არ იყო სამოქალაქო კუთხით მისი ამორალური ქმედების შეფასების საპირწონე და იმის წინაპირობა, რომ სასტიკად მოკლული მამის ქონება, მკვლელისთვის ხელის დაფარების, მისი არგათქმის პირობებში, მიეღო ამ უკანსკნელს.

59. ამ გარემოებების სამართლებრივი შეფასების მიზნით, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, სსკ-ის 1310-ე მუხლის ნორმის დისპოზიცია, რომელიც ადგენს უღირს მემკვიდრედ ცნობის წინაპირობებს იმავდროულად, იძლევა მისი ფართოდ განმარტების შესაძლებლობასაც, სახელდობრ, თუკი მითითებული ნორმით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგი ვრცელდებოდა უფრო მსუბუქ შემადგენლობაზე, მით უფრო, შესაბამისი შედეგი უნდა დადგეს იმ ვითარებაშიც, როდესაც სახეზეა უფრო მძიმე შემთხვევა, როგორცაა განზრახ მძიმე დანაშაულის ჩადენა – მშობლის მიმართ ჩადენილი განზრახ მკვლევლობის დაფარვა. ის, ვინც არ გაამართლებს მშობლის მოლოდინს კეთილსინდისიერ ქცევასთან დაკავშირებით, კარგავს მშობლისაგან ქონებრივი სიკეთით მიღების შესაძლებლობას.

60. მოცემულ საქმეზე, სააპელაციო სასამართლომ დარღვეულად მიიჩნია მშობელთან მიმართებით შვილის კეთილსინდისიერი ქცევის სტანდარტი, რაც მამკვიდრებლის ქონების საკუთრებაში მიღებისა და ამ სიკეთით სარგებლობის უფლების ჩამორთმევის შედეგს განაპირობებდა.

61. იმავდროულად, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა ჩუ-

ქების სახელშეკრულებო ურთიერთობის მომწესრიგებელ 529.1 მუხლზე, რომელიც მოიცავს გამჩუქებლის შესაძლებლობას, მის მიერ შეცილებულ იქნეს ხელშეკრულება და მისი შედეგები ისეთი სპეციფიკური საფუძვლებით, როგორცაა დასაჩუქრებულის მხრიდან დიდი უმადურობის გამოჩენა ან მძიმე შეურაცხყოფის მიყენება. კეთილსინდისიერი ქცევის მოვალეობის დარღვევისას კი ადგენს სანქციებს, როგორცაა სამემკვიდრეო სამართალში – მემკვიდრეობის უფლების ჩამორთმევა, ჩუქების სამართლებრივ ურთიერთობაში – ნაჩუქარის ქონების დაბრუნება.

62. საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ სსკ-ის 1310-ე და 529.1 ნორმის ანალიგის პრინციპით გავრცელებას მოცემულ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების (ამ განჩინების 3-58) მიმართ, იმგვარად, რომ განხორციელებულად იქნეს მიჩნეული სსკ-ის 1310-ე მუხლის წინაპირობები მოსარჩელის უღირს მემკვიდრედ ცნობის იურიდიული შედეგის დადგომისათვის. მით უფრო, სააპელაციო სასამართლოს იმ მოსაზრებზე დაყრდნობით, რომ თუკი სსკ-ის 1310-ე მუხლის სამართლებრივი შედეგი პირის უღირს მემკვიდრედ ცნობის თაობაზე ვრცელდება კანონით მოწესრიგებულ უფრო მსუბუქ შემადგენლობაზე, როგორცაა მაგალითად, მამკვიდრებლის ნების თავისუფლებაზე არაკეთილსინდისიერი ზეგავლენა და ანდერძში გამოხატული უკანასკნელი ნების დარღვევა [დისპოზიცია: „არც კანონით და არც ანდერძით მემკვიდრე არ შეიძლება იყოს პირი, რომელიც განზრახ ხელს უშლიდა მამკვიდრებელს მისი უკანასკნელი ნების განხორციელებაში და ამით ხელს უწყობდა თავისი ან მისი ახლობელი პირების მოწვევას მემკვიდრეებად ან სამკვიდროში მათი წილის გაზრდას, ანდა ჩაიდინა განზრახი დანაშაული ან სხვა ამორალური საქციელი მოანდერძის მიერ ანდერძში გამოთქმული უკანასკნელი ნებასურვილის საწინააღმდეგოდ, თუ ეს გარემოებანი დადასტურებული იქნება სასამართლოს მიერ (უღირსი მემკვიდრე)“], მითუმეტეს, უნდა გავრცელდეს კანონით მოუწესრიგებელ, საქმის უფრო მძიმე შემადგენლობაზე, რომელიცაა ასახული ამ განჩინების 3-58-ში, რომელზეც კანონის კონკრეტული მიზანი უფრო დიდი მასშტაბით ვრცელდება.

63. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ უღირს მემკვიდრედ ცნობის წინაპირობებს ანესრიგებს სსკ-ის 1310-ე მუხლი. ნორმის პირველი ნაწილის დანაწესში საუბარია მემკვიდრის მიერ ჩადენილ სხვადასხვა მოქმედებებზე, რომლებმაც სამემკვიდრეო შეღავათები და უპირატესობები შექმნა თავისთვის. ასეთი

ქმედებებია, მამკვიდრებლისთვის უკანასკნელი ნების განხორციელებაში ხელისშეშლა, განზრახი დანაშაულის ან სხვა ამორალური საქციელის ჩადენა მოანდერძის მიერ ანდერძში გამოთქმული უკანასკნელი ნებასურვილის საწინააღმდეგოდ. ყველა შემთხვევაში, ქმედების განმახორციელებელი სუბიექტის ქმედება უნდა იყოს განზრახ ბრალეული, ხოლო თუ პირი გაუფრთხილებელი მოქმედებით აღწევს აღნიშნულ შედეგებს, მას არ შეიძლება ჩამოერთვას მემკვიდრეობა და უღირს მემკვიდრედაც არ შეიძლება მისი აღიარება (შდრ: საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართალი. რ. შენგელია, ე. შენგელია. 2015. 321). ნორმის მეორე ნახევარი კი, მოანდერძის მიერ ანდერძში გამოთქმული ნება-სურვილის საწინააღმდეგოდ განზრახი დანაშაულის ან სხვა ამორალური საქციელის ჩადენას ეხება. ასეთ შემთხვევაში, პირი შეიძლება უშუალოდ თავის სასარგებლოდ არ მოქმედებდეს, მაგრამ ხელს უშლიდეს მამკვიდრებელს თავისი უკანასკნელი სურვილის განხორციელებაში. საუბარია რომის სამართლის პრინციპზე *exceptio doli specialis*, რომელიც ანგლო-მერიკულ სამართალში ეფუძნება *unclean hands*-ის შეცლებას (არასუფთა ხელები) (Sdr: Palandt/Heinrichs, BGB, 2003, 63. Auflage, §242 BGB, RdNr. 42-45). რაც შეეხება ნორმის წინაპირობების დადასტურების მტკიცებების სტანდარტს, ამგვარი ქმედება დადასტურებული უნდა იყოს სასამართლოს მიერ. ქმედებების დადასტურებულად მიჩნევის შემთხვევაში, პირს აკერძალება ქონებრივი სარგებლის მიღება მამკვიდრებლისაგან (სამკვიდროს მიღება).

64. ყოველ შემთხვევაში, სსკ-ის 1310-ე მუხლის თანახმად, მამკვიდრებლის ნების თავისუფლებაზე არაკეთილსინდისიერ ზეგავლენასა და ანდერძში გამოხატული უკანასკნელი ნების დარღვევას, მოქმედი პირის უღირს მემკვიდრედ ცნობამდე მიყვართ [აღიარებითი სარჩელის წარმატებულობა – სსსკ-ის 180-ე და სსკ-ის 1310-ე მუხლები].

65. განსახილველ შემთხვევაში, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები არ იძლევა იმის დასკვნის სამართლებრივ საფუძველს, რომ განხორციელებულად იქნეს მიჩნეული სსკ-ის 1310-ე მუხლის წინაპირობები. ნიშანდობლივია ისიც, რომ აღნიშნულ დასკვნას სააპელაციო სასამართლოც იზიარებს, თუმცა, იქვე აღნიშნავს, რომ მოსარჩელის მიერ განხორციელებული არაკეთილსინდისიერი და გაუმართლებელი ქმედება (ამ განჩინების 3-58), უნდა დაედოს საფუძველად სსკ-ის 1310-ე მუხლის ანალოგიის წესით გამოყენებას შეგებებული სარჩელის წარმატებულობისათვის სსკ-ის 529.1 მუხლთან ერთობლივ კავ-

შირში (ამ განჩინების 3-62). აღნიშნულს საკასაციო პალატა არ იზიარებს და მოიხმობს იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმულ მოსაზრებებს, რომლის მიხედვით სსკ-ის 1310-ე მუხლის თანახმად, მამკვიდრებლის ნების თავისუფლებაზე არაკეთილსინდისიერ ზეგავლენასა და ანდერძში გამოხატული უკანასკნელი ნების დარღვევას მოქმედი პირის უღირს მემკვიდრედ ცნობამდე მივყავართ. ასეთივე იურიდიული შედეგი უნდა გავრცელდეს იმ შემთხვევაზეც, როდესაც მემკვიდრე სიცოცხლეს მოუსპობს მამკვიდრებელს. ვინაიდან, მეორე შემთხვევაში (მამკვიდრებლის მკვლელობა), ბევრად უფრო მძიმეა სსკ-ის 1310-ე მუხლის შემადგენლობასთან შედარებით (შდრ: უღირს მემკვიდრედ ცნობა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით (ჰაინ ბოლინგი. ბრემენის მიწის სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარე. ქართული სამართლის მიმოხილვა 6/2003-4, 516). განსახილველ საქმეზე კი, დადგენილია, რომ მოსარჩელე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 21 თებერვლის განაჩენით სახელმწიფო ბრალმდებლის სააპელაციო საჩივარი მსჯავრდებულის/მოსარჩელის მიმართ, მკვლელობის წაქეზების ნაწილში გამამტყუნებელი განაჩენის დადგენის შესახებ არ დაკმაყოფილდა (ამ განჩინების 3-3). აქედან გამომდინარე, იურიდიულ ლიტერატურაში არსებული სსკ-ის 1310-ე მუხლის უფრო მძიმე დანაშაულის მიმართ გავრცელების შესაძლებლობა (თუნდაც, თეორიული) სახეზე არ არის (შდრ: არგუმენტაცია მცირედან დიდზე: argumentum a minore ad maius; Sdr: Rütters, Rechtstheorie, 1999, RdNr. 898 sowie Palandt/Heinrichs, BGB, 2003, Einleitung, RdNr. 43.).

66. სააპელაციო სასამართლოს ზემოთ მოყვანილი არგუმენტი კი, მოსარჩელის უღირს მემკვიდრედ ცნობის მიზნებისათვის სსკ-ის 1310-ე მუხლის ანალოგიით გამოყენებასთან მიმართებით, იურიდიული თვალსაზრისით საკმარისად დამაჯერებელი არ არის და გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილ სამართლებრივ შედეგს არ ასაბუთებს. სააპელაციო პალატის ამ არგუმენტის დასაბუთება ვერც მოსამართლის, როგორც სამართალშემოქმედის როლის გაზრდის კვალობაზეა არგუმენტირებული. სააპელაციო პალატა აღნიშნავს, რომ პოზიტიური სამართლის გვერდიგვერდ ბუნებითი სამართლის გათვალისწინებით უნდა შეფასდეს ნებისმიერი ქცევა, რომელიც ლახავს ან არღვევს ადამიანის თანდაყოლილ ბუნებით უფლებება-მოვალეობებს და მორალურად გაუმართლებელ „დანაშაულად“ ით-

ვლება (ამ განჩინების პ-24). სააპელაციო სასამართლოს მითითებულ მოსაზრებასთან მიმართებით ნიშანდობლივია აღნიშნოს ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში საკასაციო პალატის მიერ განხორციელებული მითითებები, რომელიც კანონის მართალია ფართო ინტერპრეტაციის, თუმცა იმავდროულად, სამართლებრივი ერთგვაროვნების მიზანს ემსახურება: „საკანონმდებლო მონესრიგებას საფუძვლად უდევს კონკრეტული სოციალური პროცესების მართვის სამართლებრივ-პოლიტიკური მოდელი ანუ, როდესაც კანონმდებელი განსაზღვრულ ქცევას სავალდებულოდ ადგენს, ამით მას სურს განსაზღვრული მიზნების მიღწევა. ასეთ შემთხვევაში, კანონმდებელს მინიჭებული აქვს უფლებამოსილებები ერთის მხრივ, დასახული მიზნის მიღწევასთან, ხოლო მეორეს მხრივ, ამ მიზნის მისაღწევად გამოსაყენებელი სამართლებრივი საშუალებების მიზანშეწონილობასთან დაკავშირებით. კანონის ინტერპრეტაცია უნდა ემსახურებოდეს ამ კანონის მიზანს. კანონის ცალკეული დებულებები გააზრებული უნდა იქნას სხვადასხვა დებულებათა ურთიერთდამოკიდებულებაში. კანონის ინტერპრეტაცია მთლიანობაში წარმოადგენს არგუმენტების შერჩევისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესს, რომელიც ხშირად სხვადასხვა, ერთმანეთთან კონკურენციაში მყოფ მიზნებზე არის ორიენტირებული. სამართლებრივი გადაწყვეტილებები დამოკიდებულია კონკრეტულ სიტუაციაზე, რადგან განსხვავებულ, თუნდაც ტიპიურ სიტუაციებში, მიზნები და მათთან დაკავშირებული ინტერესები სხვადასხვა მოცულობითა და კონსტელაციაში გარკვეულ როლს თამაშობენ. სამართლიანობის მიღწევის გარდა, სამართლის ამოცანაა, უზრუნველყოს სამართლებრივი უსაფრთხოება და ინტერესთა ოპტიმალური და მიზანშეწონილი დაკმაყოფილება. ყოველივე ეს მიზანი გათვალისწინებულ უნდა იქნას კანონის ინტერპრეტაციისა და განვრცობის პროცესში. სამართლის ფუნქცია, რომ პრობლემები სამართლიანად გადაწყვიტოს, არა მხოლოდ ინტერპრეტაციის გზით ხორციელდება, არამედ, ამავე დროს, წარმოადგენს კანონის გავრცობის საჭიროების შემოწმებას. გარდა ამისა, კანონის ინტერპრეტაცია უნდა იცავდეს „სამართლის ერთიანობის“ პრინციპს, ე.ი. ინტერპრეტაციის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება არ უნდა მოდიოდეს წინააღმდეგობაში სამართლის სხვა ნორმებთან. სამართლის ნორმა ისე უნდა იქნეს ინტერპრეტირებული, რომ იგი ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე ლოგიკურად თავსებადი იყოს უფრო მაღალი ან იგივე რანგის ნორმათა კონტექსტში“ (რ. ციპელიუსი, იურიდიული მეთოდების მოძღვრება, 10-ე გადა-

მუშავებული გამოცემა, GIZ 2009, 53) (იხ., სუსგ №ას-178-167-2017, 14 ივლისი, 2017 წელი).

67. საგულისხმოა, ბოლო წლებში ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დამკვიდრებული მიდგომა კანონის ერთგვაროვანი ინტერპრეტაციის აუცილებლობასთან მიმართებით. საქმეში *Tudor Tudor v. Romania* (Application no. 21911/03, 24 მარტი, 2009 წელი), რომელშიც მომჩივანმა სახელმწიფოსაგან შეიძინა მის მიერ დაქირავებული სახელმწიფოს საკუთრება, ხოლო მოგვიანებით, ამავე უძრავი ქონების (შენობა) ყოფილი მესაკუთრე ბუქარესტის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილებით აღდგენილი იქნა საკუთრების უფლებაში იმ შენობაზე, სადაც მომჩივანი ცხოვრობდა. რაიონული სასამართლოს ამ გადაწყვეტილების საფუძველზე მესაკუთრემ სარჩელი წარადგინა ამავე შენობაში მცხოვრებ პირთა და იმავედროულად, მომჩივანის წინააღმდეგ. ბუქარესტის სააპელაციო სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებით სასამართლომ მიიჩნია, რომ მესაკუთრის ტიტული გადანონიდა მომჩივანის სახელშეკრულებო შენაძენს და მომჩივანს დაევალა უძრავი ქონების მესაკუთრისთვის გადაცემა, მაშინ როდესაც სააპელაციო სასამართლოს სხვა გადაწყვეტილებაში უპირატესობა მიანიჭა შემძენის „კეთილსინდისიერებას“ მესაკუთრესთან მიმართებით. ამ საქმეში ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა ეროვნული კანონმდებლობის განსაზღვრულობის პრინციპის დარღვევა. მითითებული გადაწყვეტილებიდან საგულისხმო განსახილველ საქმეზე სწორედ ის არის, რომ მასში ხაზი გაესვა პრეცედენტული სამართლის (case law) კონფლიქტს კანონის ნორმის განსაზღვრულობის (ინტერპრეტაცია) საკითხში (§ – 27) და ერთგვაროვანი პრაქტიკის შექმნის გზით მისი დაძლევის საჭიროებას, მანამ სანამ აღნიშნული კანონის დონეზე მონესრიგდებოდა. კანონის ნორმის ასეთივე განსხვავებული ინტერპრეტაციის პრობლემა დადგა სხვა საქმეშიც *ALBU AND OTHERS v. ROMANIA* (Applications no. 34796/09), 10 მაისი, 2012 წელი) §§: 34 (III, IV), რომელშიც აღნიშნა, რომ სასამართლოს სამართლებრივი დასკვნები უნდა დაეფუძნოს სამართლის განსაზღვრულობის პრინციპს, რომელიც იმპლიმენტირებულია კონვენციის ყოველ მუხლში და ადგენს კანონისმიერი წესრიგის ერთ-ერთ ფუნდამენტურ ასპექტს (მსგავს საკითხებზე აგრეთვე იხ., *Jordan Jordanov and Others*, §-47; *stefanica and Others*, §-31). ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დიდმა პალატამ სხვა საქმეში აღნიშნა, რომ კონვენციის ხელშემკვრელი სახელმწიფოების სასამართლო სისტემებმა უნდა შექმნან მექანიზმი, რომე-

ლიც ხელს შეუწყობს სამართლებრივ განსაზღვრულობას (Nejdet^a ahin and Perihan^a ahin v. Turkey [GC] (Application no. 13279/05), 21 ოქტომბერი, 2011 წელი, §59-96) და ხელს შეუწყობს ერთგვაროვანი პრაქტიკის დადგენას კონვენციის მე-6 მუხლის მიზნებისათვის (სამართლიანი სასამართლოს უფლება). საქმეში ALBU AND OTHERS v. ROMANIA (Applications no. 34796/09), 10 მაისი, 2012 წელი) § – 34 (V) სამართლებრივი განსაზღვრულობის პრინციპი, დასახელდა სამართლებრივი სტაბილურობის ინტერალია, გარანტიად, რომელიც იმავდროულად, უზრუნველყოფს საზოგადოების ნდობას სასამართლოების მიმართ. სასამართლო გადაწყვეტილებათა კონფლიქტი არაერთგვაროვნების კონტექსტში კი, პირიქით საზოგადოების ნდობის ხარისხს ამცირებს სასამართლოს მიმართ, მაშინ როდესაც ამგვარი ნდობა წარმოდგება სამართლებრივი სახელმწიფოს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს კომპონენტად.

68. მოცემულ შემთხვევაში კი, სსკ-ის 1310-ე მუხლის ნორმატიული განმარტება, თუნდაც, მოსამართლის უფრო თავისუფალი სამართალშემოქმედების ფონზე, ვერ დაასაბუთებს მის იმგვარად ინტერპრეტირების გამართლებას და შესაბამისად, მოცემულ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების მიმართ მისი დიპლომატიის გავრცელებას, როდესაც მოსარჩელის მხრიდან მკვლელობის ნაქეზების ნაწილში, პროკურორის ბრალდება უარყოფილია კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით (იხ., ამ განჩინების 3-3). კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით დადასტურებულია მხოლოდ მოსარჩელის მიერ ჩადენილი ქურდობა, ესე იგი, სხვისი მოძრავი ნივთის ფარული დაუფლება მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია. მის მიერ ჩადენილი ქმედება გამოხატა შემდეგში: ფარულად დაეუფლა და მართლსაწინააღმდეგოდ მიისაკუთრა მამკვიდრების მეუღლის კუთვნილი ოქროს ნივთები, რითაც დაზარალებულს მიაყენა მნიშვნელოვანი ზიანი. ამავე განაჩენით დადასტურებულია მოსარჩელის მიერ ჩადენილი დანაშაულის დაფარვა, კერძოდ, 2013 წლის 06 იანვარს ბრალდებულმა ჩაიდინა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაული – განზრახ მოკლა მამკვიდრებელი. აღნიშნული გარემოება მკვლელობის ჩადენისთანავე ცნობილი გახდა მოსარჩელისათვის. იგი ვალდებული იყო რა, რომ ბრალდებულის მიერ განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის ჩადენის თაობაზე ეცნობებინა სამართალდამცავი ორგანოებისათვის და ამის საშუალებაც ჰქონდა, დაფარა ბრალდებულის მიერ ჩადენილი განზრახვი მკვლელობა და არ აცნობა სამართალდამცავ ორგანოებს. მომხდარის შესახებ მან პოლიციას განუცხადა მას

შემდეგ, რაც ისინი მივიდნენ მის ბინაში (ამ განჩინების 3-2). დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები კი, თუნდაც მისი გასაკიცხაობის არსებობის პირობებში, არ ამართლებს მის მიჩნევას სსკ-ის 1310-ე მუხლის გამოყენების წინაპირობებად. მით უმეტეს, სსკ-ის 1310-ე მუხლის მიხედვით სარჩელის აღძვრა უღირს მემკვიდრედ ცნობასთან დაკავშირებით მიზანშეწონილია მხოლოდ აუცილებლობის შემთხვევაში (შდრ: უღირს მემკვიდრედ ცნობა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით. ჰაინ ბიოლინგი. ბრემენის მიწის სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარე. ქართული სამართლის მიმოხილვა 6/2003-4, 522). ამ მოსაზრების, გასამყარებლად, არც სსკ-ის 529.1 მუხლით ხელმძღვანელობაა გამართლებული, ვინაიდან ეს უკანასკნელი ნორმა საერთოდ სხვა სამართლებრივ რეგულაციას შეეხება, მოქცეულია ჩუქების სახელშეკრულებო ურთიერთობების ნაწილში [საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კერძო ნაწილი, სახელშეკრულებო სამართალი. 529-ე მუხლის პირველი ნაწილის დისპოზიცია: ჩუქება შეიძლება გაუქმდეს, თუ დასაჩუქრებული მძიმე შეურაცხყოფას მიაყენებს ან დიდ უმადურობას გამოიჩენს მჩუქებლის ან მისი ახლო ნათესავის მიმართ], წარმოადგენს სპეციალური ურთიერთობის მარეგულირებელ დანაწესს, ხოლო სპეციალური ურთიერთობების მომწესრიგებელი ნორმები (საგამონაკლისო ნორმები) არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ანალოგიით [სსკ-ის 5.3 მუხლი].

69. საკასაციო საჩივრით აგრეთვე, სადავოა სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის გაგრძელებისა და მამკვიდრებლის დანაშთი სამკვიდრო ქონების ნაწილზე ანდერძისმიერ მემკვიდრედ და მესაკუთრედ მოსარჩელის ცნობაზე უარის თქმის შესახებ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება (სასარჩელო მოთხოვნის უარყოფა და შეგებებული სარჩელის წარმატებულობა, იხ., ამ განჩინების პპ: 9-13, 14 15, 16), რომელ ნაწილშიც კასატორს დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია (შედავება) წარმოდგენილი არ აქვს, სახელდობრ, კასატორი ვერ ადასტურებს სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის არასაპატიოდ გაშვებასა და ამ ვადის გაგრძელების მართლბომიერი საფუძვლის არსებობას სსკ-ის 1423-ე, 1424-ე და 1426-ე მუხლების კონტექსტში (მეორე საკასაციო პრეტენზია).

70. საკასაციო პრეტენზიის მეორე ნაწილში, საკასაციო პალატა მიუთითებს სსკ-ის 1424-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, სამკვიდრო მიღებულ უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში სამკვიდროს გახსნის დღიდან. აღნიშნული ნორმა ადგენს დროს,

რომლის განმავლობაშიც მემკვიდრემ უნდა გამოთქვას სამკვიდროს მიღების სურვილი. სამკვიდროს მისაღებად საჭირო მოქმედებები (სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობა და მართვა, განცხადების შეტანა სანოტარო ორგანოში) შესრულებული უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში. დადგენილი ვადის გაშვების შემთხვევაში მემკვიდრე, როგორც წესი, კარგავს სამკვიდროს მიღების უფლებას. მხოლოდ საპატიო მიზეზების არსებობისას სასამართლოს შეუძლია გააგრძელოს სამკვიდროს მიღების ვადა. კერძოდ, სსკ-ის 1426-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამკვიდროს მისაღებად დადგენილი ვადა შეიძლება გააგრძელოს სასამართლომ, თუ ვადის გადაცილების მიზეზები საპატიოდ იქნება მიჩნეული. ვადის გასვლის შემდეგ სამკვიდრო შეიძლება მიღებულ იქნეს სასამართლოსათვის მიმართვის გარეშეც, თუ თანახმა იქნება სამკვიდროს მიმღები ყველა მემკვიდრე.

71. ვინაიდან მოცემულ საქმეზე არ არსებობდა სსკ-ის 1426-ე მუხლის მეორე ნაწილის ბოლო წინადადების („ვადის გასვლის შემდეგ სამკვიდრო შეიძლება მიღებულ იქნეს სასამართლოსათვის მიმართვის გარეშეც, თუ თანახმა იქნება სამკვიდროს მიმღები ყველა მემკვიდრე“) გამოყენების საფუძველი, რაც მოსარჩელეს მისცემდა საშუალებას, არ მიემართათ სასამართლოსათვის და ისე მიეღოთ სამკვიდრო, სარჩელის საფუძველად მიეთითა სსკ-ის 1426-ე მუხლის ის დანაწესი, რომელიც ვადის გაშვების საპატიობის დადგენის შემთხვევაში, მისცემდა მემკვიდრეს სამკვიდროს მიღების შესაძლებლობას.

72. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის გაგრძელება სასამართლოს შეუძლია მხოლოდ მაშინ, თუ უტყუარად დაადგენს ვადის გაშვების საპატიობას. გაშვებული ვადის საპატიოდ ან არასაპატიოდ მიჩნევა სასამართლოს შეხედულებით წყდება და იგი უნდა ემყარებოდეს საქმის იმ ფაქტობრივ გარემოებებს, რომლებიც სარწმუნოს ხდიან, რომ მემკვიდრეს, ობიექტური მიზეზების გამო, არ შეეძლო ფაქტობრივად დაუფლებოდა სამკვიდრო ქონებას ან მიემართა სანოტარო ორგანოსთვის [სსსკ-ის 105-ე და 102-ე მუხლები]. ამ უკანასკნელის განსაზღვრის კრიტერიუმები ყოველი შემთხვევის თავისებურებითა და საქმის კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებით უნდა დადგინდეს.

73. ერთ-ერთ საქმეში, რომელშიც სასამართლომ საპატიოდ მიიჩნია მოსარჩელეთა მიერ სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვება, კერძოდ, მეორე მოსარჩელის შემთხვევაში, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის – სიბრმავის გათვალისწინებით,

ხოლო პირველი მოსარჩელის შემთხვევაში, 20.. წლიდან დავის დაწყებამდე მისი საქართველოში არყოფნის მხედველობაში მიღებით, სადავო გახდა მოსარჩელეთა მიერ სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვების საპატიოობა იმ თვალსაზრისით, თუ რატომ არ გამოიყენეს მათ თავიანთი უფლება წარმომადგენლის მემკვიდრით მიეღოთ სამკვიდრო კანონით დადგენილ ვადაში [სსკ-ის 1423-ე მუხლი]. ამ ვითარებაში, საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ: „საპატიოობას ორი მნიშვნელოვანი საფუძველი შეიძლება გააჩნდეს: ა) თუ მემკვიდრემ არ იცოდა და არც შეიძლება ცოდნოდა სამკვიდროს გახსნის თაობაზე და ბ) თუ მემკვიდრემ ვადა გაუშვა ისეთი გარემოების გამო, რომელიც მას ობიექტურად არ აძლევდა საშუალებას, მიეღო სამკვიდრო დადგენილ ვადაში და მხოლოდ ამ დამაბრკოლებელი გარემოების აღმოფხვრის შემდეგ შეძლო მან სასამართლოსათვის მიმართვა (იხ., სუსგ №ას-655-621-2015, 15 დეკემბერი, 2015 წელი).

74. საყურადღებოა, საკასაციო პალატის სხვა მოსაზრებაც, რომლის მიხედვით „...სსკ-ი კანონი უშვებს სამკვიდროს მიღების ვადის აღდგენას სასამართლოს მიერ იმ შემთხვევაში, თუ სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვების მიზეზი საპატიოდ იქნება ცნობილი. საპატიოობის კრიტერიუმი, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, შეფასების საგანია და მასთან დაკავშირებული დასკვნა უნდა იყოს მოტივირებული თითოეული მემკვიდრის მართლზომიერი ინტერესის დაცვის აუცილებლობით, ვადის გაშვების სუბიექტური თუ ობიექტური მიზეზების გამოკვლევითა და იმგვარი მოსაზრებით, რომ ვადის გაშვება განპირობებულია არა სამკვიდროს მიღების ნების არარსებობით, არამედ ასეთი ნების სათანადო წესით გამოხატვის შეუძლებლობით“ (იხ., №ას-480-454-2012, 30 აპრილი 2012 წელი).

75. მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილადაა მიჩნეული და კასატორს სადავოდ არ გაუხდია ფაქტობრივი გარემოებები იმის თაობაზე, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 2013 წლის 06 იანვარს, მოსარჩელე პატიმრობაში იმყოფებოდა 2013 წლის 09 იანვრიდან 2014 წლის 30 იანვრამდე. დადგენილია, რომ მოსარჩელემ სამკვიდრო მონაწილის მიღების შესახებ განცხადებით ნოტარიუსს მიმართა 2014 წლის 10 აპრილს [სსსკ-ის 407.2 მუხლი].

76. დადგენილია ისიც, რომ მოსარჩელემ პატიმრობაში ყოფნის პერიოდში ადვოკატის მემკვიდრით, 2013 წლის 28 იანვარს, ანუ დაპატიმრებიდან 20 დღეში, განაახლა ამონაწერი საჯარო რეესტრიდან მოსარჩელის საკუთრებაში არსებულ უძრავ ნივთზე და №5 ქალთა პატიმრობის, სანახევროდ ღია და დახურული თავისუფლების აღკვეთის შერეული ტიპის დანესებულება-

ში სანოტარო წესით დადასტურებული მინდობილობის საფუძველზე გაასხვისა მისი კუთვნილი უძრავი ნივთი.

77. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სსკ-ის 1423-ე მუხლი ითვალისწინებს მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღებას როგორც პირადად, ისე წარმომადგენლის მეშვეობით. სსკ-ის 96.1 ნაწილის თანახმად, წარმომადგენლის უფლებამოსილება უნდა ჩამოყალიბდეს კანონის შესაბამისად გაცემულ და გაფორმებულ მინდობილობაში. მოქალაქის მიერ გაცემული მინდობილობა უნდა დამონმდეს სანოტარო წესით ან იმ ორგანიზაციის მიერ, სადაც მარწმუნებელი მუშაობს ან სწავლობს, იმ სტაციონარული სამკურნალო დაწესებულების ადმინისტრაციის მიერ, სადაც მოქალაქე სამკურნალოდ იმყოფება, შესაბამისი სამხედრო ნაწილის მიერ, თუ მინდობილობა სამხედრო მოსამსახურემ გასცა. პენიტენციურ დაწესებულებაში მოთავსებული პირის მიერ გაცემულ მინდობილობას ამონმებს ამ დაწესებულების დირექტორი.

78. დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მოხმობილ ნორმათა იურიდიული კონსტრუქციები საკასაციო პალატას აძლევს იმის შეფასების საფუძველს, რომ პატიმრობის მიუხედავად, მოსარჩელეს ჰქონდა შესაძლებლობა წარმომადგენლის მეშვეობით მიემართა განცხადებით ნოტარიუსისათვის [სსკ-ის 1423-ე მუხლი].

79. ნიშანდობლივია ისიც, რომ პატიმრობის შესახებ კოდექსის მე-16 მუხლის თანახმად, ბრალდებულს/მსჯავრდებულს უფლება აქვს, შეუზღუდავი რაოდენობით გაგზავნოს და მიიღოს წერილები საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, გარდა ამ კოდექსით გათვალისწინებული შემთხვევისა. პენიტენციურ დაწესებულებაში მოთავსებულ ბრალდებულებს/მსჯავრდებულებს შორის მიმონერა აკრძალულია. ბრალდებულის/მსჯავრდებულის სახელზე შემოსული წერილის მისთვის ჩაბარებას, აგრეთვე, ბრალდებულის/მსჯავრდებულის წერილის ადრესატისთვის გაგზავნას უზრუნველყოფს პენიტენციური დაწესებულება. პირადი ხასიათის კორესპონდენცია ადრესატს ბრალდებულის/მსჯავრდებულის ხარჯით ეგზავნება.

80. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას იმასთან მიმართებით, რომ მოსარჩელეს ჰქონდა ორი შესაძლებლობა მემკვიდრეობის მისაღებად, კერძოდ, ადვოკატის/წარმომადგენლის დახმარებით, რომლის მომსახურებითაც ის სარგებლობდა პატიმრობის განმავლობაში და ასევე, უშუალოდ, პენიტენციული დაწესებულების დახმარებით, ნოტარიუსისათვის განცხა-

დების გაგზავნის გზით.

81. არცერთი შესაძლებლობა მოსარჩელის მიერ არ ყოფილა გამოყენებული.

82. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორის პრეტენზია პენიტენციალურ დაწესებულებაში ყოფნის გამო, სამკვიდროს მიღების ვადის საპატიოდ მიჩნევის თაობაზე, დაუსაბუთებელია და ამ თვალსაზრისით, დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია წარმოდგენილი არ არის.

83. ამდენად, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ კასატორმა (მოსარჩელემ) განსახილველ შემთხვევაში, ვერ შეძლო იმის დამტკიცება, რომ მის მიერ გაშვებული სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის აღდგენის შესაძლებლობები არსებობდა, ამიტომაც ამ ნაწილში, საკასაციო საჩივარი დაუსაბუთებელია.

84. მიუხედავად იმისა, რომ კასატორის პრეტენზია სრულიად გაზიარებულია შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილების უსაფუძვლობის ნაწილში, აღნიშნული შედეგობრივი თვალსაზრისით, გავლენას ვერ მოახდენს დავის გადაწყვეტის არსებით, იურიდიულ შედეგზე. შესაბამისად, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ საპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას. აღნიშნული კი, სსსკ-ის 410-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების და საკასაციო საჩივრის (შესაბამისად, სარჩელის) დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველია.

85. საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი დარჩეს სახელმწიფო ბიუჯეტში.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 410-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. თ. ნ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის საპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 მაისის გადაწყვეტილება;
3. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სამკვიდროს განსნა კომლუი

სამკვიდროს მიღება

განჩინება

საქართველოს სახელმწიფო

№ას-530-506-2016

23 სექტემბერი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ძირითად სარჩელში – ხელშეშლის აღკვეთა,
შეგებებულ სარჩელში – თანამესაკუთრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

**1. მოსარჩელის/შეგებებული მოსარჩელის მოთხოვნა და
სარჩელის/შეგებებული სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:**

1.1. ა. ნ-ემ (შემდგომში – მოსარჩელე, მოპასუხე შეგებებულ
სარჩელზე ან კასატორი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში დ. ნ-
ის (შემდგომში – მოპასუხე, შეგებებული მოსარჩელე ან მოწი-
ნალმდეგე მხარე) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხის გამოსახ-
ლება ზესტაფონის რაიონის სოფელ ქ-აში მდებარე მოსარჩე-
ლის კუთვნილი სახლიდან (უძრავი ქონების ს/კ№...).

1.1.1. სარჩელი ემყარება შემდეგ გარემოებებს: მოსარჩელე
დაიბადა და ჩაწერილია ზესტაფონის რაიონის სოფელ ქ-აში მდე-
ბარე ბების – ნ. ნ-ის კუთვნილ საცხოვრებელ სახლში. მისი
მშობლები დაქორწინდნენ 1960 წელს და მუდმივად ცხოვრობ-
დნენ ქ. ზესტაფონში, ბ-ის ქუჩა №...-ში. მოსარჩელის დაბადე-
ბიდან რამდენიმე წელიწადში მისი მშობლები განქორწინდნენ
და მამამ იგი წაიყვანა ზესტაფონის რაიონის სოფელ ქ-აში, ბე-
ბიის სახლში და იქ გაიზარდა ბების მზრუნველობის ქვეშ, ხო-
ლო მისი და-ძმა კი, დედასთან ცხოვრობდნენ. მას დედასა და
და-ძმასთან ერთად, ერთ ოჯახად არასოდეს უცხოვრია. სკო-
ლის დამთავრების შემდგომ სწავლა განაგრძო ქ. მოსკოვში, და-
ამთავრა ინსტიტუტი და რუსეთის ფედერაციაში დარჩა სამუ-
შაოდ. მამისა და ბების გარდაცვალების შემდგომ, ზესტაფო-
ნის რაიონის სოფელ ქ-აში მდებარე საცხოვრებელი სახლი ჩაა-
ბარა დედას, რისთვისაც სოლიდურ თანხებს უგზავნიდა რუსე-

თიდან. საქართველოში საცხოვრებლად დაბრუნების შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ზემოხსენებულ სახლში დახვდა დედა, რომელმაც მისი და-ძმის გამო გაყიდა საკუთარი ბინა, ამავე სახლში ცხოვრობდა მოპასუხე, რომელსაც ცუდი დამოკიდებულება ჰქონდა მოსარჩელესთან და არ აძლევს საკუთარ სახლში ცხოვრების საშუალებას. მოპასუხეს არ გააჩნია რაიმე უფლება, იცხოვროს სადავო სახლში.

1.2. სასამართლოს შეგებებული სარჩელით მიმართა მოპასუხემ ძირითადი მოსარჩელისა და მესამე პირის – საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ზესტაფონის სარეგისტრაციო სამსახურის მიმართ, სადავო უძრავი ქონების 1/2 ნაწილში ძირითადი მოსარჩელის საკუთრების უფლების გაუქმების, ქონების 1/2-ის მესაკუთრედ შეგებებული მოსარჩელის აღიარებისა და შესაბამისი ცვლილებების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის მოთხოვნით.

1.2.1. შეგებებული სარჩელი დამყარებულია შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე: სადავო უძრავი ქონება კომლის ქონებას წარმოადგენდა, სადაც ჩანერილი იყო ბებია და მხარეთა მამა. ბებიის კომლი განეკუთვნებოდა მეორე კატეგორიის კომლს. კომლი გაუქმდა 1993 წლიდან და, შესაბამისად, მისი ქონება გადაიქცა კომლის წევრთა საერთო საკუთრებად, ანუ ბებიისა და მამის საკუთრებად. ბებია გარდაიცვალა 1998 წელს, ხოლო მხარეთა მამა – 1999 წელს. ამდენად, მამის ქონებაზე უნდა გახსნილიყო სამკვიდრო და შეგებებულ მოსარჩელესაც, როგორც მამის მემკვიდრეს, უნდა მიეღო საკუთარი წილი. მოპასუხემ შეგებებულ სარჩელზე უკანონოდ დაირეგისტრირა საკუთრებად მამის მთლიანი ქონება, რის გამოც მისი საკუთრების უფლება უნდა გაუქმდეს სადავო ქონების 1/2 ნაწილზე.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

2.1. მოთხოვნის გამომრიცხავი შესაგებლით მოპასუხემ (ძირითად სარჩელზე) სასარჩელო მოთხოვნა არ ცნო იმ დასაბუთებით, რომ სადავო სახლი კომლის ქონებას წარმოადგენდა და ძირითად მოსარჩელეს კომლის ქონებაზე არავითარი უფლება არ აქვს. მას მონაწილეობა არ მიუღია კომლის საერთო საქმიანობაში, ანუ სკოლის დამთავრების შემდგომ წავიდა რუსეთის ფედერაციაში, ხოლო მოპასუხე ყოველთვის ცხოვრობდა სადავო სახლში, უვლიდა და პატრონობდა მას. ის ასევე უვლის მოხუც დედასაც, ხოლო ავადმყოფ მამასა და ბებიას მან, დედამისმა და მისმა დამ მოუარეს, გარდაცვალების შემდეგ კი, დაკრძალეს.

2.2. შეგებებული სარჩელი არ ცნო ძირითადმა მოსარჩელემაც, რომელმაც ასევე მოთხოვნის გამომრიცხავი შესაგებლით

მიმართა სასამართლოს და განმარტა, რომ ბუბიის კომლში ბე-ბიასა და მამასთან ერთად ჩანერილი იყო თავადაც, ხოლო შეგებულ მოსარჩელეს არავითარი შეხება არ ჰქონია კომლის ქონებასთან, იგი დასთან და დედასთან ერთად ცხოვრობდა ქ. ზესტაფონში, ბ-ის ქუჩაზე მდებარე დედის კუთვნილ ბინაში. ამდენად, კომლის ბოლო წევრი შეგებებული სარჩელის მოპასუხეა, კომლის ქონებაზე სამკვიდრო არ გახსნილა და სადავო ქონებაც მხოლოდ მის საკუთრებას წარმოადგენს.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 20 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ძირითადი სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: გაუქმდა ძირითადი მოსარჩელის საკუთრების უფლება ზესტაფონის რაიონის სოფელ ქ-აში მდებარე (ს/კ №....) უძრავი ქონების 1/3 ნაწილზე და საჯარო რეესტრის ჩანაწერში შევიდა შესაბამისი ცვლილება, შეგებებული მოსარჩელე ცნობილ იქნა სადავო უძრავი ქონების (ს/კ №...) 1/3-ის მესაკუთრედ და მისი საკუთრების უფლება აღირიცხა საჯარო რეესტრში, ამავე გადაწყვეტილებით მხარეთა შორის განაწილდა საქმის განხილვასთან დაკავშირებით განეული ხარჯები.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ძირითადმა მოსარჩელემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და თავდაპირველი სარჩელის დაკმაყოფილება, ხოლო შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 13 აპრილის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა, მოითხოვა მისი გაუქმება, სადავო ქონების კასატორისათვის დაბრუნება და ხელშეშლის აღკვეთა (იხ. საკასაციო საჩივარი).

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამონმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი, ამავე კოდექსის 3911-ე მუხლთან მი-

მართებაში შეამონმა კასატორის შუამდგომლობა, საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემის თაობაზე და მიიჩნევს, რომ აღნიშნული შუამდგომლობა არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო საკასაციო საჩივარი დაუშვებელია შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემაზე უარის თქმის დასაბუთება:

1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 3911-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საქმის საკასაციო წესით განმხილველ სასამართლოს შეუძლია მოტივირებული განჩინებით საქმე განსახილველად გადასცეს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდ პალატას, თუ: ა) საქმე თავისი შინაარსით წარმოადგენს იშვიათ სამართლებრივ პრობლემას; ბ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს სხვა საკასაციო პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას); გ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს დიდი პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას). დასახელებული ნორმით განსაზღვრულია იმ შემთხვევათა ჩამონათვალი, როდესაც საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია მის წარმოებაში არსებული საქმე განსახილველად გადასცეს დიდ პალატას.

1.2. მოცემულ შემთხვევაში, შუამდგომლობა დასაბუთებულია იმით, რომ კასატორი არ ეთანხმება ქვემდგომი სასამართლოების შეფასებებს დავის ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებების თაობაზე, რის შესახებაც მან ორჯერ მიმართა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს. იმისათვის, რათა საკასაციო სასამართლომ მისი საჩივარი ზერეულედ არ განიხილოს, მხარე მოითხოვს საქმის საკასაციო სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემას.

1.3. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს განცხადების არგუმენტაციას უსაფუძვლობის გამო და დამატებით აღნიშნავს, რომ განსახილველი საქმის ფარგლებში შეფასების საგანს წარმოადგენს ქვემდგომი სასამართლოს მხრიდან იმ ფაქტის დადგენის სისწორე, სადავო ქონება წარმოადგენდა თუ არა მხარეთა ან გარდაცვლილი მამისა და ბებიის სამკვიდრო მასას; კასატორის მონინააღმდეგე მხარემ ფაქტობრივად მიიღო თუ არა სამკვიდრო ქონებიდან წილი თუ სადავო უძრავი ნივთი, როგორც კომლის უკანასკნელ წევრს, მთლიანად ეკუთვნის კასატორს; შეგებებული მოსარჩელე წარმოადგენს თუ არა ქონების უკანონო მფლობელს.

1.4. საკასაციო პალატა, შესაფასებელი საკითხების გათვა-

ლისწინებით, მიიჩნევს, რომ არ არსებობს ზემოხსენებულ ნორმაში ჩამოთვლილი დავის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემის არც ერთი წინაპირობა, რაც შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

2. საკასაციო საჩივრის დაუშვებლად ცნობის დასაბუთება:

2.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

2.2. გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთება ძირითადად იმ დასკვნებს ეფუძნება, რომ:

2.2.1. მხარეები არიან ძმები, თ. ნ-ის შვილები და ნ. ნ-ის შვილიშვილები;

2.2.2. მინის რეფორმამდე (მათ შორის 1992-1993 წლებში) ზესტაფონის რაიონის სოფელ ქ-აში ბებიის კომლს ერიცხებოდა საკარმიდამო ეზო და სავენახე ნაკვეთი ჯამში 1550 კვ.მ, ხოლო რეფორმის შემდგომ – 1995 წელს, მინის ნაკვეთის მიღება-ჩაბარების №... აქტით გადაეცა ჯამში 4350 კვ.მ ნაკვეთი;

2.2.3. 1992 წლიდან მხარეთა ბებიის კომლში რეგისტრირებული იყვნენ ნ. ნ-ე (კომლის უფროსი), მისი შვილი – თ. ნ-ე (შემდგომში – მამკვიდრებელი) და შვილიშვილი – ა. თ.ის ძე ნ-ე;

2.2.4. მოწმეების: ნ. ხ-ისა და ნ. ნ-ის ჩვენებებით დგინდება, რომ შეგებებული მოსარჩელე 1998 წლამდე ცხოვრობდა ქალაქ ზესტაფონში, ხოლო 1998 წელს, დედასა და დასთან ერთად საცხოვრებლად გადავიდა ბებიასა და მამასთან სოფელ ქ-აში, სა-

დაც ცხოვრობს დღემდე;

2.2.5. მხარეთა ბებია გარდაიცვალა 1998 წლის 29 ნოემბერს და ქ-აში მდებარე უძრავი ქონების მის კუთვნილ 1/3 წილს ფაქტობრივი ფლობით დაეუფლა მასთან თანამცხოვრები, მისი პირველი რიგის მემკვიდრე, შვილი (მხარეთა მამა), რომელიც 1999 წლის 4 მარტს გარდაიცვალა და დარჩა სამი პირველი რიგის მემკვიდრე – შვილები: ა., დ. და ნ. ნ-ეები;

2.2.6. ყოფილი კომლის სადავო ქონებიდან მამკვიდრებლის კუთვნილ 2/3 წილს, მისი გარდაცვალების შემდგომ ფაქტობრივი ფლობით დაეუფლნენ მისი შვილები: მოსარჩელე და შეგებებული სარჩელის ავტორი;

2.2.7. 2006 წლის 26 ივნისს, სადავო უძრავი ქონება საჯარო რეესტრში, მხოლოდ ა. ნ-ის საკუთრებაში აღირიცხა;

2.2.8. შეგებებული მოსარჩელის თავდაპირველ მოთხოვნას სადავო უძრავ ქონებაზე კასატორის საკუთრების უფლების მთლიანად გაუქმება, საჯარო რეესტრში არსებული ჩანაწერის გაუქმება და კომლიდან მისი ამორიცხვა წარმოადგენდა. მოთხოვნის ფაქტობრივ და სამართლებრივ საფუძვლად შეგებებული მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ მამის გარდაცვალების შემდეგ, მამკვიდროს დაუფლებით იგი გახდა ქონების მესაკუთრე და სადავო ქონებაზე, საჯარო რეესტრში მოპასუხის (შეგებებული სარჩელზე) საკუთრების უფლების რეგისტრაციით, ირღვეოდა საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებული საკუთრების უფლება. პირველი ინსტანციის სასამართლოს ე.წ „სარჩელის დაზუსტების“ შესახებ განცხადებით მიმართა შეგებებულმა მოსარჩელემ და მოითხოვა: ა) საჯარო რეესტრში, სადავო უძრავ ქონებაზე კასატორის საკუთრების უფლების ბათილად ცნობა, ამ ქონების 1/2 ნაწილზე ფაქტობრივი ფლობით მამკვიდროს მიღებულად ცნობა და მესაკუთრედ აღიარება.

2.3. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარე-

მოებებთან მიმართებით არ წარმოუდგენია დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

2.4. საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის შედავებას იმის თაობაზე, რომ:

2.4.1. ბების კომლში შედიოდნენ თავად ბებია, მხარეთა მამა და კასატორი, რომელიც კომლის უკანასკნელი წევრია, მონინალმდევე მხარეს არავითარი უფლება ამ ქონებაზე არ გააჩნდა და, ფინანსური პრობლემების გამო, (მონინალმდევე მხარემ გაყიდა საკუთარი სახლი) უსახლკაროდ დარჩენილი ძმა ხანგრძლივ სტუმრად შეიფარა კასატორმა, რომელიც აძულა მონინალმდევე მხარემ, დაეტოვებინა საცხოვრებელი სახლი. სარჩელის წინააღმდეგ წარდგენილი შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა კასატორისაგან მალულად იქნა შეცვლილი და სასამართლომ ტენდენციურად დააკმაყოფილა იგი;

2.4.2. სააპელაციო სასამართლომ საკუთარი მსჯელობა დაამყარა მოწმეთა ჩვენებებს, რომელთაგან ერთი არის მხარეთა დედა და შეგებებული სარჩელის თანაავტორი, ხოლო, მეორე – მხარეთა და;

2.4.3. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად დაადგინა მონინალმდევე მხარის მიერ მამის სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტი იმ პირობებში, როდესაც არ არსებობდა ამ ფაქტის დამადასტურებელი მტკიცებულება, ამ თვალსაზრისით სასამართლო არასწორად დაეყრდნო მიკერძოებული მოწმის – მხარეთა დედის ჩვენებას, არ გამოიკვლია საქმეში წარმოდგენილი მონინალმდევე მხარის პირადობის მოწმობა, სადაც რეგისტრაციის ადგილად მითითებულია სხვა მისამართი, ასევე, სასამართლომ მოიშველია საკრებულოს ცნობა, სადაც სადავო გარემოებასთან მიმართებით არაფერია ნახსენები;

2.4.4. სააპელაციო პალატამ არასწორად დაადგინა, რომ მონინალმდევე მხარემ კასატორის მიერ ქონებაზე საკუთრების უფლების მიღების ფაქტი 2006 წლის 26 ივნისს შეიტყო და ამ დროიდან გასული არ არის ხანდაზმულობის საერთო – 10-წლიანი ვადა, რადგანაც მამის გარდაცვალების ფაქტის თაობაზე მონინალმდევე მხარის ინფორმირება ამავდროულად კასატორის მიერ ქონებაზე საკუთრების მიღების ფაქტის შესახებ მის ინფორმირებაზე მიუთითებს, შესაბამისად, ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა ამოიწურა 2009 წელს. მონინალმდევე მხარეს არასოდეს უცხოვრია სადავო სახლში, არ დაუფლებია მოძრავ ნივთებს, არ გადაუხდია კომუნალური გადასახადები, რადგანაც იგი ცხოვრობდა და იზრდებოდა დედასთან, სადაც იყო რეგისტრირებული;

2.4.5. სასამართლომ არასწორად განმარტა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1323-ე მუხლის მოქმედება კასატორის მიმართ იმ შემთხვევაში გავრცელდებოდა, თუ მასზე რეგისტრირებული სადავო ქონება საჯარო რეესტრში კომლის ქონებად აღირიცხებოდა. ამ შემთხვევაში, სასამართლომ არ გაითვალისწინა ის გარემოება, რომ ქონების კასატორის საკუთრებად რეგისტრაციამდე – 2006 წლამდე, ეს ქონება წარმოადგენდა კომლის ქონებას, რაც დასტურდება შესაბამისი ცნობებით და ირკვევა, რომ კასატორი იყო კომლის ერთადერთი წევრი და უფროსი, შესაბამისად, მამის გარდაცვალებით ქონებაზე სამკვიდრო არ გახსნილა, ვიდრე კომლის უკანასკნელი წევრი ცოცხალია (იხ. საკასაციო საჩივარი, ასევე, კასატორის №... და №... განცხადებები).

2.5. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მტკიცებას მოწინააღმდეგე მხარის მიერ ქონების ფაქტობრივი ფლობით მიღების ფაქტის არასწორად დადგენის თაობაზე და მოიშველიებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებას, რომელიც სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტის მტკიცებას შეეხება. კერძოდ, ერთ-ერთ საქმეზე საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ „მონმეთა ჩვენებების შეფასებისას, სასამართლო ვალდებულია, ისევე, როგორც სხვა სახის მტკიცებულება, მონმის ჩვენება შეაფასოს მისი შინაარსისა და იურიდიული დამაჯერებლობის კუთხით, იმ ობიექტური თუ სუბიექტური კრიტერიუმების (მხარეებთან დამოკიდებულება, ფიზიკური მდგომარეობა, ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენენ მონმის ჩვენებაზე და სხვა) გათვალისწინებით, რომელიც ამ მტკიცებულებისთვისაა დამახასიათებელი და სწორედ ამ გზით მიიღოს გადაწყვეტილება სადავო ფაქტობრივი გარემოების არსებობა-არარსებობის შესახებ. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, განსახილველი კატეგორიის დავებისთვის დამახასიათებელი იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენისთვის (მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობით მიღება) შესაძლოა უფრო დამაჯერებელი იყოს სწორედ ნათესავის მიერ მიცემული ჩვენება, ვიდრე მეზობლის მიერ მიცემული ჩვენება, ვინაიდან საქმე ეხება ოჯახის წევრებს შორის არსებულ ურთიერთობას, რომელიც როგორც წესი, ნათესავისთვის უფრო კარგადაა ცნობილი, ვიდრე მეზობლისთვის“ (იხ. სუსგ №ას-1698-1592-2012, 2 ივნისი, 2014 წელი). გარდა აღნიშნულისა, ამ გარემოების გაქარწყლებას კასატორი ცდილობს მოწინააღმდეგე მხარის პირადობის მოწმობაში რეგისტრაციის ადგილზე მითითებით, რასაც არ იზიარებს საკასაციო პალატა და აღნიშნავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის მე-20 მუხ-

ლის პირველი ნაწილი დასაშვებად მიიჩნევს, ფიზიკურ პირს ჰქონდეს რამდენიმე საცხოვრებელი ადგილი. ამდენად, ამ თვალსაზრისით სააპელაციო პალატის მსჯელობა საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის სწორ გამოყენებას ემყარება, ხოლო, ამავე კოდექსის 102-ე მუხლის შესაბამისად, დადგენილი ფაქტის გამაქარწყლებელ საპირსონე მტკიცებულებებზე ძირითად მოსარჩელეს არ მიუთითებია.

2.6. დასაბუთებული შედაგების არარსებობის პირობებში საკასაციო პალატა იზიარებს გასაჩივრებული განჩინების დასკვნას იმის თაობაზე, რომ 1993 წლიდან სადავო უძრავი ქონება გახდა ნ. ნ-ის, თ. ნ-ისა და ა. ნ-ის თანასაკუთრებად თანაბარი წილით, რადგანაც ეს ქონება აღარ წარმოადგენდა კომლის ქონებას, არამედ, თანასაკუთრების უფლებით ეკუთვნოდათ ყოფილი კომლის წევრებს, ამ შემთხვევაში, სასამართლომ სწორად განმარტა „საქართველოს რესპუბლიკაში სახელმწიფო მეურნეობების, კოლმეურნეობების და სხვა სასოფლო-სამეურნეო საწარმოების რეორგანიზაციის წესის შესახებ“ მთავრობის 1992 წლის 22 სექტემბრის №949 დადგენილება, ასევე, სამოქალაქო კოდექსის 1323-ე მუხლის დებულებები (ამ საკითხთან დაკავშირებით იხ. სასამართლო პრაქტიკა, სუსგ: №3კ-299, 26 იანვარი, 2000 წელი; №ას-241-566-09, 12 ნოემბერი, 2009 წელი; №ას-1778-1756-2011, 29 ივნისი, 2012 წელი; №ას-724-782-2011, 10 სექტემბერი, 2012 წელი).

2.7. რაც შეეხება ხანდაზმულობის საკითხს, პალატა არც ამ პრეტენზიას იზიარებს და განმარტავს, რომ იმ პირობებში, როდესაც დადგენილია მოწინააღმდეგე მხარის მიერ სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტი (სკ-ის 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შემადგენლობა), რაც საკუთრების კონსტიტუციით გარანტირებული უფლების გადაცემაზე მიუთითებს, არ შეიძლება მიღებული საკუთრების უფლების ხანდაზმულობაზე, მათ შორის სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებულ 10-წლიან ვადაზე იყოს უფლების დაცვა დამოკიდებული, რადგანაც სამკვიდროს მიღების ფაქტის არსებობის შემთხვევაში, მემკვიდრეს აქვს უფლება, დაიცვას მიღებული სამკვიდრო სხვა დანარჩენი მემკვიდრეებისაგან, მათ შორის იმ მემკვიდრეებისაგან, რომლებმაც განახორციელეს საკუთრების უფლების რეგისტრაცია. ხანდაზმულობის საგანი არის ფარდობითი უფლება და არა აბსოლუტური უფლება, შესაბამისად, აბსოლუტურ უფლებაზე ხანდაზმულობა არ ვრცელდება (იხ. სუსგ №ას-146-140-2012, 12 ივლისი, 2012 წელი).

2.8. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის

განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

2.9. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

3. სასამართლო ხარჯები:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება მიჩნეული, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი. დასახელებული ნორმიდან გამომდინარე, პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს უნდა დაუბრუნდეს მის მიერ 11.07.2016წ. №... საგადახდო დავალებით სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 300 ლარის 70% – 210 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 3911, 401-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ა. ნ-ის შუამდგომლობა საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემის თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს.

2. ა. ნ-ის საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.

3. კასატორ ა. ნ-ეს (პ/№...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი 300773150) დაუბრუნდეს მის მიერ 11.07.2016წ. №... საგადახდო დავალებით სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 300 ლარის 70% – 210 ლარი.

4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**პირადი ხასიათის უფლება-მოვალეობათა
მამკვიდრობით გადაცემის დაუშვებლობა
სახელმწიფოს უარის დაუშვებლობა სამკვიდროს
მიღებაზე**

**განჩინება
საქართველოს სახელით**

№ას-650-616-2015

26 ივლისი, 2017 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება, თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო ქონების აღრიცხვისა და პრივატიზების სამსრუთო ჯავახეთის სამხარეო ტერიტორიული ორგანოს 24.08.07. მიწისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი №218 ოქმით ვ. ც-ს (შემდეგში: მოპასუხე, შეგებებული სარჩელის ავტორი, უძრავი ქონების მესაკუთრე, გამყიდველი, მეორე აპელანტი, ან გარდაცვლილი მამკვიდრებელი) საკუთრებაში გადაეცა ნინოწმინდის რაიონში, აბულ-სამსარის მასივზე მდებარე 7500 ჰა მიწის ნაკვეთი, რაც საჯარო რეესტრში მის საკუთრებად აღი-რიცხა 13.09.2007წ. (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში: სსკ, 183-ე, 311-ე, 312-ე მუხლები; იხ. მიწისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმი №218, 24.08.2007წ. და საჯარო რეესტრის ამონაწერი).

2. ზემოხსენებული უძრავი ქონების მესაკუთრესა და ი. ჯ-ეს (შემდეგში: მოსარჩელე, შეგებებული სარჩელის მოპასუხე, მყიდველი, პირველი აპელანტი) შორის 2010 წლის 28 ოქტომბერს გაფორმდა განვადებით უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, უძრავი ქონების მესაკუთრემ მყიდველს განვადებით მიჰყიდა ნინოწმინდის რაიონში, აბულ-სამსარის მასივში მდებარე 7 500 666 კვმ მიწის ნაკვეთი, რომელიც იპოთეკით იყო დატვირთული სახელმწიფოს მიერ (სსკ-ის 505-ე-507-ე, 289.1-ე მუხლები).

3. ხელშეკრულების მე-4 პუნქტის მიხედვით, ნასყიდობის საგანი გაიყიდა 135 000 (ას ოცდათხუთმეტი ათასი) აშშ დოლარად, რაც ხელშეკრულების სანოტარო წესით დადასტურების დღისათვის, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი კურსის შესაბამისად, შეადგენდა 240 435 (ორას ორმოცი ათას ოცდათხუთმეტი) ლარს და მყიდველს უნდა გადაეხადა შემდეგი გრაფიკით: ხელშეკრულების დამონშების დღისათვის – 55 000 (ორმოცდათხუთმეტი ათასი) აშშ დოლარი, შემდეგ კი 2011 წლის თებერვლიდან ნოემბრის ჩათვლით, ყოველი მომდევნო თვის 20 რიცხვში (20 თებერვალს, 20 მარტს, 20 აპრილს, 20 მაისს, 20 ივნისს, 20 ივლისს, 20 აგვისტოს, 20 სექტემბერს, 20 ოქტომბერს, 20 ნოემბერს) – 8 000 (რვა ათასი) აშშ დოლარი; ამავე პუნქტის თანახმად, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ნასყიდობის ფასის სრულად გადახდამდე ნასყიდობის საგნის მყიდველი მესაკუთრედ აღირიცხებოდა საჯარო რეესტრში (იხ. გადახდის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულება).

4. მყიდველმა განვადებით შეძენილი უძრავი ქონების (იხ. ამ განჩინების მე-2 პუნქტი), საკადასტრო კოდით ..., საკუთრების უფლების რეგისტრაციის მოთხოვნით 2010 წლის 29 ოქტომბერს მიმართა საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ნინოწმინდის რაიონის სარეგისტრაციო სამსახურს, რაზედაც სარეგისტრაციო სამსახურის 18.10.2012წ. №... გადაწყვეტილებით უარი ეთქვა იმ საფუძვლით, რომ აღნიშნული უძრავი ნივთი განკარგული იყო არაუფლებამოსილი პირის მიერ და იგი რეგისტრირებული იყო სახელმწიფოს საკუთრებად (მყიდველის განცხადება საკუთრების უფლების რეგისტრაციის შესახებ, განცხადების მიღების ბარათი და სარეგისტრაციო სამსახურის გადაწყვეტილება).

5. ახალციხის რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 19 ოქტომბრის განაჩენით სამცხე-ჯავახეთის საოლქო განყოფილების უფროსი პროკურორის – ე. ფ-ის შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა და დამტკიცდა ამ განჩინების პირველ პუნქტში მითითებული უძრავი ქონების გამყიდველს, როგორც ბრალდებულსა და პროკურორს შორის დადებული საპროცესო შეთანხმება, რომლის მიხედვითაც, უძრავი ქონების გამყიდველი მსჯავრდებული იქნა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 362-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით და 25.333-ე მუხლის პირველი ნაწილით. ამავე განაჩენით მსჯავრდებულს (რომელიც განსახილველ დავაში მოპასუხეა) საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 52-ე მუხლის თანახმად, დამატებითი სასჯელის სახით, უსასყიდლოდ ჩამოერთვა საკუთრებაში არსე-

ბული სასოფლო-სამეურნეო (საძოვარი) დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, რომლის ღირებულება შეადგენდა 225 000 (ორას ოც-დახუთი ათასი) ლარს (იხ. ახალციხის რაიონული სასამართლოს განაჩენი და განჩინება);

6. 2012 წლის 16 იანვარს ამ განჩინების პირველ პუნქტში მითითებულ უძრავ ქონებაზე /სახელმწიფო კოდით .../ დარეგისტრირდა სახელმწიფოს საკუთრების უფლება.

7. უძრავი ქონების მყიდველმა (იხ, ამ განჩინების მე-2 პუნქტი) ეტაპობრივად, 2010 წლის 28 ოქტომბრიდან 2011 წლის 21 ივლისის ჩათვლით, გამყიდველის ანგარიშზე გადარიცხა თანხა – ჯამში 147 877.25 (ას ორმოცდაშვიდი ათას რვაას სამოცდაჩვიდმეტი ლარი და ოცდახუთი თეთრი) ლარი (იხ. სს „ბიდან“ სადავო ქონების მყიდველის მიმდინარე ანგარიშიდან ამონაწერი).

8. მყიდველის მიერ ხელშეკრულებიდან გასვლის შეტყობინების შემდეგ, გამყიდველმა ნასყიდობის ფასის დაბრუნების მიზნით, მყიდველის ანგარიშზე შეიტანა 2012 წლის 11 ივლისს – 19 460 (ცხრამეტი ათას ოთხას სამოცი) აშშ დოლარი, რაც თანხის შეტანის დღისათვის ეროვნული ბანკის კურსის შესაბამისდ შეადგენდა 32 087.60 (ოცდათორმეტი ათას ოთხმოცდაშვიდი ლარი და სამოცი თეთრი) ლარს და იმავე წლის 2 თებერვალს – 10 000 (ათი ათასი) აშშ დოლარი, რაც 16 000 (თექვსმეტი ათასი) ლარს შეადგენდა, შესაბამისდ, გამყიდველის მიერ მიღებულ და მყიდველისათვის დაბრუნებულ თანხებს შორის სხვაობა შეადგენს 99 189.65 (ოთხმოცდაცხრამეტი ათას ას ოთხმოცდაცხრა ლარს და სამოცდახუთ თეთრს) – იხ. ამონაწერი მყიდველის ანგარიშიდან.

9. სარჩელის მოთხოვნა

9.1. მყიდველმა 2012 წლის 10 დეკემბერს სარჩელი აღძრა გამყიდველის წინააღმდეგ და მოითხოვა მისთვის 99 189.65 (ოთხმოცდაცხრამეტი ათას ას ოთხმოცდაცხრა ლარი და 65 თეთრი) ლარის დაკისრება; ასევე, მიუღებელი შემოსავლის სახით, ზიანის ანაზღაურება 2012 წლის 1 ივლისიდან 2012 წლის 2 ნოემბრამდე 3 569.7 (სამი ათას ხუთას სამოცდაცხრა ლარი და სამოცდაათი თეთრი) ლარის ოდენობით, ხოლო 2012 წლის 2 ნოემბრიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე – დავალიანებული თანხის 10%-ის ოდენობით (იხ. დამატებითი სარჩელი).

10. მოპასუხის შესაგებელი

10.1. მოპასუხემ არ ცნო მის წინააღმდეგ აღძრული სარჩელი და მიუთითა, რომ მან მყიდველს მიჰყიდა მის საკუთრებაში არსებული უფლებრივად უნაკლო ნივთი და მიუხედავად იმისა, რომ ნასყიდობის თანხა მყიდველს მისთვის ეტაპობრივად უნ-

და გადაეხადა, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ მყიდველი დარეგისტრირებულიყო მესაკუთრედ ხელშეკრულების გაფორმებისთანავე, ხოლო ნასყიდობის საფასური დაიფარებოდა ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვადაში;

10.2. მიუხედავად იმისა, რომ მყიდველმა (მოსარჩელემ) მიწის ნაკვეთის რეგისტრაციის თაობაზე განცხადებით მიმართა სარეგისტრაციო სამსახურს, იგი შეგნებულად თავს არიდებდა იმის განმარტებას, დაკმაყოფილდა თუ არა მისი მოთხოვნა რეგისტრაციის შესახებ და უარყოფით შემთხვევაში, რა ზომებს მიმართა მოსარჩელემ დარღვეული უფლების აღსადგენად;

10.3. მიწის ნაკვეთზე სახელმწიფოს საკუთრების უფლება დარეგისტრირდა 2012 წლის 16 იანვარს, ხოლო მოსარჩელემ სარეგისტრაციო სამსახურს მიმართა ჯერ კიდევ 2010 წლის 29 ოქტომბერს. მოპასუხის აზრით, მოსარჩელემ თავისი უმოქმედობით გამოიწვია ის გარემოება, რომ აღმოჩნდა ე.წ. დაზარალებულის მდგომარეობაში. იგი 2011 წლის ივლისამდე აგრძელებდა თანხის გადახდას და 14 თვის განმავლობაში არანაირი პრეტენზია არ წაუყენებია არც საჯარო რეესტრისათვის და არც უშუალოდ ქონების გამყიდველისათვის;

10.4. არც ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ არ უცნობებია მოსარჩელეს მოპასუხისათვის, ხოლო ამ უკანასკნელს თანხის ნაწილი ძალადობისა და დაპატიმრების მუქარით დააბრუნებინეს. შესაბამისად, გამყიდველი თვითონვეა დაზარალებული, რადგან შექმნილი ვითარების გამო იპოთეკით დატვირთა თავისი ყველა ქონება, მან დაკარგა კანონიერად ნაყიდი ქონება. მოსარჩელეს ზიანი მიადგა საკუთარი უმოქმედობისა და საჯარო რეესტრის ქმედებით და არა მოპასუხის გამო, რის გამოც სარჩელი უსაფუძვლოა (იხ. შესაგებელი, სხდომის ოქმი).

11. მოპასუხის შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა

11.1. მოპასუხემ 2013 წლის 19 ივლისს უძრავი ქონების მყიდველის წინააღმდეგ შეგებებული სარჩელი აღძრა და მოითხოვა ამ უკანასკნელისათვის 141 244.75 (ას ორმოცდაერთი ათას ორას ორმოცდაოთხი ლარის და სამოცდათხუთმეტი თეთრი) ლარის დაკისრება.

12. მოპასუხის პოზიცია შეგებებულ სარჩელზე

12.1. მყიდველმა მოპასუხის შეგებებული სარჩელის პასუხად წარდგენილი შესაგებლით არ ცნო გამყიდველის მოთხოვნა და მიუთითა, რომ მყიდველს არ გადასცემია ნაყიდი უძრავი ქონება, რადგან მას არ გადასცემია ამ ქონებაზე საკუთრების უფლება კანონით დადგენილი წესით. მყიდველმა ყველა ვალდებულება შეასრულა და გამყიდველის (განსახილველ დავაში მო-

პასუხისა და იმავდროულად შეგებებული მოსარჩელის) დანა-შაულებრივი ქმედების გამო მიწის ნაკვეთის სახელმწიფოს საკუთრებად აღრიცხვა არ შეიძლება ჩაითვალოს მყიდველის მიერ ვალდებულების დარღვევად;

12.2. მყიდველს არ მიუძღვის ბრალი სახელმწიფოს სახელზე მიწის ნაკვეთის რეგისტრაციაში და იგი ვერც ამ მიწის ნაკვეთის დაბრუნებაზე იქონიებს გავლენას, რადგან მყიდველის საკუთრებაში არასოდეს ყოფილა აღნიშნული მიწის ნაკვეთი. ამასთან, ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ ცნობილი იყო გამყიდველისათვის, რასაც ადასტურებს ის გარემოება, რომ ამ უკანასკნელმა ნებაყოფლობით დაუბრუნა მყიდველს თანხის ნაწილი ორჯერ გადახდით, რითაც აღიარა მოსარჩელის კანონიერი უფლება თანხის დაბრუნებაზე. საპირისპიროს დასამტკიცებლად საქმეში რაიმე მტკიცებულება არ იყო წარდგენილი, შესაბამისად, უსაფუძვლო იყო შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა და იგი არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო (იხ. შესაგებელი).

13. სიღნაღის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება და დასკვნები

13.1. სიღნაღის რაიონული სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 26 თებერვლის გადაწყვეტილებით მყიდველის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ:

13.1.1. მოპასუხეს (გამყიდველს) მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 99 189.65 (ოთხმოცდაცხრამეტი ათას ას ოთხმოცდაცხრა ლარი და 65 თეთრი) ლარის გადახდა;

13.1.2. მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა ამ უკანასკნელის მიერ ადვოკატის მომსახურებისათვის განეული ხარჯი – 1000 (ათასი) ლარი;

13.1.3. დანარჩენ ნაწილში მყიდველის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა;

13.1.4. გამყიდველის (მოპასუხის) შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა;

13.1.5. მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა სახელმწიფო ბაჟის 2976 (ორი ათას ცხრაას სამოცდათექვსმეტი) ლარისა და სარჩელის უზრუნველყოფისათვის 50 (ორმოცდაათი) ლარის გადახდა.

13.2. რაიონულმა სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეში არ არსებობდა უდავო ფაქტობრივი გარემოებები და წინამდებარე განჩინების 1-8 პუნქტებში ასახული სადავო ფაქტობრივი გარემოებები დაადგინა, ხოლო გადაწყვეტილების სამართლებრივი მოტივაციისას გამოიყენა სსკ-ის 183-ე, 316-ე, 317-ე, 361-ე, 352-ე, 354-ე-355-ე, 405-ე, 411-ე, 414-ე, 477-ე, 505-ე მუხლები.

13.3. საქმის მასალებით დადგენილია, რასაც მხარეებიც არ უარყოფენ, რომ ნასყიდობის საგანზე მყიდველის საკუთრების უფლება არ გადასულა, რადგან აღნიშნული უძრავი ნივთი განკარგულია არაუფლებამოსილი პირის მიერ და იგი რეგისტრირებულია სახელმწიფო საკუთრებად.

13.4. სასამართლომ განმარტა, რომ ორმხრივი ხელშეკრულების არსებობის პირობებში არსებითია, რომ ხელშეკრულება შეასრულოს ორივე მხარემ, წინააღმდეგ შემთხვევაში, შეიძლება დადგეს ხელშეკრულებიდან გასვლის სამართლებრივი შედეგები.

13.5. სასამართლოს შეფასებით, მხარეთა შორის გაფორმებული იყო გადახდის განვადებით უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის მხარეებიც იყვნენ, ერთი მხრივ, გამყიდველი (მოპასუხე) და, მეორე მხრივ, მყიდველი (მოსარჩელე).

13.6. სსკ-ის 477-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მოვალეა გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება ქონებაზე, მასთან დაკავშირებული საბუთები და მთანოდოს საქონელი“. ხოლო ამავე მუხლის მე-2 ნაწილით, „მყიდველი მოვალეა გადაუხადოს გამყიდველს შეთანხმებული ფასი და მიიღოს ნაყიდი ქონება“. სსკ-ის 505-ე მუხლით, „განვადებით ნასყიდობისას გამყიდველი ვალდებულია გადასცეს ნივთი მყიდველს ფასის გადახდამდე. ნივთის ფასის გადახდა მყიდველის მიერ ხდება ნაწილ-ნაწილ დროის განსაზღვრულ შუალედებში“. ამავე კოდექსის 183-ე მუხლის შესაბამისად, „უძრავი ნივთის შესაძენად აუცილებელია გარიგების წერილობითი ფორმით დადება და შემდგომში ამ გარიგებით განსაზღვრული საკუთრების უფლების რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში“.

13.7. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ გამყიდველმა ვერ უზრუნველყო მყიდველისათვის (მოსარჩელისათვის) ნასყიდობის საგანზე საკუთრების უფლების გადაცემა. სსკ-ის 405-ე მუხლი კი ანებს, რომ „თუ ხელშეკრულების ერთი მხარე არღვევს ორმხრივი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებას, მაშინ ხელშეკრულების მეორე მხარეს შეუძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე ვალდებულების შესრულებისათვის მის მიერ დამატებით განსაზღვრული ვადის უშედეგოდ გასვლის შემდეგ. თუ ვალდებულების დარღვევის ხასიათიდან გამომდინარე, არ გამოიყენება დამატებითი ვადა, მაშინ დამატებითი ვადის განსაზღვრას უთანაბრდება გაფრთხილება. თუკი ვალდებულება მხოლოდ ნაწილობრივ დაირღვა, მაშინ კრედიტორს შე-

უძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ვალდებულების დარჩენილი ნაწილის შესრულებამ მისთვის დაკარგა ინტერესი“. სასამართლომ განმარტა, რომ აღნიშნული ნორმა ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების გამოყენების წინაპირობად დამატებითი ვადის დაწესებას განიხილავს. ბუნებრივია, რომ ხელშეკრულებიდან გასვლა, რომელიც ინვესტორს ვალდებულებითსამართლებრივი ურთიერთობის ანულირებას, არ შეიძლება განხორციელდეს მოვალისათვის ხელმოწერედ შესაძლებლობის მიცემის გარეშე. თუმცა, დამატებითი ვადა უნდა იყოს გონივრული და არ უნდა გამომდინარეობდეს მხოლოდ შესასრულებელი ვალდებულების თავისებურებიდან, არამედ მხედველობაშია მისაღები ასევე კრედიტორის ინტერესები. დამატებითი ვადის დაწესება აზრს კარგავს, როდესაც ამკარაა, რომ ამ პირობებშიც კრედიტორისათვის ხელსაყრელი შედეგების მიღწევა შეუძლებელია.

13.8. სასამართლოს შეფასებით, საქმეში წარდგენილი მასალებით დასტურდებოდა, რომ იმ პერიოდისათვის, როდესაც მოსარჩელემ შეწყვიტა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება გრაფიკით დადგენილი თანხის გადაუხდელობით, ნასყიდობის საგანი აღრიცხული იყო სახელმწიფოს საკუთრებად. ამდენად, სასამართლომ დაასკვნა, მოცემულ შემთხვევაში დამატებითი ვადის განსაზღვრას აზრი არ ჰქონდა.

13.9. სასამართლომ იმსჯელა, რომ საქმის მასალებში წარდგენილი მტკიცებულებები, ასევე მხარეთა ახსნა-განმარტებები, უდავოდ ადასტურებდა, რომ გამყიდველმა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები არ შეასრულა.

13.10. სასამართლომ წინამდებარე განჩინების მე-2 და მე-7 პუნქტებში ასახულ ფაქტობრივ გარემოებებზე მიუთითა და დაადგინა, რომ გამყიდველმა ვერ უზრუნველყო მყიდველისათვის (მოსარჩელისათვის) ნასყიდობის საგანზე საკუთრების უფლების გადაცემა. აღნიშნული გარემოება უფლებას აძლევდა მოსარჩელეს, მოეთხოვა მის მიერ გადახდილი თანხის დაბრუნება.

13.11. სსკ-ის 352-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარე 405-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე, მაშინ მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდებათ (ნატურით დაბრუნება)“, ხოლო სსკ-ის 352-ე მუხლის დანაწესით, ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების განხორციელების შემთხვევაში, ორივე მხარე თავისუფლდება ხელშეკრულებით ნაკისრი მოვალეობების შესრულებისაგან და ეკისრებათ ორმხრივი რესტიტუცია. ამ შემთხვევაში მხარეები ვალ-

დებულნი არიან, დაუბრუნდნენ ხელშეკრულების დადებამდე არსებულ მდგომარეობას.

13.12. სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხემ დაარღვია ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება საკუთრების უფლების გადაცემის თაობაზე და არ შეასრულა ის, რის გამოც იგი ვალდებული იყო დაებრუნებინა მიღებული თანხა, რომელიც შეადგენდა 99 189.65 (ოთხმოცდაცხრამეტი ათას ას ოთხმოცდაცხრა ლარი და 65 თეთრი) ლარს.

13.13. სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის (მოსარჩელე შეგებებულ სარჩელში) განმარტება მოსარჩელის (მყიდველის) მიერ მიწის ნაკვეთის დაბრუნებასთან დაკავშირებით, რამდენადაც ნასყიდობის საგანი სახელმწიფოს უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაეცა გამყიდველის მიმართ წარმოებულ სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებული განაჩენით, რომლითაც ეს უკანასკნელი მსჯავრდებულ იქნა (იხ. ამ განჩინების მე-5 პუნქტი), ამ ვითარებაში მყიდველის მიერ ნასყიდობის საგნის დაბრუნება როგორც ფაქტობრივი, ასევე, სამართლებრივი თვალსაზრისით შეუძლებელი იყო, რადგან მის საკუთრებაში აღნიშნული მიწის ნაკვეთი არასოდეს არ ყოფილა.

13.14. სსკ-ის 411-ე მუხლის თანახმად „ზიანი უნდა ანაზღაურდეს არა მხოლოდ ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისისათვის, არამედ მიუღებელი შემოსავლისთვისაც. მიუღებლად ითვლება შემოსავალი, რომელიც არ მიუღია და რომელსაც იგი მიიღებდა, ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო“. ამავე კოდექსის 414-ე მუხლის თანახმად ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას მხედველობაშია მისაღები ის ინტერესი, რომელიც კრედიტორს ჰქონდა ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების მიმართ. მიუღებელი შემოსავალი თავისი სამართლებრივი ბუნებით ზიანის ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს. ამდენად, მისთვის დამახასიათებელია ყველა ის ელემენტი, რომელიც ზიანიდან წარმოშობილი ვალდებულებებისათვის არის გათვალისწინებული. ზემოხსენებული ნორმა სწორედ ამ მოსაზრებას განამტკიცებს, ამიტომ მიუღებელი შემოსავალიც ისევე, როგორც ზიანი, მკაფიოდ უნდა იყოს განსაზღვრული და დადასტურებული უტყუარი მტკიცებულებებით. მოსარჩელის განმარტებით, მის მიერ მოპასუხისათვის თანხის საქართველოს კომერციულ ბანკებში სადებოზიტო ანგარიშზე შეტანის შემთხვევაში იგი მოგების სახით მიიღებდა სარგებელს.

13.15. სასამართლომ განმარტა, რომ ვალდებულების შეუსრულებლობა თავისთავად ზიანის მომტანია მხარისთვის, რადგან კრედიტორს ყოველთვის აქვს შესრულების მოლოდინი და

შესრულება მისთვის ყოველთვის გარკვეულ ღირებულებას წარმოადგენს, მაგრამ მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურების მოთხოვნა წარმოიშობა ვალდებულების დარღვევის შემთხვევაში მხოლოდ მაშინ, თუ დარღვევამ დამატებით მიაყენა ზიანი კრედიტორს. მიუღებელი შემოსავლის სახით ზიანი დგება, როდესაც ვალდებულების შესრულებით კრედიტორს გარკვეული შემოსავლის წყარო გაუჩინებოდა, დამატებით მატერიალურ სიკეთეს შეიძენდა, რაც ვერ განხორციელდა ვალდებულების შესრულებლობის გამო. ამგვარი გარემოება საქმეში წარდგენილი მასალების მიხედვით არ იკვეთებოდა. მიუღებელი შემოსავალი, როგორც ზიანის ერთ-ერთი ფორმა მეორადი მოთხოვნის უფლება და პირდაპირ კავშირშია ძირითად ვალდებულებასთან. მისი წარმოშობის წინაპირობაა ძირითადი ვალდებულების დარღვევა. ამიტომ, მოსარჩელე არამართებულად ითხოვდა მიუღებელ შემოსავალს, განიხილავდა რა მას ძირითადი ვალდებულებისაგან განყენებულად.

13.16. სსკ-ის 411-ე მუხლი ცალსახად განსაზღვრავს მიუღებელი შემოსავლის ცნებას, რომელიც გულისხმობს სარგებელს, რასაც მხარე მიიღებდა ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში. მხარეთა შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება მოიცავდა გამყიდველის ვალდებულებას, მყიდველისათვის გადაეცა საკუთრების უფლება ნასყიდობის საგანზე. ამდენად, მოპასუხის მიერ ვალდებულების შესრულების შემთხვევაში, მოსარჩელე მიიღებდა უძრავ ქონებას, რაც გამორიცხავდა ყოველგვარ კავშირს მოსარჩელის მიერ მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნის ნაწილში მითითებულ ფაქტობრივ გარემოებებთან. შესაბამისად, სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას, განსაზღვროს სარგებლის ის ოდენობა, რომელსაც მოსარჩელე მიიღებდა.

13.17. სასამართლომ ისიც აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა მოპასუხის მიერ ხელშეკრულების პირობების დარღვევისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ ზიანის ანაზღაურების დაკისრების თაობაზე ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი სადეპოზიტო განაკვეთის ყოველწლიური 10%-ის ოდენობით, დაუსაბუთებელი იყო, ვინაიდან მხარეს არ წარუდგენია არანაირი მტკიცებულება იმისა, რომ მოსარჩელე საბანკო ანგარიშზე განთავსებით მიიღებდა მის მიერ მითითებულ სარგებელს. შესაბამისად, ამ ნაწილში სარჩელი უსაფუძვლოდ მიიჩნია სასამართლომ და უარყო.

13.18. სსკ-ის 354-ე მუხლის თანახმად, ხელშეკრულებიდან გასვლის შედეგად წარმოშობილი ვალდებულებები მხარეებმა

უნდა შეასრულონ ერთდროულად, ხოლო 355-ე მუხლის შესაბამისად, ხელშეკრულებიდან გასვლა ხდება ხელშეკრულების მეორე მხარისათვის შეტყობინებით. სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის შეგებებულ სარჩელში მითითებული გარემოება, რომ მყიდველს მეორე მხარისათვის – გამყიდველისათვის არ შეუტყობინებია ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ, რამდენადაც საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებით დადასტურებული იყო, რომ მყიდველის მიერ ვალდებულების შესრულების შეწყვეტისა და ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ შეტყობინების შემდეგ, გამყიდველმა, ნასყიდობის ფასის დაბრუნების მიზნით, მყიდველის ანგარიშზე ორჯერ შეიტანა თანხა (იხ. ამ განჩინების მე-8 პუნქტი). ამდენად, სასამართლოს შეფასებით, გამყიდველის ამგვარი ქმედება – თანხის დაბრუნება მყიდველის ანგარიშზე შეტანის გზით, ადასტურებდა იმ გარემოებას, რომ მისთვის ცნობილი იყო მყიდველის ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ, რასაც იგი დაეთანხმა კიდევ თავისი მოქმედებით და, უფრო მეტიც, მისი ამგვარი შესრულება გულისხმობდა ვალდებულების არსებობას, სსკ-ის 361-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად.

13.19. სასამართლომ არ გაიზიარა ასევე მოპასუხის შეგებებული სარჩელის პრეტენზია მყიდველის მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობისა და მინის ნაკვეთის დაბრუნების თაობაზე. სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით, ასევე, მხარეთა ახსნა-განმარტებებით დასტურდებოდა, რომ მყიდველმა ეტაპობრივად, 2010 წლის 28 ოქტომბრიდან 2011 წლის 21 ივლისის ჩათვლით, გამყიდველის ანგარიშზე გადარიცხა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გრაფიკის მიხედვით გარკვეული თანხები – სულ 147 877.25 ლარი.

13.20. საქმის მასალებით დადგენილი იყო, რასაც მხარეებიც არ უარყოფდნენ, რომ ნასყიდობის საგანზე მყიდველის საკუთრების უფლება არ გადასულა, რადგან აღნიშნული უძრავი ნივთი განკარგული იყო არაუფლებამოსილი პირის მიერ და ქონება რეგისტრირებული იყო სახელმწიფოს საკუთრებად; ახალციხის რაიონული სასამართლოს 19.10.2011 წლის განაჩენის საფუძველზე გამყიდველი მსჯავრდებულ იქნა და მას ამავე განაჩენით, დამატებითი სასჯელის სახით, სახელმწიფოს სასარგებლოდ უსასყიდლოდ ჩამოერთვა საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო (საძოვარი) დანიშნულების მინის ნაკვეთი (იხ. ამ განჩინების მე-5 პუნქტი), შესაბამისად, მყიდველის უმოქმედობით გამოწვეულ ზიანსა და ნასყიდობის საგნის დაბრუნე-

ბაზე მითითება არასწორი იყო, რადგან აღნიშნული მიწის ნაკვეთი არასოდეს ყოფილა მოსარჩელის საკუთრება და საპირისპირო მტკიცებულებები საქმეში წარდგენილი არ იყო.

13.21. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგენი: სსსკ) 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილის, მე-4 და 103-ე მუხლების შინაარსიდან გამომდინარე, მოქმედებს პრინციპი, რომ იმ მხარემ, რომელიც მტკიცებულებად იყენებს რაიმე ფაქტებს, გარემოებებს და დოკუმენტს, უნდა დაამტკიცოს ამ დოკუმენტში დაფიქსირებული ფაქტების ნამდვილობა, თუ აღნიშნული გახდება სადავო. მითითებულ ნორმებზე დაყრდნობით სასამართლომ განმარტა, რომ მოცემული ნორმა შეიცავს მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის (მოვალეობების) განაწილების ზოგად წესს. მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებები, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნას, ხოლო მოპასუხემ – გარემოებები, რომელზეც იგი ამყარებს თავის შესაგებელს.

13.22. სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოსარჩელემ დაადასტურა მოპასუხის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების დარღვევა და ხელშეკრულების შეუსრულებლობა, ხოლო მის მიერ მითითებული გარემოებები მიუღებელი შემოსავლის სახით ზიანის ანაზღაურების შესახებ არ იყო სარწმუნო და საკმარისი ამ ნაწილში მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად. ასევე დაუსაბუთებელი იყო შეგებებული სარჩელის ავტორის (მოპასუხის) მოთხოვნა ძირითადი მოსარჩელისადმი (მყიდველისადმი) თანხის დაკისრების თაობაზე ზემოაღნიშნული გარემოებებისა და საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე.

13.23. სიღნაღის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 12 დეკემბრის განჩინებით სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით ყადაღა დაედო მოპასუხის კუთვნილ უძრავ ქონებას მდებარე სიღნაღის რაიონის სოფელ ბოდბისხევში: 1) ზონა სიღნაღი ..., სექტორი ბოდბისხევი ..., კვარტალი ..., ნაკვეთი ..., ნაკვეთის საკუთრების ტიპი – საკუთრება, ნაკვეთის ფუნქცია: სასოფლო-სამეურნეო, დაზუსტებული ფართობი: 258879.00 კვ.მ. ნაკვეთის წინა ნომერი 5-, შენობა-ნაგებობის ჩამონათვალი: №1; 2) ზონა სიღნაღი ..., სექტორი ბოდბისხევი ..., კვარტალი ..., ნაკვეთი ..., ნაკვეთის საკუთრების ტიპი – საკუთრება, ნაკვეთის ფუნქცია: სასოფლო-სამეურნეო, დაზუსტებული ფართობი: 2036599.00 კვ.მ. ნაკვეთის წინა ნომერი

13.24. სსსკ-ის 199¹ მუხლის თანახმად, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის, სარჩელის განუხილველად დატოვების ან საქმის წარმოების შენ-

ყვეტის შემთხვევაში სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით (განჩინებით) აუქმებს ამ სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებას, რაც საჩივრდება ამ გადაწყვეტილების (განჩინების) გასაჩივრებისათვის კანონით დადგენილი წესით. სასამართლომ განმარტა, რომ ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, ამ ეტაპზე არ არსებობდა გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმების საპროცესო-სამართლებრივი საფუძველი.

14. სააპელაციო საჩივრის საფუძველი

14.1. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მხარეებმა.

14.2. პირველმა აპელანტმა (მყიდველმა) მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება სარჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგ პრეტენზიებზე დაყრდნობით:

14.2.1. არასწორია სასამართლოს გადაწყვეტილება მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი მიუღებელი შემოსავლის დაკმაყოფილების უარყოფის ნაწილში, რადგან ფული ბრუნვაუნარიანი ობიექტია და ნებისმიერ დროს შეუძლია სარგებლის მოტანა. ეს დადგენილია უზენაესი სასამართლოს ერთგვაროვანი პრაქტიკითაც;

14.2.2. არასწორია, ასევე, მოსარჩელის მიერ ადვოკატისათვის განეული ხარჯების ნაწილობრივ დაკმაყოფილება სსსკ-ის 37-ე და 53-ე მუხლების საფუძველზე.

14.3. მეორე აპელანტმა (გამყიდველი) მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილებით, მყიდველის სარჩელის მთლიანად უარყოფა, გამყიდველის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგ არგუმენტებზე მითითებით:

14.3.1. სასამართლომ არასწორად დაადგინა ამ განჩინების მე-8 პუნქტში მითითებული გარემოება, ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმების შემდეგ მხარეებს არ ჰქონიათ არავითარი ურთიერთობა, გამყიდველმა მხოლოდ პროკურატურის დაუზინებული მოთხოვნით გადაურიცხა მყიდველს თანხა;

14.3.2. სასამართლო თვითონვე უთითებს, რომ საჯარო რეესტრის მონაცემებით მიწის ნაკვეთი გამყიდველის საკუთრებას წარმოადგენდა, ხოლო შემდეგ მსჯელობს, რომ ნაკვეთი არაუფლებამოსილმა პირმა განკარგა, რადგან აპელანტი არ იყო მისი მესაკუთრე;

14.3.3. სასამართლო განმარტავს, რომ მოსარჩელემ შეწყვიტა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება გრაფიკით დადგენილი თანხის გადაუხდელობით, რადგან ნასყიდობის საგანი აღრიცხული იყო სახელმწიფოს საკუთრებად, რაც არასწორია, რადგან მყიდველი (მოსარჩელე) 2011 წლის ივნისის ჩათვლით ურიცხავდა გამყიდველს თანხას, სახელმწიფო საკუთრებად კი ნაკვეთი აღირიცხა 2011 წლის 19 ოქტომბრის განაჩენის საფუძველზე.

15. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის გადაწყვეტილება და დასკვნები

15.1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 6 აპრილის გადაწყვეტილებით პირველი აპელანტის (მოსარჩელის) სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, ხოლო მეორე აპელანტის (შეგებებული მოსარჩელის) სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა;

15.1.1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილება შეიცვალა მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხისათვის ზიანის ანაზღაურებისა და ადვოკატის ხარჯების დაკისრებაზე უარის თქმის ნაწილში და ამ ნაწილში მყიდველის სარჩელი დაკმაყოფილდა;

15.1.2. მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაეკისრა 3 569,70 (სამი ათას ხუთას სამოცდაცხრა ათასი ლარი და სამოცდაათი თეთრი) ლარი;

15.1.3. მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაეკისრა ადვოკატის მომსახურებისათვის განეული ხარჯი – 1000 (ათასი) ლარი.

15.2. სააპელაციო სასამართლომ ამ განჩინების 1-8 პუნქტებში ასახულ ფაქტობრივ გარემოებებზე მიუთითა: საქმის მასალებით დადგინდა, რომ ნასყიდობის საგანზე მყიდველის (მოსარჩელის, პირველი აპელანტის) საკუთრების უფლება არ გადასულა, რადგან აღნიშნული უძრავი ნივთი განკარგული იყო არაუფლებამოსილი პირის მიერ და იგი სახელმწიფო საკუთრებად იყო რეგისტრირებული. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ გამყიდველმა ვერ უზრუნველყო მყიდველისათვის ნასყიდობის საგანზე საკუთრების უფლების გადაცემა. მყიდველმა შეატყობინა გამყიდველს ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ (იხ. ამ განჩინების მე-8 პუნქტი).

15.3. სასამართლომ დაასკვნა, რომ მყიდველი მართლზომიერად, კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად გავიდა ხელშეკრულებიდან, რადგან გამყიდველმა (მოპასუხემ) დაარღვია მასზე დაკისრებული ვალდებულება, რაც გულისხმობდა ნივთობრივად და უფლებრივად უნაკლო ნივთის მყიდველისათვის გადა-

ცემას, ხოლო გამყიდველმა ვერ უზრუნველყო მყიდველისათვის ნასყიდობის საგანზე საკუთრების უფლების გადაცემა, შესაბამისად, ამ უკანასკნელს წარმოეშვა ხელშეკრულებიდან გასვლის სამართლებრივი საფუძველი სსკ-ის 352-ე და 405-ე მუხლების თანახმად (ნორმათა დეფინიცია იხ. ამ განჩინების 13.7 და 13.11 ქვეპუნქტებში).

15.4. სასამართლომ ისიც აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში მყიდველის მხრიდან ნაკისრი ვალდებულების დარღვევის ხასიათიდან გამომდინარე, მისთვის დამატებითი ვადის დაწესებას ან გაფრთხილებას არ ექნებოდა რაიმე შედეგი (სსკ-ის 352-ე, 405-ე მუხლები). ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების განხორციელების შემთხვევაში, ორივე მხარე თავისუფლდება ხელშეკრულებით ნაკისრი მოვალეობების შესრულებისაგან და ეკისრებათ ორმხრივი რესტიტუცია, ანუ იმავე მდგომარეობის აღდგენის ვალდებულება, რომელიც არსებობდა ხელშეკრულების დადების გარეშე. შესაბამისად, ვინაიდან გამყიდველმა დაარღვია და არ შეასრულა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები, იგი ვალდებული იყო მოსარჩელისათვის (მყიდველისათვის) დაებრუნებინა მიღებული თანხა – 99 189.65 ლარი, შესაბამისად, პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილება ამ ნაწილში დასაბუთებული და კანონიერი იყო.

15.5. მეორე აპელანტის (გამყიდველის) სააპელაციო პრეტენზიაზე მსჯელობისას, სასამართლომ განმარტა, რომ ძირითადი მოსარჩელის (მყიდველის) სარჩელის დაკმაყოფილება გამორიცხავდა გამყიდველის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებას. მოცემულ შემთხვევაში გამოიკვეთა ურთიერთგამომრიცხავ მოთხოვნათა შეპირისპირება. მყიდველის მიერ რესტიტუციის მიზნით განსახორციელებელ ქმედებებთან დაკავშირებით, პირველი ინსტანციის სასამართლომ, ასევე, სწორად არ გაიზიარა მოპასუხის (შეგებებული სარჩელის ავტორის) მოთხოვნა მოსარჩელის მიერ მინის ნაკვეთის დაბრუნების თაობაზე, რამდენადაც მყიდველის მიერ ნასყიდობის საგნის დაბრუნება როგორც ფაქტობრივი, ისე სამართლებრივი თვალსაზრისით შეუძლებელი იყო, რადგან ამ უკანასკნელის საკუთრებაში აღნიშნული მინის ნაკვეთი არც არასოდეს ყოფილა.

15.6. სსკ-ის 354-ე მუხლის თანახმად, „ხელშეკრულებიდან გასვლის შედეგად წარმოშობილი ვალდებულებები მხარეებმა უნდა შეასრულონ ერთდროულად“, ხოლო 355-ე მუხლის შესაბამისად „ხელშეკრულებიდან გასვლა ხდება ხელშეკრულების მეორე მხრისათვის შეტყობინებით“. სააპელაციო სასამართლომ ასევე არ გაიზიარა მეორე აპელანტის (გამყიდველის)

განმარტება, რომ მყიდველს არ შეუტყობინებია ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ, რამდენადაც საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით დასტურდებოდა, რომ მყიდველის მიერ ვალდებულების შესრულების შეწყვეტისა და ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ შეტყობინების შემდეგ, გამყიდველმა ნასყიდობის ფასის დაბრუნების მიზნით მყიდველს ანგარიშზე ორჯერ ჩაურიცხა თანხა (იხ. ამ განჩინების მე-8 პუნქტი).

15.7. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა ქვემდგომი სასამართლოს შეფასება და დასკვნები მყიდველის სასარგებლოდ გამყიდველისათვის მიუღებელი შემოსავლის სახით ზიანის დაკისრების უარყოფის ნაწილში და სსკ-ის 411-ე და 414-ე მუხლებზე (ნორმათა დეფინიცია იხ. ამ განჩინების 13.14 ქვეპუნქტში) მითითებით განმარტა, რომ ზიანის მიყენების ფაქტისა და ზიანის ოდენობის შეფასება განსაკუთრებულ თავისებურებას იძენდა, როცა საქმე ეხებოდა ფულად ვალდებულებას. ამგვარი დამოკიდებულება განპირობებულია ფულის განსაკუთრებული თვისებებით, კერძოდ, მისი სყიდვაუნარიანობის მაღალი ხარისხით, რაც ფულს ყველა შემთხვევაში ანიჭებს სარგებლის მოტანის უნარს. იგი ყოველთვის წარმოადგენს შემოსავლის წყაროს, ვინაიდან შეუძლია მესაკუთრეს შესძინოს არა მხოლოდ მისთვის სასურველი ქონება, არამედ გარკვეული პერიოდული შემოსავალი პროცენტის სახით. სასამართლომ აღნიშნა, რომ ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულება ყოველთვის აყენებდა პირს ზიანს და სხვაგვარი ვალდებულების შესრულებლობით გამოწვეული ზიანისაგან განსხვავებით, განსაკუთრებული მტკიცება არ სჭირდება არც ზიანის მიყენების ფაქტს და არც ოდენობის დადგენას. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს მიუღებელი შემოსავლის სახით უნდა ანაზღაურებოდა თანხა, რასაც იგი მიიღებდა მინიმუმ გარკვეული პერიოდული შემოსავლის – დარიცხული სარგებლის სახით, 10%-იანი ნიხრით.

15.8. სააპელაციო სასამართლომ დასაბუთებულად მიიჩნია მოსარჩელის მოთხოვნა 2012 წლის 11 ივლისიდან (გამყიდველის მიერ პირველი თანხის – 19 460 აშშ დოლარის, კურსით – 32 097.60 ლარის მყიდველისათვის დაბრუნების მომენტი) 2012 წლის 2 ნოემბრამდე მიუღებელი შემოსავლის სახით 3 569.70 ლარის დაკისრების თაობაზე (იხ. ამ განჩინების მე-9 პუნქტი). სასამართლოს შეფასებით, 2012 წლის 11 ივლისს მყიდველისათვის დასაბრუნებელი თანხის ოდენობა შეადგენდა 115 789.65 (147 877.25-32 087) ლარს, რომლის წლიური 10% 11 579 ლარია,

ხოლო იმავე წლის 2 ნოემბრამდე ანუ გამყიდველის მიერ მეორე ეტაპზე თანხის დაბრუნებამდე პერიოდი შეადგენდა 3 თვეს და 21 დღეს (თანხა 21 დღისათვის – 675 ლარი). ამდენად, მიუღებელი შემოსავლის ოდენობა ზემოხსენებული გაანგარიშებით შეადგენდა 3 569.70 ლარს.

15.9. მოსარჩელის მიერ იურიდიული მომსახურებისათვის გაწეული ხარჯის – დამატებით 1000 ლარის მოპასუხისათვის დაკისრების სამართლებრივ საფუძველად სასამართლომ მიუთითა სსსკ-ის 53-ე მუხლის პირველ ნაწილზე: „იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. იმ მხარის წარმომადგენლის დახმარებისათვის განეულ ხარჯებს, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, სასამართლო დააკისრებს მეორე მხარეს გონივრულ ფარგლებში, მაგრამ არაუმეტეს დავის საგნის ღირებულების 4 პროცენტისა, ხოლო არაქონებრივი დავის შემთხვევაში – განსახილველი საქმის მნიშვნელობისა და სირთულის გათვალისწინებით, 2 000 ლარამდე ოდენობით.“

15.10. განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელემ სასამართლოს წარუდგინა 04.12.2012წ. ხელშეკრულება იურიდიული მომსახურების განევის თაობაზე, რომლის მე-3 პუნქტის საფუძველზე, ჰონორარი შეადგენს 2000 ლარს, რაც გადახდილ უნდა იქნეს შემდეგი წესით: ხელშეკრულების ხელმოწერიდან 5 დღის ვადაში 1000 ლარი, ხოლო 1000 ლარი – დავაზე სასამართლო გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლიდან 5 დღეში. საქმის მასალებში მოთავსებული იყო 1000 ლარის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი, შესაბამისად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხეს უნდა დაკისრებოდა ადვოკატისათვის რეალურად გაწეული ხარჯი – 1000 ლარის ოდენობით.

15.11. სასამართლომ საქმეში წარდგენილი იურიდიული მომსახურების ხელშეკრულების საფუძველზე მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს წარმოევა იურიდიული ფირმისათვის 2000 ლარის გადახდის ვალდებულება. მართალია, 1000 ლარი მას შედარებით

გვიან უნდა გადაეხადა, თუმცა, ეს გავლენას ვერ იქონიებდა მოპასუხისათვის თანხის ანაზღაურების დაკისრებაზე, რადგან სსკ-ის 317-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, ვალდებულების წარმოშობისათვის, აუცილებელია მონაწილეთა შორის ხელშეკრულება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ვალდებულება წარმოიშობა ზიანის მიყენების (დელიქტის), უსაფუძვლო გამდიდრების ან კანონით გათვალისწინებული სხვა საფუძვლებიდან.

15.12. სააპელაციო სასამართლომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაზეც გაამახვილა ყურადღება: „ნათელია, რომ საპროცესო კანონმდებლობა ზუსტად და ამომწურავად განსაზღვრავს პროცესის ხარჯების განაწილებასთან დაკავშირებულ საკითხებს, შესაბამისად, დაინტერესებულ მხარეს აქვს სრული შესაძლებლობა, ისარგებლოს ზემოხსენებული საპროცესო მექანიზმებით და მოითხოვოს საქმის განხილვასთან დაკავშირებით მის მიერ განეული პროცესის ხარჯების ანაზღაურება. იმ შემთხვევაში, თუ მხარე არ ისარგებლებს ზემოაღნიშნული შესაძლებლობით, იგი კარგავს პროცესის ხარჯების ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას, ვინაიდან ასეთ მოთხოვნას მატერიალურ-სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და იგი არ შეიძლება იყოს დამოუკიდებელი სარჩელის დავის საგანი. აქედან გამომდინარე, უარყოფითად უნდა ვუპასუხოთ დასაწყისში დასმულ კითხვას, კერძოდ, დაუშვებელია დამოუკიდებელი სარჩელით იმ საპროცესო ხარჯების ანაზღაურების მოთხოვნა, რომელიც მოგებულმა მხარემ ძირითად სარჩელზე საქმის წარმოებისას გასწია“ (იხ. სუსგ №ას-1706-1600-2012, 18.02.2014წ.) შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ ქვემდგომი სასამართლოს მიერ მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ უკვე დაკისრებული 1000 ლარის გარდა, მოპასუხეს, ასევე უნდა დაჰკისრებოდა დამატებით 1000 ლარი იურიდიული მომსახურებისათვის განეული ხარჯების ასაანაზღაურებლად.

15.13. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 11 მაისის დამატებითი გადაწყვეტილებით მოსარჩელის (მყიდველის) შუამდგომლობა ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და მას, როგორც სააპელაციო საჩივრის ავტორს, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაუბრუნდა მის მიერ სახელმწიფო ბაჟის სახით ზედმეტად გადახდილი 500 ლარიდან 317.22 ლარი და ასევე 833.06 ლარი.

16. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

16.1. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალა-

ტის 2015 წლის 31 ივლისის განჩინებით საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალ სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს დაევალა საქართველოს უზენაეს სასამართლოში მოპასუხის საინფორმაციო ბარათის სტატუსის (აქტიურია თუ არა) შესახებ ინფორმაციის წარმოდგენა. აღნიშნულის მიზეზი გახდა მოპასუხისათვის გაგზავნილი გზავნილის დაბრუნება სასამართლოში იმ მიზეზით, რომ ადრესატი (მოპასუხე) გარდაცვლილია (იხ. საკასაციო სასამართლოს განჩინება).

16.2. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ მონოდებული ინფორმაციით მოპასუხის გარდაცვალების სარეგისტრაციო ჩანაწერი (აქტი № 49157000191) ირიცხება აღნიშნულ სამსახურში და გარდაცვალების რეგისტრაცია მოხდა 2015 წლის 15 აპრილს.

16.3. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 31 აგვისტოს განჩინებით სამოქალაქო საქმის წარმოება შეჩერდა მოპასუხის უფლებამონაცვლის დადგენამდე, მაგრამ არა უმეტეს ერთი წლისა (სსსკ-ის 279-ე მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი; იხ. განჩინება).

16.4. საქმის მასალებშია მოსარჩელის წარმომადგენლის განცხადებები და ასევე შუამდგომლობა, საქმის განხილვის დაჩქარების მიზნით საქართველოს ნოტარიუსთა პალატიდან მოპასუხის სამკვიდროს მიღება/არ მიღების თაობაზე ინფორმაციისა და მტკიცებულებების (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გამოთხოვის თაობაზე, ასევე სიღნაღის ადგილობრივი თვითმმართველობიდან – ან გარდაცვლილი მოპასუხის სახელზე რეგისტრირებული ქონების კონკრეტული პირების მხრიდან ფაქტობრივი დაუფლებით სამკვიდროს მიღება/არ მიღებასთან დაკავშირებით.

16.5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 18 ნოემბრის განჩინებით დაკმაყოფილდა მოსარჩელის წარმომადგენლის შუამდგომლობა და ნოტარიუსთა პალატიდან იმავე წლის 2 დეკემბერს წარმოდგენილი იქნა ცნობა, რომ მოთხოვნილი ინფორმაცია არ არსებობდა ერთიან ელექტრონულ სამემკვიდრეო რეესტრში (მოპასუხის სავარაუდო მემკვიდრეების მიერ ნოტარიუსთან არ ყოფილა წარდგენილი განცხადება სამკვიდროს მიღების თაობაზე), ასევე 2016 წლის 26 იანვარს სიღნაღის მუნიციპალიტეტის გამგეობამ აცნობა სასამართლოს მოთხოვნილი ინფორმაციის გამგეობაში არარსებობის შესახებ.

16.6. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 17 ივნისის განჩინებით განახლდა შეჩერებული საქმისწარმოება და მოპასუხის სავარაუდო უფლებამონაცვლევებს (ოჯახის წევრებს) დაევალიათ საკასაციო სასამართლოს განჩინების ჩაბარებიდან 10 დღის ვადაში მოპასუხის სამკვიდროს მიღების ან სამკვიდროს მიღებაზე უარის თქმის დამადასტურებელი დოკუმენტის საკასაციო სასამართლოსათვის წარდგენა (იხ. განჩინება).

16.7. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 23 სექტემბრის განჩინებით და 30 სექტემბრის განჩინებით უსწორობის გასწორების შესახებ მოპასუხის უფლებამონაცვლედ ცნობილ იქნა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მმართველობაში შემავალი საჯარო სამართლოს იურიდიული პირი – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო (იხ. განჩინებები).

16.8. სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ (შემდეგში: სააგენტო ან კასატორი) 2016 წლის 22 ნოემბერს საკასაციო საჩივარი წარმოადგინა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 6 აპრილის გადაწყვეტილებაზე, რომლითაც მოითხოვა დასახელებული გადაწყვეტილებისა და 2015 წლის 11 მაისის დამატებითი გადაწყვეტილების (იხ. ამ განჩინების 15.13 ქვეპუნქტი) გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, მყიდველის სარჩელის უარყოფა შემდეგ საკასაციო პრეტენზიებზე დაყრდნობით:

16.8.1. გამოკვეთილია როგორც სსკ-ის 393-ე მუხლით გათვალისწინებული კონკრეტული საფუძვლები: სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა („ა“ ქვეპუნქტი), გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა („ბ“ ქვეპუნქტი); ასევე – ამავე კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული კონკრეტული საფუძველი: გადაწყვეტილება იურიდიულად არ არის საკმარისად დასაბუთებული, რამაც განაპირობა საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების არასწორი შეფასება და შესაბამისად მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება;

16.8.2. სააგენტო არ წარმოადგენს სათანადო მოპასუხეს განსახილველ საქმეზე, ვინაიდან: მიმდინარე საქმის წარმოება, მყიდველის სარჩელზე გამყიდველის (ან გარდაცვლილი მოპასუხის) წინააღმდეგ ზიანის ანაზღაურებისა და თანხის დაკისრების თაობაზე, დასაშვებად არ მიიჩნევა უფლებამონაცვლეობას. სსსკ-ის 279-ე მუხლით დადგენილია სასამართლოს მოვალეობა, შეაჩეროს საქმის წარმოება მოქალაქის გარდაცვალე-

ბისას, თუ სადავო სამართლებრივი ურთიერთობა დასაშვებად თვლის უფლებამონაცვლეობას. თუკი ამგვარი უფლებამონაცვლეობა დასაშვებია, ასეთ შემთხვევაში, საქმის წარმოება შეჩერდება გონივრული ვადით, მაგრამ არა უმეტეს ერთი წლისა. მოპასუხის გარდაცვალების შემთხვევაში, მოსარჩელე ვალდებულია, ერთწლიანი ვადის გასვლამდე, მიუთითოს მოპასუხის უფლებამონაცვლე პირი (პირი, რომელმაც სამკვიდრო ქონება მიიღო, უმკვიდრო ქონების შემთხვევაში – სახელმწიფო ან შესაბამისი ორგანიზაცია ან სხვა უფლებამონაცვლე). ამრიგად, მოპასუხე ფიზიკური პირის გარდაცვალების შემთხვევაში უფლებამონაცვლეობა დასაშვებია მაშინ, როდესაც მოპასუხის სამკვიდრო ქონებას იღებს მემკვიდრე, ან ქონების უმკვიდროდ ცნობის შემთხვევაში – სახელმწიფო, ე.ი. სამკვიდრო მასაში უნდა შედიოდეს ის უფლება-მოვალეობები, რომლებიც განსახილველი სამართალწარმოების საგანია და სადავო სამართალურ-თიერთობა დაკავშირებულია სამკვიდრო მასაში შემავალ ასეთ უფლებებთან და მოვალეობებთან;

16.8.3. სსკ-ის 1330-ე მუხლის თანახმად, სამკვიდროში არ შედის ის ქონებრივი უფლებები და მოვალეობები, რომლებიც პირადი ხასიათისაა და მხოლოდ მამკვიდრებელს შეიძლება ეკუთვნოდეს, ასეთი კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უფლებები და მოვალეობები, რომლებიც მოქმედებს მხოლოდ კრედიტორისა და მოვალის სიცოცხლეში და წყდება მათი სიკვდილით;

16.8.4. მოპასუხის მიმართ წარდგენილი მოთხოვნა ზიანის ანაზღაურებისა და ამ საფუძვლით თანხის დაკისრების სახით წარმოადგენს გამყიდველის სწორედ ისეთ ვალდებულებას (შესაბამისი საქმის გარემოებების დადასტურებისა და სარჩელის საფუძვლიანობის შემთხვევაში), რომელიც პირადი ხასიათისაა, რის გამოც ამგვარი სახის ვალდებულება სამკვიდრო მასაში არ შედის. განსახილველ სამოქალაქო საქმეზე სადავო იყოს ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების დარღვევის გამო თანხის დაკისრება. აღნიშნული სამართალურთიერთობის მხარე შესაძლოა იყოს მხოლოდ ის პირი, რომელმაც დაარღვია ხელშეკრულება და ამით გამოწვეული ზიანის საკომპენსაციოდ უნდა დაეკისროს თანხა. ეს არის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ის უფლებები და მოვალეობები, რომლებიც მოქმედებს მხოლოდ კრედიტორის და მოვალის სიცოცხლეში და წყდება მათი სიკვდილით, ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების დარღვევის გამო თანხის დაკისრების მოთხოვნა შეიძლება მიმართული იყოს მხოლოდ ხელშეკრულების მხარის და,

შესაბამისად, ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების დამრღვევის მიმართ და ვინაიდან მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა არ ითვალისწინებს უფლებამონაცვლეობას, ამრიგად საპროცესო უფლებამონაცვლეობაც დაუშვებელია. საპროცესო უფლებამონაცვლეობის საფუძველია უფლებამონაცვლეობა მატერიალურ სამართალში. გარდაცვლილი პირის უფლებამონაცვლეობა გულისხმობს ისეთ შემთხვევას, როდესაც მემკვიდრე სამკვიდროს მიღების შედეგად ხდება მამკვიდრებლის იმ უფლებებისა და მოვალეობების მატარებელი, რომელთაც სადავო სამართალურთიერთობა ითვალისწინებს. კანონის თანახმად, ზემოაღნიშნული მოთხოვნის შესრულების ვალდებულება ვერ გადავა უფლებამონაცვლეზე. ამრიგად, სააგენტო წარმოადგენს არასათანადო მოპასუხეს, ანუ სააგენტო არ არის ის პირი, რომელმაც პასუხი უნდა აგოს მკიდველის სარჩელზე და დაეკისროს პასუხისმგებლობა ან გარდაცვლილი მოპასუხის იმ ქმედებებზე, რომელიც პირადი ხასიათისაა და სამკვიდრო მასაში არ შედის. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორს მიაჩნია, რომ სასამართლოს სსსკ-ის 272-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე უნდა შეენწყვიტა საქმისწარმოება;

16.8.5. კასატორის მტკიცებით, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ სასამართლო არ გაიზიარებს სააგენტოს მოსაზრებას და მიიჩნევს, რომ სადავო სამართალურთიერთობა ითვალისწინებდა უფლებამონაცვლეობას (რასაც კატეგორიულად არ ეთანხმება კასატორი და სადავო ხდის), სააგენტო არ წარმოადგენს უფლებამონაცვლეს და შესაბამისად, სათანადო მოპასუხეს. კასატორი სადავოდ ხდის სააგენტოს, როგორც ან გარდაცვლილი მოპასუხის უფლებამონაცვლედ ცნობის საკითხს;

16.8.6. სსსკ-ის 281-ე მუხლის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, მოპასუხის გარდაცვალების შემთხვევაში მოსარჩელე ვალდებულია ერთწლიანი ვადის გასვლამდე მიუთითოს მოპასუხის უფლებამონაცვლე პირი (პირი, რომელმაც სამკვიდრო ქონება მიიღო, უმკვიდრო ქონების შემთხვევაში – სახელმწიფო ან შესაბამისი ორგანიზაცია ან სხვა უფლებამონაცვლე) განსახილველ შემთხვევაში სააგენტო სადავოდ ხდის ქონების უმკვიდროობის ფაქტს;

16.8.7. გარდაცვლილი პირის უფლებამონაცვლედ სახელმწიფოს ცნობის შემთხვევაში სავალდებულოა, რომ სამკვიდრო ქონება ცნობილი იქნეს უმკვიდროდ, ე.ი. დადასტურებული იყოს ქონების უმკვიდროობა, რაც საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ მოპასუხის უფლებამონაცვლედ სახელმწიფო ცნო-

ბის ეტაპზე მსჯელობის საგანიც კი არ გამხდარა.

16.8.8. სსკ-ის 1343-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, თუ: „არც კანონით და არც ანდერძით მემკვიდრეები არ არიან, ან არც ერთმა მემკვიდრემ არ მიიღო სამკვიდრო, ანდა, როცა ყველა მემკვიდრეს ჩამოერთვა მემკვიდრეობის უფლება, უმკვიდრო ქონება გადადის სახელმწიფოზე...“ ამრიგად, იმისათვის, რომ ქონება უმკვიდროდ ჩაითვალოს დადასტურებული უნდა იქნეს ზემოთ ჩამოთვლილი თითოეული გარემოება კუმულაციურად. განსახილველ შემთხვევაში კი უზენაესი სასამართლოს მიერ, ისე იქნა მიჩნეული ქონება უმკვიდროდ, რომ არც ერთი ზემოაღნიშნული გარემოება არ იქნა გამოკვლეული, რაც რეალურად უზენაესი სასამართლოს მიერ მიმდინარე საქმის წარმოების ფარგლებში შეუძლებელი იყო, ვინაიდან ქონების უმკვიდროდ ცნობისათვის კანონმდებლობით გათვალისწინებულია მხოლოდ ორი გზა:

1. თუ მოსარჩელე, როგორც დაინტერესებული პირი, მიმართავდა სასამართლოს ქონების უმკვიდროდ ცნობის მოთხოვნით;
2. თუ სააგენტო (სათანადო დაინტერესების არსებობის შემთხვევაში) მიმართავდა ნოტარიუსს ქონების უმკვიდროდ ცნობისა და შესაბამისი მონმობის გაცემის თაობაზე.

16.8.9. ზემოხსენებული თითოეული შესაძლებლობის განხილვით, კასატორი განმარტავს: რომ ქონების უმკვიდროდ ცნობისათვის მოსარჩელის „ვალდებულებას“ (მისი ინტერესებიდან გამომდინარე) წარმოადგენდა, როგორც დაინტერესებულ პირს, სარჩელი წარედგინა სასამართლოში, მოპასუხე სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მიმართ და მოეთხოვა მოპასუხის ქონების უმკვიდროდ ცნობა და მხოლოდ იმის შემდეგ, რაც სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, რომლითაც დადგენილი იქნებოდა მოპასუხის ქონების უმკვიდრობა, გამართლებული იქნებოდა სახელმწიფოს მიჩნევა მოპასუხის უფლებამონაცვლედ. შესაბამისად, კასატორს მიაჩნია, რომ ქონების უმკვიდროდ ცნობა უნდა მომხდარიყო დამოუკიდებელი სასარჩელო წარმოების წესით, სადაც სააგენტოს შესაძლებლობა მიეცემოდა მოპასუხის სტატუსით შედავება და შეპასუხება განეხორციელებინა ქონების უმკვიდროდ ცნობის შესახებ მოთხოვნის უსაფუძვლობასთან მიმართებით, დაეცვა საკუთარი ინტერესები, საქმეში მონმის სახით მოენვია მემკვიდრეები ან/და სხვა პირები, შეეგროვებინა და სასამართლოსათვის წარედგინა მტკიცებულებები ან/და სასამართლო წე-

სით გამოეთხოვა ისინი, რაც შესაძლოა ქონების უმკვიდროდ ცნობის შესახებ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველი გამხდარიყო. სადავო შემთხვევაში კი სააგენტოს არ მიეცა შესაძლებლობა, სასარჩელო წარმოების ფარგლებში შედავებოდა ქონების უმკვიდროდ ცნობის მოთხოვნის საფუძველიანობას და გაეზათილებინა მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტები, რაც სავსებით შესაძლოა სხვაგვარი შედეგის დადგომის წინაპირობა გამხდარიყო;

16.8.10. ამასთან, ქონების უმკვიდრობა, გარდა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებისა, შესაძლოა დადგენილიყო ზემოხსენებულ მეორე შემთხვევაშიც, თუ თავად სააგენტო მოითხოვდა ნოტარიუსთან ქონების უმკვიდროდ ცნობას. „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №7 ბრძანების 93-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, უმკვიდრო ქონების მიღების მიზნით, უფლებამოსილი სუბიექტი ვალდებულია ნოტარიუსს მიმართოს განცხადებით. ამავე ბრძანების მე-4 პუნქტის თანახმად, მემკვიდრეობის გახსნიდან ექვსი თვის ვადის გასვლის შემდეგ, თუკი სამკვიდროს მიღების შესახებ განცხადება არ არის შეტანილი სანოტარო ბიუროში და უფლებამოსილი სუბიექტი ითხოვს უმკვიდრო ქონების საკუთრებაში გადაცემას, ნოტარიუსი ვალდებულია, გამოაქვეყნოს საჯარო განცხადება უფლებამოსილი პირის მოთხოვნის შესახებ. ამავე ბრძანების მე-6 პუნქტის თანახმად, უმკვიდრო ქონების უფლებამოსილი სუბიექტისათვის გადაცემის შემთხვევაში საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე გამოითხოვება სხვა დოკუმენტები (იურიდიული პირების შესახებ დოკუმენტაცია, უმკვიდრო ქონებასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და სხვა). შესაბამისად, სახელმწიფოს უფლებამოსილი ორგანოს – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მიერ საკუთარი ინიციატივით უმკვიდრო ქონების უფლებამოსილი სუბიექტისათვის გადაცემის შესახებ მოწმობის გაცემის მოთხოვნით მიმართვისას, იმისათვის, რომ არ დაირღვეს შესაძლო მემკვიდრეთა უფლებები, კანონმდებლობა ითვალისწინებს მთელ რიგ ღონისძიებებს, რომლებზეც ზემოთ აღინიშნა;

16.8.11. ამასთან, ქონების უმკვიდროდ ცნობას ნოტარიუსი ან სასამართლო ახდენს. ორივე შემთხვევაში სახელმწიფო, სააგენტოს სახით, უშუალოდაა ჩართული მიმდინარე პროცესებში და საკუთარი უფლებებისა და ინტერესების რეალიზებას ახდენს კანონით დადგენილი წესით. სსკ-ის 1444-ე მუხლის თა-

ნახმად, სახელმწიფოს არა აქვს უფლება უარი თქვას სამკვიდროს მიღებაზე, რომელიც მასზე გადავიდა. ეს იმას ნიშნავს, რომ სახელმწიფოს მას შემდეგ არ აქვს უფლება უარი თქვას სამკვიდროს მიღებაზე, როდესაც სათანადო წესით დადასტურდება ქონების უმკვიდრობა. სსსკ-ის 281-ე მუხლის შესაბამისად, მოსარჩელე უფლებამოსილი იყო, მოპასუხის გარდაცვალების შემთხვევაში მის უფლებამონაცვლედ მიეთითებინა სსიპ – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო, თუკი ქონება უმკვიდროდ იქნებოდა ცნობილი;

16.8.12. მოსარჩელემ თავის არაერთ განცხადებაში მოითხოვა, რომ მოპასუხის უფლებამონაცვლედ ცნობილი ყოფილიყო სააგენტო, თუმცა, მისი განცხადების დასაკმაყოფილებლად, როგორც ზემოთ აღნიშნა სავალდებულო იყო სათანადო წესით დადგენილიყო ქონების უმკვიდრობა. შესაბამისად, სახელმწიფოს არც მოპასუხის ქონება მიუღია, როგორც უმკვიდრო, ვინაიდან არ არსებობს უფლებამოსილი ორგანოს გადანყვეტილება ქონების უმკვიდროდ ცნობაზე, ხოლო ასეთ გადანყვეტილებად არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება ჩაითვალოს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინება სააგენტოს ან გარდაცვლილი მოპასუხის უფლებამონაცვლედ ცნობის შესახებ, ვინაიდან სასამართლოს სათანადო წესით არ დაუდგენია და არ გამოუკვლევია ქონების უმკვიდრობა;

16.8.13. უზენაესმა სასამართლომ განჩინებაში განმარტა, რომ არაერთხელ იქნენ მოპასუხის სავარაუდო უფლებამონაცვლები (ოჯახის წევრები) გაფრთხილებული სახელმწიფო უფლებამოსილი ორგანოს ჩართვის შესახებ სადავო სამართალურთიერთობაში, თუმცა, მათი მხრიდან სამკვიდროს მიღების თაობაზე იურიდიული ინტერესი არ გამოვლენილა. კასატორს წარმოუდგენლად მიაჩნია ქონების უმკვიდრობის დადგენა იმ პირობებში, როდესაც სასამართლოს ისიც კი არ გამოუკვლევია და, შესაბამისად, საქმეში არ მოიპოვება: სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოს მიერ გაცემული ცნობა მოპასუხის პირველი და მომდევნო რიგის მემკვიდრეების არსებობა-არარსებობის თაობაზე; ერთადერთი მტკიცებულება, რაც სასამართლო საქმის მასალებში მოიპოვება არის ინფორმაცია, რომ მოპასუხის მეუღლე – მ. ც-ი უარს ამბობდა გზავნილის ჩაბარებაზე, იმ მოტივით, რომ იგი მეუღლესთან მის გარდაცვალებამდე გაცილებული იყო. თუმცა, სასამართლო არ უნდა დაყრდნობოდა მხოლოდ მოცემულ ინფორმაციას, ვინაიდან აღნიშნულის დასადასტურებლად აუცილებელია არსებობდეს სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოდან შესაბამისი მტკიცებულება,

იმყოფებოდა თუ არა მოპასუხე გარდაცვალებისას რეგისტრირებულ ქორწინებაში და ვისთან, ანალოგიურად უნდა იყოს ინფორმაცია მისი სხვა პირველი რიგის მემკვიდრეებზე, რაც საქმეში არ მოიპოვება. უფრო მეტიც, იმ შემთხვევაში, თუ მოპასუხეს არ ჰყავდა პირველი რიგის მემკვიდრეები, კანონი დასაშვებად მიიჩნევს მეორე, მესამე, მეოთხე და მეხუთე რიგის მემკვიდრეობას, რომელთა რიგებშიც არსებულ მემკვიდრეთა რაოდენობა საკმაოდ დიდია. არც აღნიშნული ფაქტი გამოუკვლევიან სასამართლოს, არ დაუდგენია მოპასუხეს ჰყავდა თუ არა, პირველი რიგის გარდა, სხვა მომდევნო რიგის მემკვიდრეები. მეორე მხრივ, გარდა კანონით მემკვიდრეებისა, კანონმდებლობა ითვალისწინებს ანდერძით მემკვიდრეობას;

16.8.14. კასატორი აღნიშნავს, რომ საქმეში არსებული წერილი ერთიან ელექტრონულ სამემკვიდრეო რეესტრში ინფორმაციის არარსებობის შესახებ არ გამორიცხავს ანდერძისმიერ მემკვიდრეთა არსებობას. საქართველოს ნოტარიუსთა პალატას გააჩნია ცალკე – ანდერძების ერთიანი ელექტრონული რეესტრი, რომელშიც ინახება ინფორმაცია ნოტარიუსთან დაცული ანდერძების შესახებ, საიდანაც ინფორმაცია წარმოდგენილი არ ყოფილა. ამრიგად, სასამართლომ არც ანდერძისმიერი მემკვიდრეების არსებობა გამორიცხა. ამდენად, ქონების უმკვიდროდ ცნობის ერთ-ერთი აუცილებელი წინაპირობა – კანონისმიერ და ანდერძისმიერ მემკვიდრეთა არარსებობა, საქმეში წარმოდგენილი მასალებით არ დასტურდება, რის გამოც უკვე გამორიცხულია მოპასუხის უფლებამონაცვლედ სახელმწიფოს მიჩნევა. თუმცა, ასევე უნდა დადასტურდეს მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდროს არ მიღება. სსკ-ის 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, მემკვიდრის მიერ სამკვიდრო მიღებულად ითვლება, როდესაც იგი სანოტარო ორგანოში შეიტანს განცხადებას სამკვიდროს მიღების შესახებ ან ფაქტობრივად შეუდგება სამკვიდროს ფლობას ან მართვას, რაც უდავოდ მოწმობს, რომ მან სამკვიდრო მიიღო, ხოლო თუ მემკვიდრე ფაქტობრივად შეუდგა სამკვიდროდ ნაწილის ფლობას ითვლება, რომ მან მთლიანად მიიღო სამკვიდრო, რაშიც უნდა გამოიხატებოდეს და სადაც უნდა იყოს იგი. მემკვიდრეთა მიერ მოპასუხის რაიმე არამატერიალური ქონების მიღება – მისი რაიმე უფლების რეალიზაციაც კი სამკვიდროს მიღებად ჩაითვლება. ქონების უმკვიდროდ ცნობის დადგენამდე გამოკვლეული უნდა ყოფილიყო, ვინ გასწია გარდაცვლილის დაკრძალვისა და მასთან დაკავშირებული სხვა პროცედურების ხარჯები, მემკვიდრეთა მიერ ხომ არ იქნა განკარგული მოპასუხის რაიმე ქონება მისი გარდაცვალე-

ბიდან 6 თვის ვადაში (თუნდაც დაკრძალვის ხარჯების დაფარვის მიზნით), რაც გარკვეული ფაქტობრივი გარემოებების გამოვლენას შეუწყობდა ხელს;

16.8.15. „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების ნების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №71 ბრძანების 85-ე მუხლი ჩამოთვლის (არა ამომწურავად) იმ უამრავ ფაქტსა და დოკუმენტს, რომლებიც სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივად დაუფლებას დაადგენდა და ბოლოს, ქონების უმკვიდროდ ცნობის საფუძველი, სხვა გარემოებებთან ერთად, მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდრო ქონებაზე უარის თქმაა, რომელიც სანოტარო ორგანოში უნდა გაფორმდეს (სსკ-ის მუხლი 1434), რაც ასევე არ გამოუვკვლევია სასამართლოს;

16.8.16. „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 17 სექტემბრის №391 დადგენილების მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის „ქ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სააგენტოს უფლებამოსილებას წარმოადგენს ქონების, მათ შორის უმკვიდრო/მიტოვებული ქონების, ასევე სახელმწიფოსათვის გადმოცემული ქონების სახელმწიფოს საკუთრებად მიღებასთან ან/და რეგისტრაციასთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელება, განსახილველ საქმეში, ვინაიდან ქონება უმკვიდროდ არ არის ცნობილი, სააგენტო არ წარმოადგენს მოპასუხის უფლებამონაცვლეს და შესაბამისად, სააგენტოს არც გარდაცვლილი მოპასუხის ქონება მიუღია, დაურეგისტრირებია საკუთრებად. ვინაიდან, სააგენტოს მიღებული არ აქვს ან გარდაცვლილი მოპასუხის ქონება, შესაბამისად, იგი არც მის სამკვიდრო მასაში შემავალ აქტივებსა და პასივებზეა უფლებამოსილი პირი, სააგენტო არ არის არც მოპასუხის ვალდებულებების მატარებელი, რის გამოც სააგენტოს მიმართ წარდგენილი მოთხოვნები უსაფუძვლოა და არ უნდა დაკმაყოფილდეს;

16.8.17. გასათვალისწინებელია ასევე ის გარემოება, რომ უკიდურეს შემთხვევაშიც კი, თუკი სასამართლო არ გაითვალისწინებს სააგენტოს არც ერთ არგუმენტს და მიიჩნევს, მოპასუხის უფლებამონაცვლედ, ანუ დადგინდება, რომ მოპასუხის ქონება უმკვიდროა და რომ სააგენტო, წარმოადგენს სამკვიდრო მასის მიმღებ პირს, სასამართლოს მიერ ცალსახად უნდა განიმარტოს, რომ სსკ-ის 1484-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მემკვიდრეები ვალდებული არიან მთლიანად დააკმაყოფილონ მამკვიდრებლის კრედიტორთა ინტერესები, მაგრამ მი-

ღებულის აქტივის ფარგლებში თითოეულის წილის შესაბამისად, ამავე კოდექსის 1492-ე მუხლის შესაბამისად, უმკვიდრო ქონების სახელმწიფოზე გადასვლისას სახელმწიფო პასუხს აგებს უმკვიდრო ქონების შესაბამისი ნაწილით მამკვიდრებლის ვალეზზე ისე, როგორც მემკვიდრე. ამრიგად, მას შემდეგ, რაც სათანადო საფუძვლების არსებობის დადასტურების და უფლებამოსილი ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად, მოპასუხის ქონება ცნობილ იქნება უმკვიდროდ და სახელმწიფო ასეთ შემთხვევაში ვალდებული იქნება მიიღოს სამკვიდრო ქონება, მან მოპასუხის ვალეზისათვის პასუხი უნდა აგოს მხოლოდ მიღებული სამკვიდრო ქონების აქტივის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) შესაბამისი ნაწილით და არა მთელი თავისი ქონებით, ასევე, იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ ვინაიდან სააგენტო ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, პასუხი აგოს სახელმწიფო ბიუჯეტმა, შესაბამისად, თავდაპირველად გამოკვლეულ უნდა იქნეს მოპასუხის რა ქონების მიმღებია სააგენტო და შესაბამისი საფუძვლების არსებობის პირობებში, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით უფლებამონაცვლეს შესაძლოა დაეკისროს მიღებული უმკვიდრო ქონების – აქტივის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ნაწილის შესაბამისი თანხა. შესაბამისად, აღსრულებაც შესაძლოა განხორციელდეს მხოლოდ უმკვიდრო ქონების ნაწილის პროპორციულად (შესაძლოა დღის წესრიგში დადგეს ამ მიმართულებით სასამართლო გადაწყვეტილების განმარტებაც);

16.8.18. რაც შეეხება დავის არსებით მხარეს, ვინაიდან სააგენტოს მიერ წარდგენილია საკასაციო საჩივარი სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე, სააგენტო არ ეთანხმება და ასაჩივრებს მას, როგორც ფაქტობრივი გარემოებების, ისე სამართლებრივი შეფასების ნაწილში;

16.8.19. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 20 მარტის განჩინებით სააგენტოს საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ [საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას] და „ე“ [სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე] ქვეპუნქტების საფუძველზე (8.02.2017 №259 ცვლილების საფუძველზე სსსკ-ის 391.5-ე მუხლის ახალი რედაქცია ამოქმედდა 2017 წლის 14 მარტიდან).

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლისა და საკასაციო საჩივრის იურიდიული დასაბუთებულობის არსებითად განხილვის შედეგად მიიჩნევს, რომ სააგენტოს საკასაციო განაცხადი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და განჩინება შემდეგი არგუმენტაციით:

17. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამონმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ კასატორის პრეტენზიები არაკვალიფიციური და დაუსაბუთებელია.

18. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, № 7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81; Hirvisaari v. Finland, §32).

19. კასატორის ძირითადი პრეტენზიები იმას ეხება, რომ:

19.1. განსახილველი დავა არ ითვალისწინებს მატერიალურ-სამართლებრივ უფლებამონაცვლეობას, რადგან ურთიერთობა პირადი ხასიათის არის, მხოლოდ მამკვიდრებელს (მოპასუხეს) ეკუთვნოდა და მისი გარდაცვალებით შეწყდა; შესაბამისად – არ არსებობს საპროცესოსამართლებრივი უფლებამონაცვლეობის საფუძველიც;

19.2. ნებისმიერ შემთხვევაში სააგენტო არასათანადო მოპასუხეა, ვინაიდან საკასაციო სასამართლოს არ გამოუკვლევია სადავო ქონების უმკვიდროდ ცნობის, შესაძლო ანდერძისმიერი და კანონისმიერი (გარდა პირველი რიგის მემკვიდრეებისა, მორიგი რიგის მემკვიდრეების არსებობის თაობაზე) მემკვიდ-

რეების არსებობის საკითხი;

19.3. სადავო ან გარდაცვლილი მოპასუხის დანაშთი სამკვიდრო ქონების უმკვიდროობა;

20. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სსკ-ის 1130-ე მუხლით დადგენილია: „სამკვიდროში არ შედის ის ქონებრივი უფლებები და მოვალეობები, რომლებიც პირადი ხასიათისაა და მხოლოდ მამკვიდრებელს შეიძლება ეკუთვნოდეს, ასევე კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უფლებები და მოვალეობები, რომლებიც მოქმედებს მხოლოდ კრედიტორისა და მოვალის სიცოცხლეში და წყდება მათი სიკვდილით“. ამ მოწესრიგების საფუძველზე სამკვიდროში არ შედის ისეთი უფლებები და მოვალეობები, რომლებიც პირადი ხასიათის გამო მხოლოდ მამკვიდრებელს შეიძლება ეკუთვნოდეს, კერძოდ, ასეთი შეიძლება იყოს: საალიმენტი უფლებები და მოვალეობები, პენსიის მიღების უფლება, მამკვიდრებლის ჯანმრთელობისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების უფლება (ზიანის ანაზღაურების იმ თანხის გარდა, რომელიც მამკვიდრებელს სიცოცხლეში უნდა მიეღო) და სხვა (სსკ-ის 1328-ე მუხლი).

21. საკასაციო სასამართლო არაერთ გადაწყვეტილებაში/განჩინებაში განმარტავს: „მატერიალურ-სამართლებრივი უფლებამონაცვლეობის ყველაზე გავრცელებულ სახეს სწორედ სამემკვიდრო ურთიერთობები წარმოადგენს და ამ შემთხვევაში, მემკვიდრის პასუხისმგებლობის ფარგლები განსაზღვრულია სამოქალაქო კოდექსის 1484-ე მუხლით“ (იხ. სუსგ №ას-567-538-2015, 16.10.2015წ; შდრ. №ას-461-435-2014, 30.08.2014); „მოპასუხისაგან მოთხოვნილი ზიანი არ არის მამკვიდრებლის პირადი ხასიათის უფლება“ (იხ. სუსგ №ას-1268-1526-09, 25.05.2010 წ.). სსკ-ის 1130-ე მუხლზე მსჯელობისას, ერთ-ერთ საქმეზე საკასაციო სასამართლომ ისიც განმარტა, რომ ელექტროენერჯისა და ბუნებრივი გაზის მოხმარებისათვის დაწესებული შეღავათების მიღების სადავოდ გამხდარი უფლება პირადი ხასიათის იყო, ვინაიდან მხოლოდ გარკვეული კატეგორიის მოქალაქეებზე ვრცელდებოდა (იხ. სუსგ №ას-305-562-08, 27.05.2008წ.). საკასაციო სასამართლოს პრაქტიკითა და დოქტრინაში გამოთქმული მოსაზრებების შეჯერების შედეგად, სსკ-ის 1130-ე მუხლის გამოყენების თაობაზე უნდა აღინიშნოს, რომ მემკვიდრეობის სამართალში, რომელიც მემკვიდრეობითი უფლებამონაცვლეობის უნივერსალურობის პრინციპს ეფუძნება, დასახელებული ნორმა, სხვებთან ერთად (მაგ. 1310-ე მუხლი – უღირსი მემკვიდრე; 1363-ე მუხლი – ანდერძის საიდუმლოება; 1484-ე მუხლი – მემკვიდრეთა პასუხისმგებლობა კრედიტორ-

თა წინაშე) დაცვითი ფუნქციის მატარებელია, რაც იმას ნიშნავს, რომ სამემკვიდრეო სამართლებრივ ურთიერთობებში მამკვიდრებლის ჩანაცვლებით ამ უკანასკნელის უფლება-მოვალეობებს მემკვიდრე ლეგულობს და მხოლოდ ისეთი უფლება-მოვალეობებისაგან იქნება თავისუფალი, რაც ცალსახად და არა-ორაზროვნად მამკვიდრებლის პირადი უფლების (ვალდებულების) ხასიათიდან გამომდინარეობდა, მხოლოდ მისი მონაწილეობით იყო განხორციელებადი ან მისთვის იყო განკუთვნილი. აღნიშნული კი სამემკვიდრეო ურთიერთობების მომწესრიგებელი ნორმების სამართლებრივ და ზნეობრივ დაცვით მნიშვნელობაზე მიუთითებს.

22. ზემოხსენებულ პუნქტში განვითარებული მსჯელობისა და დასკვნების გათვალისწინებით, სრულიად ცხადია, რომ განსახილველ შემთხვევაში სადავო სამართალურთიერთობაში მოპასუხის მატერიალურსამართლებრივი უფლებამონაცვლეობის შესაძლებლობა დადგენილია, რაც პროცესუალურსამართლებრივი უფლებამონაცვლეობის დასაბუთებულ წინაპირობას წარმოადგენს.

23. კასატორის პრეტენზიებთან დაკავშირებით მისი, როგორც არასათანადო მოპასუხის სტატუსისა და შესაძლო მემკვიდრეთა წრის არასაკმარისად გამოკვლევის გამო, სადავო ქონების უმკვიდროობის დაუსაბუთებლობის შესახებ, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სსკ-ის 1444-ე მუხლით დადგენილია სახელმწიფოს უარის დაუშვებლობა სამკვიდროს მიღებაზე „სახელმწიფოს არა აქვს უფლება უარი თქვას სამკვიდროს მიღებაზე, რომელიც მასზე გადავიდა“; ამ ნორმაში 09.12.2005 წელს №2239 კანონის საფუძველზე ცვლილების შეტანა შეეხო მხოლოდ სუბიექტს და სიტყვის „ხაზინის“ ნაცვლად, ჩაინერა „სახელმწიფო“. სსკ-ის 1444-ე მუხლის გამოყენებასთან დაკავშირებით, უწინარესად, ყურადღება უნდა გამახვილდეს, რომ დასახელებული ნორმა კერძოსამართლებრივი ურთიერთობის ფარგლებში წარმოშობილი დავის შემთხვევაში ემსახურება კრედიტორის კანონიერი მოთხოვნის დაკმაყოფილების შესაძლებლობის შექმნას, შესაბამისი წინაპირობების შემოწმების საფუძველზე. სსკ-ის 1444-ე მუხლის მიზნის დასაზუსტებლად საკასაციო სასამართლო განიხილავს ამავე კოდექსის 1343-ე მუხლის დეფინიციას: „1. თუ არც კანონით და არც ანდერძით მემკვიდრეები არ არიან, ან არც ერთმა მემკვიდრემ არ მიიღო სამკვიდრო, ანდა, როცა ყველა მემკვიდრეს ჩამოერთვა მემკვიდრეობის უფლება, უმკვიდრო ქონება გადადის სახელმწიფოზე; ხოლო თუ მამკვიდრებელი მოხუცთა, ინვალიდთა, სამ-

კურნალო, აღმზრდელობით და სოციალური დაცვის სხვა დანესებულებათა რჩენაზე იმყოფებოდა, მაშინ – მათ საკუთრებაში. 2. უმკვიდრო ქონება სამენარმეო საზოგადოებაში ან კოოპერატივში წილის, აქციის ან პაის სახით გადადის მათ ხელში, თუ კანონით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული“. დასახელებული ნორმის პირველი ნაწილის პირველი წინადადებით დადგენილია უმკვიდრო ქონების სახელმწიფოზე გადასვლის რამდენიმე დამოუკიდებელი წინაპირობა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ერთ-ერთი რომელიმე წინაპირობის არსებობის შემთხვევაში ქონება უმკვიდროა და გადადის სახელმწიფოზე, შესაბამისად, სხვა შესაძლო მემკვიდრეთა მსგავსად, კანონი არ იძლევა შესაძლებლობას, რომ სახელმწიფომ, საკუთარი სურვილისამებრ მიიღოს ან არ მიიღოს უმკვიდრო ქონება; უმკვიდრო ქონება სახელმწიფოზე გადადის. 1343.1 მუხლის მეორე წინადადებით გამორიცხულია უმკვიდრო ქონების სახელმწიფოზე გადასვლა. 1343-ე მუხლის მე-2 ნაწილი კი განსაზღვრავს კონკრეტულ შემთხვევებს, როდესაც ამავე მუხლის პირველი ნაწილის პირველ წინადადებაში მითითებული ერთ-ერთი რომელიმე დამოუკიდებელი წინაპირობის არსებობისას, უმკვიდრო ქონება გადადის სამენარმეო საზოგადოებაში ან კოოპერატივში ან კანონით დადგენილ შემთხვევებში შესაძლებელია გადავიდეს სახელმწიფოზე.

24. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №71 ბრძანების [„სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის დამტკიცების შესახებ“ ინსტრუქციის გამოყენებაზე] 93-ე მუხლით დადგენილია უმკვიდრო ქონების გადაცემის წესი უფლებამოსილი სუბიექტებისათვის, რაც სსკ-ით დადგენილ შემთხვევებში ხდება, აღნიშნული კი სსკ-ის 1444-ე და 1343-ე მუხლების ერთობლივად გაანალიზების შედეგად, სახელმწიფოს წარმოუშობს ვალდებულებას, მასზე გადასული უმკვიდრო ქონების შესახებ განცხადებით მიმართოს ნოტარიუსს, რადგან განსახილველი დავის მოპასუხის (ან გარდაცვლილი მამკვიდრებლის) მემკვიდრეებმა (სამემკვიდრეო ურთიერთობის სუბიექტებმა) არ მიიღეს სამკვიდრო (სამემკვიდრეო ურთიერთობის ობიექტი). გარდა ამისა, კანონმდებლის მიერ სსკ-ის 1444-ე მუხლში გაცხადებული ნების დასაზუსტებლად, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს ამავე კოდექსის 1426-ე მუხლზე: 1. სამკვიდროს მისაღებად დადგენილი ვადა შეიძლება გააგრძელოს სასამართლომ, თუ ვადის გადაცილების მიზეზები საპატიოდ იქნება მიჩნეული. ვადის გასვლის შემდეგ სამკვიდრო შეიძლება მიღებულ იქნეს სა-

სამართლოსათვის მიმართვის გარეშეც, თუ თანახმა იქნება სამკვიდროს მიმღები ყველა მემკვიდრე. 2. ამ მუხლის პირველ ნაწილში გათვალისწინებულ შემთხვევაში სამკვიდროს მიღების ვადის გამშვებ მემკვიდრეს მისი ხვედრი ქონებიდან, რომელიც სხვა მემკვიდრეებმა მიიღეს, ან სახელმწიფოს საკუთრებაში გადავიდა, ნატურად მიეცემა ის, რაც შენარჩუნებულია; მას მიეცემა ასევე მისი ხვედრი ქონების დანარჩენი ნაწილის ღირებულება“ და ყურადღებას გაამახვილებს მეორე ნაწილის შინაარსზე, რომელიც ერთმანეთისაგან ტერმინოლოგიურადაც კი განასხვავებს (სსკ-ის 1343.1 მუხლის პირველი წინადადების დეფინიციის მსგავსად) მემკვიდრეებს, რომლებმაც სამკვიდრო მიიღეს და სახელმწიფოს, რომლის საკუთრებაში გადავიდა უმკვიდრო ქონება, რადგან სამკვიდროს მიმღებმა მემკვიდრემ კანონით დადგენილი ვადა გაუშვა, რაც სწორედ იმას ადასტურებს, რომ სახელმწიფოს უფლება არ აქვს უარი თქვას იმ სამკვიდროს მიღებაზე, რომელიც მასზე გადავიდა. ამდენად, სამემკვიდრეო სამართლის ნორმების სისტემური და ლოგიკური ანალიზი სხვაგვარი დასკვნის გამოტანას გამორიცხავს.

25. ყოველ კონკრეტულ სადავო სამართალურიერთობაზე მსჯელობისას სასამართლოს, როგორც მართლმსაჯულების განმასხორციელებელი დამოუკიდებელი ხელისუფლების, მოვალეობაა სამართლებრივი უსაფრთხოებისა და მხარეთა კანონის წინაშე თანასწორი მოპყრობის უზრუნველყოფა. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორის პრეტენზიებს, რომ სასამართლოს არ გამოუკვლევია შესაძლო მემკვიდრეთა (მათ შორის ანდერძისმიერი) არსებობის საკითხი, ისე მიიჩნია სათანადო მოპასუხედ და საქმეში ჩართო სახელმწიფო სააგენტოს სახით. „სამართლიანობის მიღწევის გარდა, სამართლის ამოცანაა, უზრუნველყოს სამართლებრივი უსაფრთხოება და ინტერესთა ოპტიმალური და მიზანშეწონილი დაკმაყოფილება. ყოველივე ეს მიზანი გათვალისწინებულ უნდა იქნას კანონის ინტერპრეტაციისა და განერცობის პროცესში. სამართლის ფუნქცია, რომ პრობლემები სამართლიანად გადაწყვიტოს, არა მხოლოდ ინტერპრეტაციის გზით ხორციელდება, არამედ, ამავე დროს, წარმოადგენს კანონის განერცობის საჭიროების შემოწმებას. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კანონის ინტერპრეტაციის მიზნის მისაღწევად ანუ კანონის აზრის გასაგებად, გამოიყენება განმარტების გრამატიკული, ლოგიკური, ისტორიული და სისტემური ხერხები. „გრამატიკული“ ინტერპრეტაციის მიზანია, დაადგინოს, ენობრივი თვალსაზრისით, რა მნიშვნელობით იხმარება კანონის სიტყვები ამ ენის მატარებელთა საზოგადოებაში და რა

მნიშვნელობით იყენებს მათ კანონმდებელი (რაინჰოლდ ციპელიუსი, იურიდიული მეთოდების მოძღვრება, მე-10 გადაამუშავებული გამოცემა, GIZ 2009, გვ.53). საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კანონის ინტერპრეტაცია სამართლიან მონესრიგებასა და ოპტიმალურ დაკმაყოფილებას უნდა იწვევდეს. კანონის ინტერპრეტაცია არ ნიშნავს მხოლოდ სიტყვების მიღმა მდგომი აზრის ახსნას, არამედ იგი ნიშნავს სხვადასხვა მნიშვნელობებიდან ყველაზე სწორი და გადამწყვეტი მნიშვნელობის შერჩევას. „ინტერპრეტაციას აქვს მსჯელობითი ხასიათი, როდესაც არ გუმენტებისა და კონტრარგუმენტების წარმოდგენა ხდება, რომელთაგან უკეთეს მოტივაციას უპირატესი მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს (რაინჰოლდ ციპელიუსი, იურიდიული მეთოდების მოძღვრება, მე-10 გადაამუშავებული გამოცემა, GIZ 2009, გვ.59). გარდა ამისა, კანონის ინტერპრეტაცია უნდა იცავდეს „სამართლის ერთიანობის“ პრინციპს, ე.ი. ინტერპრეტაციის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება არ უნდა მოდიოდეს წინააღმდეგობაში სამართლის სხვა ნორმებთან. სამართლის ნორმა ისე უნდა იქნეს ინტერპრეტირებული, რომ იგი ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე ლოგიკურად თავსებადი იყოს უფრო მაღალი ან იგივე რანგის ნორმათა კონტექსტში“ (იხ. სუსგ №ას-178-167-2017, 14.07.2017წ.).

26. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნა ნაწილობრივ არის დაკმაყოფილებული, ამასთან, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 აპრილის განჩინებით დაკმაყოფილდა აპელანტის შუამდგომლობა და ან გარდაცვლილი მოპასუხის კუთვნილ უძრავ ქონებას [სიღნაღის რაიონი, სოფ. ბოდბისხევი – 1) ს/კ ... და 2) ს/კ/ ...] დაედო ყადაღა. საქმისწარმოება არ იყო დასრულებული, როდესაც მოპასუხე გარდაიცვალა, რის გამოც საქმე შეჩერდა სსსკ-ის 279-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე (იხ. ამ განჩინების 16.3. ქვეპუნქტი). განსახილველ დავაზე გადაწყვეტილების, მისი კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ, აღსრულების ხელშეწყობა სამართლიანი სასამართლოს განუყოფელი ნაწილია, რადგან კონკრეტულ დავაზე მიღწეული სამართლებრივი შედეგი, მისი რეალურად აღსრულების გარეშე, ვერ ქმნის მხარის სამართლიანი დაკმაყოფილების საფუძველს, აღნიშნული კი გადაწყვეტილების მიმღები სასამართლოს ზრუნვის საგანია და სამართლებრივი უსაფრთხოების შემადგენელი ნაწილი, რათა თითოეულმა მხარემ მიიღოს მართლმსაჯულების განხორციელების შედეგი არა ფორმალურად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების სახით, არამედ მისი აღსრუ-

ლების გზით. „საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადაწყვეტილების დროული და სრულყოფილი აღსრულების გარეშე. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია ევროსასამართლოს გადაწყვეტილება „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, სადაც განმცხადებლის საჩივარი კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრახიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ კონტრაქტორი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) - იხ. სუსგ №ას-1238-1161-2015, 12.02.2016წ; შდრ.სუსგ-ები: №ას-1187-1117-2015, 05. 02.2016წ; შდრ. №ას-1132-1065-2015, 03.05.2016წ;

27. საკასაციო სასამართლოს, სსკ-ის 1444-ე მუხლის გამოყენების თაობაზე, მიზანშეწონილად მიაჩნია იმსჯელოს 1343-ე მუხლში მითითებული დამოუკიდებელი წინაპირობების (იხ. ამ განჩინების 23-ე პუნქტი) შესახებ, ასევე, სსკ-ის 1424-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე: „სამკვიდრო მიღებულ უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში სამკვიდროს გახსნის დღიდან“. კანონით დადგენილი სამკვიდროს მიღების ვადა პრეკლუზიურ ვადას წარმოადგენს, რაც იმას ნიშნავს, რომ ამ ვადის გასვლა წყვეტს სამკვიდროს მიღების უფლებას. განსახილველ შემთხვევაში, შეჩერებული საკასაციო სამართალწარმოების განახლების მიზნით, მოსარჩელის შუამდგომლობის საფუძველზე, სახელმწიფო სერვისების სააგენტოდან გამოთხოვილი ცნობით დადასტურებულია, რომ მოპასუხე გარდაიცვალა და აღნიშნუ-

ლი იურიდიული ფაქტის რეგისტრაცია განხორციელდა 2015 წლის 15 აპრილს (იხ. ამ განჩინების 16.2 ქვეპუნქტი), ამასთან, სასამართლოს მიერ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატიდან გამოთხოვილი ინფორმაციით, ან გარდაცვლილი მოპასუხის სამემკვიდრეო საქმის წარმოება არ მიმდინარეობს. აღსანიშნავია, რომ მითითებული ინფორმაცია საჯაროა და მისი მოძიება მამკვიდრებლის სახელის, გვარისა და პირადი ნომრის მითითებით შესაძლებელია ნოტარიუსთა პალატის ოფიციალურ საიტზე: notary.ge, სამემკვიდრეო საქმეთა რეესტრში.

28. საკასაციო სასამართლომ ან გარდაცვლილი მოპასუხის შესაძლო მემკვიდრეებს კანონით დადგენილი წესით გაუფზავნა განჩინება სამკვიდროს მიღების ან ფაქტობრივად დაუფლების თაობაზე განხორციელებულ ქმედებათა შესახებ ინფორმაციის მოძიებისა და სავარაუდო მემკვიდრეთა გამოსავლენად, რომელთაც სასამართლოს მიერ განსახილველ დავაში უნდა გამოეხატათ გარდაცვლილი მამკვიდრებლის უფლებამონაცვლედ ჩართვის ან სხვა სახის ინფორმაციის მოწოდების სურვილი (იხ. ამ განჩინების 16.6 ქვეპუნქტი), თუმცა, სავარაუდო მემკვიდრეებს არავითარი ინფორმაცია არ მიუწოდებიათ სასამართლო სათვის, მიუხედავად იმისა, რომ მათ განემარტათ გარდაცვლილი მამკვიდრებლის უფლებამონაცვლედ კანონით დადგენილი წესით სახელმწიფოს ჩართვის თაობაზე, რომელზედაც კანონის ძალით გადადის უმკვიდრო ქონება.

29. საკასაციო სასამართლო კასატორის პრეტენზიის საპასუხოდ, რომ არ გამოკვლეულა სადავო ქონების უმკვიდრობის საკითხი, განმარტავს: სსკ-ის 1424-ე მუხლით პრეკლუზიური ვადის დაწესებით, კანონმდებელმა კონკრეტული ვადით შემოსაზღვრა მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდროს მიღება. აღსანიშნავია ისიც, რომ მემკვიდრეებს უფლება აქვთ მიიღონ ან არ მიიღონ სამკვიდრო. სამემკვიდრეო სამართალი ერთმანეთისაგან მიჯნავს სამკვიდროს მიღებაზე უარის თქმას, რაც შეუქცევადია (სსკ-ის 1446-ე მუხლი) და სამკვიდროს მიღებისაგან თავის არიდებას. სამკვიდროს მიღებაზე უარის თქმა დასაშვებია კანონით დადგენილი წესით, კერძოდ, სსკ-ის 1434-ე მუხლით აღნიშნული ვადა სამ თვეს შეადგენს შესაძლო მემკვიდრისათვის იმ დღიდან, „როცა მან შეიტყო ან უნდა შეეიტყო თავისი მოწვევის შესახებ სამკვიდროს მისაღებად. საპატიო მიზეზის არსებობისას ეს ვადა შეიძლება გააგრძელოს სასამართლომ, მაგრამ არა უმეტეს ორი თვისა. უარის თქმა სამკვიდროს მიღებაზე უნდა გაფორმდეს სანოტარო ორგანოში“. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპზე არ გამოვლენილა ან გარდაცვლილი მამ-

კვიდრების სავარაუდო მემკვიდრეთა ნება, როგორც ერთგვრადი აქტი სამკვიდროს მიღებაზე უარის შესახებ. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მსჯელობას განავითარებს ან გარდაცვლილი მამკვიდრების სავარაუდო მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდროს მიღებაზე თავის არიდებაზე. იმის გათვალისწინებით, რომ ან გარდაცვლილი მამკვიდრების სავარაუდო მემკვიდრეებს შეეძლოთ მოეთხოვათ სამკვიდროს მიღებაზე უარის სათქმელად კანონით დადგენილი 3-თვიანი ვადის გაგრძელება დამატებით ორი თვით, საკასაციო სასამართლოს შეფასებით, 1424-ე და 1434-ე მუხლების შინაარსის ერთობლივად გაანალიზებით, სამკვიდროს მიღების თავის არიდებად უნდა შეფასდეს განსახილველი შემთხვევა, რაც სამკვიდროს მიღებაზე უარის ტოლფას ქმედებად უნდა იქნეს მიჩნეული. ან გარდაცვლილი მამკვიდრების მემკვიდრეებმა საკუთარი კონკლუდენტური ქმედებით ფაქტიურად გამოხატეს სამკვიდროს მიღებაზე უარი, რის გამოც მათ აღარ აქვთ შესაძლებლობა, ჩაერთონ სამემკვიდრეოსამართლებრივ ურთიერთობებში. აქედან გამომდინარე, გამოვლენილია სსკ-ის 1343-ე მუხლის ერთ-ერთი დამოუკიდებელი წინაპირობა, კერძოდ, განსახილველ შემთხვევაში, არც ერთმა მემკვიდრემ არ მიიღო მემკვიდრეობა, რომელიც აქტივებსა და პასივებს მოიცავს (სსკ-ის 1328-ე მუხლი), შესაბამისად, სახელმწიფოზე გადავიდა უმკვიდრო ქონება, რაზედაც ეს უკანასკნელი უარს ვერ იტყვის (სსკ-ის 1444-ე მუხლი).

30. საკასაციო სასამართლო კასატორის მხოლოდ იმ მოსაზრებას გაიზიარებს (იხ. ამ განჩინების 16.8.17 ქვეპუნტი), რომელიც ეხება სახელმწიფოს მიერ უმკვიდრო ქონების მიღების (რომელიც მოცემულ შემთხვევაში მასზე გადავიდა, რადგან არც ერთმა მემკვიდრემ არ მიიღო ქონება) შემდეგ მამკვიდრების კრედიტორის წინაშე პასუხისმგებლობის მოცულობასა და ფარგლებს, რაც კანონით იმგვარად არის დადგენილი, როგორც ამაზე პასუხისმგებელი იქნებოდა ან გარდაცვლილი მამკვიდრებელი (მოვალე). სსკ-ის 1492-ე მუხლის თანახმად: „უმკვიდრო ქონების სახელმწიფოზე გადასვლისას სახელმწიფო პასუხს აგებს უმკვიდრო ქონების შესაბამისი ნაწილით მამკვიდრების ვალებზე ისე, როგორც მემკვიდრე“. ამდენად, კასატორის მოსაზრების პასუხად, რომ შესაძლოა ამ მიმართებით გადაწყვეტილების განმარტების საკითხი დადგეს, საკასაციო სასამართლო აქვე განმარტავს, რომ მოცემულ შემთხვევაში სამემკვიდრო-სამართლებრივ ურთიერთობებში სუბიექტად, ანუ უმკვიდრო ქონების მემკვიდრედ შემოვიდა სახელმწიფო, რომელზეც

გადავიდა ან გარდაცვლილი მამკვიდრებლის (მოპასუხის) სამკვიდროში შემავალი აქტივები და პასივები, შესაბამისად, სახელმწიფო, როგორც უმკვიდრო ქონების მემკვიდრე, მამკვიდრებლის კრედიტორთა წინაშე პასუხს აგებს მხოლოდ მიღებული აქტივის ფარგლებში და იმ მოცულობით, როგორც პასუხისმგებელი იქნებოდა ან გარდაცვლილი მამკვიდრებელი (მოპასუხე). „სამოქალაქო კოდექსის 1492-ე მუხლის გათვალისწინებით უმკვიდრო ქონების სახელმწიფოზე გადასვლისას სახელმწიფო პასუხს აგებს უმკვიდრო ქონების შესაბამისი ნაწილით მამკვიდრებლის ვალებზე“ (იხ. სუსგ №ას-70-66-2012, 12.03.2012წ.).

31. ზემოხსენებული სამართლებრივი მოტივაციით საკასაციო საჩივრის არსებითად განხილვის შედეგად არ დაკმაყოფილდა სააგენტოს მოთხოვნა სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილებისა და განჩინების გაუქმების თაობაზე, შესაბამისად, უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 6 აპრილის გადაწყვეტილება და ამავე სასამართლოს 2015 წლის 11 მაისის დამატებითი განჩინება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 6 აპრილის გადაწყვეტილება და 11 მაისის დამატებითი გადაწყვეტილება;
3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

2. სამკვიდროს მიღება და უარი მის მიღებაზე

სამკვიდროს მიღება სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივი დაუფლებით

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-62-60-2016

17 ივნისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ნ. ბაქაძე

დავის საგანი: სამკვიდრო მონუმობაში ცვლილების შეტანა,
მემკვიდრედ და მესაკუთრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

**1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი სა-
ფუძვლები:**

1.1. უ. ხ-ემ (შემდგომი – მოსარჩელე, მოწინააღმდეგე მხა-
რე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ლ. ქ-ის (შემდგომში – მოპა-
სუხე, აპელანტი ან კასატორი) მიმართ და მოითხოვა ქ. ქუთაის-
ში, ნ-ის ქ. №...ში მდებარე, ან გარდაცვლილი ვ. ხ-ის (შემდგომში
– მამკვიდრებელი) დანაშთი ქონების 1/2-ის მემკვიდრედ აღი-
არება, რომელიც ფაქტობრივი ფლობით აქვს მიღებული მოსარ-
ჩელეს, მან ასევე მოითხოვა სამკვიდრო მონუმობასა და საჯარო
რეესტრის ჩანაწერში შესაბამისი ცვლილების შეტანა და ქონე-
ბის 1/2-ის მესაკუთრედ მოსარჩელის მითითება.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ გარემოებებს: 1997 წლის 22
მარტს გარდაიცვალა მამკვიდრებელი, რომელსაც დარჩა ორი
პირველი რიგის მემკვიდრე – მოსარჩელე და მოპასუხე. დანაშ-
თი მემკვიდრო მხარეებმა მიიღეს ფაქტობრივი ფლობით, თუმ-
ცა მოსარჩელეს სამკვიდრო მონუმობა არ აუღია და ქონებაზე
საკუთრების უფლება არ აღურიცხავს საჯარო რეესტრში. 1994
წლის 14 ივნისის ანდერძით მამკვიდრებელმა ნება გამოხატა
მთელი მისი სამკვიდრო თანაბრად განაწილებულიყო მის შვი-
ლებს შორის, რომელთათვისაც ცნობილი იყო, რა ეკუთვნოდათ
სამკვიდროდან პირობითად. მოსარჩელე დედის გარდაცვალე-
ბის შემდეგ ამუშაებდა მიწის ნაკვეთს, რომელიც მას მამკვიდ-

რებელმა სიცოცხლეშივე გამოუყო, ამასთანავე, მას სამკვიდროდან მიღებული აქვს სხვადასხვა ნივთები: ბეჭედი, კაბა და სხვა წვრილმანები (გარკვეული ნივთები, რომლებიც მოსარჩელეს უნდა წაეღო დედის გარდაცვალების შემდგომ, გაანადგურა მოპასუხემ). მოპასუხეს მიუმართავს ნოტარიუსისათვის, დაუმაღავს, როგორც 1994 წლის ანდერძის, ისე მეორე მემკვიდრის არსებობის ფაქტი, წარუდგენია 1984 წლის 5 დეკემბრით დათარიღებული ანდერძი და 1997 წლის 13 დეკემბერს მიუღია სამკვიდრო უფლების დამადასტურებელი მოწმობა, რომლის საფუძველზეც, 2008 წლის 25 ოქტომბერს სამკვიდრო ქონებაზე აღურიცხავს საკუთრების უფლება საჯარო რეესტრში, რის შესახებაც მოსარჩელისათვის მოგვიანებით გახდა ცნობილი.

2. მოპასუხის პოზიცია:

მოთხოვნის გამომრიცხავი/განხორციელების შემაფერხებელი შესაგებლით მოპასუხემ არ ცნო სარჩელი და განმარტა, რომ მოსარჩელეს სამკვიდრო ფაქტობრივი ფლობით არ მიუღია, იგი არ ამუშავებდა მიწის ნაკვეთს. დედის დანაშთი ქონება დადგენილი წესით მიიღო მხოლოდ მოპასუხემ, მხარეთა შორის სამკვიდროს ფაქტობრივ გაყოფაზე შეთანხმებას ადგილი არ ჰქონია, მათ დაახლოებით სამოცი წელია არ აქვთ ურთიერთობა, გარდა ამისა, მოსარჩელეს არც მამკვიდრებელთან ჰქონია კარგი ურთიერთობა, დედის გარდაცვალების შემდგომ საერთოდ არ მისულა მის სახლში, ხოლო მშობლების მოვლა-დაკრძალვის ყველა ხარჯი გაღებულ იქნა მოპასუხის მიერ. მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი ანდერძი არ არის ნამდვილი, თუმცა, მისი ნამდვილობის პირობებშიც, ის მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველი ვერ გახდება. სადავო სახლი აშენებულია მოპასუხისა და მისი მეუღლის მიერ, სადაც 1969 წლიდან არ უცხოვრია მოსარჩელეს. მამკვიდრებლის სახელზე თავდაპირველად რიცხული სახლი მოპასუხის მიერ მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა, რადგანაც მხარეთა მშობლებს არ გააჩნდათ საკმარისი მატერიალური სახსრები. ნოტარიუსისათვის წარდგენილი ანდერძი კანონით დადგენილი წესითაა შედგენილი, რაც საფუძველად დაედო სამკვიდრო მოწმობის გაცემას, მოსარჩელეს რატომღაც ოცი წლის შემდგომ გაახსენდა სამკვიდროზე უფლების არსებობა, რაც სარჩელის ხანდაზმულობაზე მიუთითებს, გარდა ამისა, მის მიერ დასახელებული მოწმეები არ იტყვიან სიმართლეს, რადგანაც წლების განმავლობაში მათ და მოპასუხეს შორის დავები მიმდინარეობს სასამართლოში. მოსარჩელე არ ითვალისწინებს 1997 წლამდე არსებული სამოქალაქო კოდექსის ნორმებს.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 19 ნოემბრის გადაწყვეტილებით მოსარჩელის მოთხოვნა მემკვიდრედ ცნობისა და სამკვიდრო მონაწილეობაში ცვლილების შეტანის თაობაზე დაკმაყოფილდა, მოსარჩელე ცნობილ იქნა ქ. ქუთაისში, ნ-ის ქ. №...ში მდებარე ან გარდაცვლილი ვ. ხ-ის დანაშთი სამკვიდრო ქონების 1/2-ის მემკვიდრედ. ცვლილება შევიდა ნოტარიუს ე. გ-ის მიერ 1997 წლის 13 დეკემბერს გაცემულ სამკვიდრო მონაწილეობაში და ქ. ქუთაისში, ნ-ის ქ. №...ში მდებარე სახლის 1/2 ნაწილის მემკვიდრედ მიეთითა მოსარჩელე, ასევე, ცვლილება შევიდა საჯარო რეესტრის ჩანაწერში და ქ. ქუთაისში, ნ-ის ქ. №...ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის 1/2 საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოსარჩელის სახელზე.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 1 დეკემბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა (იხ. საკასაციო საჩივარი).

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. გასაჩივრებული განჩინების უცვლელად დატოვების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს ანდერძის-მიერი (ამავდროულად, კანონისმიერი) მემკვიდრის მიერ ფაქტობრივად დაუფლების გზით სამკვიდროს მიღების კანონიერება წარმოადგენს. ამ თვალსაზრისით, ქვემდგომმა სასამართლოებმა დაადგინეს, რომ მემკვიდრე ფაქტობრივად დაეუფ-

ლა დანაშთ ქონებას, რითაც მან გამოხატა ნება, მიეღო დედის ქონება. სასამართლოების მიერ დადგენილ ამ გარემოებას არ ეთანხმება კასატორი იმ დასაბუთებით, რომ სასამართლომ დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მოთხოვნები და არასაკმარისად გამოიკვლია საქმეში არსებული მტკიცებულებები. საკასაციო საჩივრის საფუძვლების დასაბუთებულობის შემოწმების მიზნით საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს ქვემდგომი სასამართლოების მიერ დადგენილ, დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

1.1.1. ქუთაისში, ნ-ის ქ. №...ში მდებარე უძრავი ქონება ეკუთვნოდა მამკვიდრებელ ვ. ხ-ეს.

1.1.2. მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 1997 წლის 22 მარტს.

1.1.3. უ. ხ-ე და ლ. ქ-ე არიან ვ. ხ-ის შვილები.

1.1.4. 1984 წლის 5 დეკემბერს მამკვიდრებელმა საკუთარი ქონება უანდერძა კასატორს, თუმცა, მოგვიანებით, 1994 წლის 14 ივნისს მან სამკვიდრო თანაბარწილად უანდერძა ორივე შვილს.

1.1.5. 1997 წლის 13 დეკემბერს კასატორმა 1984 წლის 5 დეკემბრის ანდერძის საფუძველზე აიღო სამკვიდრო მონიშნა მთელ დანაშთ ქონებაზე.

1.2. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

1.3. როგორც უკვე აღინიშნა, საკასაციო საჩივრით შედავებულია გასაჩივრებული განჩინების დასკვნა იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელემ ფაქტობრივი ფლობით მიიღო სამკვიდრო, რაც გამოიხატა მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდგომ მინის დამუშავებაში, ასევე, კასატორი არ ეთანხმება სასამართლოს დასკვნას იმის თაობაზე, რომ 1994 წლის 14 ივნისს შედგენილი ანდერძი ნამდვილია. ამ თვალსაზრისით წარმოდგენილ პრეტენზიებს არ იზიარებს საკასაციო პალატა შემდეგი გარემოებების გამო:

1.3.1. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ მამკვიდრებელი

გარდაიცვალა 1997 წლის 22 მარტს, სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე. საქმეში წარმოდგენილი შესაგებლით, გარდა იმისა, რომ სარჩელში მითითებულ გარემოებებს არ დაეთანხმა მოპასუხე, მან სადავოდ გახადა სარჩელის სამართლებრივი საფუძველი (მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის ნორმების გამოყენება). საკასაციო პალატა მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 1507-ე მუხლზე, რომლის მიხედვითაც განსაზღვრულია კანონის დროში მოქმედების პრინციპი და მე-3 ნაწილი ადგენს ქცევის შემდეგ წესს: სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედების გამო ძალადაკარგული ნორმატიული აქტების საფუძველზე წარმოშობილი ურთიერთობების მიმართ გამოიყენება ეს ნორმატიული აქტები, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ურთიერთობის მონაწილეებს სურთ ერთმანეთს შორის ურთიერთობა ამ კოდექსით მოაწესრიგონ, ან, თუ სამოქალაქო კოდექსი უძრავი ნივთების შესახებ ახალ წესებს ითვალისწინებს. დასახელებული ნორმიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ როგორც ანდერძის ნამდვილობის, ისე – მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტი 1960 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის ნორმებთან შესაბამისობაში უნდა შემოწმდეს.

1.3.2. სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 551-ე მუხლი ადგენდა ანდერძის ნამდვილობის შემდეგ წესს: ანდერძი უნდა შედგეს წერილობით, მისი შედგენის ადგილისა და დროის აღნიშვნით და პირადად მოანდერძის მიერ წარედგინოს დასამოწმებლად სანოტარო ორგანოს, ხოლო იქ, სადაც სანოტარო ორგანო არ არის – სახალხო დეპუტატების სასოფლო, სადაბო ან საქალაქო საბჭოს აღმასკომს. მოანდერძემ ხელი უნდა მოაწეროს ანდერძს აუცილებლად ნოტარიუსის ან სახალხო დეპუტატების ადგილობრივის საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარის თანდასწრებით. თუ მოანდერძე ფიზიკური ნაკლის, ავადმყოფობის ან სხვა მიზეზის გამო თვითონ ვერ მოაწერს ხელს, შეიძლება, მისი თხოვნით ანდერძს ხელი მოაწეროს სხვა მოქალაქემ ნოტარიუსის, ხოლო იქ, სადაც სანოტარო ორგანოები არ არის, სახალხო დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარის, აგრეთვე სხვა თანამდებობის პირის (ამ კოდექსის 552-ე მუხლი) თანდასწრებით, ამასთან, უნდა აღინიშნოს მიზეზი, რის გამოც მოანდერძემ თვითონ ვერ შეძლო ანდერძზე ხელის მოწერა. საქმეში წარმოდგენილი 1994 წლის 14 ივნისს შედგენილი ანდერძი კანონის ზემოაღნიშნულ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს. იგი ხელმოწერილია არა მოანდერძის, არამედ სხვა პირის მიერ და შეიცავს დადასტურებას, რომ თავად ნების გამომხატველს არ შეეძლო ხელის მოწერა წერა-

კითხვის უცოდინრობის გამო, თავის მხრივ, ექსპერტიზის დასკვნით დადგენილია, რომ ანდერძზე ხელმოწერა ეკუთვნის ნ. გეს, დასკვნა კატეგორიული ხასიათისაა და მას ვერ გააქარწყლებს კასატორის მითითება თავად ნ. ი-ის ასული გ-ის განმარტებაზე, რომლის თანახმადაც ხელმოწერით მას მოანდერძის ნება არ დაუდასტურებია. საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს საქმეში წარმოდგენილ სსიპ ნოტარიუსთა პალატის მიერ გაცემულ ინფორმაციაზე ანდერძის ერთიანი ელექტრონული რეესტრიდან, რომლის თანახმადაც, ანდერძის ერთიანი ელექტრონულ რეესტრში არ იძებნება ჩანაწერი 1994 წლის 14 ივნისს მამკვიდრებლის სახელით დამონმებული ანდერძის გაუქმების თაობაზე, ანდერძისმიერი მემკვიდრეები არიან მოსარჩელე და მოპასუხე. მითითებული მტკიცებულებების ერთობლივი ანალიზის საფუძველზე საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ქვემდგომმა სასამართლოებმა სწორად დაუშვეს 1994 წლის ანდერძის ნამდვილობის პრეზუმფცია, რის გამოც კასატორის მიერ ამ თვალსაზრისით წარმოდგენილი პრეტენზიის გაზიარების საფუძველი არ არსებობს.

1.3.3. უდავოა ის გარემოებაც, რომ კასატორმა მემკვიდრეობის უფლების მონაწილე 1984 წლის 5 დეკემბერს შედგენილი ანდერძის საფუძველზე მიიღო. ამ ფაქტის სამართლებრივი შეფასებისათვის საკასაციო პალატა მოიხმობს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 553-ე მუხლს, რომლითაც დადგენილია მოანდერძის უფლება, ნებისმიერ დროს შეცვალოს ან მოშალოს ანდერძი. ნორმის მე-2 აბზაცის თანახმად, შემდგომი ანდერძი აუქმებს ადრინდელს მთლიანად ან მის იმ ნაწილს, რომელიც ახალ ანდერძს ეწინააღმდეგება. მოხმობილი ნორმიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ 1994 წელს შედგენილი ანდერძით გაუქმდა 1984 წლის ანდერძი იმ ნაწილში, რომლითაც მთელი ქონება კასატორს ეანდერძა, რადგანაც ახალი საანდერძო განკარგულებით მამკვიდრებელმა სამკვიდროს 1/2 დაუტოვა მოსარჩელეს, თავის მხრივ, ეს გარემოება იძლევა დასკვნის საფუძველს იმისათვის, რომ მოპასუხის მიერ ახალი სამოქალაქო კოდექსის ფარგლებში მიღებული უფლების დამდგენი დოკუმენტი არანამდვილო ნების საფუძველზეა გაცემული და მას, როგორც ცალმხრივად გამოვლენილ ნებას (სკ-ის 50-ე მუხლი), მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის პირობებში, იურიდიული ძალა არ გააჩნია (სკ-ის 54-ე მუხლი).

1.3.4. რაც შეეხება მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტს, ამ თვალსაზრისით სასამართლო მიუთითებს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 556-ე მუხლზე, რომელიც სამკვიდ-

როს მიღების იურიდიულ შედეგს განსაზღვრავდა, კერძოდ, იმისათვის, რომ სამკვიდრო მემკვიდრისა გახდეს, მან უნდა მიიღოს იგი. არ შეიძლება სამკვიდროს მიღება რაიმე პირობების წამოყენებით. სამკვიდრო მიღებულად ითვლება თუ მემკვიდრე ფაქტიურად შეუდგება სამკვიდრო ქონების ფლობას ან მართვას, აგრეთვე, როდესაც იგი შეიტანს სანოტარო მოქმედებათა შემსრულებელ ორგანოში სამკვიდროს გახსნის ადგილას განცხადებას სამკვიდროს მიღების შესახებ. ამ მუხლის მეორე ნაწილში აღნიშნული მოქმედებები შესრულებულ უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში სამკვიდროს გახსნის დღიდან. ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიღო იმ დასკვნამდე, რომ მამკვიდრებლის დანაშთ ქონებაზე საკუთრების უფლების გადაცემისათვის საჭირო იყო მემკვიდრეს ნამდვილი უფლების საფუძველზე განეხორციელებინა ნივთზე ბატონობა, რაც მიანიშნებდა, რომ მან გამოხატული ნების ფარგლებში ქონება თავისად მიიჩნია ან უფლების მოსაპოვებლად უნდა მიემართა სანოტარო ბიუროსათვის, თუმცა, როგორც ერთი, ისე – მეორე ქმედების შედეგად საკუთრების წარმოშობისათვის სავალდებულო იყო კანონისმიერი ვადის დაცვა, რომელიც 6 თვეს შეადგენდა.

1.3.5. სარჩელის თანახმად, ყ. ხ-ემ დედის სამკვიდროდან მიიღო გარკვეული ნივთები: ბეჭედი, კაბა და სხვა წვრილმანები, ასევე დაეუფლა მიწის ნაკვეთს, ამუშავებდა მას, იღებდა მოსავალს (ხილს). საქმეში არსებული შესაგებლით მოპასუხემ სადავოდ გახადა მოსარჩელის განმარტება მიწის დამუშავების გზით სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების თაობაზე, ხოლო სამკვიდროდან გარკვეული ნივთების მიღებას იგი არ შედავებია. საკასაციო პალატა მიუთითებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის პირველ წინადადებაზე, რომლის თანახმადაც, მოპასუხე ვალდებულია სარჩელისა და თანდართული დოკუმენტების ასლების მიღების შემდეგ, სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში წარუდგინოს სასამართლოს თავისი პასუხი (შესაგებელი) სარჩელზე და მასში დასმულ საკითხებზე, აგრეთვე თავისი მოსაზრებები სარჩელისათვის დართული დოკუმენტების შესახებ. ამავე მუხლის მე-4 ნაწილით კი, დადგენილია, რომ პასუხში (შესაგებელში) სრულყოფილად და თანამიმდევრობით უნდა იყოს ასახული მოპასუხის მოსაზრებები სარჩელში მითითებულ თითოეულ ფაქტობრივ გარემოებასა და მტკიცებულებასთან დაკავშირებით. თუ მოპასუხე არ ეთანხმება სარჩელში მოყვანილ რომელიმე გარემოებას, იგი ვალდებულია მიუთითოს ამის მიზეზი და დაასაბუთოს შესაბამისი არგუ-

მენტაციით; წინააღმდეგ შემთხვევაში მას ერთმევა უფლება, შეასრულოს ასეთი მოქმედება საქმის არსებითად განხილვის დროს. ამ ნორმის დებულებას აზუსტებს ამავე კოდექსის 219-ე მუხლი, რომლის პირველი ნაწილი უკრძალავს მხარეს იმ გარემოებებზე მითითებას რომელთა შესახებაც არ ყოფილა მითითებული სარჩელსა თუ შესაგებელში ან საქმის მომზადების სტადიაზე, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მათ შესახებ თავის დროზე საპატიო მიზეზით არ იყო განცხადებული. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მტკიცების საგნის სწორად განსაზღვრის შემდეგ სასამართლომ ერთმანეთისაგან უნდა გამიჯნოს სადავო და უდავო გარემოებები, უდავო გარემოება ისეთი ფაქტობრივი აღწერილობაა, რომელსაც მოპასუხე ეთანხმება ან საერთოდ არ პასუხობს. მოცემულ შემთხვევაში, როგორც აღინიშნა, მოპასუხეს დედის სამკვიდროდან მოსარჩელის მიერ გარკვეული ნივთების დაუფლება სადავო არ გაუხდია, რაც ამ ფაქტის უდავოდ მიჩნევის წინაპირობაა და მის გაზიარებაზე უარის თქმის საფუძველი ვერ გახდება საკასაციო სასამართლოში მხარის მიერ ამ კუთხით წარმოდგენილი პრეტენზიები. რაც შეეხება მინის დამუშავების თაობაზე კასატორის მსჯელობას, პალატის მოსაზრებით, ამ შემთხვევაში ქვემდგომი სასამართლოები სწორად დაეყრდნენ მონმეთა ჩვენებებს. პალატა განმარტავს, რომ მატერიალური სამართლის არც ერთი ნორმა სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტის დადასტურების სპეციალურ სტანდარტს არ ადგენს, შესაბამისად, გამოყენებულ უნდა იქნას საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-2 ნაწილი, რომელიც დასაშვებ მტკიცებულებად, მათ შორის მონმის ჩვენებასაც მიიჩნევს, თავის მხრივ, ამავე კოდექსის 140-ე მუხლი მონმედ განიხილავს ნებისმიერ პირს, რომელსაც შესაძლებელია, გააჩნდეს რაიმე ინფორმაცია სადავო გარემოების შესახებ. მონმის ჩვენების შეფასებისას სასამართლო მას იკვლევს, როგორც ინდივიდუალურად, ისე სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლიობაში, რა დროსაც, ბუნებრივია, მნიშვნელობა ენიჭება, როგორც სუბიექტურ, ისე – ობიექტურ ფაქტორებს, მათ შორისაა მონმის უნარი, აღიქვას ფაქტები და სწორად გადმოსცეს ისინი, მისი დამოკიდებულება მოდავე მხარეებისა და გარემოებების მიმართ, ასეთ დროს მონმდება ჩვენების იურიდიული სანდოობა და, ბუნებრივია, შეფასების პროცესუალურ საფუძველს 105-ე მუხლი წარმოადგენს.

1.3.6. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა სარწმუნოდ ვერ მიიჩნევს შემდეგი მონმეების: მ. ჩ-ის (იგი კონკრეტულ პერიოდს, როდის შეიტყო მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს და-

უფლება, ვერ ადასტურებს), ლ. ხ-ის, მ. ხ-ის (ანარმოებდნენ დავას სასამართლოში ლ. ქ-ესთან), გ. ქ-ისა (აღნიშნული მოწმე მოპასუხის მეუღლეა, შესაბამისად, დაინტერესებულია საქმის შედეგით) და მ. ქ-ის (მოპასუხე არის მისი ბიძოლა, ამასთანავე, მოწმე ადასტურებს, რომ არ იმყოფებოდა საქართველოში, ანუ არ არის მის მიერ გადმოცემული გარემოებების თვითმხილველი) ჩვენებები. რაც შეეხება მოწმე ჯ. ბ-ის ჩვენებას, სასამართლო მას სარწმუნოდ მიიჩნევს, რამდენადაც მოწმე, მართალია, მოსარჩელის კურსელია, თუმცა, იგი ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ცხოვრობდა მხარეთა სახლში, კარგად იცნობს, როგორც მოდავე სუბიექტებს, ისე მათ ოჯახს. მოწმე ადასტურებს ისეთ გარემოებებს, რომლებიც სამკვიდროს დაუფლების ფაქტს სარწმუნოს ხდის (მოსარჩელე, მეუღლის დახმარებით უვლიდა მიწას, იღებდა მოსავალს, მოწმის ჩვენებით, იგი ეხმარებოდა მას სამეურნეო საქმიანობაში, მან შემოღობა მიწის ნაკვეთი, სადაც მოპასუხისგან მალულად უწევდა მისვლა დებს შორის არსებული უთანხმოების გამო). მოწმე ჯ. ქ-ი ასევე ადასტურებს მოსარჩელის მიერ მიწით სარგებლობას (იგი მოპასუხის შვილის მასწავლებელია), მართალია, მოწმე მოსარჩელის მონათხრობს გადმოსცემს (თავად არ დახმარებია მიწის დამუშავებაში), თუმცა სხვა მოწმეთა ჩვენებისაგან ეს ჩვენება შინაარსობრივად არ განსხვავდება, სწორედ ამ კუთხითაა იგი მნიშვნელოვანი მტკიცებულება. მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს მიღებას ადასტურებს მოწმე ნ. მ-ი, რაც შეეხება ი. ხ-იას ჩვენებას, რომელიც სადავო მისამართზე მდებარე ერთ-ერთი უძრავი ქონების შესაკუთრება და სასამართლოს წინაშე მოპასუხის შუამდგომლობით წარსდგა, მან დაადასტურა, რომ 90-იანი წლებიდან რამდენიმე წელი ხედავდა მოსარჩელესა და მის მეუღლეს, რომლებიც უვლიდნენ მიწის ნაკვეთს, ხოლო ჩვენების მიცემის დროისათვის ნაკვეთს უვლიდა მოპასუხე. მოწმეს არ ახსოვს მამკვიდრებელი როდის გარდაიცვალა, თუმცა მისი გარდაცვალების შემდეგ არ უნახავს მოსარჩელე, აქვე მოწმე ადასტურებს, რომ სახლის მშენებლობისას სადავო მიწის ნაკვეთზე არსებული წყლის მილები ითხოვა მოსარჩელისგან და დაუბრუნა ჟ.ხ-ის იმავე მიწის ნაკვეთზე. რაც შეეხება მოწმე ბ. ძ-ას ჩვენებას, საკასაციო სასამართლო მას არ იზიარებს იმ საფუძვლით, რომ მოწმის განმარტებით, იგი მეზღვაურია და 5-7 თვე არ იმყოფებოდა ქუთაისში. ამდენად, მოწმეთა ჩვენებების სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლივად შეფასებით საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის პრეტენზიას საპროცესო ნორმათა დარღვევის თაობაზე და თვლის, რომ გასაჩივრებული განჩინების დასკვნები

სრულად ემყარება მტკიცებულებათა გამოკვლევის საპროცესო სტანდარტს.

1.4. პალატა უსაფუძვლოდ მიიჩნევს მოპასუხის არგუმენტს სარჩელის ხანდაზმულობის თაობაზე და განმარტავს, რომ, როგორც გასაჩივრებული განჩინებითაა დადგენილი, უფლებამოსილი პირი სამკვიდროს კანონით გათვალისწინებულ ვადაში დაეუფლა ფაქტობრივი ფლობით (სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 556-ე მუხლის მე-3 აბზაცი), შესაბამისად, იგი გახდა ქონების მესაკუთრე/თანამესაკუთრე, ასეთ შემთხვევაში კი, ხანდაზმულობაზე მითითება ვერ გახდება სარჩელის დაკმაყოფილების შემაფერხებელი წინაპირობა, რამდენადაც სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 75-ე მუხლით (რომელიც სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა ადგენს) თავად სასარჩელო ხანდაზმულობის ინსტიტუტი განმარტებულია, როგორც საერთო ვადა უფლების დაცვისა. მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელის საგანს წარმოადგენს მოსარჩელის მიერ განხორციელებული იურიდიული მნიშვნელობის მქონე მოქმედების სასამართლოს მხრიდან აღიარება, რაც კასატორის არგუმენტის დაუსაბუთებლობაზე მიუთითებს.

1.5. ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ არ არსებობს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე-394-ე მუხლებით გათვალისწინებული წინაპირობები, ამავდროულად კი, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

2. საკასაციო სასამართლოში წარმოდგენილი მტკიცებულებები:

2.1. საკასაციო სასამართლოს №... განცხადებით მომართა ლ. ქ-ემ და წარმოადგინა მტკიცებულებები: ნ.გ-ის განცხადების, საჯარო რეესტრის ამონაწერის, ანდერძისმიერი მემკვიდრეობის უფლების მონაწილისა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 29.11.2010წ. №ას-716-671-2010 განჩინების ასლები 8 (რვა) ფურცლად.

2.2. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია

სასამართლოთა გადანყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. აღნიშნული ნორმა ადგენს საკასაციო სასამართლოს მიერ ფაქტობრივი გარემოებების შეფასების პროცესულურ ფარგლებს და მისი შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ საკასაციო სასამართლოში ახალ ფაქტებზე მითითება და ახალი მტკიცებულებების წარმოდგენა არ დაიშვება, მით უფრო ყოველგვარ ლოგიკასაა მოკლებული იმ მტკიცებულებათა წარდგენა, რაც საქმის მასალებში ისედაც მოიპოვება. ამავე კოდექსის 104-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლო არ მიიღებს, არ გამოითხოვს ან საქმიდან ამოიღებს მტკიცებულებებს, რომლებსაც საქმისათვის მნიშვნელობა არ აქვთ. დასახელებული ნორმებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი მტკიცებულებები უნდა დაუბრუნდეს ლ. ქ-ის.

3. სასამართლო ხარჯები:

ვინაიდან საკასაციო სასამართლოს წინამდებარე განჩინებით საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის შესაბამისად, გადახდილი ბაჟი უნდა დარჩეს სახელმწიფო ბიუჯეტში.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე, 104-ე, 407-ე, 410-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ლ. ქ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
2. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 1 დეკემბრის განჩინება დარჩეს უცვლელად.
3. კასატორს დაუბრუნდეს №... განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები: ნ. გ-ის განცხადების, საჯარო რეესტრის ამონაწერის, ანდერძისმიერი მემკვიდრეობის უფლების მონმობისა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 29.11.2010წ. №ას-716-671-2010 განჩინების ასლები 8 (რვა) ფურცლად.
4. საკასაციო საჩივარზე სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.
5. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სამკვიდროს მიღება

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო სასამართლოს სახელით

№ას-283-268-2017

7 ივლისი, 2017 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: სამკვიდრო მონაწილისა და ჩუქების ხელშეკრულების ნაწილობრივ გაუქმება, სამკვიდროდან წილის მიკუთვნება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. გ. ს-მა და მ. ს-ემ (შემდგომში – მოსარჩელები, აპელანტები ან კასატორის მონინალმდეგე მხარეები) სარჩელი აღძრეს სასამართლოში ლ. ს-ის, ფ. ს-ისა და გ. მ-ის მიმართ და მოითხოვეს:

- ა) 1990 წლის 8 თებერვალს გარდაცვლილი გ. ს-ის დანაშთ ქონებაზე ნოტარიუს თ. გ-ის მიერ 2008 წლის 18 იანვარს ლ. ს-ის სასარგებლოდ გაცემული სამკვიდრო მონაწილის 1/3 ნაწილში გაუქმება;
- ბ) ლ. ს-ისა და გ. მ-ს შორის 2014 წლის 23 ივნისს დადებული ჩუქების ხელშეკრულების 1/3 ნაწილში გაუქმება;
- გ) გ. მ-ის საკუთრებად რიცხული, ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60-ში მდებარე უძრავი ქონების (ს/კ №...) 1/2-ის 1/3 ნაწილის მესაკუთრედ მოსარჩელების ცნობა.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს: მოსარჩელები ბ. გ-ს ძე ს-ის შვილები არიან. სამოქალაქო კოდექსის 1336-ე მუხლის შესაბამისად, მოსარჩელებს მემკვიდრეობითი ტრანსმისიით ეკუთვნით სადავო ქონება, როგორც წილი მათი ან გარდაცვლილი მამისა. 1992 წლის 23 ნოემბერს გარდაიცვალა მოსარჩელების მამა, რომელმაც მიიღო, თუმცა, ვერ გაიფორმა 1990 წლის 8 თებერვალს გარდაცვლილი მამის – გ. ს-ის სამკვიდრო, თავის მხრივ, გ. ს-ემ მიიღო და სიცოცხლეში ვერ გაიფორმა 1984 წლის 18 იანვარს გარდაცვლილი დედის – ლ. ს-

ის სამკვიდრო ქონება. მოსარჩელეების მიმართ იუსტიციის სამინისტროს მიერ გაცემული საინფორმაციო ბარათებით, ასევე, პირადობის მონომოებით დასტურდება, რომ ისინი რეგისტრირებული არიან სადავო ქონებაში და მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ შეუდგნენ სამკვიდრო ქონების ფლობას. ამ ფაქტს ადასტურებს მოსარჩელეთა დაბადების მონომოებიც. ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60-ში მდებარე უძრავი ქონება შედგება 450 კვ.მ მიწის ნაკვეთის, №1, №2, №3 და №4 შენობა-ნაგებობებისაგან, რომელიც ორ თანაბარ წილად გაიყო და ქონების 1/2 მიიღეს ლ. ს-ის შვილის – ვ. ს-ის შვილებმა, ხოლო დარჩენილი 1/2 – მოსარჩელეების მამიდა – ლ. ს-ემ 2008 წლის 11 იანვარს. ლ. ს-ის მიერ მემკვიდრეობით მიღებული ქონება (მთლიანი ქონების 1/2), კანონის თანახმად სამ თანაბარ წილად უნდა გაყოფილიყო, ვინაიდან მამკვიდრებელ გ. ს-ეს ჰყავდა მეუღლე და ორი შვილი. მოსარჩელეების მამა, მამის გარდაცვალებიდან მოკლე ხანში გარდაიცვალა და მას სამკვიდროს მიღების თაობაზე ნოტარიუსისათვის არ მიუმართავს, ხოლო ლ. ს-ემ ნოტარიუსს მოსარჩელეების მამის გარდაცვალების შემდეგ – 2008 წელს მიმართა, რომელმაც დამალა მოსარჩელეების არსებობა და ქონება საკუთრებაში ერთპიროვნულად მიიღო. მოსარჩელეებსა და ლ. ს-ეს, ასევე, ბებიას – ფ.-ს-ეს ჰქონდათ კარგი ურთიერთობა და ნდობის გათვალისწინებით სამკვიდრო ქონების დროულად გაფორმება არ მომხდარა, მოგვიანებით, როდესაც ურთიერთობა დაიძაბა, მათ მიაკითხეს ნოტარიუსს, რა დროსაც ცნობილი გახდა, რომ მთელი სამკვიდრო ქონება მხოლოდ მამიდას მიუღია. მოგვიანებით, ლ. ს-ემ მთელი ქონება აჩუქა საკუთარ შვილს – გ. მ-ს.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

2.1. ფ. ს-ემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მოსარჩელეები 1988 წლიდან აღარ ცხოვრობენ სადავო მოსამართზე, ისინი დედასთან გადავიდნენ საცხოვრებლად და მას შემდეგ ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60-ში არ უცხოვრიათ. 1992 წელს მოსარჩელეების დედამ – ე. ქ-მა სახლიდან გამოაგდო მოსარჩელეების მამა, რომელიც 1992 წლის 12 ნოემბერს გარდაიცვალა და მას შემდეგომ ოჯახს ფორმალური ურთიერთობაც არ ჰქონია, ისინი არც გარდაცვლილი პაპისა და არც მისი დედის სამკვიდროს დაუფლებიან. მოპასუხის განმარტებით, მას სამკვიდრო ქონება საკუთრებაში არ მიუღია, შესაბამისად, არ წარმოადგენს პირს, რომელმაც პასუხი უნდა აგოს სარჩელზე;

2.2. ამავე გარემოებებზე მითითებით, არ ცნო სარჩელი ლ. ს-ემაც და დამატებით განმარტა, რომ მოსარჩელეთა მშობლები

განქორწინებულები იყვნენ, მათი დედა ქორწინებაში სხვა პირთან იმყოფებოდა და ბ. ს-ის დაკრძალვაზეც არ ყოფილა. ის ფაქტი, რომ მოსარჩელები სადავო მისამართზე აღარ ცხოვრობდნენ, დასტურდება სკოლიდან მათი გადაყვანის შესახებ ცნობებით, ასევე, მოწმეთა ჩვენებით. მ. ს-ეს, რომელსაც 25 წლის ასაკში ჰყავდა ორი შვილი, პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა არ გააჩნდა და რეგისტრაციის მიზნით, 2005 წელს ლ. ს-ემ ჩაწერა ბ-ის ქ. №60-ში, რაც შეეხება მეორე მოსარჩელეს, ის ათ წელზე მეტია, რაც ირლანდიაში ცხოვრობს და გადაკეთებული აქვს გვარი (არის ს-ი). რეგისტრაციის, ასევე, გ.ს-ისათვის მოქალაქეობის გაუქმების თხოვნით მოპასუხეს მიმართული აქვს იუსტიციის სამინისტროსათვის;

2.3. გ. მ-მა ასევე არ ცნო სარჩელი და განმარტა, რომ ლ. ს-ემ მიიღო არა გ., არამედ – ლ. ს-ის სამკვიდრო. მოსარჩელები კი, არც ლ., არც გ. და არც ბ. ს-ის სამკვიდროს არ დაუფლებიან. დღეისათვის ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე ქონება საკუთრების უფლებით ეკუთვნის მოპასუხეს. შესაგებლის თანახმად, ქონების საკუთრებაში მიღებისას იგი იყო კეთილმოუწყობელი, შედგებოდა ორი ოთახისაგან, არ გააჩნდა ღობე და მინიმალური საძირკველიც კი. მშობლების განქორწინების შემდგომ (1988წ.) მოსარჩელებს სადავო სახლში არ უცხოვრიათ, მათ აქვთ ნათესაური კავშირი, გ. მ-ს სურდა გ. ს-ის საქართველოში დასაქმება, მანვე საკუთარ კომპანიაში ტვირთების გადამზიდავად დააწყებინა მუშაობა მ. ს-ის მეუღლეს, ჰქონდა სოლიდური შემოსავალი, თუმცა შემცირების შემდგომ მხარეთა შორის ურთიერთობა დაიძაბა და ვითომდა ლ. ს-ის მიერ ქონების მითვისების თაობაზე საგამოძიებო ორგანოს მიმართა მოსარჩელემ.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 17 მაისის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

4. აპელანტების მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მოსარჩელებმა, მოითხოვეს მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

5. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 20 დეკემბრის გადაწყვეტილებით საა-

პელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა ნოტარიუს თ. გ-ის მიერ 2008 წლის 18 იანვარს გაცემული სამკვიდრო მონმობა 1990 წლის 8 თებერვალს გარდაცვლილი გ. ს-ის სამკვიდრო ქონების 1/3 ნაწილში, ბათილად იქნა ცნობილი ლ. ს-ესა და გ. მ-ს შორის 2014 წლის 23 ივნისს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება ნაჩუქარი ქონების 1/3 ნაწილში და მ. ს-ე და გ. ს-ი ცნობილ იქნენ ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60-ში მდებარე უძრავი ქონების (საკადასტრო კოდი №...) გ. მ-ის საკუთრებაში რიცხული 1/2-ის 1/3 წილის მესაკუთრედ.

6. კასატორების მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს მოპასუხეებმა, მოითხოვეს მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და ახალი გადაწყვეტილების მიღების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი. ნორმის მე-2 ნაწილი გვთავაზობს იმ შემთხვევათა ჩამონათვალს, თუ რა განიხილება სამართლის ნორმის დარღვევად, მათ შორისაა, სასამართლოს მიერ მოთხოვნის დამფუძნებელი ნორმის არასწორი გამოყენება/განმარტება, ხოლო, მე-3 ნაწილის თანახმად, საპროცესო სამართლის წესების დარღვევა მაშინ გახდება გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუკი ამ დარღვევის შედეგად არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი საქმეზე.

1.2. წინამდებარე გადაწყვეტილების ფარგლებში საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს არასრულწლოვნის მიერ სამკვიდროს მიღების, ასევე, სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების კანონიერება წარმოადგენს, საკითხის კვლევის მიზნით, პალატა ასევე შეჩერდება პროცესუალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით მტკიცების საგანში შემავალი ფაქტების დადას-

ტურების წესსა და პირობებზე, რამდენადაც სააპელაციო სასამართლომ სარჩელის საფუძვლიანობა ძირითადად იმ დასაბუთებით გაიზიარა, რომ მემკვიდრეები სამკვიდროს დაეუფლნენ ფაქტობრივი ფლობით, რამაც მოსარჩელებს სადავო ქონებაზე საკუთრების უფლება წარმოუშვა.

1.3. კასატორები არ ეთანხმებიან გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნებს და პრეტენზიას აცხადებენ სასამართლოს მხრიდან, როგორც მატერიალური სამართლის ნორმათა, ისე – საპროცესო დანაწესების დარღვევაზე და ამ გზით სარჩელის არასწორად დაკმაყოფილებაზე.

1.4. საკასაციო პალატა იზიარებს კასატორების ხსენებულ არგუმენტებს და მათი საფუძვლიანობის შემოწმების მიზნით ყურადღებას გაამახვილებს დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე, ქვემდგომი სასამართლოს მიერ დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

1.4.1. ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60 -ში მდებარე უძრავი ქონება 1962 წლის 13 აპრილის სამკვიდრო მონუმობის საფუძველზე აღირიცხა ლ. ს-ის საკუთრებაში;

1.4.2. ლ. ს-ე გარდაიცვალა 1984 წლის 18 იანვარს. მას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე – შვილები: გ. ს-ე და ვ. ს-ე;

1.4.3. გ. ს-ე გარდაიცვალა 1990 წლის 8 თებერვალს. მას დარჩა სამი პირველი რიგის მემკვიდრე – მეუღლე ფ. ს-ე, შვილები: ბ. ს-ე და ლ. ს-ე;

1.4.4. ბ. ს-ე ფაქტობრივად დაეუფლა მამის – 1990 წლის 8 თებერვალს გარდაცვლილი გ. ს-ის დანაშთ სამკვიდრო ქონებას, ცხოვრობდა რა მისი გარდაცვალების დროისათვის ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60 -ში მდებარე საცხოვრებელ სახლში;

1.4.5. ბ. ს-ე გარდაიცვალა 1992 წლის 23 ნოემბერს. მოსარჩელები მ. ს-ე და გ. ს-ი არიან ბ. ს-ის პირველი რიგის მემკვიდრეები – შვილები;

1.4.6. 2008 წლის 18 იანვარს ნოტარიუს თ. გ-ის მიერ, ლ. ს-ის სასარგებლოდ, 1990 წლის 8 თებერვალს გარდაცვლილი გ. ს-ის სამკვიდრო ქონებაზე (რომელიც მოიცავს 1984 წლის 18 იანვარს გარდაცვლილი ლ. ს-ის ქონების ნაწილს – ქ. თბილისში, ბ-ის ქ. №60-ში მდებარე უძრავი ქონების (ს/კ №...) 1/2-ს) გაიცა სამკვიდრო მონუმობა, რომლის საფუძველზეც სამკვიდრო ქონება საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლებით აღირიცხა ლ. ს-ის სახელზე. სამკვიდრო ქონების 1/2 ნაწილი დარჩა ლიად;

1.4.7. 2011 წლის 17 ივნისს ნოტარიუს თ. გ-ის მიერ ლ. ს-ის მეორე შვილის – ვ. ს-ის შვილების: ლ., ზ., ა., თ. და ი. ს-ეების სასარგებლოდ გაიცა სამკვიდრო მონუმობა ქ. თბილისში, ბ-ის

ქ.№60-ში მდებარე უძრავი ქონების ღიად დარჩენილ 1/2 ნილზე;

1.4.8. 2014 წლის 23 ივნისს ლ. ს-ემ მემკვიდრეობით მიღებული, ქ. თბილისში, ბ-ის ქ.№60-ში მდებარე უძრავი ქონების 1/2 ნილი აჩუქა შვილს – გ. მ-ს;

1.4.9. 2014 წლის 12 დეკემბერს მ. ს-ემ და გ. ს-ემ (ამჟამად ს-ი) განცხადებებით მიმართეს ნოტარიუს თ. გ-ს 1990 წლის 8 თებერვალს გარდაცვლილი გ. ს-ის დანაშთი სამკვიდრო ქონებიდან განმცხადებლების მამის – ბ. ს-ის კუთვნილ ნილზე სამკვიდრო მონაწილის გაცემის მოთხოვნით. 2014 წლის 12 დეკემბრის დადგენილებით განმცხადებლებს უარი ეთქვათ სანოტარო მოქმედების შესრულებაზე იმ მოტივით, რომ ლ. ს-ის სამკვიდრო მასაზე უკვე გაცემული იყო სამკვიდრო მონაწილები;

1.4.10. გ. ს-ე (ამჟამად ს-ი) ქ. თბილისი, ბ-ის ქ.№60-ში რეგისტრირებული იყო 1995 წლიდან, ხოლო მ. ს-ე – 2005 წლიდან. 2015 წლის 15 მაისს მოსარჩელები მოხსნილ იქნენ რეგისტრაციიდან საცხოვრისის მესაკუთრის – გ. მ-ის განცხადებით;

1.4.11. გ. ს-ე (ამჟამად ს-ი) და მ. ს-ე – 1988 წლის 16 სექტემბრამდე სწავლობდნენ საბურთალოზე მდებარე №... საშუალო სკოლაში, ხოლო, 1988 წლის 16 სექტემბრის №14 ბრძანების საფუძველზე, ამოირიცხნენ დიდ დილომში მდებარე №... საშუალო სკოლაში გადასვლის გამო;

1.4.12. მ. ს-ე 1998 წლის 3 ოქტომბერს დაოჯახდა.

1.5. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). მოცემულ შემთხვევაში, ზემოხსენებული გარემოებები საკასაციო პალატის წინამდებარე გადაწყვეტილებისათვის სავალდებულო ძალის მქონეა, რამდენადაც მხარეთა მიერ არ არის შედავებული, არამედ, როგორც აღინიშნა კასატორთა ძირითადი პრეტენზიები მიმართულია მოსარჩელების მხრიდან სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტის მიმართ.

1.6. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სამკვიდროს მიღება წარმოადგენს მემკვიდრის უფლებას და არა ვალდებულებას და სამკვიდროზე საკუთრების უფლების წარმოშობა კანონით გათვალისწინებული იმპერატიული დანაწესების განუხრელ დაცვაზეა დამოკიდებული. სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლი ადგენს სამკვიდროს მიღების წესსა და პირობებს და განსაზღვრავს, თუ რა ჩაითვლება სამკვიდროს მიღებად. ნორმის

მე-2 ნაწილის დისპოზიციიდან გამომდინარე, სამკვიდროს მიღების ორი წესია შემოთავაზებული: ა) როდესაც მემკვიდრე განცხადებით მიმართავს სანოტარო ბიუროს სამკვიდროს მიღების თაობაზე; ბ) მემკვიდრე ფაქტობრივად დაუფლება სამკვიდროს/მის ნაწილს – განახორციელებს იმგვარ იურიდიულ მოქმედებებს, რაც მისი მხრიდან სამკვიდროს მიღებად განიხილება. ანუ სამკვიდროს მისაღებად, საჭიროა, როგორც მოსარჩელის ცალმხრივი ნების არსებობა, ისე – ამ ნების გარეგანი ფორმირება (თანხვედრა) კანონით დადგენილი წესით. ბუნებრივია, როგორც ერთი, ისე – მეორე ქმედება სამართლებრივი ძალის მატარებელია მაშინ, თუ იგი ამავე კოდექსის 1424-ე მუხლით გათვალისწინებულ 6-თვიან ვადაში განხორციელდა.

1.7. მოცემულ შემთხვევაში, მხარეთა შორის დავას არ იწვევს ის გარემოება, რომ მოსარჩელები მამის გარდაცვალების დროისათვის იყვნენ არასრულწლოვნები, მ. ს-ე იყო 12 წლის, ხოლო, გ. ს-ი – 15 წლის, შესაბამისად, დღის წესრიგში სააპელაციო სასამართლოს მხრიდან სწორად დადგა საკითხი იმის თაობაზე, შეეძლოთ თუ არა არასრულწლოვან მემკვიდრეებს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება მაშინ, როდესაც დადგენილია, რომ მემკვიდრეები ცხოვრობდნენ დედასთან და არა მამკვიდრებელთან. მოქმედი კანონმდებლობა ამ ვითარებაში საკითხის გადაწყვეტის იმგვარ წესს გვთავაზობს, როდესაც არასრულწლოვნის ნაცვლად სამკვიდრო ქონებაზე საკუთრების წარმომშობი მოქმედებების განხორციელება ეკისრება მის კანონიერ წარმომადგენელს (სკ-ის 1422-ე მუხლი). ამგვარ წარმომადგენლად, მოცემულ შემთხვევაში, გვევლინებოდა მოსარჩელეთა დედა (სკ-ის 1198-ე (6) მუხლი), თუმცა, უდავოა, რომ მას ბ. ს-ის გარდაცვალებიდან 6-თვიანი ვადის დაცვით არ განუხორციელებია სამკვიდრო ქონებაზე შვილების საკუთრების უფლებანარმომშობი კანონით გათვალისწინებული არც ერთი მოქმედება.

1.7.1. საკასაციო პალატა არასრულწლოვნის/მეზღუდულ-ქმედუნარიანი პირის მიერ სამკვიდროს მიღების წესთან მიმართებით ყურადღებას გაამახვილებს დამკვიდრებულ სასამართლო პრაქტიკაზე. ერთ-ერთ საქმეზე, სადაც დადგენილი იყო მემკვიდრის შესაძლებლობის შეზღუდვის ფაქტი, საკასაციო პალატამ აღნიშნა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1422-ე მუხლი უნდა განიმარტოს ამავე კოდექსის 1198-ე მუხლთან მჭიდრო კავშირში, რომლის მე-4 ნაწილით იმპერატიულადაა განსაზღვრული მშობლების (მშობლის), როგორც კანონიერი წარმომადგენლების ვალდებულება, დაიცვან თავიანთი არასრულწლოვანი

შვილების უფლებები და ინტერესები, რაც მოიცავს შვილების ქონების მართვასა და გამოყენებას. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მოსარჩელის კანონიერი წარმომადგენლის მიერ სამკვიდროს ვადის გაშვებას არასაპატიოდ მივიჩნევდით, მაინც იარსებებდა მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველი, რადგანაც არასრულწლოვანი, მით უფრო შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე, საკუთარი უფლებების დაცვას ვერ შეძლებდა იმ შემთხვევაში, თუ კანონიერი წარმომადგენელი დაარღვევდა მისი ქონებისადმი გულისხმიერების ვალდებულებას (იხ. სუსგ №ას-4-4-2016, 11 ივლისი, 2016 წელი). ამავე საქმეში საკასაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმგვარ გარემოებებზე, როგორიცაა, საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლის პირველი პუნქტით აღიარებული მემკვიდრეობისა და საკუთრების უფლება და აღნიშნა, რომ მსგავსად სხვა ძირითადი უფლებებისა, იგი არ არის აბსოლუტური და ამავე ნორმის მე-2 პუნქტით ამ უფლებაში ჩარევა დაშვებულია კანონით პირდაპირ გათვალისწინებული ლეგიტიმური საფუძველით. მემკვიდრეობის გზით ქონების მიღებისა და საკუთრების მოპოვების სპეციალურ წესს განსაზღვრავს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლი, კერძოდ, პირი, რომელიც კანონით დადგენილ მოთხოვნებს შეასრულებს, ხდება ქონების სრულუფლებიანი მესაკუთრე სამკვიდროს გახსნის მომენტიდან (სკ-ის 1451-ე მუხლი), თუმცა, სამოქალაქო კოდექსის 1426-ე მუხლი წარმოადგენს საკუთრების უფლებაში ჩარევის იმ საკანონმდებლო გამოწვევის კერძო შემთხვევას, როდესაც მესაკუთრეს, როგორც მემკვიდრეს, შეიძლება, ჩამოერთვას საკუთრება. მოხმობილი განმარტებებიდან გამომდინარე (რომელიც ზედმიწევნითაა ასახული გასაჩივრებულ გადანყვეტილებაშიც), საკასაციო პალატა დასაშვებად მიიჩნევს შემთხვევას, როდესაც არასრულწლოვანი მემკვიდრის კანონიერი წარმომადგენელი არღვევს მის ქონებრივ უფლებებს და არ იღებს სამკვიდროს, მემკვიდრემ სრულწლოვანების მიღწევის შემდგომ მოახდინოს საკუთარი ქონებრივი უფლებების დაცვა. ამ თვალსაზრისით საკასაციო პალატა სრულად ეთანხმება გასაჩივრებული გადანყვეტილების მითითებას „ბავშვის უფლებების შესახებ“ კონვენციით განსაზღვრულ „არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესების“ გამოვლენა-დაცვის აუცილებლობაზე (იხ. კონვენციის პრეამბულა, ასევე, მე-3 მუხლის პირველი პუნქტი), თუმცა გასაზიარებელია კასატორის პრეტენზია კონვენციის სუბიექტებთან მიმართებით, რამდენადაც მისი პირველი მუხლის თანახმად, წინამდებარე კონვენციის მიზნებისათვის ბავშვად ითვლება ყოველი ადამიანი, სანამ 18 წლის

ასაკს მიაღწევდეს, თუ კანონით, რომელიც ამ ბავშვისადმი გა-
მოყენება, ის უფრო ადრე არ აღწევს სრულწლოვანებას.

1.7.2. სააპელაციო პალატამ გადაწყვეტილების გამოტანისას იხელმძღვანელა რა ზემოხსენებული კონვენციით, ასევე, სხვა საერთაშორისო აქტებით აღიარებული ბავშვის უფლებების დამ-
ცავი მექანიზმებით, მხედველობაში არ მიიღო ის გარემოება, თუ რა ასაკიდან შეუდგენენ მოსარჩევეები საკუთარი ქონებრი-
ვი ინტერესების დაცვას. საკასაციო სასამართლო სრულად იზი-
არებს ადამიანის უფლებათა ევროსასამართლოს სულისკვეთე-
ბას არასრულწლოვნის ინტერესების, მათ შორის, ქონებრივი
ინტერესების დაცვის თვალსაზრისით და აღიარებს მას, რო-
გორც წარუვალ ღირებულებას დემოკრატიულ საზოგადოება-
ში, რაზეც მეტყველებს, ერთი მხრივ, ეროვნული კანონმდებ-
ლობით დადგენილი დანაწესები (სკ-ის 1422-ე მუხლი), ხოლო,
მეორე მხრივ, ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკა (იხ. სა-
მოტოვაციო ნაწილი 1.7.1. პუნქტი) და მხედველობაში იღებს მათ
შორის სააპელაციო სასამართლოს მიერ მოხმობილ გადაწყვე-
ტილებას (Case of S.L. ans J.L. vs. Croatia), სადაც ხაზი აქვს გასმუ-
ლი არასრულწლოვნის უფლების უპირატესობას ყველა გადაწ-
ყვეტილებაში, რომელიც ბავშვს უკავშირდება, თუმცა, რო-
გორც აღინიშნა, მსგავსი მიდგომა გამართლებულია მაშინ, რო-
დესაც მოდავე სუბიექტი არასრულწლოვანია. ამ თვალსაზრი-
სით საკასაციო სასამართლო დამატებით მოიშველიებს ეროვ-
ნულ სასამართლო პრაქტიკასაც. სამკვიდროს მიღების კანო-
ნით გათვალისწინებული ვადის გადაცილების მიზეზის საპატი-
ობა გულისხმობს იმ ვადის საპატიობის შეფასებას, რითაც გა-
დაცილებულია სამკვიდროს მიღებისათვის კანონით გათვალის-
წინებული ვადა. აღნიშნული მოსაზრება გამომდინარეობს თვი-
თონ ტერმინის „ვადაგადაცილების“ განმარტებიდან. მითითე-
ბული ტერმინი გულისხმობს არა რაიმე ვადაში, არამედ ამ ვა-
დის გასვლის შემდგომ პერიოდშიც არსებულ მდგომარეობას,
ანუ ეს ეხება არა მხოლოდ სამკვიდროს მისაღებად დადგენილ
ექვს თვეს, არამედ იმ პერიოდსაც, ვიდრე მხარემ მიმართა სა-
თანადო ორგანოებს სამკვიდროს მიღების მოთხოვნით. იმის და-
სადგენად, გადააცილა თუ არა საპატიო მიზეზით მხარემ კანო-
ნით დადგენილ ვადას, უნდა შეფასდეს არა მხოლოდ სამკვიდ-
როს მისაღებად დადგენილ დროში სანოტარო ორგანოსთვის მი-
მართვის ან ქონების დაუფლების შეუძლებლობის ფაქტი, არა-
მედ იმ ვადის საპატიობაც, რომლითაც მან გადააცილა ამ მოქ-
მედათა განხორციელების ვადას (იხ. სუსგ №ას-177-167-2011,
7 ივლისი, 2011 წელი). სამართლის ზოგადი პრინციპებიდან გა-

მომდინარე, სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვების საპატიოობის ორი მნიშვნელოვანი საფუძველი უნდა განისაზღვროს: 1. თუ მემკვიდრემ არ იცოდა და არც შეიძლება სცოდნოდა სამკვიდროს გახსნის თაობაზე; 2. თუ მემკვიდრემ ვადა რაიმე საპატიო საფუძველით გაუშვა და მან სასამართლოს ვადის აღდგენის თაობაზე აღნიშნული საფუძველის აღმოფხვრის შემდეგ მიმართა. ვადის გაშვების საპატიოობაზე მსჯელობისას სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს კანონიერი წარმომადგენლის დამოკიდებულება არასრულწლოვანთა უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვის მიმართ. კანონიერი წარმომადგენლის მიერ საკუთარი მოვალეობის არაჯეროვანი შესრულება ან უფლებამოსილების უკანონო გამოყენება შეიძლება გახდეს არასრულწლოვნის მიერ გაშვებული სამკვიდროს მიღების ვადის აღდგენის საფუძველი (იხ. სუსგ №ას-386-737-07, 10 დეკემბერი, 2007 წელი). ერთ-ერთ საქმეზე საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღების ვადის გადაცილება საპატიოდ მიიჩნია, როგორც მისი არასრულწლოვანების პერიოდში, ისე – სრულწლოვანების მიღწევიდან სასამართლოსათვის მიმართვამდე, როდესაც მოსარჩელემ შეძლო და დაამტკიცა, როგორც მატერიალური სახსრების უქონლობა სარჩელის აღძვრის დროისათვის, ისე – საომარი მოქმედების არსებობა საქართველოში. საკასაციო პალატის განმარტებით, მემკვიდრეს სამკვიდროს გახსნის მომენტიდან ექვსი თვის ვადაში საპატიო მიზეზების – არასრულწლოვანებისა და სათანადო წარმომადგენლის არარსებობის გამო, არ შეეძლო სამკვიდროს მიღება და ასეთივე სამკვიდროს მიღების ხელშემშლელი საპატიო გარემოებები არსებობდა მისი სრულწლოვანების ასაკის მიღწევის შემდეგაც. ამავე საქმეში საკასაციო სასამართლომ მხედველობაში ის გარემოებაც მიიღო, რომ მემკვიდრემ, რომელმაც სამკვიდრო მიიღო, იცოდა სხვა მემკვიდრის არსებობის შესახებ, რის შესახებაც არ უცნობებია ნოტარიუსისათვის. ამგვარი ქმედება კი, წარმოადგენდა კერძო სამართლის სუბიექტის სამოქალაქო კოდექსის მე-8, ასევე, 1310-ე, 1427-ე, 1478-ე, 1497-ე და მემკვიდრეობითი სამართლის სხვა ნორმებით გათვალისწინებული ვალდებულებების დარღვევას (იხ. სუსგ №ას-1224-1076-2010, 12 აპრილი, 2011 წელი).

1.8. პალატა მიუბრუნდება გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას, სადაც სააპელაციო პალატამ სავსებით მართებულად განმარტა, რომ სამკვიდროს მიღების 6-თვიანი ვადის ათვლა მოსარჩელების მიმართ სრულწლოვანების მიღწევის მომენტიდან უნდა დაიწყოს. ამ მსჯელობის შესაბამისად, სააპელაციო

სასამართლომ მოწმეების, ასევე, მხარეთა განმარტებების ანალიზის შედეგად დადასტურებულად მიიჩნია სამკვიდროს დაუფლება.

1.8.1. საკასაციო პალატა სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტის მტკიცების თვალსაზრისით მოწმის ჩვენებას, როგორც მტკიცებულებას, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-2 ნაწილიდან გამომდინარე, ღირებულად მიიჩნევს, თუმცა, იზიარებს კასატორთა პოზიციას მათი შეფასების კრიტერიუმებისა და სისწორის თვალსაზრისით (სასამართლოს მხრიდან სსსკ-ის 105-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევა): მოწმის ჩვენებით უტყუარად უნდა დასტურდებოდეს მემკვიდრის მხრიდან იმგვარი მოქმედების განხორციელება, რაც სასამართლოს მისცემს შესაძლებლობას, დადგინდეს მიიჩნიოს, რომ მემკვიდრე ქონებას საკუთრად განიხილავდა, ეპყრობოდა მას, როგორც საკუთრების საგანს, რაც მის მართვა-განკარგვაში გამოიხატება. საგულისხმოა ის ფაქტიც, რომ ამავე ნორმის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე, სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტის მტკიცება ეკისრება მოსარჩელე მხარეს.

1.8.2. საკასაციო პალატა არ იზიარებს გასაჩივრებული განწყვეტილების დასკვნას, რომლის თანახმადაც, სამკვიდროს მიღება დასტურდება მოსარჩელე მ. ს-ის იმ განმარტებით, რომ იგი მიდიოდა და კვირაობით რჩებოდა ბებიასთან (ამ განმარტებას, ერთი მხრივ, არ ეთანხმებიან მოპასუხეები, რის გამოც მისი იურიდიული ძალმოსილება, როგორც ინდივიდუალურად აღიარებული მტკიცებულებისა, ნაკლებად სარწმუნოა), რადგანაც ქართულ საზოგადოებაში დამკვიდრებულია ტრადიცია ბებია-შვილიშვილის ურთიერთობისა, რომელიც, როგორც წესი, განსაკუთრებული სითბოთი და სიყვარულით ხასიათდება და ბებია-ასთან შვილიშვილის ვიზიტი, თუნდაც ბებია სამკვიდრო ქონების მფლობელი იყოს, მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს საკუთრებაში მიღებას არ ადასტურებს. რაც შეეხება განმარტების იმ ნაწილს, რომ მ. მამის ნივთებს მიიჩნევდა თავისად, იგი სხვა მტკიცებულებების არარსებობის პირობებში, არ წარმოადგენს სამკვიდროს დაუფლების უალტერნატივო წინაპირობას. მართალია, მოწმეები ი. ა-ი და ნ. ჭ-ე განმარტავენ, რომ მ. სტუმრობდა მამიდას, თუმცა, საკასაციო პალატა ამ ჩვენებასაც ზემოხსენებული სტანდარტით აფასებს და მით უფრო იმ პირობებში, როდესაც მოწმის ჩვენებით არ დგინდება ვიზიტის პერიოდი, არასარწმუნოდ მიიჩნევს (მოწმის ჩვენებით მ. მან სადავო სახლში მას შემდეგ ნახა, რაც მოსარჩელეს ეყოლა შვილი). სა-

კასაციო სასამართლო ასევე არ მიიჩნევს საკმარისად მოწმე ნ. ფ-ის ჩვენებას სადავო ფაქტის დასადასტურებლად და უპირველესად აღნიშნავს იმას, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ ამ მტკიცებულების გაზიარებაზე უარი სწორად დაამყარა მოწმესა და ლ. ს-ეს შორის არსებულ დაძაბულ ურთიერთობას (იხ. პოლიციის გაფრთხილება), გარდა ამისა, მოწმე ვერ ადასტურებს ბ. ს-ის გარდაცვალებიდან რა პერიოდში მიდიოდა მ. ს-ე სადავო სახლში. სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა, რომ ლ. ს-ე თავადვე ადასტურებდა მ. ს-ის სადავო სახლში ცხოვრებას, საკასაციო პალატის მოსაზრებით უნდა შეფასდეს სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლიობაში, რამდენადაც ლ. ს-ე აღნიშნავდა იმას, რომ მ. გარკვეული პერიოდი შეილთან ერთად ცხოვრობდა ამ სახლში, რასაც უკავშირებს ასევე რეგისტრაციის ფაქტს. ამ თვალსაზრისით მხარეთა შორის სადავო არაა ის გარემოება, რომ მ. ს-ემ სრულწლოვანებას 1998 წელს, ხოლო გ. ს-მა – 1995 წელს მიაღწია. მ. ს-ე სადავო სახლში რეგისტრირებულია 2005 წლიდან, ხოლო გ. ს-ი – 1995 წლიდან, თუმცა, გარდა რეგისტრაციისა, არც სასამართლოს დაუდგენია და არც საქმის მასალებითაა დადასტურებული (მათ შორის მოწმეთა ჩვენებით) გ. ს-ის მხრიდან სამკვიდროს დაუფლების ფაქტი, ნოტარიუსისათვის მიმართვა კი, როგორც საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით დგინდება, 2014 წლის 12 დეკემბერს განხორციელდა.

1.9. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოსარჩელების მიერ სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტთან მიმართებით კასატორებმა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლით გათვალისწინებული დასაბუთებული შედაგება წარმოადგინეს, რაც გასაჩივრებული გადანყვეტილების გაუქმების საფუძველია. ამასთანავე, რადგანაც არ იკვეთება მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევის ან სხვა საპროცესო სამართლის ნორმათა დარღვევის გამო, საქმის ქვემდგომი სასამართლოსათვის დაბრუნების წინაპირობები, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის შესაბამისად, პალატა უფლებამოსილია, თავად მიიღოს გადანყვეტილება:

1.9.1 იმ პირობებში, როდესაც მოსარჩელებმა ვერ დაადასტურეს სრულწლოვანების მიღწევიდან 6 თვის ვადაში მამის – ბ. ს-ის სამკვიდროს ფაქტობრივად დაუფლების ფაქტი, არ არსებობს მიკუთვნებითი მოთხოვნის ნაწილში სარჩელის დაკმაყოფილების წინაპირობები, ამასთანავე, სწორედ იმ გარემოებიდან გამომდინარე, რომ მოსარჩელებს მამის დანაშთ ქონე-

ბაზე საკუთრება არ წარმოშობიან, ლ. ს-ის სასარგებლოდ გაცემული სამკვიდრო მონუმობისა და ლ. ს-ისა და გ. მ-ს შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულების 1/3 ნაწილში გაუქმების მოთხოვნის მიმართ მოსარჩევეებს არ გააჩნიათ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი.

2. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმება:

2.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 1991-ე მუხლის თანახმად, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შემთხვევაში, სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით აუქმებს ამ სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებას.

2.2. დასახელებული ნორმიდან გამომდინარე, რადგანაც არ დაკმაყოფილდა მ. ს-ისა და გ. ს-ის სარჩელი, პალატა მიიჩნევს, რომ უნდა გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 16 ოქტომბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება და ყადაღა მოეხსნას გ. მ-ის (პ/№...) საკუთრებაში რიცხულ, ქ. თბილისში, ბ-ის ქ.№60-ში მდებარე უძრავი ქონების (მიწის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი №...) 1/3 ნაწილს.

3. სასამართლო ხარჯები:

3.1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით აპელანტებს, ხოლო, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 მარტის განჩინებით კასატორებს გადაუფადდათ სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმართ ანგარიშსწორება, შესაბამისად, არც სააპელაციო და არც საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპზე პროცესის ხარჯები (სახელმწიფო ბაჟი) არ გადახდილა, რის გამოც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის შესაბამისად, მხარეთა შორის ამ ხარჯების განაწილების წინაპირობა არ არსებობს.

3.2. რაც შეეხება სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმართ ანგარიშსწორების საკითხს, პალატა ხელმძღვანელობს საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის მე-2 ნაწილის პირველი ნინადადებით, რომლის თანახმადაც, სარჩელზე უარის თქმისას, სასამართლოს მიერ განუხლები ხარჯები გადახდება მოსარჩელეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ.

3.3. საქმეში წარმოდგენილი აუდიტორული დასკვნის თანახმად, სადავო ქონების (1/3) საბაზრო ღირებულება 58 421 ლარია, რაც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 41-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ი“ ქვეპუნქტის თანახმად, განსახილველი დავის

საგნის ღირებულებას წარმოადგენს, ხოლო გადავადებული ბაჟის ოდენობა, ამავე კოდექსის 39-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტების შესაბამისად, ამ თანხის 4%-ითა და 5%-ით – 5 257,89 ლარით უნდა განისაზღვროს და საბოლოოდ, ამ თანხის გადახდა ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისროთ მოსარჩელებს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე, 1991-ე, 411-ე მუხლებით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. ლ. ს-ის, ფ. ს-ისა და გ. მ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 20 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება.

3. გ. ს-ისა და მ. ს-ის სარჩელი ლ. ს-ის, ფ. ს-ისა და გ. მ-ის მიმართ, 2008 წლის 18 იანვარს გაცემული №... სამკვიდრო მონუმობისა და 2014 წლის 23 ივნისის ჩუქების ხელშეკრულების 1/3 ნაწილში გაუქმების, ასევე, სამკვიდროდან წილის მიკუთვნების თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს.

4. გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 16 ოქტომბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება და ყადაღა მოეხსნას გ. მ-ის (პ/№...) საკუთრებაში რიცხულ, ქ. თბილისში, ბ-ის ქ.№60-ში მდებარე უძრავი ქონების (მიწის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი №...) 1/3 ნაწილს.

5. გ. ს-სა (პ/№...) და მ. ს-ეს (პ/№...) სახელმწიფო ბიუჯეტის (ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) სასარგებლოდ დაეკისროთ სააპელაციო და საკასაციო საჩივრებზე გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის – 5 257,89 ლარის გადახდა.

6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სამკვიდროს მიღება

ბანკინება საქართველოს სახელით

№ას-1297-1217-2017

8 დეკემბერი, 2017 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა, სამკვიდრო ქონების მესაკუთრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი: სასარჩელო მოთხოვნა:

1. ზ. მ-ემ (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში მ. და გ. მ-ეების (შემდგომში – მოპასუხეები, აპელანტები, კასატორები) მიმართ ბათილად იქნას ცნობილი 2006 წლის 13 ოქტომბერს ნოტარიუსის მიერ მოპასუხის სახელზე გაცემული სამკვიდრო მონუმობა და მოსარჩელე ცნობილ იქნეს მამკვიდრებლის დანაშთი ქონების მესაკუთრედ.

7სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელის განმარტებით, 2004 წლის 16 დეკემბერს გარდაცვალა დედა. 2002 წლის 6 თებერვალს მას შედგენილი ჰქონდა ანდერძი, რომლითაც კუთვნილი ქონება უანდერძა ორი შვილიდან ერთ-ერთს, უფროს ვაჟს – მოსარჩელეს.

3. ეკონომიური სიდუხჭირის გამო, მოსარჩელე დედის გარდაცვალებამდე სამუშაოდ წავიდა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სადაც დღემდე ცხოვრობს და მუშაობს. წლების მანძილზე იგი აგზავნიდა საკმაოდ სოლიდურ თანხას, რითაც ფაქტობრივად არჩენდა დედასა და ძმის ოჯახს. მისი დავალებით მეუღლე მ. ო. აწვდიდა თანხებს დედასა და ძმას, თავადაც ჩადიოდა და ჩაჰქონდა მათთვის ფული და სურსათი. მანვე გაიღო მამკვიდრებლის მოვლის, დაკრძალვის, საფლავის მოწყობის, ორმოცისა და წლისთავის ხარჯი, რასაც ხელმძღვანელობდა მისი მეუღლე.

4. მოსარჩელის მითითებით, ასევე, გასწია ძმის მკურნალობისა და დაკრძალვის ხარჯიც. იმის გამო, რომ საზღვარგარეთ არალეგალურად იმყოფებოდა, მან ვერ მიიღო სამკვიდრო მონუმობა, თუმცა კანონით დადგენილ ექვსთვიან ვადაში მეუღლის

სახელზე გასცა მინდობილობა, რომელმაც შეაგროვა გარკვეული საჭირო დოკუმენტაცია.

5. ამავედროულად, დედის გარდაცვალებისთანავე მოსარჩელემ ოჯახის წევრების – მეუღლისა და შვილის მეშვეობით სამკვიდროს ფაქტობრივი დაუფლებით ისედაც მიიღო დედის სამკვიდრო, თუმცა მოგვიანებით შეიტყო, რომ მისმა ძმამ დაუმალა ნოტარიუსს მოსარჩელის არსებობის ფაქტი და 2006 წლის 13 ოქტომბერს უკანონოდ მიიღო სამკვიდრო მონაწილეობა დედის მთლიან სამკვიდროზე.

მოპასუხის პოზიცია:

6. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და მიუთითეს, რომ მოსარჩელემ გაუშვა სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადა. მას არც ფაქტობრივი ფლობითა და არც სანოტაროში ორგანოში განცხადების შეტანის გზით არ მიუღია დედის ქონება. მოსარჩელის ძმა მუდმივად ცხოვრობდა სადავო ბინაში. მან ფაქტობრივი ფლობითა და კანონით დადგენილი წესით მიიღო დედის სამკვიდრო. მოპასუხეები არიან მოსარჩელის ძმის პირველი რიგის მემკვიდრეები – მისი მეუღლე და შვილი, რომლებმაც მოსარჩელის ძმის გარდაცვალების შემდეგ ფაქტობრივი ფლობით მიიღეს მისი სამკვიდრო ქონება.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

7. ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 22 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ბათილად იქნა ცნობილი 2006 წლის 13 ოქტომბერს ნოტარიუსის მიერ მოსარჩელის ძმის სახელზე გაცემული სამკვიდრო მონაწილეობა სადავო სამკვიდროს $\frac{3}{4}$ ნაწილზე და სამკვიდრო მონაწილეობით განსაზღვრული სამკვიდროს $\frac{3}{4}$ წილის მიმღებ მემკვიდრედ ცნობილ იქნა მოსარჩელე, ხოლო აღნიშნული სამკვიდროს $\frac{1}{4}$ ნაწილის თანამესაკუთრებად ცნობილ იქნენ მოსარჩელის ძმის პირველი რიგის მემკვიდრეები – მოპასუხეები, რაც სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში მოპასუხეებმა გააასაჩივრეს სააპელაციო წესით.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი დასაბუთება:

8. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 ივლისის განჩინებით მოპასუხეთა სა-

აპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 2004 წლის 12 დეკემბერს. მას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე – შვილები, მოსარჩელე და მისი ძმა.

10. 2002 წლის 6 თებერვალს მამკვიდრებელმა შეადგინა ანდერძი და მთელი თავისი ქონება უანდერძა უფროს ვაჟს – მოსარჩელეს, რომელმაც, დედის დანაშთი სამკვიდროს მიღების მიზნით, კანონით დადგენილი 6-თვიან ვადაში ამერიკის შეერთებული შტატების ქალაქ ნ-ში მიმართა ნოტარიუსს და გასცა მინდობილობა თავისი მეუღლის სახელზე ყველა საფუძვლით მემკვიდრეობის მიღების შესახებ. მოსარჩელის მეუღლე დაეუფლა სადავო დანაშთ სამკვიდრო ქონებას ფაქტობრივი ფლობით. მან, ასევე, სამკვიდროს მისაღებად შეაგროვა გარკვეული საბუთები, ცნობები საკრებულოდან მამკვიდრებლის საცხოვრებელი ადგილისა და საგადასახადო ინსპექციიდან დავალიანების არარსებობის შესახებ. სარეგისტრაციო სამსახურის ტექნიკური ინვენტარიზაციის არქივიდან გამოითხოვა შენობა-ნაგებობის ტექნიკური მარვენებლები და საინვენტარიზაციო გეგმა, რომლებიც წარადგინა საჯარო რეესტრში და მოსარჩელის სახელზე გადაიხადა რეგისტრაციის საფასური, ასევე, მის მიერ გაცემული მინდობილობა წარადგინა ნოტარიუსთან.

11. მოსარჩელის მეუღლე და შვილი მიიჩნევდნენ სამკვიდრო ბინას მოსარჩელის კუთვნილად, ანუ თავისად და პერიოდულად, წელიწადში რამდენჯერმე ჩადიოდნენ და ცხოვრობდნენ სადავო ბინაში, იღებდნენ სტუმრებს. საჭიროებისას, მოსარჩელის მეუღლე ფარავდა ბინის ხარჯს, იხდიდა მისი გადახურვისათვის საჭირო თანხას. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება დაადასტურეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკითხულმა მოწმეებმა.

12. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელემ, დედის გარდაცვალებისთანავე, თავისი ოჯახის წევრების – მეუღლისა და შვილის მეშვეობით, ფაქტობრივი დაუფლებით მიიღო დედის დანაშთი სამკვიდრო. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება დაადასტურეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკითხულმა მოწმეებმა.

13. მოწმეთა ჩვენებების შეფასებით სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ დედის გარდაცვალების შემდეგ 6-თვიან ვადაში მოსარჩელის მეუღლე, როგორც მოსარჩე-

ლის წარმომადგენელი, დაეუფლა სადავო სამკვიდროს, რაც გამოიხატა მამკვიდრებლის გარდაცვალების, ქელეხის, ორმოცის, წლისთავის ხარჯის გადახდაში. მონმეებმა დაადასტურეს, რომ მოსარჩელის მეუღლე, მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ, რჩებოდა სადავო ბინაში, ღამეს „სპალნაში“ ათევდა, ჩამოიტანა ტელევიზორი, გადახურა სახლი, ასევე, თბილისიდან „გამზადებული პურმარილი“ ჩამოიტანა ორმოცისთვის.

14. სააპელაციო სასამართლომ შეაფასა მონმეთა ჩვენებები და დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელე ეხმარებოდა ან გარდაცვლილ დედასა და ძმას, ასევე, დედის გარდაცვალებიდან 6-თვიან ვადაში განახორციელა ისეთი მოქმედებები, რომლებიც მოწმობენ, რომ იგი ნამდვილად დაეუფლა დედის სამკვიდროს და აკეთებდა ყველაფერს ამ სამკვიდროს, ანუ თავისად დაგულვებული ქონების, მოვლა-პატრონობისათვის.

15. სააპელაციო პალატამ უდავოდ დაადგინა, რომ მოსარჩელის ძმა თავის ცოლ-შვილთან ერთად მუდმივად ცხოვრობდა დედასთან სადავო ბინაში მისი გარდაცვალების შემდგომაც, სანამ თავად 2015 წლის 20 ივლისს გარდაიცვლებოდა.

16. მოსარჩელის ძმას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე – მეუღლე და შვილი, იგივე მოპასუხეები, რომლებიც დღემდე ცხოვრობენ სადავო ბინაში. მათ მიიღეს მოსარჩელის დანაშთი სამკვიდრო ქონება ფაქტობრივი ფლობით.

17. 2006 წლის 13 ოქტომბერს გაცემული №... სამკვიდრო მონმობის თანახმად, მოსარჩელის ძმამ, როგორც 2004 წლის 12 დეკემბერს გარდაცვლილი მამკვიდრებლის პირველი რიგის კანონისმიერმა მემკვიდრემ – შვილმა ფაქტობრივი ფლობით საკუთრებაში მიიღო მამკვიდრებლის მთლიანი დანაშთი სამკვიდრო. სამკვიდრო მონმობის გაცემისას მას ნოტარიუსისათვის არ უთქვამს, რომ ჰყავდა ძმა, ანუ, რომ არსებობდა სხვა პირველი რიგის მემკვიდრეც.

18. სააპელაციო პალატის მითითებით, კანონისმიერი მემკვიდრეობის შემთხვევაში მოსარჩელის ძმის კუთვნილი წილი იქნებოდა სამკვიდროს 1/2, მაგრამ დადგენილია, რომ, ანდერძის თანახმად, მთლიანი სამკვიდრო ქონება მოსარჩელეს გადაეცა. სავალდებულო წილის გათვალისწინებით კი მისი კუთვნილი წილია სამკვიდროს 1/4, რაც ამ უკანასკნელს მიღებული აქვს.

19. აღნიშნულ სამართლებრივ ნორმათა და ფაქტობრივ გარემოებათა გათვალისწინებით სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად განსაზღვრა მოსარჩელის წილად სამკვიდრო მასის 3/4, ხოლო მის ძმას მიაკუთვნა 1/4 წილი.

20. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომში – სსკ) 1421-ე, 1423-ე, 1424-ე, 1433-ე, მუხლების თანახმად, სააპელაციო პალატა დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი გარემოებას, რომ მოსარჩელემ, კანონით დადგენილ 6-თვიან ვადაში, გამოხატა სამკვიდროს მიღების ნება, აშშ-ში, ქ. ნ.-ში მიმართა ნოტარიუსს და მინდობილობა გასცა თავის მეუღლეზე დედის დანაშთი სამკვიდროს მიღების მიზნით. ამ უკანასკნელმა კი დაიწყო საბუთების შეგროვება საჯარო რეესტრსა და ნოტარიუსთან.

21. სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, სწორედ მოსარჩელის დავალებითა და სურვილით ჩადიოდა მისი მეუღლე მამკვიდრებლის სახლში როგორც მის სიცოცხლეში, ასევე, – გარდაცვალების შემდეგ. გარკვეული პერიოდით რჩებოდა ამ ბინაში, მიიტანა იქ ტელევიზორი, გადახურა სახლი, გაიღო მამკვიდრებლის ქელების, ორმოცის, წლისთავის, ასევე, საფლავის მონუმენტის ხარჯი.

22. სსკ-ის 1371-ე-1373-ე მუხლების თანახმად, სააპელაციო პალატამ ჩათვალა, რომ სამკვიდრო მონშობა კანონიერია მხოლოდ მოსარჩელის ძმისათვის სამკვიდროდან სავალდებულო წილის მიღების ნაწილში.

კასატორის მოთხოვნა და საფუძვლები:

23. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხებმა შეიტანეს საკასაციო საჩივარი, მოითხოვეს მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

24. კასატორების მოსაზრებით, სააპელაციო პალატის განჩინება ემყარება არასწორად დადგენილ გარემოებებს, არასწორად შეფასდა მონშეთა ჩვენებები და მოსარჩელის მიერ გაცემული მინდობილობა, რაც იმთავითვე არ ნიშნავს სამკვიდროს მიღებას, მინდობილობა წარმოადგენს ჩვეულებრივ დავალების ხელშეკრულებას, რომლიც არ შესრულებულა, კერძოდ, მოსარჩელის მეუღლეს კანონით დადგენილ ვადაში ნოტარიუსისათვის არ მიუმართავს.

25. მხარის მოსაზრებით, არცერთი ინსტანციის სასამართლოს არ უმსჯელია სასარჩელო ხანდაზმულობის საკითხზე. მოცემულ შემთხვევაში გასულია ხანდაზმულობის არა მხოლოდ მემკვიდრეობითი სამართლით გათვალისწინებული ვადები, არამედ საერთო ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა.

26. კასატორებმა მიიჩნიეს, რომ სააპელაციო პალატამ არ გაითვალისწინა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ

2014 წლის 10 აპრილის №ას-909-867-2013 გადაწყვეტილებაში სამკვიდროს ფაქტობრივ ფლობასთან დაკავშირებით გაკეთებული განმარტება, რომ ფაქტობრივ ფლობაში სადავო ქონებასთან ზოგადი კავშირი არ იგულისხმება, სტუმრად ყოფნა და სამკვიდრო ქონებაში პერიოდულად ღამის გათენება არ ნიშნავს მის ფაქტობრივ დაუფლებას.

27. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 27 ოქტომბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად. ამავე განჩინებით დადგინდა, რომ კასატორები სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებული არიან.

სამოტივაციო ნაწილი:

28. საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამოწმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი და თვლის, რომ იგი დაუშვებლად უნდა იქნეს მიჩნეული შემდეგ გარემოებათა გამო:

29. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 2004 წლის 12 დეკემბერს. მას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე – შვილები, მოსარჩელე და მისი ძმა.

30. 2002 წლის 6 თებერვალს მამკვიდრებელმა შეადგინა ანდერძი და მთელი თავისი ქონება უანდერძა უფროს ვაჟს – მოსარჩელეს, რომელმაც, დედის დანაშთი სამკვიდროს მიღების მიზნით, კანონით დადგენილი 6-თვიან ვადაში ამერიკის შეერთებული შტატების ქალაქ ნ-ში მიმართა ნოტარიუსს და გასცა მინდობილობა თავისი მეუღლის სახელზე ყველა საფუძვლით მემკვიდრეობის მიღების შესახებ. მოსარჩელის მეუღლე დაეუფლა სადავო დანაშთ სამკვიდრო ქონებას ფაქტობრივი ფლობით. მან, ასევე, სამკვიდროს მისაღებად შეაგროვა გარკვეული საბუთები, ცნობები საკრებულოდან მამკვიდრებლის საცხოვრებელი ადგილისა და საგადასახადო ინსპექციიდან დავალიანების არარსებობის შესახებ. სარეგისტრაციო სამსახურის ტექნიკური ინვენტარიზაციის არქივიდან გამოითხოვა შენობა-ნაგებობის ტექნიკური მაჩვენებლები და საინვენტარიზაციო გეგმა, რომლებიც წარადგინა საჯარო რეესტრში და მოსარჩელის სახელზე გადაიხადა რეგისტრაციის საფასური, ასევე, მის მიერ გაცემული მინდობილობა წარადგინა ნოტარიუსთან.

31. მოსარჩელის მეუღლე და შვილი მიიჩნევდნენ სამკვიდრო ბინას მოსარჩელის კუთვნილად, ანუ თავისად და პერიოდუ-

ლად, წელიწადში რამდენჯერმე ჩადიოდნენ და ცხოვრობდნენ სადავო ბინაში, იღებდნენ სტუმრებს. საჭიროებისას, მოსარჩელის მეუღლე ფარავდა ბინის ხარჯს, იხდიდა მისი გადახურვისათვის საჭირო თანხას. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება დაადასტურეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკითხულმა მოწმეებმა.

32. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელემ, დედის გარდაცვალებისთანავე, თავისი ოჯახის წევრების – მეუღლისა და შვილის მეშვეობით, ფაქტობრივი დაუფლებით მიიღო დედის დანაშთი სამკვიდრო. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება დაადასტურეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკითხულმა მოწმეებმა.

33. მოწმეთა ჩვენებების შეფასებით სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ დედის გარდაცვალების შემდეგ 6-თვიან ვადაში მოსარჩელის მეუღლე, როგორც მოსარჩელის წარმომადგენელი, დაეუფლა სადავო სამკვიდროს, რაც გამოიხატა მამკვიდრებლის გარდაცვალების, ქვლეხის, ორმოცის, წლისთავის ხარჯის გადახდაში. მოწმეებმა დაადასტურეს, რომ მოსარჩელის მეუღლე, მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ, რჩებოდა სადავო ბინაში, ღამეს „სპალნაში“ ათევდა, ჩამოიტანა ტელევიზორი, გადახურა სახლი, ასევე, თბილისიდან „გამზადებული პურმარილი“ ჩამოიტანა ორმოცისთვის.

34. სააპელაციო სასამართლომ შეაფასა მოწმეთა ჩვენებები და დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელე ეხმარებოდა ან გარდაცვლილ დედასა და ძმას, ასევე, დედის გარდაცვალებიდან 6-თვიან ვადაში განახორციელა ისეთი მოქმედებები, რომლებიც მოწმობენ, რომ იგი ნამდვილად დაეუფლა დედის სამკვიდროს და აკეთებდა ყველაფერს ამ სამკვიდროს, ანუ თავისად დაგულვებული ქონების, მოვლა-პატრონობისათვის.

35. სააპელაციო პალატამ უდავოდ დაადგინა, რომ მოსარჩელის ძმა თავის ცოლ-შვილთან ერთად მუდმივად ცხოვრობდა დედასთან სადავო ბინაში მისი გარდაცვალების შემდგომაც, სანამ თავად 2015 წლის 20 ივლისს გარდაიცვლებოდა.

36. მოსარჩელის ძმას დარჩა ორი პირველი რიგი მემკვიდრე – მეუღლე და შვილი, იგივე მოპასუხეები, რომლებიც დღემდე ცხოვრობენ სადავო ბინაში. მათ მიიღეს მოსარჩელის დანაშთი სამკვიდრო ქონება ფაქტობრივი ფლობით.

37. 2006 წლის 13 ოქტომბერს გაცემული №... სამკვიდრო მონობის თანახმად, მოსარჩელის ძმამ, როგორც 2004 წლის 12 დეკემბერს გარდაცვლილი მამკვიდრებლის პირველი რიგის კანო-

ნისმიერმა მემკვიდრემ – შვილმა ფაქტობრივი ფლობით საკუთრებაში მიიღო მამკვიდრებლის მთლიანი დანაშთი სამკვიდრო. სამკვიდრო მონაშთის გაცემისას მას ნოტარიუსისათვის არ უთქვამს, რომ ჰყავდა ძმა, ანუ, რომ არსებობდა სხვა პირველი რიგის მემკვიდრეც.

38. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით მხარემ მიიჩნია, რომ სააპელაციო პალატამ არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება მოსარჩელის მიერ მისი მეუღლისათვის გაცემული მინდობილობის საფუძველზე სადავო სამკვიდროს მიღების ნების გამოვლენის შესახებ, მოწმეთა ჩვენებების თანახმად, სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივად დაუფლების თაობაზე. ამავდროულად, კასატორმა სადავოდ გახადა სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის საკითხი.

39. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი გარკვეულ შეზღუდვებს აწესებს საკასაციო საჩივრის დასაშვებობასთან დაკავშირებით, კერძოდ, 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ ან არაქონებრივ დავაზე დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

40. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი

საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

41. საკასაციო საჩივარში მითითებული პრეტენზიებიდან საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს მხოლოდ იმ პრეტენზიებზე, რომლებიც მოცემული დავის გადასაწყვეტად სამართლებრივად მნიშვნელოვანია. ამასთან, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, №7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81).

42. მხარეთა შორის დავის განხილვისას სასამართლოს უპირველესი ამოცანაა დაადგინოს რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რა ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს მოსარჩელე თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს სამართლებრივი ნორმა, რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რომლის მიღწევაც მხარეს სურს. მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძველად განხილული ნორმა შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომლის შემონმებაც სასამართლოს ვალდებულებაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენებით, ანუ სასამართლომ უნდა დაადგინოს, ამა თუ იმ ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხარე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რომელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს.

43. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქმის განმხილველი სასამართლო შეზღუდულია მხოლოდ მხარის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებით, რაც შეეხება სამართლის ნორმების გამოყენებას, სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, ადგენს თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება შედის სასამართლოს კომპეტენციაში, თუმცა საქმეზე გადაწყვეტილება მიღებულ უნდა იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად

რელიზაციის პირობებში. სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა აგებულია რა დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპებზე, პირის დარღვეული ან სადავოდ ქცეული უფლებების დაცვა ამავე პირის ნებაზეა დამოკიდებული. მხარეები სამოქალაქო სამართალწარმოებაში თვითონვე განსაზღვრავენ დავის საგანს და თვითონვე იღებენ გადაწყვეტილებას სარჩელის შეტანის შესახებ (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-3-მე-4 მუხლები), რაც კანონის მოთხოვნათა დაცვით (ამავე კოდექსის 178-ე მუხლი) უნდა აისახოს მხარეთა მიერ სასამართლოში წარდგენილ სარჩელში.

44. სასარჩელო მოთხოვნის დამფუძნებელი ნორმის გამოყენებასთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლო მოიხმობს სასამართლო პრაქტიკით დამკვიდრებულ განმარტებას, რომ „სასარჩელო მოთხოვნის დამფუძნებელი სამართლებრივი ნორმის მისადაგება სასამართლოს პეროგატივაა, ამ შემთხვევაში მთავარია სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების შესატყვისი მტკიცებულებებით გამყარება, რაც მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის მიუთითებლობის შემთხვევაშიც ან არასწორად მითითების დროსაც კი, მონინაალმდეგის პოზიციისა და საქმეზე მტკიცებულებათა ერთობლიობით გაანალიზებისა და შეჯერების შედეგად, სასამართლოს კვლევისა და იურიდიული შეფასების საგანია.

45. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სსკ-ის 1421-ე, 1423-ე-1424-ე მუხლების შესაბამისად, თავისი სამართლებრივი ბუნებით სამკვიდროს მიღება ცალმხრივი გარიგებაა. იგი გამოხატავს სამკვიდროს მიღების სურვილს, მემკვიდრის ნებას. შესაბამისად, მისი სამართლებრივი შედეგის დადგომისათვის საკმარისია მხოლოდ ერთი პირის – მემკვიდრის მიერ გამოვლენილი ნება მემკვიდრეობის მიღების თაობაზე.

46. სამკვიდროს მიღება შესაძლებელია ორი გზით: მემკვიდრის მიერ მამკვიდრებლის გარდაცვალებიდან 6 თვის ვადაში სამკვიდრო მონაწილის მისაღებად ნოტარიუსისათვის მიმართვა; სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივად დაუფლება.

47. სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობით მიღება გულისხმობს, რომ მემკვიდრემ აქტიური ქმედებით გამოხატოს სამკვიდროს მიღების სურვილი, თუნდაც სამკვიდროს ნაწილის დაუფლების გზით, თუმცა სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობით მიღების შემთხვევაში მემკვიდრეს ეკისრება აღნიშნული ფაქტის მტკიცების ტვირთი სსსკ-ის 102-ე მუხლის შესაბამისად (სუსგ 24.03.2017წ. საქმე №ას-33-29-2017).

48. საკასაციო სასამართლო მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდროს

ფაქტობრივი ფლობით დაუფლებასთან დაკავშირებით არაერთ გადანყვეტილებაში (განჩინებაში) უთითებს, რომ: „სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივად დაუფლების დროს განმსაზღვრელია იურიდიული მნიშვნელობის მქონე კომპონენტები – სამკვიდროს მართვა-დაუფლებისკენ მიმართული ნება და ამგვარი ნების მამკვიდრებლის გარდაცვალებიდან 6 თვეში გამოვლენა. ფაქტობრივი ფლობისკენ მიმართული ნებისმიერი მოქმედებიდან აშკარად უნდა იკვეთებოდეს მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღების სურვილი, მემკვიდრის ნება. მემკვიდრის ყველა ამგვარი მოქმედების შედეგს უნდა წარმოადგენდეს სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივი ფლობა (მაგალითად: მამკვიდრებლის საცხოვრებელ სახლში ცხოვრება, მამკვიდრებლის ნივთების, როგორც საკუთარის მიღება და განკარგვა, სამკვიდროს ფაქტობრივი მართვა, მოვლა და სხვა)“ (სუსგ-ები №ას-1172-1127-2016, 31.03.2017წ; №ას-203-193-2016, 02.06.2016; №ას-972-921-2015, 15.12.2015წ; №ას-482-455-2012, 31.05.2012წ. №ას-186-175-2017 2.06.2017წ.)

49. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა მოსარჩელის მიერ მითითებული მტკიცებულება – საზღვარგარეთ მყოფი მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილ ვადაში, დედის სამკვიდრო მიღების მიზნით, თავისი მეუღლის სახელზე გაცემული მინდობილობა, როგორც მხარის მიერ გამოვლენილი ნება და სადავო სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობით მიღების დასადასტურებლად მოწმეთა ჩვენებები. მოწმეებმა დაადასტურეს, რომ მოსარჩელის მეუღლე და შვილი დროდადრო ჩადიოდნენ სამკვიდრო სახლში, გაიღეს მისი გადახურვისა და სხვა მიმდინარე ხარჯები.

50. მოცემულ შემთხვევაში კასატორმა გასაჩივრებული გადანყვეტილებით დადგინილი გარემოებების უარსაყოფად სარწმუნო არგუმენტები ვერ წარმოადგინა და ვერ დაასაბუთა, რომ გადანყვეტილებით გაზიარებული მოწმეების ჩვენებები მცდარია და რეალობას არ ასახავს. მხარის მიერ მითითებული სუბიექტური პრეტენზია მათი ჩვენებების უარყოფის საკმარის და დამაჯერებელ საფუძველს არ წარმოადგენს.

51. შესაბამისად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ერთ-ერთ განჩინებაში განვითარებული მსჯელობა მემკვიდრის მიერ სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივად დაუფლების წესის შესახებ, ვინაიდან, როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, განსახილველ დავაში დადგინდა, რომ კანონით დადგენილი წესით და ვადაში მოსარჩელე დაეუფლა სამკვიდრო ქონებას, რითაც ნათლად გამოხატა სამკვიდროს მიღების ნება.

52. საკასაციო საჩივრის დასაშვებად ცნობის საფუძველი ვერ გახდება კასატორების პრეტენზია ვერც სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით.

53. მართალია, მოპასუხეები შესაგებელსა და სააპელაციო საჩივარში მიუთითებდნენ სასარჩელო ხანდაზმულობის საკითხზე, თუმცა არც პირველი ინსტანციის და არც სააპელაციო სამართლოს არ უმსჯელია აღნიშნულთან დაკავშირებით. მიუხედავად ამისა, მითითებული საპროცესო დარღვევა ვერ გახდება გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების საფუძველი სსსკ-ის 393-ე მუხლის მესამე ნაწილის დანაწესიდან გამომდინარე. აღნიშნული ნორმა ითვალისწინებს, რომ საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადანაცვების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადანაცვების გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.

54. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო პალატის მიერ ხანდაზმულობის საკითხზე სათანადოდ მსჯელობას შედეგად კასატორებისათვის სასარგებლო გადანაცვების მიღება ვერ მოჰყვებოდა, რადგან, საკუთრების უფლებიდან გამომდინარე სარჩელებზე, ხანდაზმულობის ვადა არ ვრცელდება.

55. სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი მატერიალური ან/და საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

56. კასატორმა ვერ დაასაბუთა, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადანაცვების გადაწყვეტილება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასთან და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან წინააღმდეგობაში მოდის.

57. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადანაცვების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით და არც იმ საფუძველით, რომ საკასაციო სასამართლოს მსგავს საკითხზე ჯერ არ უმსჯელია და გადანაცვების გადაწყვეტილება არ მიუღია. შესაბამისად, მოცემულ საქმეზე არ არსებობს ვარაუდი, რომ საკასაციო საჩივრის განხილვის შემთხვევაში მოსალოდნელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს უკვე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადანაცვების მიღება.

58. ამავდროულად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება საკასაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკისაგან.

59. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. მ. და გ. მ-ების საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.

2. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-4-4-2016

11 ივლისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასაიტაშვილი,
ნ. ბაქაძური

დავის საგანი: სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება, სამკვიდრო მონაწილისა და ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, მესაკუთრედ აღიარება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. ყ. ი-ის კანონიერმა წარმომადგენელმა ა. ბ-ემ (შემდგომში – მოსარჩელე, აპელანტი ან მოწინააღმდეგე მხარე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ა. ი-ისა (შემდგომში – მოპასუხე, კასატორი) და ლ. მ-ის (შემდგომში – თავდაპირველი თანამოპასუხე ან დასაჩუქრებული) მიმართ და მოითხოვა:

- ა) 2010 წლის 7 აგვისტოს გარდაცვლილი ვ. ი-ისა და 2011 წლის 11 ივლისს გარდაცვლილი ლ. ა-ის სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება;
- ბ) ვ. ი-ის დანაშთი სამკვიდროს – ქ. თბილისში, რ-ის გზატკეცილის „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინის (ს/კ№ 01.18.12.003.001...) 1/3-ის მემკვიდრედ და მესაკუთრედ აღიარება და შესაბამის ნაწილში 2012 წლის 8 თებერვალს ა. ი-ის სახელზე გაცემული №120112656 სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა;
- გ) ლ. ა-ის დანაშთი სამკვიდრო ქონების – ქ. თბილისში, რ-ის გზატკეცილის „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინის (ს/კ№ 01.18.12.003.001....) 1/3-დან 1/2 წილზე მემკვიდრედ და მესაკუთრედ აღიარება და შესაბამის ნაწილში 2012 წლის 8 თებერვალს ა. ი-ის სახელზე გაცემული №120112577 სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა;
- დ) ზემოხსენებულ უძრავ ქონებაზე 2013 წლის 5 თებერვალს ა. ი-სა და ლ. მ-ეს შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულების მოსარჩელის სამკვიდრო წილის შესაბამის ნაწილში ბათილად ცნობა.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ გარემოებებს: მოსარჩელე ან გარდაცვლილი ვ. ი-ის პირველი რიგის მემკვიდრეა (შვილი), ამავდროულად იგი ან გარდაცვლილი ლ. ა-ის შვილიშვილია. უძრავი ქონება წარმოადგენდა ა. ი-ის, ლ. ა-ისა და ვ. ი-ის საერთო საკუთრებას თანაბარი წილის უფლებით. მამკვიდრებლების გარდაცვალებისა და სამკვიდროს გახსნის დროისათვის მოსარჩელე ცხოვრობდა დედასთან, რომელმაც, როგორც მემკვიდრის კანონიერმა წარმომადგენელმა, 2012 წლის 12 მარტს ნოტარიუსს მიმართა საკუთარი შვილის სახელზე სამკვიდრო მონუმობის გაცემის მოთხოვნით, რაზეც მიიღო უარი. სამკვიდრო მონუმობის გაცემაზე უარის შესახებ დადგენილებას საფუძვლად დაედო ის გარემოება, რომ სამკვიდრო მონუმობები გაცემული იყო მოპასუხე ა. ი-ის სახელზე, რომელმაც დამალა რა სხვა მემკვიდრის არსებობა, არამართლობიერად მიიღო საკუთრებაში მამკვიდრებელთა დანაშთი ქონება. სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელებას საფუძვლად უნდა დაედოს ის საპატიო მიზეზები, რომ მამკვიდრებელთა გარდაცვალების, ასევე, სამკვიდროს

მიღების ექვესთვიანი ვადის არსებობის შესახებ მოსარჩელის კანონიერი წარმომადგენლისათვის არ იყო ცნობილი, გარდა ამისა, გასათვალისწინებელია, რომ მოსარჩელე არის შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვი, საჭიროებს მუდმივ მეთვალყურეობას, მისი დედა ზრდიდა სამ არასრულწლოვან შვილს, დასაქმებული იყო დასუფთავების სამსახურში და მეთვალყურეობდა მეუღლეს, რომელსაც, მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად, ესაჭიროებოდა მკურნალობა. მოვალეობათა კოლიზიაში მყოფმა კანონიერმა წარმომადგენელმა კი, არჩია ოჯახის წევრების ჯანმრთელობაზე ზრუნვა. მან ასევე მიმართა სასამართლოს სამკვიდროდან წილის არასრულწლოვანი შვილისათვის მიკუთვნების მოთხოვნით, თუმცა, სარჩელი იმ დასაბუთებით არ დაკმაყოფილდა, რომ გასული იყო სამკვიდროს მიღების კანონით გათვალისწინებული ვადა. 2013 წელს მოპასუხეებს შორის დაიდო ჩუქების ხელშეკრულება, რის შედეგადაც სადავო უძრავი ქონება საკუთრების უფლებით აღირიცხა დასაჩუქრებული მოპასუხის სახელზე. ჩუქების ხელშეკრულება მოჩვენებითია, ვინაიდან მას რაიმე იურიდიული შედეგი არ მოჰყოლია.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

მოთხოვნის გამომრიცხავი შესაგებლით მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და განმარტეს, რომ ა. ი-მა ძმის – ვ. ი-ისა და დედის – ლ. ა-ის დანაშთი ქონება მიიღო კანონით დადგენილი წესით და სამკვიდრო მონაწილეობა აიღო სამკვიდროს გახსნიდან ექვსი თვის გასვლის შემდგომ. მოსარჩელის კანონიერ წარმომადგენელს სრული შესაძლებლობა ჰქონდა სანოტარო ორგანოსათვის მიმართვის გზით მიეღო სამკვიდრო, ამასთანავე, მოსარჩელე მხარე ვერ ადასტურებს, რომ არსებობს სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელების საპატიო მიზეზი. გარდა აღნიშნულისა, მოპასუხეებს შორის 2013 წლის 5 თებერვალს დადგენილი ჩუქების ხელშეკრულება კანონიერია, უძრავი ქონება დასაჩუქრებულს კანონის მოთხოვნათა სრული დაცვით გადაეცა საკუთრებაში, რადგანაც იგი მხარეთა შორის არსებული დავის დასრულების შემდეგაა გაფორმებული, ამასთან, ა. ი-ს აქვს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემები და სურდა მეუღლისთვის გადაეცა საკუთრებაში უძრავი ქონება.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 25 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

5. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 17 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და სარჩელი დაკმაყოფილდა: მოსარჩელეს გაუგრძელდა 2010 წლის 7 აგვისტოს გარდაცვლილ ვ. ი-ის სამკვიდროს მიღების ვადა; ბათილად იქნა ცნობილი ვ. ი-ის დანაშთ ქონებაზე – ქ. თბილისში, რ-ის გზატკეცილის „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინის (საკადასტრო კოდი №01.18.12.003.001....) 1/3 ნაწილზე ა. ი-ის სახელზე 2012 წლის 8 თებერვალს გაცემული №120112656 სამკვიდრო მონაწილეობა; მოსარჩელეს ასევე გაუგრძელდა 2011 წლის 11 ივნისს გარდაცვლილი ლ. ა-ის სამკვიდროს მიღების ვადა; ბათილად იქნა ცნობილი ლ. ა-ის დანაშთ ქონებაზე – ქ. თბილისში, რ-ის გზატკეცილის „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინის (საკადასტრო კოდი N01.18.12.003.001.) 1/3 ნაწილის 1/2 ნაწილზე, სულ – 1/6 ნაწილზე ა. ი-ის სახელზე 2012 წლის 8 თებერვალს გაცემული №120112577 სამკვიდრო მონაწილეობა; 1/2 ნაწილში ბათილად იქნა ცნობილი ქ.თბილისში, რ-ის გზატკეცილის „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინაზე 2013 წლის 5 თებერვალს მოპასუხეებს შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულება და მოსარჩელე ცნობილ იქნა აღნიშნული უძრავი ქონების 1/2-ის მესაკუთრედ.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ა. ი-მა, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა (იხ. საკასაციო საჩივარი, ასევე საკასაციო სასამართლოს 11.02.2016წ. განჩინება დასაჩუქრებულის პრეტენზიის ნაწილში საკასაციო საჩივრის განუხილველად დატოვების თაობაზე).

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ კასატორის მოთხოვნა უსაფუძვლოა და არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს არასრულწლოვანი მემკვიდრისათვის სამკვიდროს მიღების ვადის აღდგენის, მის წილ სამკვიდროზე გაცემული უფლების დამდგენი დოკუმენტისა (სამკვიდრო მოწმობა) და ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობის კანონიერება წარმოადგენს.

1.2. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილია დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

1.2.1. მოსარჩელე მამკვიდრებელ ვ. ი-ის შვილია და იგი შებენიანი უფლებების მქონე მემკვიდრეა და იგი შებენიანი უფლებების მქონე მემკვიდრეა;

1.2.2. 2010 წლის 7 აგვისტოს გარდაიცვალა მამკვიდრებელი ვ. ი-ი, რომელსაც ორი პირველი რიგის მემკვიდრე: დედა – ლ. ა-ი და შვილი – ჟ. ი-ი დარჩნენ;

1.2.3. გარდაცვლილი მამკვიდრებლის დანაშთს წარმოადგენდა ქ.თბილისში, რ-ის გზატკეცილზე „ვ“ კორპუსში მდებარე №53-ე ბინის 1/3 წილი;

1.2.4. 2012 წლის 12 მარტის სანოტარო მოქმედების შესრულებაზე უარის თქმის შესახებ დადგენილების თანახმად, ვ. ი-ის კუთვნილი ქონება პირველი რიგის მემკვიდრეებს: ლ. ა-სა (დედა) და ჟ. ი-ს (შვილი) არ მიუღიათ, არამედ, 2012 წლის 8 თებერვალს №120112656 სამკვიდრო მოწმობის თანახმად, იგი მეორე რიგის მემკვიდრემ – ა. ი-მა მიიღო;

1.2.5. 2011 წლის 11 ივნისს გარდაიცვალა ვ. ი-ის დედა – ლ. ა-ი;

1.2.6. მამკვიდრებელ ლ. ა.-ის სამკვიდრო მასაში შედიოდა ქ.თბილისში, რ-ის გზატკეცილზე „ვ“ კორპუსში მდებარე №53-ე ბინის 1/3;

1.2.7. ლ. ა-ს დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე: ვ. ი-ის შვილი – ჟ. ი-ი (მემკვიდრე წარმომადგენლობის უფლებით) და ა. ი-ი (შვილი);

1.2.8. ლ. ა-ის სამკვიდრო მასაში შემავალი ქონება (ბინის 1/3) 2012 წლის 8 თებერვლის №120112577 სამკვიდრო მოწმობის საფუძველზე, მთლიანად ა. ი-მა მიიღო;

1.2.9. 2012 წლის 14 თებერვალს ა. ი-ი ქ.თბილისში, რ-ის გზატკეცილზე „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინის მესაკუთრედ აღი-რიცხა. საკუთრების უფლების რეგისტრაციას საფუძველად დაედო 2012 წლის 8 თებერვალს გაცემული №120112577 და №120112656 სამკვიდრო მოწმობები;

1.2.10. მოსარჩელის კანონიერმა წარმომადგენელმა, დედამ

– ა. მ-მა (ბ-ემ) 2012 წლის 12 მარტს განცხადებით მიმართა სა-
ნოტარო ბიუროს 2010 წლის 7 აგვისტოს გარდაცვლილი ვ. ი-ისა
და 2011 წელს გარდაცვლილი ლ. ა-ის სამკვიდროს მიღების თა-
ობაზე. ნოტარიუსის 2012 წლის 12 მარტის დადგენილებით ა. მ-
ს, სამკვიდრო მონუმობის გაცემაზე სამკვიდრო მონუმობის მისა-
ღებად კანონით დადგენილი ვადის გაშვების გამო, უარი ეთქვა;

1.2.11. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 31 მა-
ისის გადაწყვეტილებით არასრულწლოვანი ყ. ი-ის კანონიერი
წარმომადგენლის სარჩელი ა. ი-ის მიმართ არ დაკმაყოფილდა.
სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენდა ყ. ი-ისათვის ან გარდაც-
ვლილი ვ. ი-ის დანაშთი უძრავი ქონების, ასევე ლ. ა-ის სამკვიდ-
როდან 1/2-ის მიკუთვნება, და ამ ნაწილში ა. ი-ის სასარგებლოდ
2012 წლის 8 თებერვალს გაცემული სამკვიდრო მონუმობების ბა-
თილად ცნობა;

1.2.12. 2013 წლის 5 თებერვალს ა. ი-სა და ლ. მ-ეს შორის გა-
ფორმდა ჩუქების ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც
ქ.თბილისში, რ-ის გზატკეცილის „ვ“ კორპუსში მდებარე №53
ბინა, ამავე წლის 7 თებერვალს აღირიცხა დასაჩუქრებულის სა-
კუთრებად.

1.3. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2
ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკი-
ცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა
საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის და-
საშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთე-
ბულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ
დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასა-
მართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა
ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მა-
ტერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება
ან/და განმარტება (სსსკ-ის 393-ე მუხლი).

1.4. კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შე-
ფასებებსა და დასკვნებს სამკვიდროს მიღების ვადის საპატი-
ოდ გაშვების, მემკვიდრისათვის წილის მიკუთვნებისა და ამ წი-
ლის პროპორციულად გაცემული სამკვიდრო მონუმობების, ასე-
ვე, ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობის თაობაზე იმ და-
საბუთებით, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილება, ერთი მხრივ,
განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტი-
კისაგან, რომლის თანახმადაც, სამკვიდროს მიღების ვადის სა-
პატიოდ დარღვევის ფაქტი არა მხოლოდ სამკვიდროს მიღების
ვადის განმავლობაში უნდა შეფასდეს, არამედ, იმ ვადის საპა-
ტიობაც უნდა შემოწმდეს, რომლითაც მემკვიდრემ გადააცი-

ლა ამ მოქმედებათა განხორციელების ვადას, ხოლო, მეორე მხრივ, კასატორი მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ საერთაშორისო კანონმდებლობის ზოგადი ინტერპრეტაციის საფუძველზე არასწორად განმარტა მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღების მარეგულირებელი ნორმები და არასწორად გააბათილა გარიგებები.

1.5. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის ძირითად არგუმენტს იმის თაობაზე, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად აღუდგინა მემკვიდრეს სამკვიდროს მიღების ვადა. პალატის მოსაზრებით, საკითხის სწორი შეფასებისათვის მნიშვნელოვანია, უპირატესად ყურადღება გამახვილდეს იმ გარემოებაზე, რომ მემკვიდრე, რომელიც სამკვიდროს მიღების ვადის საპატიოდ მიჩნევას მოითხოვს, წარმოადგენს არასრულწლოვანს, რომელსაც დადგენილი აქვს შესაძლებლობის შეზღუდვა. სააპელაციო პალატამ „ბავშვის უფლებების შესახებ“ კონვენციის, ასევე, სხვა საერთაშორისო აქტებისა და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული გადაწყვეტილებების მოშველიებით დაასაბუთა არასრულწლოვნის ქონებრივი უფლებების დაცვის აუცილებლობა მისი საუკეთესო ინტერესების ჩრილში, რასაც სავსებით იზიარებს საკასაციო პალატა, თუმცა, უმთავრესად, ყურადღებას გაამახვილებს განსახილველი სასარჩელო მოთხოვნის დამფუძნებელ ნორმასა და მის ფაქტობრივ შემადგენლობაზე:

1.5.1. სამოქალაქო კოდექსის 1426-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველი წინადადების თანახმად, სამკვიდროს მისაღებად დადგენილი ვადა შეიძლება გააგრძელოს სასამართლომ, თუ ვადის გადაცილების მიზეზები საპატიოდ იქნება მიჩნეული. დასახელებული ნორმა წარმოადგენს საგამონაკლისო შემთხვევას და მისი გამოყენება დასაშვებია მაშინ, როდესაც უალტერნატივოდ დგინდება გარემოება იმის თაობაზე, რომ მემკვიდრემ სამოქალაქო კოდექსის 1424-ე მუხლით დადგენილ ვადაში ვერ შეძლო კანონით გათვალისწინებული იურიდიული მნიშვნელობის მქონე მოქმედების განხორციელება – ნების ცალმხრივად გამოხატვა, რაც მოწმობს მის მზაობასა და სურვილს, საკუთრებად მიიჩნიოს/მიიღოს გარდაცვლილი პირის დანაშთი ქონება (სკ-ის 1421-ე მუხლი).

1.5.2. საკასაციო სასამართლო სრულად ეთანხმება კასატორის პოზიციას დამკვიდრებული სასამართლო პრაქტიკის გამოყენების თაობაზე და ბუნებრივია, იზიარებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განმარტებას, გადმოცემულს 2011 წლის 7 ივლისის №ას-177-167-2011

განჩინებაში, რომლის ანალიზზეც ქვემოთ შევჩერდებით. ამჯერად პალატა ყურადღებას საქმის მასალებით დადგენილ იმ გარემოებაზე გაამახვილებს, რაც რეალურად დაედო საფუძვლად მოსარჩელის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას.

1.5.3. წარმოდგენილი მტკიცებულებებით, როგორც აღინიშნა, დადგენილია, რომ მემკვიდრე არასრულწლოვანი, ამასთანავე, შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირია. საქმეში მოიპოვება სამედიცინო ცნობა იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელე საჭიროებს მუდმივ მოვლას, დასკვნის სახით კი, მითითებულია, რომ ჟ.ი-ი მუდმივი დახმარების საჭიროების მქონე პირია. მართალია, ეს დოკუმენტი ვადიანია, თუმცა, მორიგი გადამოწმების თარიღი 2016 წლის 2 მარტითაა განსაზღვრული, ხოლო სხვა რაიმე მტკიცებულება, რომელიც არასრულწლოვანის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებას დაადასტურებდა, საქმეში არ მოიპოვება. ამ გარემოების შეფასების შედეგად საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელეს არც კანონით დადგენილ ვადაში და არც სრულწლოვანების მიღწევისას დამოუკიდებლად არ ექნება შესაძლებლობა, მიიღოს სამკვიდრო, უფრო მეტიც, სამოქალაქო კოდექსის 1422-ე მუხლი ადგენს ქმედუენარო და შეზღუდულქმედუნარიანი პირის მიერ სამკვიდროს კანონიერი წარმომადგენლის მეშვეობით მიღების წესს. მითითებული ნორმა, განსახილველი საქმის თავისებურების გათვალისწინებით, უნდა განიმარტოს ამავე კოდექსის 1198-ე მუხლთან მჭიდრო კავშირში, რომლის მე-4 ნაწილით იმპერატიულადაა განსაზღვრული მშობლების (მშობლის), როგორც კანონიერი წარმომადგენლების ვალდებულება, დაიცვან თავიანთი არასრულწლოვანი შვილების უფლებები და ინტერესები, რაც მოიცავს შვილების ქონების მართვასა და გამოყენებას. მოხმობილი ნორმების ერთობლივი შეფასების შედეგად საკასაციო პალატა მიდის დასკვნამდე, რომ იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მოსარჩელის კანონიერი წარმომადგენლის მიერ სამკვიდროს ვადის გაშვებას არასაპატიოდ მივიჩნევდით, მაინც იარსებებდა მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველი, რადგანაც არასრულწლოვანი, მით უფრო შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე, საკუთარი უფლებების დაცვას ვერ შეძლებდა იმ შემთხვევაში, თუ კანონიერი წარმომადგენელი დაარღვევდა მისი ქონებისადმი გულისხმიერების ვალდებულებას (იხ. წინამდებარე განჩინების სამოტივაციო ნაწილის 1.5.4. პუნქტი). ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ სავსებით სწორად განმარტა „ბავშვის საუკეთესო ინტერესების“ ცნება და სწორად მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ შეპირისპირებულ სიკეთეთა

შორის, როგორცაა მოპასუხე ა.ი-ის მიერ სამკვიდროს დადგენილ ვადაში მიღება და არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტრესები, რომელიც, მათ შორის, მოიცავს ქონებრივი უფლებების დაცვის აუცილებლობას, უპირატესობა უნდა მიენიჭოს ამ უკანასკნელს.

1.5.4. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლის პირველი პუნქტით აღიარებული მემკვიდრეობისა და საკუთრების უფლება, ისევე, როგორც სხვა უფლებები არ არის აბსოლუტური და ამავე ნორმის მე-2 პუნქტით ამ უფლებაში ჩარევა დაშვებულია კანონით პირდაპირ გათვალისწინებული ლეგიტიმური საფუძვლით. მემკვიდრეობის გზით ქონების მიღებისა და საკუთრების მოპოვების სპეციალურ წესს განსაზღვრავს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლი, კერძოდ პირი, რომელიც კანონით დადგენილ მოთხოვნებს შეასრულებს, ხდება ქონების სრულუფლებიანი მესაკუთრე სამკვიდროს გახსნის მომენტიდან (სკ-ის 1451-ე მუხლი), თუმცა, განსახილველი მოთხოვნის დამფუძნებელი ნორმა (იხ. წინამდებარე განჩინების სამოტივაციო ნაწილის 1.5.1. პუნქტი) წარმოადგენს საკუთრების უფლებაში ჩარევის იმ საკანონმდებლო გამონაკლისის კერძო შემთხვევას, როდესაც მესაკუთრეს, როგორც მემკვიდრეს, შეიძლება ჩამოერთვას საკუთრება. საკასაციო პალატა აქვე მიმოიხილავს სამკვიდროს მიღების ვადის აღდგენის შესახებ დამკვიდრებულ ერთგვაროვან პრაქტიკას, რომლის თანახმადაც, სამკვიდროს მიღების კანონით გათვალისწინებული ვადის გადაცილების მიზეზის საპატიოობა გულისხმობს იმ ვადის საპატიოობის შეფასებას, რითაც გადაცილებულია სამკვიდროს მიღებისათვის კანონით გათვალისწინებული ვადა. აღნიშნული მოსაზრება გამომდინარეობს თვითონ ტერმინის „ვადაგადაცილების“ განმარტებიდან. მითითებული ტერმინი გულისხმობს არა რაიმე ვადაში, არამედ ამ ვადის გასვლის შემდგომ პერიოდშიც არსებულ მდგომარეობას. ანუ ეს ეხება არა მხოლოდ სამკვიდროს მისაღებად დადგენილ ექვს თვეს, არამედ იმ პერიოდსაც ვიდრე მხარემ მიმართა სათანადო ორგანოებს სამკვიდროს მიღების მოთხოვნით. იმის დასადგენად, გადააცილა თუ არა საპატიო მიზეზით მხარემ კანონით დადგენილ ვადას, უნდა შეფასდეს არა მხოლოდ სამკვიდროს მისაღებად დადგენილ დროში სანოტარო ორგანოსთვის მიმართვის ან ქონების დაუფლების შეუძლებლობის ფაქტი, არამედ იმ ვადის საპატიოობაც, რომლითაც მან გადააცილა ამ მოქმედებათა განხორციელების ვადას (იხ. სუსგ №ას-177-167-2011, 7 ივლისი, 2011 წელი). სამართლის ზოგადი პრინციპებიდან გა-

მომდინარე, სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვების საპატიოობის ორი მნიშვნელოვანი საფუძველი უნდა განისაზღვროს: 1. თუ მემკვიდრემ არ იცოდა და არც შეიძლება სცოდნოდა სამკვიდროს გახსნის თაობაზე; 2. თუ მემკვიდრემ ვადა რაიმე საპატიო საფუძველით გაუშვა და მან სასამართლოს ვადის აღდგენის თაობაზე აღნიშნული საფუძველის აღმოფხვრის შემდეგ მიმართა. ვადის გაშვების საპატიოობაზე მსჯელობისას სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს კანონიერი წარმომადგენლის დამოკიდებულება არასრულწლოვანთა უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვის მიმართ. კანონიერი წარმომადგენლის მიერ საკუთარი მოვალეობის არაჯეროვანი შესრულება ან უფლებამოსილების უკანონო გამოყენება შეიძლება გახდეს არასრულწლოვანის მიერ გაშვებული სამკვიდროს მიღების ვადის აღდგენის საფუძველი (იხ. სუსგ №ას-386-737-07, 10 დეკემბერი, 2007 წელი). ერთ-ერთ საქმეზე საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღების ვადის გადაცილება საპატიოდ მიიჩნია, როგორც მისი არასრულწლოვანების, ისე სრულწლოვანების მიღწევადან სასამართლოსადმი მიმართვამდე, როდესაც მოსარჩელემ შეძლო და დაამტკიცა, როგორც მატერიალური სახსრების უქონლობა სარჩელის აღძვრის დროისათვის, ისე – საომარი მოქმედების არსებობა საქართველოში. საკასაციო პალატის განმარტებით, მემკვიდრეს სამკვიდროს გახსნის მომენტიდან ექვსი თვის ვადაში საპატიო მიზეზების – არასრულწლოვანებისა და სათანადო წარმომადგენლის არარსებობის გამო, არ შეეძლო სამკვიდროს მიღება და ასეთივე სამკვიდროს მიღების ხელშემშლელი საპატიო გარემოებები არსებობდა მისი სრულწლოვანების ასაკის მიღწევის შემდეგაც. ამავე საქმეში საკასაციო სასამართლომ მხედველობაში ის გარემოებაც მიიღო, რომ მემკვიდრემ, რომელმაც სამკვიდრო მიიღო, იცოდა სხვა მემკვიდრის არსებობის შესახებ, რის შესახებაც არ უცნობებია ნოტარიუსისათვის. ამგვარი ქმედება კი, წარმოადგენდა კერძო სამართლის სუბიექტის სამოქალაქო კოდექსის მე-8, ასევე, 1310-ე, 1427-ე, 1478-ე, 1497-ე და მემკვიდრეობითი სამართლის სხვა ნორმებით გათვალისწინებული ვალდებულებების დარღვევას (იხ. სუსგ №ას-1224-1076-2010, 12 აპრილი, 2011 წელი).

1.5.5. მოხმობილი სასამართლო პრაქტიკის ზოგადი ანალიზიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა იზიარებს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნას კანონისმიერი ვადის დარღვევის საპატიოობის თაობაზე, რამდენადაც მხედველობაშია მისაღები ის გარემოება, რომ მოსარჩელე წინამდებარე დავის

წარმოების დროისათვის კვლავ არ არის სრულწლოვანი, ამასთან, აქვს ჯანმრთელობის საკმაოდ რთული მდგომარეობა, რაც სარჩელის ამ ნაწილში დაკმაყოფილების საკმარისი საფუძველია, ამასთან, საკასაციო პალატა საკუთარ შინაგან რწმენას დამატებით ამყარებს მოსარჩელის (კანონიერი წარმომადგენლის) მტკიცებაზე, რომლის თანახმადაც, მას არ ჰქონდა შესაძლებლობა, დროულად განეხორციელებინა სამკვიდროს მიღებისათვის კანონით დადგენილი იურიდიული მოქმედებანი, რადგანაც მას სამი არასრულწლოვანი შვილი ჰყავდა აღსაზრდელი, რაც დადასტურებულია საქმეში წარმოდგენილი თ. და ზ. ბ-ების დაბადების მოწმობებით, ამასთანავე, მოსარჩელის დედა, დასუფთავების სამსახურის ცნობის თანახმად, დასაქმებული იყო, ხოლო საქმეში წარმოდგენილი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობის (ფორმა №100/ა) თანახმად, ა. ბ-ის მეუღლე თ. ბ-ე (იხ. ქორწინების მოწმობა) 2011 წლის 24 სექტემბერს მოთავსდა სტაციონარში და გაენერა ამავე წლის 28 სექტემბერს, საავადმყოფოში მისი მოთავსების საფუძველად მითითებულია ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად მიყენებული ტრავმა. სტაციონარიდან განერისას პაციენტს მიეცა შემდეგი სამკურნალო და შრომითი რეკომენდაცია: კონსერვატიული მკურნალობა ჩონჩხოვანი დაჭიმვით ექვსი კვირის განმავლობაში, შემდგომი რეაბილიტაცია ტრავმატოლოგის მეთვალყურეობის ქვეშ. მართალია, მოპასუხე მხარე არ ეთანხმება სარჩელში მითითებულ გარემოებას, იმის თაობაზე, რომ ა.ბ-ე მეთვალყურეობდა მეუღლეს, თუმცა, ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობის, ასევე, სხვა ზემოხსენებული გარემოებების საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის შესაბამისად შეფასებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ გაზიარებულ უნდა იქნას მოსარჩელის პოზიცია იმის თაობაზე, რომ ლ. ა-ის სამკვიდროს მიღების ვადის ამოწურვის დროისათვის და შემდგომი პერიოდისათვის მას არ ჰქონდა ობიექტური შესაძლებლობა, ფაქტობრივად დაუფლებოდა სამკვიდროს ან მიემართა ნოტარუსისათვის. ამდენად, საკასაციო პალატა თვლის, რომ ქვემდგომმა სასამართლომ მემკვიდრის არასრულწლოვანების, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობისა და კანონიერი წარმომადგენლის მიერ მითითებული ზემოხსენებული ფაქტების გათვალისწინებით, საპატიო მიზეზის არსებობის მოტივით, მართებულად აღუდგინა მოსარჩელეს სამკვიდროს მიღების ვადა და სამოქალაქო კოდექსის 1426-ე მუხლის საფუძველზე სწორად მიაკუთვნა მთელი უძრავი ქონების 1/2 ნაწილი (ვ. ი-ის სამკვიდრო შეადგენდა სადავო უძრავი ქონების 1/3-ს. ასევე 1/3 ნაწილს შეადგენდა ლ. ა-ის სამკვიდ-

რო თანაზიარი საკუთრებიდან, საიდანაც მოსარჩელეს, როგორც პირველი რიგის კანონისმიერ მემკვიდრეს ეკუთვნოდა 1/2, ანუ მთელი ქონების 1/6. ყ. ი-ის სამკვიდრო წილების ჯამი კი, მთელი ქონების 1/2-ს ქმნის).

1.6. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის პოზიციას იმის თაობაზე, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად ცნო ბათილად მამკვიდრებელ ვ. ი-ის დანაშთი ქონების თაობაზე ა. ი-ის სახელზე გაცემული სამკვიდრო მოწმობა სრულად, ხოლო ლ. ა-ის სამკვიდროს თაობაზე – 1/2 ნაწილში. აღნიშნული საკითხის შეფასებისას სასამართლო მხედველობაში იღებს უდავო გარემოებას იმის შესახებ, რომ ვ. ი-ის სამკვიდრო მისი პირველი რიგის მემკვიდრეებს: მოსარჩელესა და ან გარდაცვლილ ლ. ა-ს არ მიუღიათ, მოსარჩელეს, როგორც წარმომადგენლობის უფლებით პირველი რიგის მემკვიდრეს არც ბეზის სამკვიდრო მიუღია დადგენილ ვადაში. ამ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა იზიარებს ქვემდგომი სასამართლოს შეფასებას, რომ კასატორს, როგორც მეორე რიგის მემკვიდრეს, სამოქალაქო კოდექსის 1337-ე მუხლის ძალით უფლება არ ჰქონდა, მიეღო ძმის სამკვიდრო, ვინაიდან არსებობდა მისი პირველი რიგის კანონით მემკვიდრე, რაც შეეხება ლ. ა-ის სამკვიდროს, ამავე კოდექსის 1336-ე მუხლის შესაბამისად, პირველი რიგის მემკვიდრეთა წილი სამკვიდროდან სწორად განისაზღვრა თანაბრობის პრინციპის დაცვით, შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის საფუძველზე, მართებულად ჩათვალა სამკვიდრო მოწმობები ბათილად მოსარჩელის წილის პროპორციულად, რის თაობაზეც კასატორს დასაშვები შედეგება არ წარმოუდგენია.

1.7. ჩუქების ხელშეკრულების ნამდვილობასთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა ამ ხელშეკრულების 1/2 ნაწილში სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის შემადგენლობის არსებობა, რამეთუ გარიგების დადების მიზანს მოპასუხის მიერ ქონებრივი პასუხისმგებლობის თავიდან არიდება წარმოადგენდა. საკასაციო საჩივრის შესწავლით არ ირკვევა სააპელაციო სასამართლოს ამ მსჯელობის წინააღმდეგ დასაბუთებული პრეტენზიის არსებობის ფაქტი, უფრო მეტიც, საკასაციო სასამართლოს 2016 წლის 11 თებერვლის განჩინებით, დადგენილი ხარვეზის გამოუსწორებლობის გამო, ლ. მ-ის მოთხოვნის ნაწილში საკასაციო საჩივარი განუხილველად იქნა დატოვებული, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ა. ი-ს, როგორც ქონების გამჩუქებელს აღიარებითი სარჩელის ნაწილში არ შეიძლება გააჩნდეს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლით

გათვალისწინებული ნამდვილი იურიდიული ინტერესი – მისი მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაშიც კი, კასატორის ქონებრივი უფლების აღდგენა ვერ განხორციელდება.

1.7.1. უდავოა, რომ ქ.თბილისში, რ-ის გზატკეცილზე „ვ“ კორპუსში მდებარე №53 ბინა 2013 წლის 5 თებერვალს ა.ი-მა ჩუქეზის გზით გადასცა მეუღლეს საკუთრებაში. ეს გარიგება, სამოქალაქო კოდექსის 524-ე მუხლის მიხედვით, წარმოადგენს უსასყიდლო ხელშეკრულებას, საიდანაც 1/2-ის ბათილი განკარგვის ფაქტი იქნა დადგენილი. საკასაციო სასამართლო მოიხმობს სამოქალაქო კოდექსის 989-ე მუხლის პირველ ნაწილს, რომლის თანახმადაც, თუ 976-ე და 988-ე მუხლებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მიმღები, რომელიც მოვალეა დააბრუნოს მიღებული, უსასყიდლოდ გადასცემს მას მესამე პირს, მაშინ მესამე პირი ასევე მოვალეა დააბრუნოს მიღებული ისე, თითქოს მას კრედიტორისაგან კანონიერი საფუძვლის გარეშე მიეღოს რაიმე, თუკი მიმღებისაგან დაკმაყოფილება შეუძლებელია.

1.8. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა ეთანხმება გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეფასებებსა და დასკვნებს სარჩელის საფუძვლიანობის თაობაზე და თვლის, რომ კასატორს არ მიუთითებია იმგვარ ფაქტებსა და გარემოებებზე, რაც ამ გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი გახდებოდა (სსსკ-ის 393-ე-394-ე მუხლები). სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის თანახმად კი, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

2. სასამართლო ხარჯები:

„სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 5.1. მუხლის „მ“ ქვეპუნქტის თანახმად, კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად კი, სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით განეულ ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

დაადგინა:

1. ა. ი-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 17 ნოემბრის გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად.
3. კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია.
4. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საკუთრების წარმოშობა სამკვიდროზე სამკვიდროს მიღებაზე შეღავების ვადა

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-715-685-2016

13 მარტი, 2017 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეძე

დავის საგანი: სამკვიდროს გაყოფა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. თ. შ-ემ (შემდგომში – „მოსარჩელე“) სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მცხეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძ-ის ტერიტორიული ორგანოსა (საკრებულოს) და მცირეწლოვნების, ე. და მ. შ-ეების (შემდგომში – „მოპასუხეები“, „კასატორები“ ან „საკასაციო საჩივრის ავტორები“) კანონიერი წარმომადგენლის ნ. ბ-ს მიმართ.

2. მოსარჩელემ მოითხოვა:

2.1. 1998 წლის 16 აპრილის №... მიღება-ჩაბარების აქტის (შემდგომში – „მიღება-ჩაბარების აქტი“) არარა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტად აღიარება, რომლის თანახმად, მცხეთის

რაიონის სოფ. ძ-ის მიწის რეფორმის კომისიის თავმჯდომარემ მოპასუხეების მამკვიდრებელს, ზ. შ-ეს (შემდგომში – „მამკვიდრებელი“) ჩააბარა ძ-ში მდებარე მიწის ნაკვეთი „...“, ფართობი 1300 კვ.მ (შემდგომში – „სადავო მიწის ნაკვეთი“ ან „სადავო ქონება“);

2.2. საჯარო რეესტრის 2004 წლის ჩანაწერის ბათილად ცნობა (განცხადების რეგისტრაციის №...), რომლითაც სადავო მიწის ნაკვეთი, საკადასტრო კოდით ...-, დარეგისტრირდა მამკვიდრებლის სახელზე;

2.3. 2012 წლის 20 თებერვალს მოპასუხეების სახელზე გაცემული №... სამკვიდრო მონუმობისა და აღნიშნული მონუმობის საფუძველზე უძრავი ნივთის რეგისტრაციის შესახებ საჯარო რეესტრის 2013 წლის 20 მარტის №... გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა;

2.4. სადავო მიწის ნაკვეთის მესაკუთრედ მოსარჩელის ცნობა და საჯარო რეესტრში აღნიშნული უძრავი ქონების მის სახელზე აღრიცხვა.

3. მოსარჩელის განმარტებით, სადავო მიწის ნაკვეთი არის მისი მამის – ი. შ-ის სამკვიდრო ქონება. 1965 წლის 25 ოქტომბრის მცხეთის აღმასკომის №... გადაწყვეტილების (შემდგომში – „აღმასკომის №... გადაწყვეტილება“) საფუძველზე, ლ. დ-ემ თავისი მშენებარე სახლი სადავო მიწის ნაკვეთთან ერთად მიჰყიდა ი. შ-ეს. ის გარემოება, რომ ი. შ-ემ ნამდვილად იყიდა ეს მშენებარე სახლი და დაამთავრა მისი მშენებლობა თანდართული გეგმის მიხედვით, დასტურდება მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილებით, რომლის თანახმად, არ დაკმაყოფილდა მცხეთის რაიონის ძ-ის სასოფლო საბჭოს სარჩელი ი. შ-ის მიმართ მიწის ნაკვეთის ჩამორთმევის შესახებ უსაფუძვლობის გამო.

4. სარჩელის თანახმად, ი. შ-ე გარდაიცვალა 1979 წლის 8 სექტემბერს. 1980 წლის 20 მარტს მოსარჩელეზე გაიცა სამკვიდრო მონუმობა ი. შ-ის სამკვიდრო ქონების ნაწილზე – ავტომანქანაზე.

5. 2004 წლის 12 თებერვალს ი. შ-ის უძრავი ქონების მესაკუთრედ მიღება-ჩაბარების აქტის საფუძველზე დარეგისტრირდა მამკვიდრებელი. ის გარემოება, რომ მამკვიდრებლისთვის გამოყოფილ მიწის ნაკვეთზე მდებარე საცხოვრებელი სახლი სწორედ ის სახლია, რომელიც ი. შ-ეს ჰქონდა შეძენილი, დასტურდება აეროფოტოსურათით და ამონაწერით საჯარო რეესტრიდან, საიდანაც ირკვევა, რომ მეზობელი მიწის ნაკვეთი (საკადასტრო კოდით ...) ირიცხებოდა ზ. კ-ის სახელზე და იგივე კ-

ე არის მოხსენებული მეზობელი მიწის ნაკვეთის მესაკუთრედ მიღება-ჩაბარების აქტი.

6. მოსარჩელემ მიუთითა, რომ 2011 წლის 15 აგვისტოს გარდაიცვალა მამკვიდრებელი და 2012 წლის 20 თებერვლის სამკვიდრო მონუმობის საფუძველზე სადავო მიწის ნაკვეთზე საჯარო რეესტრში დარეგისტრირდა მოპასუხეების საკუთრების უფლება.

7. მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ მამის გარდაცვალების შემდეგ სამკვიდრო ქონების ნაწილის – ავტომანქანის მიღების შედეგად, მან სრულად მიიღო მამის სამკვიდრო ქონება ანუ საცხოვრებელი სახლიც და, შესაბამისად, 1979 წლიდან იგი არის საცხოვრებელი სახლის მესაკუთრე, ხოლო 1997 წლიდან კი, 1997 წლის 25 ნოემბერს ამოქმედებული ახალი სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლის თანახმად, – ამ სახლზე დამაგრებული მიწის ნაკვეთის მესაკუთრეც. შესაბამისად, მის გარდა, არავის ჰქონდა უფლება განეკარგა მისი უძრავი ქონება.

8. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის მოსამართლემ სარჩელი განსჯადობით განსახილველად გადასცა მცხეთის რაიონულ სასამართლოს, ხოლო მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 27 მარტის განჩინებით ცალკე წარმოებად გამოიყო მოსარჩელის მოთხოვნა მოპასუხეების მიმართ 2012 წლის 20 თებერვლის სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობისა და სადავო მიწის ნაკვეთის მესაკუთრედ აღიარების შესახებ და განსჯადობით განსახილველად გადაეცა მცხეთის რაიონული სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას.

9. 2014 წლის 27 მარტის განჩინებით დაკმაყოფილდა მოსარჩელის მოთხოვნა სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ და ყადაღა დაეღო მოპასუხეების საკუთრებაში არსებულ სადავო მიწის ნაკვეთს.

10. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და განმარტეს, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდება ის ფაქტი, რომ მათ მიერ მემკვიდრეობით მიღებული სადავო ქონება წარმოადგენს ი. შ-ის საკუთრებას.

11. შესაგებლის თანახმად, აღმასკომის №... გადაწყვეტილება არ წარმოშობს რაიმე უფლებებს ამ ქონებაზე, რადგან 1965 წელს მიწა წარმოადგენდა სახელმწიფოს საკუთრებას და ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს გადაეცემოდა მხოლოდ სარგებლობის უფლებით. ამასთან, საქმეში არ მოიპოვება მტკიცებულება იმის შესახებ, რომ ლ. დ., რომელსაც მიეცა უფლება გაესხვისებინა თავისი მშენებარე სახლი მიწის ნაკვეთთან ერთად,

მიჰყიდა აღნიშნული ქონება ი. შ-ის.

12. მოპასუხეების განმარტებით, 1998 წლის 16 აპრილს მათ მამკვიდრებელს გადაეცა სადავო მიწის ნაკვეთი, როგორც რეფორმამდე მის მფლობელობაში არსებული ნაკვეთი და მასზე გაცემულია საკუთრების სარეგისტრაციო მოწმობა. მიღება-ჩაბარების აქტის გამცემი ერთ-ერთი ადმინისტრაციული ორგანოა მიწის მართვის სამმართველო, რომელიც იმავდროულად იყო უძრავ ნივთზე უფლებათა მარეგისტრირებელი ორგანო. შესაბამისად, საკუთრების უფლება რეგისტრირებულად მიიჩნევა 1998 წლიდან, რის შემდეგაც გასულია 15 წელზე მეტი ვადა. აღნიშნულის გამო, სამოქალაქო კოდექსის 167-ე მუხლის საფუძველზე, მიწის ნაკვეთზე საკუთრების უფლების შეცდომით რეგისტრაციის შემთხვევაშიც კი სადავო ქონებაზე საკუთრების უფლება ეკუთვნის მამკვიდრებელს.

13. ამასთან, მოპასუხეებმა მიუთითეს, რომ მოსარჩელემ იცოდა 2004 წლიდან მამკვიდრებლის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის შესახებ, თუმცა 2013 წლამდე მისი საკუთრების უფლება სადავოდ არ გაუხდია. მან 2012 წლის 10 აპრილს მიიღო სამკვიდრო მოწმობა მამის სამკვიდროზე სრულად, რის შემდეგ საჯარო რეესტრში სცადა სადავო ქონების რეგისტრაცია სხვა მისამართის მითითებით, რაც დასტურდება სარეგისტრაციო დოკუმენტაციით.

14. მოსარჩელემ დაზუსტებული სარჩელით სასარჩელო მოთხოვნა შეამცირა და საბოლოოდ მოითხოვა 1992 წლიდან სადავო უძრავი ქონების 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ აღიარება. ამასთან, მან დამატებით მიუთითა, რომ 1981 წლის 14 აპრილს ნოტარიუსმა უ. გ-ემ გასცა კანონისმიერი მემკვიდრეობის უფლების მოწმობა, რომლის თანახმად, მოსარჩელე და მისი ძმა – მამკვიდრებელი ცნობილ იქნენ თანაბარწილში მემკვიდრეებად ი. შ-ის დანაშთ ქონებაზე, კერძოდ, ანაბარზე.

15. მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი 2012 წლის 20 თებერვალს მამკვიდრებლის სამკვიდროზე მოპასუხეების მიმართ გაცემული სამკვიდრო მოწმობა მცხეთაში, ა-ში მდებარე უძრავი ქონების – 1195 კვ.მ. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის და მასზე არსებული №1 და №2 შენობა-ნაგებობების (საკადასტრო კოდი ...) 1/2 წილის შესახებ; მოსარჩელე აღიარებულ იქნა მცხეთაში, ა-ში მდებარე უძრავი ქონების – 1195 კვ.მ. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის და მასზე არსებული №1 და №2 შენობა-ნაგებობების (საკადასტრო კოდი ...) 1/2 წილის მე-

საკუთრედ.

16. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მოპასუხეებმა.

17. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 23 მაისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა მცხეთის რაიონული სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილება.

18. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია საქმის გადაწყვეტისთვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

18.1. სადავო უძრავი ქონება, მდებარე: მცხეთა, ა-ი, 1195 კვ.მ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული საცხოვრებელი სახლი ტექნარციხვის სამსახურში აღრიცხული არ ყოფილა;

18.2. მოსარჩელის მამა – ი. შ-ე გარდაიცვალა 1979 წლის 8 სექტემბერს. მას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე: შვილები – მოსარჩელე და მამკვიდრებელი (მოპასუხეთა მამა);

18.3. სადავო ქონებაზე (მდებარე: მცხეთა, ა-ი, 1300 კვ.მ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ს/კ ...) საჯარო რეესტრში 2004 წლის 12 თებერვლიდან რეგისტრირებულია მამკვიდრებლის საკუთრების უფლება. რეგისტრაციის საფუძვლად მითითებულია 1998 წლის 16 აპრილს გაცემული მიწის ნაკვეთის მიღება-ჩაბარების აქტი №... (მამკვიდრებლისათვის მცხეთის რაიონის სოფელ ძ-ში 0.13 ჰა სასოფლო – სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის 1 ნაკვეთად გადაცემის შესახებ);

18.4. მამკვიდრებელი 2011 წლის 13 აგვისტოს გარდაიცვალა. 2012 წლის 20 თებერვალს მისი შვილების – მოპასუხეების მიმართ გაცემულია სამკვიდრო მონმობა მამის სამკვიდრო ქონებაზე – მცხეთაში, ა-ში მდებარე 1300 კვ.მ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე, კოდით ...;

19. სააპელაციო პალატის მითითებით, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებების სამართლებრივი შეფასების საფუძველზე, პასუხი უნდა გასცემოდა კითხვას: შედიოდა თუ არა სადავო უძრავი ქონება მოსარჩელის მამის – ი. შ-ის სამკვიდრო მასაში.

20. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მცხეთის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1965 წლის 25 ოქტომბრის №... გადაწყვეტილების (შემდგომში – „აღმასკომის №... გადაწყვეტილება“) საფუძველზე, ი. შ-ეს მცხეთაში, ა-ში მდებარე საცხოვრებელ სახლზე წარმო-

ეშვა საკუთრების უფლება, ხოლო 1195 კვ.მ. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე – კანონიერი სარგებლობის უფლება. შესაბამისად, ი. შ-ის გარდაცვალების შემდეგ აღნიშნული ქონება ამ უკანასკნელის სამკვიდრო მასაში შევიდა.

21. სააპელაციო პალატამ ზემოაღნიშნული დასკვნა დააფუძნა შემდეგ გარემოებებს: საქმეში წარმოდგენილი აღმასკომის №... გადაწყვეტილების საფუძველზე სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ლ. გ-ის ძე დ-ის თხოვნა დაკმაყოფილდა და ამ უკანასკნელს ნება დაერთო, ნაწილობრივ აშენებული ბინა პოლკოვნიკ ი. ი-ის ძე შ-ეზე გაესხვისებინა; ამასთან, მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილების საფუძველზე სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მცხეთის რაიონის სოფელ ძ-ის სასოფლო საბჭოს სარჩელი ი. შ-ის მიმართ, ძ-ში მდებარე თვითნებურად აშენებული საცხოვრებელი სახლის ჩამორთმევის შესახებ, არ დაკმაყოფილდა. აღნიშნულ გადაწყვეტილებაში მითითებულია, რომ ი. შ-ეს ქალაქის საბჭოს გადაწყვეტილებით ნება დაერთო მშენებარე სახლის ყიდვაზე და მასზე გაცემულია გეგმა ბინის მშენებლობის შესახებ.

22. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხეები სადავოდ ხდიდნენ მოსარჩელის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების – აღმასკომის №... გადაწყვეტილებისა და მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილების ნამდვილობას და ამ დოკუმენტების სიყალბეს ამყარებდნენ იმ გარემოებაზე მითითებით, რომ საქმის განხილვის მოსამზადებელ ეტაპზე მხარის მიერ წარმოდგენილი იქნა 1965 წლის 25 ოქტომბრით დათარიღებული მცხეთის აღმასკომის ორი ერთნაირი შინაარსის გადაწყვეტილება, რომელთაგან ერთის ნომერია ..., ხოლო მეორის – ..., მათ შორის განსხვავებაა, ასევე, ოქმის პარაგრაფებშიც; ერთ შემთხვევაში მითითებულია პარაგრაფი – 6, ხოლო მეორე შემთხვევაში – პარაგრაფი – 9; მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილების სიყალბის საფუძველად კი მოპასუხეები მიუთითებდნენ იმ გარემოებაზე, რომ სასამართლოში არ მოიძებნა საქმის მასალების არქივში გადაგზავნის შესახებ ინფორმაცია.

23. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხეების ზემოაღნიშნული მოსაზრებები, შემდეგ გარემოებათა გამო:

23.1. აღმასკომის №...ით იდენტიფიცირებული დოკუმენტი პირველი ინსტანციის სასამართლომ ამორიცხა მტკიცებულე-

ბათა სიიდან და იგი გასაჩივრებულ გადანყვეტილებას საფუძვლად არ დასდებია. გასაჩივრებული გადანყვეტილება ემყარება აღმასკომის №... გადანყვეტილების ასლს, რომელიც გაცემულია უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოს – საქართველოს ეროვნული არქივის მიერ და მოპასუხეს აღნიშნულ დოკუმენტთან დაკავშირებით არ მიუთითებია ისეთ გარემოებებზე, რაც მის ავტენტურობაში ეჭვის შეტანის საფუძველი შეიძლებოდა გამხდარიყო. პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელეს მისი მტკიცების ფარგლებში არ წარმოუდგენია სათანადო და დასაშვები მტკიცებულება (მაგ., სასამართლო განაჩენი), რომელიც სადავო დოკუმენტის სიყალბეს დაადასტურებდა;

23.2. ორივე ზემოაღნიშნული დოკუმენტი (აღმასკომის №... და №... გადანყვეტილებები), რომელთა შინაარსიც სრულიად იდენტურია, წარმოდგენილია ასლის სახით, თუმცა, №...ით იდენტიფიცირებული დოკუმენტის ასლი, რომელიც გაცემულია საქართველოს ეროვნული არქივის მიერ, შესრულებულია ქსეროქსის საშუალებით და წარმოადგენს უშუალოდ დედანი დოკუმენტის ასლს (დოკუმენტზე დასმულია გადანყვეტილების მიმღები პირების ხელმოწერა), №... დოკუმენტი კი გაცემულია საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიერ და არის ასლის ასლი (პირველი ასლი სავარაუდოდ გაცემულია გადანყვეტილების მიმღები ორგანოს მიერ). ამასთან „პირველი ასლი“ შედგენილია არა ქსეროქსის საშუალებით, არამედ კომპიუტერის ან საბჭადი მანქანის საშუალებით ისე, რომ ტექსტი ხელახლა არის დაბეჭდილი, ხოლო ტექსტის ბოლოს უფლებამოსილი პირების ხელმოწერების ნაცვლად მითითებულია: „ხელმოწერილია“, ასლის დედანთან სისწორეს კი ადასტურებს მდივანი. ასეთ ვითარებაში, სააპელაციო პალატამ სარწმუნოდ მიიჩნია მოსარჩელის განმარტება იმის შესახებ, რომ №... დოკუმენტის ასლის ბეჭდვის დროს გადანყვეტილების მაიდენტიფიცირებელ მონაცემებში შემსრულებელმა დაუშვა ტექნიკური შეცდომა. სასამართლოს აღნიშნულ რწმენას უმყარებს ასევე ის გარემოებაც, რომ სადავო გადანყვეტილების რეალურად არსებობის ფაქტი დასტურდება საქმეში წარმოდგენილი მცხეთის რაიონის სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული 1973 წლის 20 ივლისის გადანყვეტილებით, რომელიც სწორედ მცხეთის აღმასკომის ზემოაღნიშნულ გადანყვეტილებას ემყარება.

24. სააპელაციო პალატამ, ასევე, არ გაიზიარა მოპასუხეების პრეტენზია მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადანყვეტილების სიყალბის შესახებ და მიიჩნია, რომ ის ფაქტი, რომ არ დგინდება, თუ როდის გაეგზავნა არქივს სა-

მოქალაქო საქმის დოკუმენტაცია, არ მიუთითებდა ამ დოკუმენტის სიყალბეზე. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილია აღნიშნული გადაწყვეტილების ასლი, რომელიც გაცემულია იმ საჯარო დაწესებულების (საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის არქივოსაცავის) მიერ, რომელიც სასამართლოში წარმოებულ საქმეთა დოკუმენტაციის შენახვაზე უფლებამოსილ პირს წარმოადგენს.

25. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ სასამართლოს მიერ მტკიცებულებათა შეფასება თავისი შინაგანი რწმენის საფუძველზე ნიშნავს იმას, რომ მხოლოდ სასამართლო წყვეტს მტკიცებულებათა სარწმუნოების საკითხს. ზემოთ აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებებისა და მოსაზრებების საფუძველზე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოპასუხეების არგუმენტი – სადავო დოკუმენტების სიყალბის შესახებ, მოკლებული იყო მტკიცებას.

26. სააპელაციო პალატამ, ასევე, არ გაიზიარა მოპასუხეების შედავება, რომ აღმასკომის №... გადაწყვეტილება, სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 238-ე, 239-ე, 240-ე მუხლების შესაბამისად, არ წარმოადგენდა სადავო ქონებაზე (საცხოვრებელ სახლზე) ი. შ-ის საკუთრების უფლების წარმომშობ დოკუმენტს.

27. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ 1964 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 240-ე მუხლის თანახმად, სახლი, რომელსაც მოქალაქე აშენებდა, მისი მშენებლობის დამთავრებამდე, არ შეიძლებოდა გასხვისებულყო სხვა პირზე მშრომელთა დეპუტატების რაიონული, საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის ნებართვის გარეშე, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სახლი იყიდებოდა მასალად. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო პალატამ დადგინილად მიიჩნია, რომ აღნიშნული ნორმით გათვალისწინებული ნებართვა (მშენებარე სახლის ი. შ-ეზე გასხვისების უფლება) ლ. დ. აღმასკომის №... გადაწყვეტილებით მოიპოვა, ხოლო ის ფაქტი, რომ აღნიშნული ნებართვის ფარგლებში ლ. დ. სადავო ქონება ი. შ-ეზე ნამდვილად გაასხვისა, დასტურდება მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილებით, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მცხეთის რაიონის ძ-ის სასოფლო საბჭოს აღმასკომის სარჩელი მოპასუხე ი. შ-ის მიმართ ბინის ჩამორთმევის შესახებ. გადაწყვეტილებაში მითითებულია: „სახალხო სასამართლო თვლის, რომ მოპასუხის განმარტება სწორია, საქმეშია ქალაქის საბჭოს გადაწყვეტილება დ-ისაგან შ-ის მიერ ბინის ყიდვის ნებართვაზე და გეგმა ამ უკანასკნელის სახელზე გაცემული ბი-

ნის მშენებლობის შესახებ. სარჩელის მოთხოვნა ხსენებულ გარემოებათა მიხედვით არასწორია და გაზიარებული არ უნდა იქნეს“. ამასთან, სააპელაციო პალატამ მოწმეთა ჩვენებებით დადასტურებულად მიიჩნია, რომ სახლის მშენებლობა გააგრძელა ი. შ-ემ, ხოლო მისი გარდაცვალების შემდეგ სახლში სარემონტო სამუშაოები მისმა შვილებმა – მამკვიდრებელმა და მოსარჩელემ დაასრულეს.

28. 1964 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 239-ე მუხლის გამოყენების ფარგლებთან დაკავშირებით, რომლის თანახმად, ქალაქში ან ქალაქის ტიპის დაბაში მდებარე საცხოვრებელი სახლის (სახლის ნაწილის) ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულება დამონმებულ უნდა იქნას სანოტარო წესით და რეგისტრირებულ იქნას მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტში სამი თვის ვადაში სანოტარო წესით დამონმების დღიდან, სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მითითებული ნორმა არეგულირებს არა მშენებარე სახლის, არამედ – დასრულებული საცხოვრებელი სახლის გასხვისების სამართლებრივ საფუძვლებს, ხოლო განსახილველ შემთხვევაში კი საკითხი ეხება მშენებარე სახლს, რომლის გასხვისების სპეციალურ წესს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 240-ე მუხლი ადგენს და იგი მშენებარე სახლის გასხვისებისათვის, აღმასრულებელი კომიტეტის ნებართვის შემდგომ, დამატებით ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების სანოტარო წესით დადების ვალდებულებას არ ითვალისწინებს. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მშენებარე სახლი ტექ.აღრიცხვის ბიუროში ლ. დ-ის სახელზე აღრიცხული არ ყოფილა და, შესაბამისად, იგი ვერ იქნებოდა სამოქალაქო ბრუნვის ობიექტი ანუ – ისეთი ნასყიდობის ხელშეკრულების საგანი, რომელიც სანოტარო წესით დადასტურებას საჭიროებდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, მცდარი იყო მოპასუხეების მტკიცება იმასთან დაკავშირებით, რომ სადავო უძრავი ქონების მიმართ ი. შ-ის საკუთრების უფლების წარმოშობისათვის სავალდებულო იყო მხარეთა შორის ნასყიდობის ხელშეკრულების დადება.

29. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ 1965 წელს უფლებამოსილი ორგანოს – აღმასკომის გადაწყვეტილების საფუძველზე, ი. შ-ეს საცხოვრებელ სახლზე წარმოეშვა საკუთრების უფლება, ხოლო მასთან მდებარე მიწის ნაკვეთზე კი – კანონიერი სარგებლობის უფლება.

30. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხეებს

სარჩელის საწინააღმდეგოდ არ წარმოუდგენიათ რაიმე მტკიცებულება, რაც დაადასტურებდა, რომ სადავო საცხოვრებელი სახლი და მიწის ნაკვეთი ი. შ-ეს არ გადასცემია ან მტკიცებულებები იმის შესახებ, რომ სადავო მიწის ნაკვეთი ინდივიდუალურად მამკვიდრებელს გამოეყო სამშენებლოდ და ნება დაერთო სადავო სახლის მშენებლობაზე ან, რომ მამკვიდრებელმა მესამე პირთან დადებული გარიგების საფუძველზე შეიძინა ეს ქონება.

31. სააპელაციო პალატამ მიუთითა „საქართველოს რესპუბლიკაში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რეფორმის შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 18 იანვრის №48 დადგენილების მე-5 პუნქტზე, რომლის თანახმად, საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეებზე კანონით დადგენილი ნორმის ფარგლებში რიცხული საკარმიდამო, საბაღე და სააგარაკო მიწები უსასყიდლოდ გადადის მათ კერძო საკუთრებაში და ამავე დადგენილების მე-7 პუნქტზე, რომლის მიხედვით, სოფლის ყოფილ მკვიდრთ მიწები გამოეყოფათ კერძო საკუთრებაში, თუ მათ მემკვიდრეობით მიღებული აქვთ საცხოვრებელი სახლი ან სახლის ნაწილი, იგივე წესი ვრცელდება მოქალაქეებზე, რომელთაც კანონით დადგენილი სხვა წესით მიიღეს საცხოვრებელი სახლი.

32. მიღება-ჩაბარების აქტთან დაკავშირებით, სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა და აღნიშნა, რომ „საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეთათვის სარგებლობაში გადაცემულ მიწის ნაკვეთებზე დოკუმენტაციის გაფორმების რეგულირების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1993 წლის 28 ივნისის №503 დადგენილების შესაბამისად, მამკვიდრებელზე მიწის ნაკვეთის მიღება-ჩაბარების აქტის გაცემა მიუთითებს ი. შ-ის სამკვიდროში არსებული მიწის ნაკვეთის პრივატიზაციაზე მის ყველა მემკვიდრეზე, რადგან აღნიშნული დადგენილების თანახმად, ოჯახის ყველა წევრზე მიწის მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმება გათვალისწინებული არ იყო.

33. სააპელაციო პალატამ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1328-ე მუხლზე დაყრდნობით, განმარტა, სამკვიდრო შეიცავს მამკვიდრებლის უფლებებსა და ვალდებულებებს. სამკვიდროში შედის ქონებრივი უფლებები, შესაბამისად, სამკვიდრო არ მოიცავს მხოლოდ რეგისტრირებულ უფლებებს, სამკვიდროში შედის ასევე მამკვიდრებლის მიერ ქონებაზე კანონით დადგენილი წესით მოპოვებული უფლებები. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ი. შ-ემ კანონით დადგენილი წესის დაც-

ვით, უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს ნებართვის საფუძველზე უ. დ-ისაგან შეიძინა მშენებარე სახლი, რის შემდეგაც დაასრულა სახლის მშენებლობა. ამ უძრავ ქონებაზე უფლება ი. შ-ის სიცოცხლეში არ გაუხსვისებია. ის ფაქტი, რომ სახლი და მიწის ნაკვეთი ი. შ-ის სახელზე არ აღრიცხულა, სახლის ექსპლუატაციაში მიღება არ დასტურდება, არ გამორიცხავდა მის მართლობიერ უფლებებს ამ ქონებაზე. სადავო სახლზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის მოთხოვნის უფლება იყო ი. შ-ის სამკვიდროში არსებული ქონებრივი უფლება. შესაბამისად, ი. შ-ის გარდაცვალების შემდეგ, სადავო უძრავი ქონება სამკვიდრო მასის ნაწილი გახდა იმ კანონიერი უფლებებით, რაც სამკვიდრებელს ამ ქონების მიმართ გააჩნდა.

34. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელემ მამის სამკვიდროში არსებული სადავო ქონება ფაქტობრივი და უფლების გზით ძმასთან (მამკვიდრებელთან) ერთად თანაბარნილში მიიღო. სააპელაციო პალატამ აღნიშნულთან დაკავშირებით მიუთითა შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

34.1. 1980 წლის 20 მარტს ნოტარიუს მ. დ-ის მიერ გაცემული სამკვიდრო მოწმობის თანახმად, მოსარჩელე ცნობილია მამის ი. შ-ის სამკვიდროს – ავტომანქანის (პოპედა მ-20, სახ. №გრო ...) მესაკუთრედ;

34.2. 1981 წლის 14 აპრილს გაცემული სამკვიდრო მოწმობის შესაბამისად, მამკვიდრებელსა და მოსარჩელეს თანაბარნილად აქვთ მიღებული მემკვიდრეობა მამის – ი. შ-ის საბანკო ანაბარზე;

34.3. 2012 წლის 10 აპრილს ნოტარიუს ე. ყ-ის მიერ გაცემული სამკვიდრო მოწმობა, რომლის მიხედვით, მოსარჩელე ცნობილია მამის ი. შ-ის სამკვიდროში არსებული უფლებების (სამკვიდრო აქტივი) და ვალდებულებების (სამკვიდრო პასივი) მემკვიდრედ მიღებული სამკვიდროს ღირებულების ფარგლებში. სამკვიდრო მოწმობაში მითითებულია, რომ მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღება დასტურდება 1980 წლის 20 მარტს გაცემული სამკვიდრო მოწმობით.

35. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადასტურებულად მიჩნეული ფაქტობრივი გარემოება იმის შესახებ, რომ მოსარჩელე სადავო საცხოვრებელ სახლს მამის გარდაცვალების შემდეგ ძმასთან (მამკვიდრებელთან) ერთად ფაქტობრივად დაეუფლა, სააპელაციო საჩივრით შედავებული არ არის. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია გარემოება, რომ მოსარჩელემ, როგორც პირველი რიგის მემკვიდრემ, სამკვიდრო მასაში შემავა-

ლი სადავო საცხოვრებელი სახლი და მიწის ნაკვეთი ფაქტობრივი დაუფლების გზით ძმასთან (მამკვიდრებელთან) ერთად თანაბარწილში მიიღო.

36. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხეთა უფლებებს არ იცავს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლით დადგენილი რეესტრის მონაცემების უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია, რადგან მთელ ქონებაზე მამკვიდრებლის საკუთრების უფლება საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული არ არის ნამდვილი უფლების საფუძველზე, ვინაიდან, როგორც დადგინდა მამის ქონება ძმასთან ერთად მემკვიდრეობით მიიღო ასევე მოსარჩელემ. მხოლოდ რეგისტრაციის ძალაში არსებობის ფაქტი რეგისტრირებული უფლების ნამდვილობაზე არ მიუთითებს. უფლების რეგისტრაციის სისწორისათვის განმსაზღვრელია უფლების წარმოშობის საფუძველი, მისი მართლზომიერება. ამ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია მთელ ქონებაზე მამკვიდრებლის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის უსწორობა, რადგან სადავო ქონება მიწის რეფორმამდე მის ინდივიდუალურ სარგებლობაში არ იმყოფებოდა, სადავო მიწის ნაკვეთი მართლზომიერ სარგებლობაში გადაცემული ჰქონდა მის მამას – ი. შ-ეს, ხოლო მოსარჩელეს, როგორც პირველი რიგის მემკვიდრეს, ძმასთან ერთად, თანაბარწილად წარმოეშვა უფლებები სადავო უძრავ ქონებაზე. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სამკვიდროს მიღების პირობებში მემკვიდრეს (მოსარჩელეს) ჰქონდა უფლება, დაეცვა მიღებული სამკვიდრო სხვა დანარჩენი მემკვიდრეებისაგან, მათ შორის იმ მემკვიდრისაგან, რომელმაც განახორციელა საკუთრების უფლების რეგისტრაცია.

37. სააპელაციო პალატამ ასევე არ გაიზიარა მოპასუხის მოსაზრება სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით და, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 12 ივლისის №ას-146-140-2012 განჩინებაზე დაყრდნობით, აღნიშნა, რომ მემკვიდრის მიერ სადავო უძრავი ქონების მიღება ფაქტობრივი ფლობით ან მართვით მას განსაკუთრებულ სამართლებრივ რეჟიმში აყენებს. სამკვიდროს გახსნის დღიდან ექვსი თვის განმავლობაში სამკვიდროს ფაქტობრივი დაუფლებით (კონკლუდენტური მოქმედებებით) მემკვიდრე ხდება სამკვიდრო ქონების მესაკუთრე. ამ მომენტიდან ის ითვლება მამკვიდრებლის ურთიერთობების კრედიტორად და მოვალედ. სამოქალაქო კოდექსის 1433-ე მუხლით განსაზღვრული დანაწესის თანახმად, საკუთრების

უფლება ჩნდება კანონის საფუძველზე. ამასთან ერთად, უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლება, როგორც რეგისტრაციასავალდებულო უფლება, მოითხოვს საჯარო რეესტრში რეგისტრაციას, თუმცადა საკუთრების მარეგისტრირებელ ორგანოში რეგისტრაციის უფლება ხანდაზმულობით შეზღუდული არ არის. სამკვიდროს ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიღების შემთხვევაში, მართალია, მემკვიდრეს წარმოეშევა მიღებულ უძრავ ნივთზე საკუთრების რეგისტრაციის უფლება, მაგრამ ამ რეგისტრაციის განუხორციელებლობა არ ნიშნავს იმას, რომ მან არ მიიღო ეს ქონება. ხანდაზმულობის საგანი არის ფარდობითი უფლება და არა აბსოლუტური უფლება, შესაბამისად, აბსოლუტურ უფლებაზე ხანდაზმულობა არ ვრცელდება.

38. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის მესამე ნაწილის შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ იმსჯელა, აგრეთვე, იმ განჩინებების კანონიერებაზე, რომლებიც გამოტანილი იყო საქმის პირველ ინსტანციაში განხილვასთან დაკავშირებით და რომლებიც წინ უსწრებდა სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანას.

39. მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 16 ოქტომბრის საოქმო განჩინებასთან დაკავშირებით, რომლითაც დაკმაყოფილდა მოსარჩელის შუამდგომლობა მოწმის დაკითხვის შესახებ და სხდომაზე მოწმეებად მოწვეულნი იქნენ გ. ჯ-ე და ზ. კ-ე, სააპელაციო პალატამ, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 203-ე მუხლისა და 215-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილების ანალიზის საფუძველზე, მიუთითა, რომ მტკიცებულებათა წარდგენა დასაშვებია საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე, ხოლო მათი წარდგენა სასამართლოს მთავარ სხდომაზე დაუშვებელია, ვინაიდან ამის უფლებას ზღუდავს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 215-ე მუხლის მეორე ნაწილი, რომლის შესაბამისად, მთავარ სხდომაზე სასამართლო დამატებითი მტკიცებულებების წარდგენის შესახებ შუამდგომლობებს განიხილავს მხოლოდ გამონაკლისის სახით, კერძოდ, თუ მხარეს მათი წარდგენა საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე არ შეეძლო ობიექტური მიზეზებით ანუ აღნიშნულის შესახებ არ იცოდა ან შუამდგომლობათა წარდგენა საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე მხარემ ვერ უზრუნველყო საპატიო მიზეზით. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო პალატამ საქმის მასალებით დადგინებულად მიიჩნია, რომ შუამდგომლობა მოწმის დაკითხვის შესახებ მოსარჩელემ წარადგინა საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ შუამდგომლობის განხილვისას საპროცესო სამართლის ნორმე-

ბის დარღვევას ადგილი არ ჰქონდა და, შესაბამისად, უსაფუძვლო იყო მოპასუხეების მოთხოვნა საოქმო განჩინების გაუქმების შესახებ.

40. სააპელაციო სასამართლოს განხილვის საგანს წარმოადგენდა მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 21 ნოემბრის საოქმო განჩინებაც, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მოპასუხეების წარმომადგენლის შუამდგომლობა მოსამართლის აცილების შესახებ. სააპელაციო პალატამ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 31-ე მუხლის პირველი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტსა და 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილზე მითითებით, განმარტა, რომ, გარდა იმისა, რომ მოპასუხეების მიერ მითითებული გარემოებები ვერ ასაბუთებდა მოსამართლის საქმის შედეგით დაინტერესების ფაქტს, ასევე გასათვალისწინებელი იყო ისიც, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებული იყო არსებითად სწორი გადაწყვეტილება. ამასთან, მოცემულ შემთხვევაში, საქმის მასალებით არ დგინდებოდა იმ სახის საპროცესო დარღვევები, რომლებსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სააპელაციო საჩივარი მითითებულ განჩინებასთან დაკავშირებით არ უნდა ყოფილიყო დაკმაყოფილებული.

41. სააპელაციო სასამართლომ იმსჯელა, აგრეთვე, მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 16 ოქტომბრის განჩინების კანონიერებაზე, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მოპასუხის შუამდგომლობა საქმიდან მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1983 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილების ამოღებისა და, ასევე, აღმასკომის №... გადაწყვეტილების ამორიცხვის შესახებ. სააპელაციო სასამართლომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 137-ე მუხლზე დაყრდნობით, აღნიშნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხეები მიუთითებდნენ საბუთის სიყალბეზე, რასთან დაკავშირებითაც პალატამ უკვე იმსჯელა და მიიჩნია, რომ მოპასუხეების არგუმენტი დოკუმენტის სიყალბის შესახებ მოკლებული იყო მტკიცებას. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტები დაცული იყო არქივში და არ წარმოადგენდა არაკანონიერი გზით მოპოვებულ მტკიცებულებებს.

42. სააპელაციო სასამართლოს განხილვის საგანი გახდა, აგრეთვე, მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 16 ოქტომბრის განჩინება, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მოპასუხეების შუამდგომლობა მოსარჩელის სათანადო მოსარჩელით შეცვლის შესახებ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექ-

სის 84-ე მუხლის პირველ ნაწილსა და მე-2 მუხლის პირველ ნაწილზე მითითებით, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ მოსარჩელე არის პირი, რომელმაც აღძრა სარჩელი თავისი დარღვეული ან სადავო უფლების დასაცავად. პირმა შესაძლებელია მიმართოს სასამართლოს, როდესაც მას ესაჭიროება თავისი უფლებების, თავისუფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვა. მხარეებს, ანუ სადავო მატერიალურ-სამართალურ-თიერთობის სუბიექტებს, საქმეში გააჩნიათ გარკვეული მატერიალურ-სამართლებრივი ინტერესი. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელის მოთხოვნა არის უძრავ ქონებასთან მიმართებით გაცემული სამკვიდრო მონაწილის ბათილად ცნობა და ქონებაზე თანამესაკუთრედ ცნობა. სარჩელის მოთხოვნა ემყარება იმ გარემოებას, რომ ქონება წარმოადგენს სამკვიდრო მასას, რომელიც მოსარჩელეს მიღებული აქვს კანონით დადგენილი წესით. ამდენად, მოსარჩელემ მიიჩნია რა, რომ დაირღვა მისი ქონებრივი უფლებები, ითხოვს სასარჩელო წესით ქონებრივი ინტერესის დაკმაყოფილებას. ქონება, რომელიც წარმოადგენს სადავოს, მოსარჩელის განმარტებით, მისი მამის სამკვიდროში შედიოდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ უდავოდ მიიჩნია, რომ მოსარჩელე წარმოადგენდა სადავო სამართალურ-თიერთობის მონაწილე მხარეს და, შესაბამისად, მითითება იმის შესახებ, რომ მოსარჩელე არ იყო სათანადო მხარე, სააპელაციო პალატამ დაუსაბუთებლად ჩათვალა.

43. სააპელაციო სასამართლოს განხილვის საგანს წარმოადგენდა მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 16 ოქტომბრის განჩინებაც, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მოპასუხეების შუამდგომლობა გ. კ-ისა და სოფელ ძ-ის ტერიტორიული ორგანოს მდივნის მონმის სტატუსით დაბარების შესახებ. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველად განჩინებაში მითითებულია, რომ ამჟამად მოქმედი სოფელ ძ-ის ტერიტორიული ორგანოს რწმუნებულის და ამ ტერიტორიულ ორგანოში მომუშავე თანამდებობის პირის მდივნის დაკითხვა საქმისათვის მნიშვნელოვანი გარემოების დადასტურების საშუალებას არ წარმოადგენდა, რადგან მათი ჩვენება არ შეეხებოდა სადავო პერიოდში მინის ნაკვეთის მიღება-ჩაბარების აქტის გაცემის გარემოებებს და იმ ფაქტს, რომ ი. შ-ის სამკვიდროში შედიოდა თუ მამკვიდრებლის ინდივიდუალურ საკუთრებას წარმოადგენდა ეს ქონება, შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ, საქართველოს სამოქალაქო საპრო-

ცესო კოდექსის 102-ე მუხლის, 104-ე მუხლის პირველი ნაწილისა და 140-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, კანონიერად არ დააკმაყოფილა მოპასუხეების შუამდგომლობა გ. კისა და სოფელ ძ-ის ტერიტორიული ორგანოს მდივნის მონმეებად გამოძახების შესახებ.

44. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხეებმა შეიტანეს საკასაციო საჩივარი და მოითხოვეს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

45. საკასაციო საჩივრის ავტორებმა, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის საფუძველზე, ასევე მოითხოვეს სასამართლოს მიერ გამოტანილი წინმსწრები განჩინებების – სოფელ ძ-ის ტერიტორიული ორგანოს რწმუნებულისა და მდივნის სასამართლოში მონმეებად დაკითხვაზე, მტკიცებულებების გამოთხოვაზე, მოსარჩელის მონმეების დაკითხვაზე, დამატებით მონმეების დაკითხვაზე, მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტებისა და მონმეთა ჩვენებების დაუშვებელ მტკიცებულებებად ცნობაზე, დოკუმენტის სიყალბეზე, მოსარჩელის არასათანადო მოსარჩელედ ცნობაზე, მოსამართლე დ. გ-ის აცილებაზე, მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულების – ე.წ. სარჩელი ძ-ის აღმასკომის სახელით – დაუშვებელ მტკიცებულებებად ცნობაზე, მოსამართლე ნ. ნ-ის აცილებაზე და სასამართლოს მიერ განჩინების მიღების გარეშე ბ. ჩ-ის მონმედ დაკითხვის კანონიერების შემოწმება.

46. კასატორებმა ასევე აღნიშნეს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არ იმსჯელა მცხეთის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე, რომლითაც სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება დარჩა ძალაში, კერძოდ, კასატორებმა მიუთითეს, რომ მცხეთის რაიონულმა სასამართლომ 2014 წლის 27 მარტს განჩინებით ყადაღა დაადო კასატორების საკუთრებაში არსებულ მთლიან სადავო ქონებას და ეს განჩინება 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილებით უცვლელად დატოვა ძალაში, მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელის მიერ შემცირებული სასარჩელო მოთხოვნის საფუძველზე სასამართლომ მოსარჩელის საკუთრების უფლება აღიარა სადავო ქონების მხოლოდ 1/2 ნაწილზე.

47. კასატორები უთითებენ, რომ მცხეთის რაიონული სასამართლოს მოსამართლე დ. გ-ს არ გააჩნდა ადმინისტრაციული საქმიდან გამოყოფილი სამოქალაქო საქმის განხილვის სამართლებრივი საფუძველი და ითხოვენ, რომ შემოწმდეს სამოქალაქო სარჩელის განსახილველად მიღების კანონიერება.

48. საკასაციო საჩივრის ავტორებმა მიუთითეს, რომ სააპე-

ლაციო სასამართლომ არ გამოიკვლია მიღება-ჩაბარების აქტით მამკვიდრებელზე გადაცემული 1300 კვ.მ. მიწის ნაკვეთისა და მცხეთის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1960 წლის 30 აგვისტოს №... გადაწყვეტილებით მოქალაქე ლ. გ-ის ძე დ-ეზე გამოყოფილი ძ-ის კირის ქარხნის 1000 კვ.მ. საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის იდენტიფიკაციის საკითხი.

49. კასატორებმა აღნიშნეს, რომ სასამართლოებმა არ გამოიკვლიეს 36 წლის განმავლობაში მოსარჩელის მიერ მამისგან დარჩენილი სამკვიდროს მიღების დამაბრკოლებელი მიზეზი, ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ არ დაადგინა ის ფაქტი, იცოდა თუ არა მოსარჩელემ მიღება-ჩაბარების აქტით მამკვიდრებელზე მიწის ნაკვეთის გადაცემის შესახებ, ხოლო, თუ არ იცოდა, როდის გაიგო ამის თაობაზე.

50. საკასაციო საჩივრის ავტორების განმარტებით, სასამართლომ მოსარჩელეს ისე მიაკუთვნა სადავო ქონების II ნაწილი, რომ 2004 წელს საჯარო რეესტრში მამკვიდრებელზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის საფუძველად მითითებული მიღება-ჩაბარების აქტი არ გაუქმებულა. ამასთან, კასატორების მტკიცებით, აღნიშნული აქტის ბათილობის გარეშე მოსარჩელის აღიარებით სარჩელზე გამოტანილი სასამართლო გადაწყვეტილება ვერ აღსრულდება, ვინაიდან სახეზე იქნება ორი საკუთრების უფლების დამდგენი დოკუმენტი: ერთი მხრივ, სასამართლო გადაწყვეტილება, რომლის საფუძველზეც სადავოდ გამხდარი უძრავი ქონების 1/2 ნაწილი იქნება მოსარჩელის საკუთრებაში და, მეორე მხრივ, მამკვიდრებლის საკუთრების უფლების დამდგენი დოკუმენტი – მიღება-ჩაბარების აქტი.

51. კასატორების მითითებით, საქმეში არ მოიპოვება აღმასკომის გადაწყვეტილება, რომლითაც მიწის ნაკვეთი, რომელიც 1960 წელს გამოეყო ლ. დ-ეს სარგებლობის უფლებით, აღმასკომმა ჩამოართვა ლ. დ-ეს და სარგებლობის ან სხვა სახის უფლებით გადასცა ი. შ-ეს და, რომელიც წარმოშობდა ი. შ-ის უფლებას ამ მიწაზე.

52. საკასაციო საჩივრის ავტორები აღნიშნავენ, რომ საქმის მასალებით არ დასტურდება, რეალურად დაიდო თუ არა სახლის ნასყიდობის ხელშეკრულება ლ. დ-ესა და ი. შ-ეს შორის. ამასთან, კასატორები ყურადღებას ამახვილებენ იმ ფაქტზე, რომ აღმასკომის №... გადაწყვეტილებით ლ. დ-ეს მიეცა მხოლოდ სახლის გასხვისების უფლება, ხოლო 1960 წლის 30 აგვისტოს №... გადაწყვეტილებით გამოყოფილი 1000 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის სარგებლობაში გადაცემაზე არ ჰქონდა უფლება.

53. კასატორების მოსაზრებით, სასამართლოს უნდა გამოეკვლია 2011 წელს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიერ სამკვიდრო მონუმობის საფუძველზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციაზე მოსარჩელისთვის უარი თქმის მიზეზი ანუ რეგისტრაციაზე უარი განპირობებული იყო იმით, რომ მოსარჩელეს არ გააჩნდა საკუთრების უფლების დამდგენი დოკუმენტი თუ სახეზე იყო „საჯარო რეესტრის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძველი, რეგისტრირებული უფლებისა და დასარეგისტრირებელი უფლების იდენტურობა.

54. საკასაციო საჩივრის ავტორები ამტკიცებენ, რომ აღმასკომის №... გადაწყვეტილება არის ყალბი, სააპელაციო სასამართლოს მიერ ამ საკითხთან დაკავშირებით განვითარებული მსჯელობა დაუსაბუთებელია და არ ემყარება საქმის მასალებს.

55. კასატორებმა ასევე მიუთითეს, რომ მცხეთის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის №... გადაწყვეტილება გამოტანილია აღმასკომის №... გადაწყვეტილების, ოქმი №22, პარაგრაფი 6-ის საფუძველზე. №... გადაწყვეტილება მცხეთის რაიონულმა სასამართლომ ამორიცხა მტკიცებულებების სიიდან, თუმცა, ზემოაღნიშნული სასამართლო გადაწყვეტილება გამოიყენა ი. შ-ის საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტად.

56. ამასთან, კასატორებმა აღნიშნეს, რომ მცხეთის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის №... გადაწყვეტილება არ ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ სადავო ქონება ი. შ-ის საკუთრებას წარმოადგენდა, რადგან ი. შ-ეზე ბინის ჩამორთმევა შეუძლებელი იყო იმის გამო, რომ იგი არ იყო ბინის მესაკუთრედ რეგისტრირებული პირი და მას არ გააჩნდა ნასყიდობის ხელშეკრულება დამონმებული სანოტარო წესით.

57. კასატორების განმარტებით, საქმეში არსებული აღმასკომის №... გადაწყვეტილების ნამდვილობა ეჭვქვეშ არ დააყენა პირველი ინსტანციის სასამართლომ, რაც გაასაჩივრეს სააპელაციო სასამართლოში, როგორც წინმსწრები განჩინება და არც სააპელაციო სასამართლოს არ მიუღია რაიმე გადაწყვეტილება ან განჩინება, შესაბამისად, კასატორები ითხოვენ ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით აღნიშნული საკითხის შემონმებას.

58. საკასაციო საჩივრის ავტორები უთითებენ, რომ, თუ სადავო ქონება რეალურად წარმოადგენს ი. შ-ის სამკვიდრო მასაში შემავალ ქონებას, სასამართლოს უნდა გამოეკვლია, ხომ არ იყო აღნიშნული ქონება სამკვიდრების ერთპიროვნული სამკვიდრო ქონება, რადგან მის ძმას ერთპიროვნულად ერგო

ავტომანქანა მემკვიდრეობით, რომლის ფასი იმ დროს სადავო მიწის ნაკვეთის ღირებულებაზე მეტი იყო.

59. კასატორებმა აღნიშნეს, რომ მიღება-ჩაბარების აქტი გაცემულია მიწის მართვის სამმართველოს მიერ, რომელიც წარმოადგენდა უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების მარეგისტრირებელ ორგანოს. შესაბამისად, ამ ორგანოს მიერ მიღება-ჩაბარების აქტის მამკვიდრებელზე გაცემის შედეგად მას წარმოეშვა საკუთრების უფლება, რაც უტოლდება საჯარო რეესტრის ჩანაწერს. შესაბამისად, ითვლება, რომ მამკვიდრებელი არის ამ უძრავი ნივთის მესაკუთრე 1998 წლიდან. ამასთან, გამომდინარე იქედან, რომ უძრავ ქონებაზე ხანდაზმულობის 6-წლიანი ვადა მოქმედებს და მიღება-ჩაბარების აქტის საფუძველზე საჯარო რეესტრში ქონების რეგისტრაციიდან გასულია 12 წელი, ხოლო თავად მიღება-ჩაბარების აქტის გამოცემიდან – 18, კასატორების მოსაზრებით, სარჩელი ხანდაზმულია.

60. კასატორებმა მიუთითეს სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, სამკვიდროს მიღებაზე შედაგების ვადა არის 2 თვე და აღნიშნეს, რომ სასამართლომ არ დაადგინა, კასატორების სახელზე გაცემული სამკვიდრო მონუმობის გასაჩივრებაზე უფლებამოსილ პირს წარმოადგენდა თუ არა მოსარჩელე და, ამასთან, გაშვებული ჰქონდა თუ არა მას გასაჩივრების ვადა. კერძოდ, საკასაციო საჩივრის ავტორების განმარტებით, მოსარჩელისთვის საჯარო რეესტრში ქონების რეგისტრაციის მცდელობისას ცნობილი გახდა, რომ კასატორებზე იყო გაცემული სამკვიდრო მონუმობა, შესაბამისად, მას უფლება ჰქონდა სამკვიდრო მონუმობის თაობაზე ინფორმაციის მიღებიდან 2 თვის ვადაში გაესაჩივრებინა სამკვიდრო მონუმობის კანონიერება, რაზეც სასამართლოს არ უმსჯელია.

61. კასატორებმა საკასაციო საჩივარში დააყენეს შუამდგომლობა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვისა და, აგრეთვე, როგორც განსაკუთრებული და იშვიათი სამართლებრივი დავის, დიდი პალატისთვის გადაცემაზე.

62. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 12 სექტემბრის განჩინებით კასატორების შუამდგომლობა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა, საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

63. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო

საჩივრის დასაშვებობის შემონმებისა და, აგრეთვე, საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისთვის გადაცემის თაობაზე კასატორების შუამდგომლობის განხილვის შედეგად, მიიჩნევს, რომ აღნიშნული შუამდგომლობა არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად.

64. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის თანახმად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ ან არაქონებრივ დავაზე დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულმა სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

65. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

66. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად აქვს გამოკვლეული საქმის გადასაწყვეტად სამართლებრივად მნიშვნელოვანი ყველა ფაქტობრივი გარემოება და სწორი სამართლებრივი შეფასება აქვს მიცემული.

67. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე

მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებთან მიმართებით არ წარმოუდგენიათ დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

68. საკასაციო საჩივარში მითითებული პრეტენზიებიდან (იხ. მოცემული განჩინების 44-ე-61-ე პუნქტები) საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს მხოლოდ იმ პრეტენზიებზე, რომლებიც მოცემული დავის გადასაწყვეტად სამართლებრივად მნიშვნელოვანია. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. *ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ*, №7932/03, პარ. 71; *Van de Hurk v. Netherlands*, par.61, *Garcia Ruiz v. Spain* [GC] par.26; *Jahnke and Lenoble v France* (dec.); *Perez v France* [GC], par. 81.).

69. საკასაციო სასამართლო უპირველესად იმსჯელებს კასატორების იმ პრეტენზიაზე, რომლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიკვლია მიღება-ჩაბარების აქტით მამკვიდრებელზე გადაცემული 1300 კვ.მ. მიწის ნაკვეთისა და მცხეთის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1960 წლის 30 აგვისტოს №... გადაწყვეტილებით მოქალაქე ლ. გ-ის ძე დ-ეზე გამოყოფილი ძ-ის კირის ქარხნის 1000 კვ.მ. საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის იდენტირობის საკითხი.

70. საკასაციო სასამართლო კასატორების ყურადღებას მიაქცევს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებაზე, რომ სადავო მიწის ნაკვეთი წარმოადგენდა ი. შ-ის სამკვიდროს (იხ. მოცემული განჩინების მე-19-30-ე პუნქტები). სააპელაციო სასამართლო აღნიშნულ დასკვნამდე მივიდა საქმეში არსებული აღმასკომის №... გადაწყვეტილებისა და მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გა-

დანყვეტილების შესწავლის შედეგად. აღმასკომის №... გადანყვეტილებით ლ. გ-ის ძე დ-ეს ნება დაერთო გაესხვისებინა ნაწილობრივ აშენებული ბინა პოლკოვნიკ ი. ი-ის ძე შ-ეზე. ამავე გადანყვეტილებაში მითითებულია, რომ, თავის მხრივ, ა-ში მცხოვრებ ლ. გ-ის ძე დ-ეს მიწის ნაკვეთი გამოეყო აღმასკომის 1960 წლის 30 აგვისტოს №... გადანყვეტილების საფუძველზე. ხოლო, მცხეთის რაიონის სასამართლოს 1973 წლის 20 ივლისის გადანყვეტილებით კი არ დაკმაყოფილდა მცხეთის რაიონის სოფელ ძ-ის სასოფლო საბჭოს სარჩელი ი. შ-ის მიმართ სოფელ ძ-ში მდებარე თვითნებულად აშენებული საცხოვრებელი სახლის ჩამორთმევის შესახებ. გადანყვეტილების თანახმად, ი. შ-ეს ქალაქის საბჭოს გადანყვეტილებით ნება დაერთო მშენებარე სახლის ყიდვაზე და მასზე გაცემულია გეგმა ბინის მშენებლობის შესახებ.

71. საკასაციო პალატა ასევე მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებაზე, რომ საჯარო რეესტრში მამკვიდრებლის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის საფუძველად მითითებულია მიღება-ჩაბარების აქტი. აღნიშნული აქტის თანახმად კი, სადავო ქონება წარმოადგენს მიწის რეფორმამდე არსებულ ფართს.

72. საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, წარმოდგენილი მტკიცებულებები მიუთითებს, რომ სააპელაციო სასამართლომ მართებულად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება იმის თაობაზე, რომ აღმასკომის №... გადანყვეტილების საფუძველზე (რომლის გამოცემას, თავის მხრივ, საფუძველად დაედო აღმასკომის 1960 წლის 30 აგვისტოს №... გადანყვეტილება ა-ში მცხოვრებ ლ. გ-ის ძე დ-ისთვის მიწის ნაკვეთის გამოყოფის თაობაზე), ი. შ-ეს მცხეთაში, ა-ში მდებარე საცხოვრებელ სახლზე წარმოეშვა საკუთრების უფლება, ხოლო 1195 კვ.მ. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე – კანონიერი სარგებლობის უფლება. ამასთან, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მოპასუხეებს არც პირველი ინსტანციის და არც სააპელაციო სასამართლოებში წარუდგენიათ იმ გარემოებების დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომელიც სარწმუნოდ, უტყუარად და დამაჯერებლად გააქარწყლებდა მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილ ზემოაღნიშნულ წერილობით მტკიცებულებებს (მაგალითად, იმ გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ ი. შ-ეს არ გადასცემია საცხოვრებელი სახლი და მიწის ნაკვეთი ან, რომ მამკვიდრებელს მიწის რეფორმამდე ინდივიდუალურად გამოეყო მიწის ნაკვეთი სახლის ასაშენებლად ან, რომ მან მესამე პირისგან შეიძინა აღნიშნული ქონება).

73. ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. ამავე კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს.

74. სამოქალაქო პროცესში მხარეები ვალდებული არიან, სათანადო მტკიცებულებების წარდგენის გზით დაადასტურონ თავიანთი პოზიციის გასამყარებლად მითითებული გარემოებების არსებობა. კანონით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, რომლებიც ადგენს მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის განაწილების სპეციფიკურ წესს, მოსარჩელეს ეკისრება სასარჩელო განცხადებაში მითითებული ფაქტების მტკიცების ტვირთი, ხოლო მოპასუხე მოვალეა, საარჩელისგან თავდაცვის მიზნით, ქმედითად უარყოს მოსარჩელის არგუმენტები, წარადგინოს იმგვარი მტკიცებულებები, რომლებიც გააქარწყლებს მოსარჩელის მიერ დასახელებულ ფაქტებს. წინააღმდეგ შემთხვევაში მხოლოდ მოპასუხის ზეპირი განმარტება მოსარჩელის პოზიციას ვერ გადასწონის და მხარისათვის არახელსაყრელ მატერიალურ-სამართლებრივ შედეგს გამოიწვევს.

75. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ნაკვეთების იდენტიურობასთან დაკავშირებული პრეტენზია მოცემულ შემთხვევაში არ არის გამყარებული მოთხოვნის გამომრიცხავი შესაბამისი მტკიცებულებებით.

76. რაც შეეხება კასატორების პრეტენზიას აღმასკომის №... გადაწყვეტილების სიყალბესთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას, რომ კასატორები ვერ უთითებენ ისეთ გარემოებებზე, რაც მის ავტენტურობაში ეჭვის შეტანის საფუძველი შეიძლება გახდეს (იხ. მოცემული განჩინების 23.1 პუნქტი).

77. მომდევნო საკასაციო პრეტენზია, რომელზეც იმსჯელებს საკასაციო პალატა, შეეხება იმ გარემოებაზე მითითებას,

რომ სასამართლომ მოსარჩელეს სადავო ქონების ნაწილი მიაკუთვნა საჯარო რეესტრში მამკვიდრებელის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის საფუძვლად მითითებული მიღება-ჩაბარების აქტის ბათილად ცნობის გარეშე.

78. საკასაციო სასამართლო იზიარებს პირველი ინსტანციისა და სააპელაციო სასამართლოების მსჯელობას აღნიშნულთან დაკავშირებით და მიუთითებს, რომ „საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეთათვის სარგებლობაში გადაცემულ მიწის ნაკვეთებზე დოკუმენტაციის გაფორმების რეგულირების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1993 წლის 28 ივნისის №503 დადგენილებით დამტკიცდა მიწის ნაკვეთის მიღება-ჩაბარების აქტის ფორმა, რომლის თანახმად, მიწის ნაკვეთის ოჯახის ყველა წევრისთვის გადაცემა არ იყო გავალისწინებული ანუ მიღება-ჩაბარების აქტი გადაეცემოდა ოჯახის ერთ წევრს, რაც უზრუნველყოფდა ოჯახის წევრებისთვის მიწის ნაკვეთის პრივატიზაციას, მათ საკუთრების უფლებასაც ამ ქონებაზე. გამომდინარე აქედან, მამკვიდრებელზე მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმება არ გამორიცხავს მიწის ნაკვეთის 1/2 ნაწილზე მოსარჩელის საკუთრების უფლებას, რომელიც ამ შემთხვევაში აღიარებულ იქნა სასამართლოს მიერ.

79. საკასაციო სასამართლომ იმსჯელა კასატორების იმ პრეტენზიასთან დაკავშირებითაც, რომლის თანახმად, მიღება-ჩაბარების აქტის მამკვიდრებელზე გაცემის შედეგად მას წარმოეშვა საკუთრების უფლება, რაც უტოლდება საჯარო რეესტრის ჩანაწერს და ითვლება, რომ მამკვიდრებელი არის ამ უძრავი ნივთის მესაკუთრე 1998 წლიდან, შესაბამისად, მან საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 167-ე მუხლის საფუძველზე მოიპოვა საკუთრების უფლება.

80. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 167-ე მუხლით გათვალისწინებულია უძრავ ნივთებზე საკუთრების შექმნა ხანდაზმულობით, რომლის თანახმად, თუ პირი საჯარო რეესტრში შეტანილია მიწის ნაკვეთის ან სხვა უძრავი ქონების მესაკუთრედ ისე, რომ არ შეუქმნია საკუთრების უფლება მათზე, იგი მოიპოვებს ამ საკუთრების უფლებას, თუკი რეგისტრაცია არსებობდა თხუთმეტი წლის განმავლობაში და ამ ხნის მანძილზე პირი ფლობდა მათ, როგორც საკუთარს.

81. ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ „საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეთათვის სარგებლობაში გადაცემულ მიწის ნაკვეთებზე დოკუმენტაციის გაფორმების რეგულირების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1993 წლის 28 ივნის-

სის №503 დადგენილების მე-2 პუნქტის თანახმად, მიწის მიღება-ჩაბარების აქტი წარმოადგენდა მიწათსარგებლობის უფლების დამადასტურებელ სახელმწიფო აქტის გაცემისა და საცხოვრებელი სახლის დაპროექტება-მშენებლობის ერთადერთ საფუძველს. „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მიწის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის სპეციალური წესისა და საკადასტრო მონაცემების სრულყოფის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, მიღება-ჩაბარების აქტი არის ადმინისტრაციული ხელშეკრულება, რომელიც წარმოადგენს საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტს და წარმოშობს უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის მოთხოვნის უფლებას. შესაბამისად, სახელმწიფოს მიერ მოქალაქესთან ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადება თავისთავად არ გულისხმობს ამ ხელშეკრულების საფუძველზე წარმოშობილი უფლების რეგისტრაციას.

82. საკასაციო სასამართლო ასევე აღნიშნავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 167-ე მუხლის საფუძველზე საკუთრების უფლების მოპოვებისთვის აუცილებელია, რომ პირი ამ ქონებას ფლობდეს როგორც საკუთარს ანუ ქონებას არ უნდა ჰყავდეს სხვა მფლობელი, გარდა რეგისტრირებული მე-საკუთრისა. იმ პირობებში, როდესაც სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ მოსარჩელემ ფაქტობრივი ფლობით მიიღო სამკვიდრო და მამკვიდრებლის საკუთრების უფლება საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულია 2004 წლიდან ანუ საჯარო რეესტრში სადავო ქონების მამკვიდრებლის სახელზე რეგისტრაციიდან გასული არ არის 15 წელი, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ფაქტობრივი გარემოებები არ იძლევა სამოქალაქო კოდექსის 167-ე მუხლით გათვალისწინებული შედეგის დადგომის შესაძლებლობას.

83. რაც შეეხება კასატორების მითითებას უძრავ ქონებაზე ხანდაზმულობის 6-წლიან ვადასთან დაკავშირებით, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომლითაც დადგენილია მოცემული 6-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა, ეხება უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადას, რასაც განსახილველ შემთხვევაში ადგილი არ აქვს.

84. ხანდაზმულობის საკითხთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1433-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, მიღებული სამკვიდრო მემკვიდრის საკუთრებად ითვლება მემკვიდრეობის გახსნის

დღიდან. შესაბამისად, მოსარჩელეს სადავო ქონების ფაქტობრივი ფლობით მემკვიდრეობის მიღების საფუძველზე წარმოეშვა საკუთრების უფლება მემკვიდრეობის გახსნის დღიდან, რომლის განხორციელების უფლება ხანდაზმულობით არ არის შეზღუდული. კანონით არ არის დადგენილი კონკრეტული ვადა, რომელიც ავალდებულებს მემკვიდრეს სამკვიდრო მონაშთის მიღებას ან აღნიშნული მონაშთის საფუძველზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციას.

85. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ხანდაზმულობის თაობაზე გასაჩივრებულ განჩინებაში მოცემული მსჯელობა შეესაბამება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილ პრაქტიკას.

86. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1328-ე მუხლის თანახმად, სამკვიდრო (სამკვიდრო ქონება) შეიცავს მამკვიდრებლის როგორც ქონებრივი უფლებების (სამკვიდრო აქტივი), ისე მოვალეობების (სამკვიდრო პასივი) ერთობლიობას, რომელიც მას ჰქონდა სიკვდილის მომენტისათვის. სამკვიდროში შედის არა კონკრეტული საგნები, არამედ მამკვიდრებლის უფლება ამ საგნებზე. ამასთან, უფლება ნივთზე (საკუთრების, სარგებლობის) იმავე სახით გადადის მემკვიდრეებზე, რა სახითაც ის მამკვიდრებელთან არსებობდა. მიუხედავად ნივთზე უფლების კანონით დადგენილი წესით აღრიცხვის განუხორციელებლობისა, ეს უფლება სამკვიდრო მასაში შედის (სუსგ №ას-851-800-2010, 2011 წლის 16 თებერვალი, სუსგ №ას-646-613-2014, 30 ოქტომბერი, 2015 წელი).

87. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში სადავო ქონებაზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის მოთხოვნის უფლება წარმოადგენს ი. შ-ის სამკვიდროში არსებულ ქონებრივ უფლებას.

88. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, მემკვიდრეს წარმოეშევა მიღებული უძრავი ნივთის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის უფლება, მაგრამ ამ რეგისტრაციის განუხორციელებლობა არ ნიშნავს, რომ მან არ მიიღო ეს ქონება. სამკვიდროს მიღების ფაქტის არსებობის შემთხვევაში მას აქვს უფლება, დაიცვას მიღებული სამკვიდრო სხვა დანარჩენი მემკვიდრეებისაგან, მათ შორის იმ მემკვიდრეებისაგან, რომლებმაც განახორციელეს საკუთრების უფლების რეგისტრაცია. ხანდაზმულობის საგანი არის ფარდობითი უფლება და არა აბსოლუტური უფლება, შესაბამისად, აბსოლუტურ უფლებაზე ხანდაზმულობა არ ვრცელდება (იხ. სუსგ №ას-146-140-2012, 2012 წლის 12 ივლისის განჩინება).

89. ხანდაზმულობის საკითხთან დაკავშირებული ზემოაღნიშნული სამართლებრივი მოწესრიგება წარმოადგენს საკუთრების უფლების დაცვის გარანტიას. „იმისათვის, რომ პირმა შეძლოს საკუთრების უფლებით პრაქტიკული სარგებლობა, არ არის საკმარისი მისთვის აბსტრაქტული საკუთრებითი გარანტიის მინიჭება. მან ასევე უნდა ისარგებლოს იმგვარი სამოქალაქო, კერძოსამართლებრივი წესრიგით, რომელიც შესაძლებელს გახდის საკუთრების უფლებით შეუფერხებელ სარგებლობას“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2012 წლის 26 ივნისის №3/1/512 გადაწყვეტილება საქმეზე „დანის მოქალაქე ჰეიკე ქრონქესტი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-33).

90. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას წარმოადგენს, რომ მოსარჩელემ ფაქტობრივი ფლობით მიიღო სამკვიდრო და აღნიშნულის წინააღმდეგ კასატორებმა კვალიფიციური შედაგება ვერ წარმოადგინეს, შესაბამისად, სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობით მიღება მას უფლებას აძლევს დაიცვას საკუთარი სამკვიდრო კასატორებისგან ანუ იმ მემკვიდრეებისგან, რომლებმაც უკვე განახორციელეს საკუთრების უფლების რეგისტრაცია და აღნიშნულზე ხანდაზმულობის ვადა ვერ გავრცელდება.

91. რაც შეეხება კასატორების პრეტენზიას საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე მუხლთან დაკავშირებით (იხ. მოცემული განჩინების მე-60 პუნქტი), საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ თუკი სამკვიდროს მიღების შემდეგ მემკვიდრე არ მიიღებს ზომებს უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – სამკვიდრო მონუმბის მისაღებად, ეს არანაირ გავლენას არ მოახდენს სამკვიდროს მიღებაზე. სამკვიდრო მონუმბა ადასტურებს მასში მითითებული პირის მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტს. ამდენად, სამკვიდროს მიღება ყოველთვის წინ უსწრებს სამკვიდრო მონუმბის გაცემას. შესაბამისად, სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე მუხლი ადგენს კონკრეტულად სამკვიდროს მიღების ან მიღებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებულ ხანდაზმულობის ვადას და არა – სამემკვიდრეო მონუმბის გასაჩივრების ვადას (სუსგ №ას-111-104-2015, 2015 წლის 30 ოქტომბერი, სუსგ №ას-72-68-2013, 2013 წლის 8 აპრილი, სუსგ №ას-43-43-2016, 2016 წლის 23 მარტი). ამ ნორმის გამოყენების საფუძველი იარსებებდა მაშინ, თუ დავის საგანი იქნებოდა მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს მიღების თაობაზე გამოვლენილი ნების ნამდვილობა (სუსგ №ას-655-621-2015, 2015 წლის 15 დეკემბერი). მოცემულ შემთხვევაში, კასატორები სადავოდ არ ხდიან ამ ფაქტს. შესაბამისად, არ არსებობს ორთვიანი ხანდაზ-

მულობის ვადის გამოყენების საფუძველი.

92. საკასაციო პალატა კასატორების იმ პრეტენზიასთან დაკავშირებით, რომლის თანახმად, საქმეში არ არსებობს ლ. დესა და ი. შ-ეს შორის სახლის ნასყიდობის ხელშეკრულების ფაქტის დამადასტურებელი მტკიცებულება, აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად გამოიყენა და განმარტა 1964 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 240-ე მუხლი, რომლის თანახმად, მშენებარე სახლის გასხვისებისათვის, აღმასრულებელი კომიტეტის ნებართვის შემდგომ, დამატებით ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების სანოტარო წესით დადების ვალდებულება არ იყო გათვალისწინებული.

93. კასატორები ასევე სადავოდ ხდიან პირველი ინსტანციისა და სააპელაციო სასამართლოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების წინმსწრებ (საოქმო) განჩინებებს.

94. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლოს განხილვის საგანი შეიძლება იყოს აგრეთვე სასამართლოს ის განჩინებები, რომლებიც წინ უსწრებს სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებას, იმისგან დამოუკიდებლად, დასაშვებია თუ არა მათ მიმართ კერძო საჩივრის შეტანა. მოცემული ნორმა საკასაციო სასამართლოს შესაძლებლობას აძლევს, იმსჯელოს იმ წინმსწრებ (საოქმო) განჩინებების კანონიერებაზე, რომლებიც დამოუკიდებელ გასაჩივრებას არ ექვემდებარება.

95. საკასაციო პალატა წინმსწრები (საოქმო) განჩინებების კანონიერების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სრულყოფილად გამოიკვლია და შეაფასა აღნიშნული საკითხი (იხ. მოცემული განჩინების 38-ე-43-ე პუნქტები). საკასაციო სასამართლო დამატებით მოიშველიებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილს, რომლის თანახმად, საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი. ამასთან, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ კასატორებს საკასაციო საჩივარში არ მიუთითებიათ რაიმე დამატებით ფაქტებსა და გარემოებებზე, რომლებიც დაადასტურებდა საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევას.

96. რაც შეეხება სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 22 ოქტომბრის განჩინების კანონიერების საკითხს, რომლითაც კასატორებს (აპელანტებს) უარი ეთქვათ შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე სააპელაციო

სასამართლოს მოსამართლის ნ. ნ-ის აცილების შესახებ, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ კასატორების მითითება იმ გარემოებებზე, რომ მოსამართლე ნ. ნ-ესა და მოსარჩელის ადვოკატებს მ. ნ-ესა და ლ. კ-ეს ერთმანეთთან კოლეგიური ურთიერთობა აკავშირებდათ, ერთ პალატაში მუშაობდნენ, როგორც მოსამართლეები და ერთად იღებდნენ გადაწყვეტილებებს, არ წარმოადგენს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 31-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი მოსამართლის აცილების საფუძველს და ვერ ასაბუთებს მოსამართლის საქმის შედეგით დაინტერესების ფაქტს. რაც შეეხება მითითებას, რომ ისინი იმყოფებიან ნათესაურ კავშირში, აღნიშნული ფაქტი არაფრით დადასტურებული არ არის. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოსამართლე ნ. ნ-ის აცილებაზე უარის თქმის განჩინების კანონიერებაში ეჭვის შეტანის საფუძველი არ არსებობს.

97. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორები ვერ უთითებენ მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების ისეთ დარღვევაზე, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე.

98. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ კასატორებს დასაბუთებული პოზიცია არ წარმოუდგენიათ ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასთან ან/და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან წინააღმდეგობის საფუძველით, შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი აღნიშნული საფუძველითაც არ არის დასაშვები.

99. გამომდინარე აქედან, არ არსებობს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი წინაპირობა, რომლის საფუძველზე საკასაციო სასამართლო დასაშვებად ცნობს წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარს. შესაბამისად, უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის გასაჩივრებული განჩინება.

100. საკასაციო პალატა იმსჯელებს აგრეთვე კასატორების შუამდგომლობაზე საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისთვის გადაცემის თაობაზე და მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391¹-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, საქმის საკასაციო წესით განმხილველ სასამართლოს შეუძლია მოტივირებული განჩინებით საქმე განსახილველად გადასცეს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდ პალატას, თუ: ა) საქმე თავისი ში-

ნარსით წარმოადგენს იშვიათ სამართლებრივ პრობლემას; ბ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს სხვა საკასაციო პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას); გ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს დიდი პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას). დასახელებული ნორმით განსაზღვრულია იმ შემთხვევათა ჩამონათვალი, როდესაც საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია მის წარმოებაში არსებული საქმე განსახილველად გადასცეს დიდ პალატას.

101. მოცემულ შემთხვევაში შუამდგომლობა დასაბუთებულია იმით, რომ აღნიშნული საქმე, კასატორების მოსაზრებით, წარმოადგენს განსაკუთრებულ და იშვიათ სამართლებრივ დავას.

102. საკასაციო სასამართლოს მიერ მოცემული განჩინების ზემოაღნიშნულ პუნქტებში განვითარებული მსჯელობა ნათლად მეტყველებს კასატორების შუამდგომლობის უსაფუძვლობაზე, კერძოდ, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ მხარეებს შორის წარმოშობილ დავაზე საქართველოს უზენაეს სასამართლოს გააჩნია მყარად დადგენილი ერთგვაროვანი პრაქტიკა. შესაბამისად, არ არსებობს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391¹-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი წინაპირობა და კასატორებს უარი უნდა ეთქვათ შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე.

103. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. აღნიშნული ნორმა ადგენს საკასაციო სასამართლოს მიერ ფაქტობრივი გარემოებების შეფასების პროცესუალურ ფარგლებს და მისი შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ საკასაციო სასამართლოში ახალ ფაქტებზე მითითება და ახალი მტკიცებულებების წარმოდგენა არ დაიშვება. ამავე კოდექსის 104-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლო არ მიიღებს, არ გამოითხოვს ან საქმიდან ამოიღებს მტკიცებულებებს, რომლებსაც საქმისათვის მნიშვნელობა არ აქვთ. დასახელებული ნორმებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორებს უნდა დაუბრუნდეთ საკასაციო საჩივარზე თანდართული მტკიცებულებები (მცხეთის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმას-

რულებელი კომიტეტის 1965 წლის 25 ოქტომბრის №... და №... გადაწყვეტილებები; სსიპ საქართველოს ეროვნული არქივის დუშეთის არქივის მიერ 2014 წლის 6 თებერვალს, ამავე წლის 6 და 21 მაისს, 2015 წლის 9, 15 და 23 იანვარს გაცემული საარქივო ცნობები; 2011 წლის 19 დეკემბრის და 2012 წლის 3 მაისის ამონაწერიები საჯარო რეესტრიდან; სსიპ შსს მომსახურების სააგენტოს 2014 წლის 19 ივნისის ცნობა სატრანსპორტო საშუალების სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ; საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2014 წლის 3 ივნისის №... და 2014 წლის 21 მაისის №... წერილები; მცხეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძ-ის ტერიტორიული ორგანოს 2014 წლის 10 ივნისის №... წერილი; საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ საქართველოს ეროვნული არქივის 2015 წლის 28 იანვრის №... წერილი; 2012 წლის 20 თებერვლის სამკვიდრო მონუმბა; მინის ნაკვეთის მიღება ჩაბარების აქტი №...; სსიპ სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2014 წლის 18 და 19 ნოემბრის, 2015 წლის 13, 14 და 15 იანვრის ცნობები; ნ. ბ-ს 2014 წლის 8 მაისის №... განცხადებაზე მცხეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობის პასუხი; თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა სააპელაციო პალატის 2014 წლის 17 ნოემბრის განჩინება საქმეზე №2ბ/2515-04; ამონარიდები საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინებებიდან), მთლიანობაში „43“ ფურცლად.

104. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორებს უნდა დაუბრუნდეთ სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 300 (სამასი) ლარის 70% – 210 (ორას ათი) ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. მ. და ე. შ-ების კანონიერი წარმომადგენლის ნ. ბ-ს საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველი;

2. კასატორების მ. და ე. შ-ეების კანონიერი წარმომადგენლის ნ. ბ-ს შუამდგომლობა საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისთვის გადაცემისა და ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს უსაფუძვლობის გამო;

3. კასატორების მ. და ე. შ-ეების კანონიერ წარმომადგენელს ნ. ბ-ს დაუბრუნდეს საკასაციო სასამართლოში მის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები (მცხეთის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1965 წლის 25 ოქტომბრის №... და №... გადაწყვეტილებები; სსიპ საქართველოს ეროვნული არქივის დუშეთის არქივის მიერ 2014 წლის 6 თებერვალს, ამავე წლის 6 და 21 მაისს, 2015 წლის 9, 15 და 23 იანვარს გაცემული საარქივო ცნობები; 2011 წლის 19 დეკემბრის და 2012 წლის 3 მაისის ამონაწერები საჯარო რეესტრიდან; სსიპ შსს მომსახურების სააგენტოს 2014 წლის 19 ივნისის ცნობა სატრანსპორტო საშუალების სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ; საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2014 წლის 3 ივნისის №... და 2014 წლის 21 მაისის №... წერილები; მცხეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძ-ის ტერიტორიული ორგანოს 2014 წლის 10 ივნისის №... წერილი; საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ საქართველოს ეროვნული არქივის 2015 წლის 28 იანვრის №... წერილი; 2012 წლის 20 თებერვლის სამკვიდრო მონობა; მინის ნაკვეთის მიღება ჩაბარების აქტი №...; სსიპ სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2014 წლის 18 და 19 ნოემბრის, 2015 წლის 13, 14 და 15 იანვრის ცნობები; ნ. ბ-ს 2014 წლის 8 მაისის №... განცხადებაზე მცხეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობის პასუხი; თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა სააპელაციო პალატის 2014 წლის 17 ნოემბრის განჩინება საქმეზე №2ბ/2515-04; ამონარიდები საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინებებიდან), მთლიანობაში „43“ ფურცლად;

4. კასატორების მ. და ე. შ-ეების კანონიერ წარმომადგენელს ნ. ბ-ს (პ/ნ: ...) დაუბრუნდეს ჯ. ხ-ის მიერ 2016 წლის 8 აგვისტოს №1 საგადახდო დავალებით გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 300 ლარის 70% – 210 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...;

5. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სამკვიდროს მიღებაზე შედავების ვადა

ბანჩინება

№ას-1457-1377-2017

31 იანვარი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა, სამკვიდრო წილზე მესაკუთრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. გ. რ-ი (ს-ე), მ. ს-ე და ხ. ს-ე (შემდეგში: მოსარჩელები ან აპელანტები) არიან ა. რ-ს (შემდეგში: მამკვიდრებელი ან მოსარჩელების მამა) და ი. ს-ს (შემდეგში: მოსარჩელების დედა) შვილები.

2. მოსარჩელების დედა გარდაიცვალა 1996 წლის 17 თებერვალს.

3. 2010 წლის 21 იანვარს მამკვიდრებელი ქორწინებაში გატარდა მ. ბ-ესთან (შემდეგში: მოპასუხე ან კასატორი). ამ დროისთვის მოსარჩელების მამის სახელზე, პრივატიზაციის ხელშეკრულების საფუძველზე, ტექტიუროში აღრიცხული იყო ქ. თბილისში, მ-ის ქ. № 9-ში (შემდეგში: სადავო მისამართზე მდებარე ბინა) მდებარე 87 კვ.მ. ფართი, რომლის ნაწილიც (46.54 კვ.მ.) მან დაარეგისტრირა საჯარო რეესტრში საკადასტრო კოდით №-... და 2010 წლის 12 ოქტომბრის ხელშეკრულებით აჩუქა მოპასუხეს. რაც შეეხება დარჩენილ 40.46 კვ.მ. ფართს, აღნიშნული ტექტიუროში რეგისტრირებული დარჩა მოსარჩელეთა მამის სახელზე.

4. მოსარჩელეთა მამა გარდაიცვალა 2011 წლის 5 აპრილს. მას დარჩა ოთხი პირველი რიგის მემკვიდრე: შვილები – მოსარჩელები და მეუღლე – მოპასუხე.

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 24 აპრილის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებაში სასამართლომ იმსჯელა ამავე საქმეში მოსარჩელეთა: გ. ს-ს, მ. ს-ს და ხ. ს-ს სხვა მოთხოვნაზე, რომელიც შეეხებოდა ამხანაგობის კრების ოქმის ბათილად ცნობას, ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობას და მესაკუთრედ აღ-

რიცხვას სადავო მისამართზე მდებარე ბინის სხვა ნაწილზე – 40,46 კვ.მ ფართიდან 3/8 წილზე. დასახელებული გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა. მოსარჩელები ცნობილი იქნენ სადავო მისამართზე მდებარე მოსარჩელეთა მამის სახელზე პრივატიზებული უძრავი ქონების 40.46 კვ.მ. ფართობის 3/8 წილზე (თითოეული 1/8 წილზე) მესაკუთრეებად. ბათილად იქნა ცნობილი 2010 წლის 12 ოქტომბერს მოსარჩელეთა მამას და მოპასუხეს შორის სადავო მისამართზე მდებარე ბინის ფართობი 46.54 კვ.მ. გაფორმებული ჩუქების ხელშეკრულება 3/8 ნაწილში. მოსარჩელები ცნობილი იქნენ სადავო მისამართზე მდებარე მოპასუხის სახელზე საკუთრების უფლებით რეგისტრირებული 46.54 კვ.მ. ფართობის უძრავი ქონების 3/8 წილზე (თითოეული 1/8 წილზე) მესაკუთრეებად. ამ გადაწყვეტილებით დადგენილდაა მიჩნეული, რომ მოსარჩელები სადავო უძრავი ქონების პრივატიზაციის დროს იყვნენ მოსარჩელეთა მამის ოჯახის წევრები და ამდენად, შესაბამის წილებზე მოპოვებული ჰქონდათ საკუთრების უფლება მიუხედავად უძრავი ქონების მამის სახელზე პრივატიზაციისა (საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 01 თებერვლის №107 დადგენილება).

6. მოპასუხეზე 2012 წლის 04 დეკემბერს ნოტარიუსმა გასცა სამკვიდრო მონაწილეობა სადავო მისამართზე მდებარე მამკვიდრებლის საკუთრებაში დარჩენილი უძრავი ქონების (40.46 კვ.მ.) 5/8 ნაწილის 1/4 ნაწილზე. რომელიც შეადგენს დაახლოებით 6.3 კვ.მ-ს.

7. დადგენილია, რომ მოსარჩელეთაგან გ. რ-ს და მ. ს-ეს კანონით დადგენილ ვადაში კერძოდ, მამკვიდრებლის გარდაცვალებიდან (2011 წლის 5 აპრილი) ექვსი თვის ვადაში მისი სამკვიდროს მიღების შესახებ მიმართული აქვთ ნოტარიუსისთვის განცხადებებით (იხ. საქმეში მოთავსებული სადავო სამკვიდროს მონაწილის სრულად შესწორებული ვარიანტი). რაც შეეხება მოსარჩელე (აპელანტი) ხ. ს-ეს, მას არ წარმოუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რაც დაადასტურებდა კანონით გათვალისწინებული რომელიმე გზით (სკ-ის 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილი) სამკვიდროს მიღების ფაქტს.

8. დღეის მდგომარეობით მამკვიდრებლის სახელზე პრივატიზებული უძრავი ქონება საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულია მოდავე მხარეებზე ორი საკადასტრო კოდით ა) №..., სადავო მისამართზე მდებარე უძრავი ქონება, ფართი 46.54 კვ.მ., მესაკუთრეები: მოპასუხე – 5/8 ნაწილი, გ. ს-ე (რ-ი) – 1/8 ნაწილი, მ. ს-ე – 1/8 ნაწილი და ხ. ს-ე – 1/8 ნაწილი. უფლების დამა-

დასტურებული დოკუმენტები: ჩუქების ხელშეკრულება, დამონ-
მების თარიღი – 12/10/2012წ. და თბილისის სააპელაციო სასა-
მართლოს 2012 წლის 24 აპრილის გადაწყვეტილება; ბ) №... (ძვე-
ლი ს/კ:...), სადავო მისამართზე მდებარე უძრავი ქონება, ფარ-
თი 35.46 კვ.მ., მესაკუთრეები: მოპასუხე – 5/8 ნაწილის 1/4 ნა-
წილი; უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: სამკვიდრო
მონმობა №..., დამონმების თარიღი 04/12/2012წ; თბილისის სა-
აპელაციო სასამართლოს 2012 წლის 24 აპრილის გადაწყვეტი-
ლება; საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2015 წლის 19
თებერვლის გადაწყვეტილება.

9. მოსარჩელებმა სარჩელი აღძრეს მოპასუხის წინააღმდეგ,
რომლითაც მოითხოვეს ნოტარიუს მიერ მოპასუხეზე
04.12.2012წ-ს გაცემული №... სამკვიდრო მონმობის ბათილად
ცნობა და მოსარჩელების ცნობა მოპასუხის სახელზე აღრიც-
ხული სადავო მისამართზე მდებარე უძრავ ქონების 5/8 ნაწი-
ლის 1/4 ნაწილზე.

10. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-
თა კოლეგიის 2016 წლის 12 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარ-
ჩელი არ დაკმაყოფილდა. გადაწყვეტილების გაუქმების და სარ-
ჩელის დაკმაყოფილების მოთხოვნით წარდგენილი სააპელაციო
საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. შესაბამისად, სარჩელის
ნაწილობრივი დაკმაყოფილებით მიღებულ იქნა ახალი გადან-
ყვეტილება, რომლითაც ბათილად იქნა ცნობილი 04.12.2012
წელს ნოტარიუსის მიერ მოპასუხეზე გაცემული სამკვიდრო
მონმობა (№...) და მოსარჩელები გ. რ-ი და მ. ს-ე ცნობილ იქნენ
მესაკუთრეებად მოპასუხის სახელზე რიცხული სადავო მისა-
მართზე მდებარე უძრავი ქონების – ბინა №16ა (ფართი 35,46
კვ.მ.) – 5/8 ნაწილის 1/4 ნაწილზე.

11. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ამ გან-
ჩინების პპ: 1-8-ში გარემოებები.

12. ასევე, დადგენილად მიიჩნია, რომ მამკვიდრებელის მი-
ერ ჩუქების ხელშეკრულებით მოპასუხეზე გადაცემული უძრა-
ვი ქონების ღირებულება ბევრად აღემატება სამკვიდროში მო-
პასუხის წილის ღირებულებას. ჩუქების ხელშეკრულება კი, და-
იდო მოსარჩელეთა მამის გარდაცვალებამდე, ე.ი. მისი სამკვიდ-
როს გახსნამდე 5 წლის განმავლობაში, რაც გამორიცხავდა ამ
სამკვიდრო წილის მიღებას.

13. დავის სამართლებრივი მოწესრიგებისას სააპელაციო პა-
ლატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის
(შემდეგში: სსკ-ის) 1455-ე მუხლის დანაწესით, რომლის თანახ-
მად, სამკვიდროს გაყოფისას თითოეული მემკვიდრის წილში ჩა-

ითვლება იმ ქონების ღირებულება, რომელიც მან საჩუქრის სახით მიიღო მამკვიდრებლისაგან სამკვიდროს გახსნამდე ხუთი წლის განმავლობაში. სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ ერთ-ერთ საქმეზე გაკეთებულ შემდეგ განმარტებაზე, რომ „... ნაჩუქარი ქონების ღირებულების გათვალისწინება ნიშნავს მემკვიდრის წილის სწორედ ამ ღირებულების ფარგლებში შემცირებას, ანუ თუ მემკვიდრემ ჩუქებით მიიღო 1000 ლარის ქონება, მისი წილი სამკვიდრო სწორედ ამ ქონებით შემცირდება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მამკვიდრებლის მიერ გაჩუქებულ ქონებასთან დაკავშირებით სხვა რამე დათქმას კანონი არ ადგენს. სამკვიდროში ნაჩუქარი ქონების შეტანა უზრუნველყოფს სხვა მემკვიდრეების ინტერესების დაცვას იმ მიმართებით, რომ ადრე დასაჩუქრებულ მემკვიდრეს საჩუქრის ღირებულება მისაღებ სამკვიდროში ჩათვლება და მისი წილი ამ ფარგლებში შემცირდება, რაც პროპორციულად სხვა მემკვიდრეთა წილის გაზრდას გამოიწვევს“ (იხ. სუსგ, №ას-1058-1325-09, 23.03.2010წ.).

14. მოცემულ შემთხვევაშიც სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, სახეზე იყო შემთხვევა, როდესაც მამკვიდრებლის მიერ ჩუქების ხელშეკრულებით მოპასუხეზე გადაცემული უძრავი ქონების ღირებულება ბევრად აღემატებოდა სამკვიდროში მოპასუხის წილის ღირებულებას.

15. აღნიშნულის გათვალისწინებით, მოპასუხე სადავო სამკვიდრო მონაწილეთა უკანონოდ აღირიცხა მამკვიდრებლის საკუთრებაში დარჩენილი უძრავი ქონების (40.46 კვ.მ.) 5/8 ნაწილის 1/4 ნაწილის მესაკუთრედ. რომელიც დაახლოებით 6.3 კვ.მ-ს შეადგენს.

16. პირველი ინსტანციის სასამართლომ გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებით სწორად დაასკვნა, რომ მოცემულ საქმეზე მის მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები შეესაბამებოდა სსკ-ის 1455-ე მუხლის შემადგენლობას, თუმცა, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმას საფუძვლად სარჩელის ხანდაზმულობა დაუდო (სსკ-ის 1450-ე მუხლი). აღნიშნული არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლომ და განმარტა, რომ ნორმის დანაწესით სამკვიდროს მიღება ან მიღებაზე უარის თქმა შეიძლება სადავო გახდეს ორი თვის განმავლობაში იმ დღიდან, როცა დაინტერესებულმა პირმა შეიტყო, რომ ამისათვის არსებობს სათანადო საფუძველი. სამკვიდროს მიღება ან მასზე უარის თქმა ცალმხრივი გარიგებაა, რომლითაც გამოხატულია მემკვიდრის ნება სამკვიდროს მიღებასთან დაკავშირებით. სამკვიდროს მიღებისა და მიღებაზე უარის თქმის წესი დადგენილია სსკ-ის

1421-ე-1451-ე მუხლებით. თუკი სამკვიდროს მიღების შემდეგ მემკვიდრე არ მიიღებს ზომებს უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – სამკვიდრო მონუმობის მისაღებად, ეს არანაირ გავლენას არ მოახდენს სამკვიდროს მიღებაზე. სამკვიდრო მონუმობა ადასტურებს მასში მითითებული პირის მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტს. ამდენად, სამკვიდროს მიღება ყოველთვის წინ უსწრებს სამკვიდრო მონუმობის გაცემას. შესაბამისად, სსკ-ის 1450-ე მუხლი ადგენს კონკრეტულად სამკვიდროს მიღების ან მიღებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებულ ხანდაზმულობის ვადას და არა სამემკვიდრეო მონუმობის გასაჩივრების ვადას. ამ ნორმის გამოყენების საფუძველი იარსებებდა მაშინ, თუ დავის საგანი იქნებოდა მოპასუხის მიერ სამკვიდროს მიღების თაობაზე გამოვლენილი ნების ნამდვილობა.

17. განსახილველ შემთხვევაში, სარჩელით მოთხოვნილი იყო მიღებული სამკვიდრო წილის გაზრდა იმ ქონების ხარჯზე, რომელიც, სსკ-ის 1455-ე მუხლის დარღვევით, სადავო სამკვიდრო მონუმობის საფუძველზე მოპასუხემ თავის სახელზე დაირეგისტრირა. შესაბამისად, პირველი ინსტანციის სასამართლომ არასწორად გამოიყენა სსკ-ის 1450-ე მუხლი და არასწორად დაადგინა, რომ არსებობდა ორთვიანი ხანდაზმულობის ვადის გამოყენების საფუძველი.

18. ამასთან, ვინაიდან საქმის მასალებით არ დასტურდებოდა მოსარჩელე ხ. ს-ს მიერ კანონით გათვალისწინებული რომელიმე გზით (სსკ-ის 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილი) მამკვიდრების სამკვიდროს მიღების ფაქტი, გამოირიცხებოდა მის ნაწილში სადავო სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობის მიმართ ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობა (სსკ-ის 180-ე მუხლი).

19. გადაწყვეტილების გაუქმების და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის მოთხოვნით საკასაციო საჩივარი შეიტანა მოპასუხემ.

20. კასატორი აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა და იგი არასწორად განმარტა, კერძოდ, არ გამოიყენა სსკ-ის 1450-ე მუხლი, რომელზე მითითებითაც პირველი ინსტანციის სასამართლომ სადაო ურთიერთობა მართებულად მოანუსრიგა.

21. კასატორი მიუთითებს სააპელაციო პალატის განმარტებაზე, რომლის მიხედვით სამკვიდროს მიღება ან მასზე უარის თქმა ცალმხრივი გარიგებაა და თუკი უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – სამკვიდრო მონუმობის მისაღებად მემკვიდრე არ მიიღებს ზომებს, ეს არანაირ გავლენას არ მოახდენს სამკვიდროს მიღების ფაქტზე. კასატორის განმარტებით, მან სა-

დავო ქონება საჩუქრად მიიღო და მისი მიღება კასატორის ნებაზე აღარ იყო დამოკიდებული, რაც სააპელაციო პალატამ არ გაითვალისწინა. შესაბამისად, კასატორი თვლის, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სწორად იყო დადგენილი მოთხოვნის ხანდაზმულობაც, ვინაიდან, მოწინააღმდეგე მხარეთა მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტია გასაჩივრებული. საკასაციო საჩივრის ავტორი თვლის, რომ სსკ-ის 1450-ე მუხლით დადგენილი გასაჩივრების ვადა თანხვედრაშია სსკ-ის 1455-ე მუხლთან, ვინაიდან, სამკვიდრო ქონების გაზრდის საკითხის დაყენების შესაძლებლობა გულისხმობს სამკვიდროს მიღების ფაქტის გასაჩივრებას. კასატორის განმარტებით, აღნიშნული ნორმის დანაწესი არ მიუთითებს იმის თაობაზე, რომ სამკვიდროს მიღების ნების გამოხატვა არ შეიძლება დადასტურდეს თუნდაც სამკვიდრო მონაწილის მიღების საფუძველზე, პირიქით, სწორედ ამ მონაწილის მიღება პირდაპირ მიუთითებს სამკვიდროს მიღების ნებაზე. კასატორი თვლის, რომ მის მიერ სადავო ქონების საჩუქრად მიღება ადასტურებს, რომ მას სამკვიდროს მიღება სურდა, თუმცა, მისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო ვერ გამოხატა აღნიშნულის ნება.

22. კასატორი აღნიშნავს, რომ მოწინააღმდეგე მხარეები-სათვის ცნობილი იყო სამკვიდროს მიმღების ნების რეალიზაციის შესახებ, შესაბამისად, სამკვიდრო მონაწილის მიღების ვადა არ უნდა აღემატებოდეს ორ თვეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მოხონა ხანდაზმულად ითვლება.

სამოტივაციო ნაწილი:

23. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 18 დეკემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

24. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც, მიჩნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად.

25. საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ განსახილველი საკასაციო საჩივარი წარმოდგენილია როგორც რელევანტური ნორმის გამოყენების, ასევე, მისი არასწორი განმარტების კუთხით. სახელდობრ, კასატორის შედაგება დაფუძნებულია მასზედ, რომ განსახილველ ურთიერთობაზე უნდა გავრცელდეს სსკ-ის 1450-ე მუხლი, რომელიც სამკვიდროს მიღება ან მიღებაზე უარის თქმა შეიძლება სადავო გახდეს

ორი თვის განმავლობაში იმ დღიდან, როცა დაინტერესებულმა პირმა შეიტყო, რომ ამისათვის არსებობს სათანადო საფუძველი. კასატორი მიიჩნევს, რომ ვინაიდან, მოსარჩელეთა მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტია გასაჩივრებული. სსკ-ის 1450-ე მუხლით დადგენილი გასაჩივრების ვადა თანხვედრაშია სსკ-ის 1455-ე მუხლთან, ვინაიდან, სამკვიდრო ქონების გაზრდის საკითხის დაყენების შესაძლებლობა გულისხმობს სამკვიდროს მიღების ფაქტის გასაჩივრებას (იხ., საკასაციო საჩივრის საფუძველები).

26. აღნიშნულს საკასაციო პალატა არ იზიარებს და პირველ რიგში აღნიშნავს, რომ წარმოდგენილი სარჩელით მოსარჩელეები მოითხოვენ ნოტარიუსის მიერ მოპასუხეზე 04.12.2012წ-ს გაცემული №... სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობას და მოპასუხის სახელზე აღრიცხული სადავო მისამართზე მდებარე უძრავ ქონების 5/8 ნაწილის 1/4 ნაწილზე საკუთრების უფლების აღიარებას (ამ განჩინების პ-9).

27. სსკ-ის 1450-ე მუხლი კი, არეგულირებს სამკვიდროს მიღებაზე შედავების ვადას და ადგენს ქცევის წესს, რომლის მიხედვით სამკვიდროს მიღება ან მიღებაზე უარის თქმა შეიძლება სადავო გახდეს ორი თვის განმავლობაში იმ დღიდან, როცა დაინტერესებულმა პირმა შეიტყო, რომ ამისათვის არსებობს სათანადო საფუძველი.

28. საკასაციო პალატის 2017 წლის 13 მარტის გადაწყვეტილებაში (№ას-715-685-2016) გაკეთებული განმარტების მიხედვით, თუკი სამკვიდროს მიღების შემდეგ მემკვიდრე არ მიიღებს ზომებს უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – სამკვიდრო მონუმობის მისაღებად, ეს არანაირ გავლენას არ მოახდენს სამკვიდროს მიღებაზე. სამკვიდრო მონუმობა ადასტურებს მასში მითითებული პირის მიერ სამკვიდროს მიღების ფაქტს. ამდენად, სამკვიდროს მიღება ყოველთვის წინ უსწრებს სამკვიდრო მონუმობის გაცემას. შესაბამისად, სსკ-ის 1450-ე მუხლი ადგენს კონკრეტულად სამკვიდროს მიღების ან მიღებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებულ ხანდაზმულობის ვადას და არა – სამემკვიდრეო მონუმობის გასაჩივრების ვადას (სუსგ №ას-111-104-2015, 2015 წლის 30 ოქტომბერი, სუსგ №ას-72-68-2013, 2013 წლის 8 აპრილი, სუსგ №ას-43-43-2016, 2016 წლის 23 მარტი). ამ ნორმის გამოყენების საფუძველი იარსებებდა მაშინ, თუ დავის საგანი იქნებოდა მოსარჩელის მიერ სამკვიდროს მიღების თაობაზე გამოვლენილი ნების ნამდვილობა (სუსგ №ას-655-621-2015, 2015 წლის 15 დეკემბერი).

29. მოცემულ შემთხვევაში კი, სარჩელის მოთხოვნას წარ-

მოადგენს არა მოპასუხის მიერ სამკვიდროს მიღების შესახებ ნების სადავოობა, არამედ მოპასუხეზე გაცემული სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა, რაზედაც როგორც უზენაესი სასამართლოს მყარად დადგენილი პრაქტიკით განიმარტა ვერ გავრცელდება სსკ-ის 1450-ე მუხლის აბსტრაქტული შემადგენლობა და ნორმით დადგენილი ხანდაზმულობის ვადა.

30. ამასთან, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სსკ-ის 1455-ე მუხლის გამოყენების და განმარტების შესახებ სააპელაციო სასამართლოს მითითება შესაბამისობაშია სასამართლო პრაქტიკასთან იხ., სუსგ №ას-1583-1486-2012, 28 იანვარი, 2013 წელი, რომელშიც სადავო იყო სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა, სამკვიდრო ნილზე მესაკუთრედ ცნობა, სასამართლომ ამ განჩინებაშიც დაასკვნა, რომ „...ნებისმიერ შემთხვევაში, გ. შ-ის მიერ ჩუქების ხელშეკრულებით მიღებული ქონების ღირებულება ბევრად აღემატებოდა ა. შ-ის სამკვიდროში მისი ნილის ღირებულებას. ჩუქების ხელშეკრულება დაიდო ა. შ-ის გარდაცვალებამდე, ე.ი. მისი სამკვიდროს გახსნამდე 5 წლის განმავლობაში. ამიტომ, სსკ-ის 1455-ე მუხლის თანახმად, საქალაქო სასამართლომ სრულიად კანონიერად მიიღო გადაწყვეტილება ამ ქონების გ. შ-ის ნილში ჩათვლისა და, ამ მოტივით, გასაჩივრებული სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობის თაობაზე“ (აგრეთვე იხ., სუსგ №ას-1058-1325-09, 23 მარტი, 2010 წელი).

31. ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში, არ იკვეთება საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის სსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილით გათვალისწინებული რომელიმე საფუძვლის არსებობა, ვინაიდან ნორმის დანაწესით საკასაციო საჩივარი ქონებრივ ან არაქონებრივ დავაზე დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების

მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. როგორც საქმის მასალებით ირკვევა, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები არც სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან, არც დასაბუთებული პოზიციისა წარმოდგენილი ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასთან ანდა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან წინააღმდეგობის საფუძვლით.

32. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისითაც, ვინაიდან სსკ-ის 1450-ე და 1455-ე მუხლების სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით დადგენილია სასამართლო პრაქტიკა, რომელიც ასახულია წინამდებარე განჩინებაში.

33. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი დაუმეას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც, საკასაციო საჩივარს უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

34. სსკ-ის 401-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება მიჩნეული, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%. მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად

იქნა მიჩნეული, კასატორს უნდა დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. მ. ბ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

2. კასატორ მ. ბ-ეს უკან დაუბრუნდეს ც. მ-ის მიერ 13.12.2017-ში საგადახადო დავალებით №... გადახდილი სახელმწიფო ბაჟიდან (415 ლარი) 290.5 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

3. კრედიტორების დაკმაყოფილება მემკვიდრეთა მიერ

**მემკვიდრეთა პასუხისმგებლობა კრედიტორთა
წინაშე**

კრედიტორის მოთხოვნის წარდგინის ვადა

**განმარტება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ას-303-285-2014

30 ოქტომბერი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
პ. ქათამაძე (მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 20.09.2005 წელს ი. ტ-ემ (შემდეგში მსესხებელმა, მოვალემ, მამკვიდრებელმა ან მოპასუხეთა მამამ) გ. ნ-ისგან (შემდეგში მოსარჩელისგან) ისესხა 8900 აშშ დოლარი და 4500 ლარი, რომელიც მას მოსარჩელისათვის არ დაუბრუნებია, (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში სსკ-ის) 623-ე მუხლი).

2. 20.09.2005 წელს მსესხებელმა ვ. შ-სგან (შემდეგში ფიზიკური პირისგან ან კრედიტორისგან) ისესხა 30 000 აშშ დოლარი, ერთი წლის ვადით, წლიური 8%-ის სარგებლით, (სსკ-ის 623-ე და 625-ე მუხლები).

3. მსესხებელი გარდაიცვალა 2006 წლის 26 მაისს. მას დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე – დ. ტ-ე (შემდეგში პირველი მოპასუხე) და ქ. ტ-ე (შემდეგში მეორე მოპასუხე ან კასატორი), (სსკ-ის 1306-ე, 1307(ა), 1336-ე მუხლები).

4. 2006 წლის 4 დეკემბერს გაცემული სამკვიდრო მონუმობის თანახმად, პირველმა მოპასუხემ, როგორც მამკვიდრებლის მემკვიდრემ, საკუთრებაში მიიღო სამკვიდრო ქონება – მცხეთის რაიონის სოფელ წ-ში მდებარე 0.06 ჰა მიწის ნაკვეთი მშენებარე სახლით (მიწის ნაკვეთი №...), (სსკ-ის 1328-ე, 1421-ე, 1499-ე მუხლები);

5. 2006 წლის 4 დეკემბერს გაცემული სამკვიდრო მონუმობის თანახმად, პირველმა მოპასუხემ, როგორც მამკვიდრებლის მემკვიდრემ, საკუთრებაში მიიღო სამკვიდრო ქონება – მცხეთის რაიონის სოფელ წ-ში მდებარე 0.06 ჰა მიწის ნაკვეთი მშენებარე სახლით (მიწის ნაკვეთი №...), (სსკ-ის 1328-ე, 1421-ე, 1499-ე მუხლები);

6. 2006 წლის 6 დეკემბერს გაცემული სამკვიდრო მონუმობის თანახმად, პირველმა მოპასუხემ, როგორც მამკვიდრებლის მემკვიდრემ, საკუთრებაში მიიღო სამკვიდრო ქონება – ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთი მშენებარე სახლით, (სსკ-ის 1328-ე, 1421-ე, 1499-ე მუხლები).

7. 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულების შესრულების მიზნით, 12.01.2007 წელს, მოსარჩელემ ფიზიკურ პირს გადაუხადა 32 400 აშშ დოლარი, (სსკ-ის 371-ე მუხლი).

8. მემკვიდრეობით მიღებული უძრავი ქონება, მამკვიდრებლის ვალის სანაცვლოდ, 2006 წლის 22 დეკემბრის №1-4376 და 2007 წლის 12 იანვრის №1-140 და №1-141 ნასყიდობის ხელშეკრულებების საფუძველზე, პირველმა მოპასუხემ საკუთრებაში გადასცა მოსარჩელეს (იხ. ტომი 1, ს.ფ. 29-41), (სსკ-ის 1484-ე მუხლი).

9. მოსარჩელემ, ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე (საკუთრების უფლების მოპოვების შემდეგ) ააშენა 369 კვ.მ სამსართულიანი სასტუმრო. მითითებული სასტუმროს ასაშენებლად მოსარჩელემ გასწია 600 000 ლარის ხარჯი.

10. კანონიერ ძალაში შესული თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 9 ნოემბრის გადაწყვეტილებით: მეორე მოპასუხის სარჩელი დაკმაყოფილდა, ბათილად იქნა ცნობილი პირველ მოპასუხესა და მოსარჩელეს შორის 2006 წლის 22 დეკემბერსა და 2007 წლის 12 იანვარს დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებები 1/2 ნაწილში, მეორე მოპასუხე ცნობილ იქნა მოსარჩელის სახელზე რეგისტრირებული უძრავი ქონებების (ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული მშენებარე სახლის, ასევე, მცხეთის რაიონის სოფელ წ-ში მდებარე №... და №... მიწის ნაკვეთების) 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ და შესაბამისი ცვლილებები შევიდა პირველი მოპასუხის სახელზე გაცემულ სამკვიდრო მონუმობებში – №..., №... და №....

11. ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული №1 შენობა-ნაგებობის

(სართულიანობა 3, განაშენიანების ფართი 369 კვ.მ., ს/კ №...) 1/2 ნაწილის მესაკუთრეა მოსარჩელე, ხოლო 1/2 ნაწილის – მეორე მოპასუხე.

12. მოსარჩელემ სარჩელით მიმართა სასამართლოს პირველი და მეორე მოპასუხის წინააღმდეგ და მოითხოვა:

– პირველი მოპასუხისათვის, მოსარჩელის სასარგებლოდ, 423 978.48 ლარის დაკისრება;

– მეორე მოპასუხისათვის, მოსარჩელის სასარგებლოდ, 423 978.48 ლარის დაკისრება.

13. მოსარჩელის განმარტებით, მოპასუხეთა მამამ (მამკვიდრებელმა), თავის სიცოცხლეში, მოსარჩელისგან ისესხა 8 900 აშშ დოლარი და 4500 ლარი, რომელიც არ დაუბრუნებია. მანვე, სხვადასხვა დროს, სს „ს-ში“ აიღო კრედიტი, რომელთა გასტუმრების მიზნით, მოსარჩელემ, მოვალის ნაცვლად, ბანკს გადაუხადა 78 990.97 ლარი. მოპასუხეთა მამამ ისესხა, ასევე, 30 000 აშშ დოლარი ფიზიკური პირისგან ერთი წლის ვადით, წლიური 8%-ის სარგებლით. აღნიშნული სესხიდან გამომდინარე მოპასუხეთა მამის ვალდებულება (ჯამში 147 200 ლარი), ამ უკანასკნელის გარდაცვალების შემდეგ, კრედიტორის წინაშე მოსარჩელემ შეასრულა. მოპასუხეების მამა გარდაიცვალა 2006 წლის 26 მაისს. მისი სამკვიდრო მთლიანად მიიღო პირველმა მოპასუხემ, რომელმაც მემკვიდრეობით მიღებული უძრავი ქონება, მამის ვალის სანაცვლოდ, საკუთრებაში გადასცა მოსარჩელეს. პირველი მოპასუხისგან საკუთრებაში მიღებულ ერთ-ერთ მიწის ნაკვეთზე (მდებარე დაბა უ-ში), მოსარჩელემ ააშენა სასტუმრო, რომლის მშენებლობაში მან დახარჯა 600 000 ლარი. მას შემდეგ, რაც დამთავრდა სასტუმროს მშენებლობა და მიწის ნაკვეთის ღირებულება საგრძნობლად გაუმჯობესდა, მეორე მოპასუხემ დაიწყო დავა სამკვიდრო ქონების თაობაზე და, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, მას მიეკუთვნა სადავო ქონების (მათ შორის, დაბა უ-ში მდებარე მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული შენობის) 1/2 ნაწილი. მოსარჩელის განმარტებით, მამკვიდრებლის მთლიანი ვალი შეადგენს 247 956.97 ლარს, ხოლო სასტუმროს მშენებლობისა და რემონტისათვის გახარჯული თანხა – 600 000 ლარს. აქედან გამომდინარე, მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ თითოეულმა მემკვიდრემ მას უნდა გადაუხადოს 423 978.48 ლარი, რაც სულ შეადგენს 847 956.97 ლარს. მოსარჩელემ მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში სსკ-ის) 1484-ე, 1486-ე, 1487-ე, 1488-ე მუხლებზე.

14. პირველ მოპასუხეს შესაგებელი არ წარუდგენია, სასამართლო სხდომაზე კი განმარტა, რომ მან, მოსარჩელეს, მამკვიდრებლის ვალების სანაცვლოდ, საკუთრებაში გადასცა მისი წილი უძრავი ქონება, შესაბამისად, მან, მიღებული აქტივის ფარგლებში, მამკვიდრებლის კრედიტორთან ვალდებულება შეასრულა მისი წილის პროპორციულად. აქედან გამომდინარე, პირველი მოპასუხის მოსაზრებით, მის მიმართ მოთხოვნა უსაფუძვლო იყო.

15. მეორე მოპასუხემ წარადგინა, როგორც მოთხოვნის გამომრიცხავი, ისე მოთხოვნის განხორციელების ხელშემშლელი (ხანდაზმულობა) შესაგებელი. მეორე მოპასუხის განმარტებით, მამკვიდრებელს მოსარჩელის ვალი არ ჰქონია, სასტუმრო კი, თავად მამკვიდრებელმა ააშენა გარდაცვალებამდე, შესაბამისად, მოსარჩელის მოთხოვნა დაუსაბუთებელი იყო. გარდა ამისა, მოთხოვნა ხანდაზმულიც იყო, ვინაიდან მოსარჩელეს, სსკ-ის 1488-ე მუხლით დადგენილ ექვსთვიან ვადაში, მემკვიდრეებისათვის მოთხოვნა არ წაუყენებია.

16. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 29 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

17. პირველი ინსტანციის სასამართლომ დაადგინა წინამდებარე გაჩინების 3-6, 8, 10-11 პუნქტებში მითითებული გარემოებები და მიიჩნია, რომ, მართალია, მოსარჩელის მოთხოვნა ხანდაზმული არ იყო, მაგრამ, დაუსაბუთებლობის გამო, დაკმაყოფილებას არ ექვემდებარებოდა, კერძოდ, სასამართლოს მოსაზრებით, მართალია, სსკ-ის 1328-ე და 1484-ე მუხლების საფუძველზე, მამკვიდრებლის პირველი რიგის მემკვიდრეები ვალდებული იყვნენ, მთლიანად დაეკმაყოფილებინათ მამკვიდრებლის კრედიტორთა ინტერესები მიღებული აქტივის ფარგლებში, თითოეულის წილის პროპორციულად, მაგრამ, მოცემულ შემთხვევაში, არ დასტურდებოდა მოსარჩელის (კრედიტორის) მიმართ მამკვიდრებლის ვალდებულების არსებობის ფაქტი.

18. პირველი ინსტანციის სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიიჩნია, ასევე, მოსარჩელის მოთხოვნა სასტუმროს მშენებლობაზე განეული ხარჯის ანაზღაურების თაობაზე. სასამართლოს მოსაზრებით, სსკ-ის 991-ე მუხლის საფუძველზე, მოსარჩელის მოთხოვნა საფუძვლიანი იმ შემთხვევაში იქნებოდა, თუ იგი დაამტკიცებდა სასტუმროს მშენებლობაზე ხარჯების განწევისა და ამით მოპასუხეთა გამდიდრების ფაქტს. სასამართლომ, უპირველესად, ყურადღება მიაქცია იმ გარემოებას, რომ პირველი მოპასუხე არ წარმოადგენდა სასტუმროს მესაკუთრეს და, შე-

საბამისად, ვერც მისი გამდიდრების ფაქტი იარსებებდა. რაც შეეხებოდა მოთხოვნას მეორე მოპასუხის მიმართ, მართალია, ეს უკანასკნელი წარმოადგენდა იმ მიწის ნაკვეთის 1/2 ნაწილის მესაკუთრეს, რომელზეც სასტუმრო მდებარეობდა, მაგრამ, სასამართლოს მოსაზრებით, მოსარჩელემ, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში სსსკ-ის) 102-ე და 103-ე მუხლების შესაბამისად, ვერ შეძლო იმ ფაქტის დამტკიცება, რომ მეორე მოპასუხე მოსარჩელის ხარჯზე გამდიდრდა.

19. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

20. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 30 იანვრის გადაწყვეტილებით:

20.1. მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა;

20.2. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება;

20.3. სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა;

20.4. მეორე მოპასუხეს, მოსარჩელის სასარგებლოდ, დაეკისრა 16200 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის, 4450 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარისა და 2250 ლარის გადახდა;

20.5. მეორე მოპასუხეს, მოსარჩელის სასარგებლოდ, დაეკისრა 286000 ლარის გადახდა;

20.6. მოსარჩელეს უარი ეთქვა პირველი მოპასუხისათვის 429 478.48 ლარის დაკისრებაზე.

21. სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა ხანდაზმულობის საკითხთან დაკავშირებით პირველი ინსტანციის სასამართლოს მოსაზრება და მიუთითა, რომ, სსკ-ის 1488-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარე, კანონმდებელი, მამკვიდრების კრედიტორის მიერ მოთხოვნის წარდგენის ვადის ათვლის დასაწყისს უკავშირებს, როგორც სამკვიდროს გახსნის მომენტს, ისე – იმ სუბიექტურ ფაქტორს, როდესაც კრედიტორისთვის ცნობილია: ა. სამკვიდროს გახსნის შესახებ; ბ. მემკვიდრეთა ვინაობის შესახებ.

22. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ სამკვიდროს გახსნიდან – 2006 წლის 26 მაისიდან 6 თვის ვადაში პირველმა მოპასუხემ დააკმაყოფილა რა მამკვიდრებლის კრედიტორის (მოსარჩელის) ინტერესი მიღებული სამკვიდროს სრულად გადაცემის გზით, მოსარჩელეს სხვა მემკვიდრეთა მიმართ მოთ-

ხოვნის საფუძველი აღარ გააჩნდა იმ დრომდე, ვიდრე თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით მეორე მოპასუხის სარჩელი დაკმაყოფილდებოდა და იგი ცნობილ იქნებოდა სამკვიდრო ქონების 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ამ დროიდან (17.01.2012წ.) 6 თვეში (25.04.2012წ.) მოსარჩელემ სარჩელით მიმართა სასამართლოს, რაც იმას ნიშნავდა, რომ მისი მოთხოვნა ხანდაზმული არ იყო.

23. სააპელაციო სასამართლომ დასაბუთებულად მიიჩნია მოსარჩელის მოთხოვნა იმ ნაწილში, რომლითაც ეს უკანასკნელი მოითხოვდა 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულების საფუძველზე მოსარჩელის მიერ მამკვიდრებლისათვის სესხად გაცემული 8900 აშშ დოლარისა და 4500 ლარის ნახევრის მეორე მოპასუხისათვის დაკისრებას.

24. სააპელაციო სასამართლომ, საქმეში წარმოდგენილი 20.09.2005 წლის ხელწერილით, რომელსაც ხელს აწერდნენ მოსარჩელე და მამკვიდრებელი, დადგენილად მიიჩნია, რომ მამკვიდრებელმა მოსარჩელისგან ისესხა 8900 აშშ დოლარი და 4500 ლარი (სსკ-ის 623-ე მუხლი). სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ, მართალია, მეორე მოპასუხე სესხის არსებობის ფაქტს უარყოფდა, მაგრამ მას ზემოხსენებული ხელწერილის გამაქარწყლებული მტკიცებულებები არ წარმოუდგენია, შესაბამისად, პალატამ მიიჩნია, რომ მეორე მოპასუხის მოსაზრება ვერ იქნებოდა გაზიარებული.

25. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, ასევე, რომ მამკვიდრებელს, თავის სიცოცხლეში, ნასესხები თანხა მოსარჩელისათვის არ დაუბრუნებია. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სესხის დაბრუნების ფაქტი, მოცემულ შემთხვევაში, მამკვიდრებლის მემკვიდრეებს უნდა ემტკიცებინათ. პირველი მოპასუხის განმარტებით, არც მამკვიდრებელს და არც მას მოსარჩელისათვის სესხი არ დაუბრუნებიათ, ხოლო მეორე მოპასუხეს სესხის დაბრუნების კანონით გათვალისწინებული მტკიცებულება არ წარმოუდგენია (სსკ-ის 429-ე მუხლი).

26. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, სსკ-ის 1484-ე მუხლზე და მიიჩნია, რომ მეორე მოპასუხე ვალდებული იყო, მოსარჩელისათვის გადაეხადა 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მამკვიდრებლის ვალის ნახევარი, კერძოდ, 4450 აშშ დოლარი და 2250 ლარი.

27. სააპელაციო სასამართლომ, საქმეში წარმოდგენილი 20.09.2005 წლის ხელწერილით დადგენილად მიიჩნია, რომ მამკვიდრებელმა ფიზიკური პირისგან ისესხა 30 000 აშშ დოლარი

(სსკ-ის 623-ე მუხლი), ხოლო 12.01.2007 წლის ხელწერილით კი, დადგენილად მიიჩნია, მოსარჩელის მიერ კრედიტორის წინაშე ზემოხსენებული სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულების შესრულების ფაქტი, კერძოდ, მან კრედიტორს გადაუხადა 32 400 აშშ დოლარი (სსკ-ის 371-ე მუხლი). მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ დასაბუთებულად ჩათვალა მოსარჩელის მოთხოვნა მეორე მოპასუხისათვის 32 400 აშშ დოლარის ნახევრის – 16 200 აშშ დოლარის დაკისრების თაობაზე.

28. სააპელაციო სასამართლომ მოსაზრებით, დაუსაბუთებელი იყო მოსარჩელის მოთხოვნა 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე თანხის ნახევრის პირველი მოპასუხისათვის დაკისრების თაობაზე, ვინაიდან ამ უკანასკნელმა, მიღებული სამკვიდრო ქონების მოსარჩელისათვის საკუთრებაში გადაცემით, სსკ-ის 1484-ე მუხლის შესაბამისად, დააკმაყოფილა მამკვიდრებლის კრედიტორის ინტერესები მიღებული აქტივის ფარგლებში, თავისი წილის პროპორციულად.

29. სააპელაციო სასამართლომ მოსაზრებით, დაუსაბუთებელი იყო, ასევე, მოსარჩელის მოთხოვნები: ა. მოპასუხეებისათვის 147 200 ლარის დაკისრებისა და ბ. სს „ს-თან“ 2004 წლის 17 მაისს, 2005 წლის 17 ივნისსა და 2006 წლის 19 დეკემბერს გაფორმებული საკრედიტო ხელშეკრულებებიდან წარმოშობილი ვალდებულებების შესრულების შედეგად განეული ხარჯების ანაზღაურების თაობაზე, ვინაიდან, პალატის მოსაზრებით, მოსარჩელემ ვერ დაადასტურა ამ მოთხოვნების ფაქტობრივი საფუძვლის არსებობის ფაქტი.

30. სააპელაციო სასამართლომ ნაწილობრივ დასაბუთებულად მიიჩნია, მოსარჩელის მოთხოვნა დაბა უ-ში მდებარე უძრავ ქონებაზე განეული ხარჯის ანაზღაურების თაობაზე, კერძოდ, აღნიშნული მოთხოვნის ფარგლებში სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

30.1. ზოგადი სფეროს აუდიტორის – ი. ხ-ის 2008 წლის 8 აგვისტოს აუდიტორული დასკვნის მიხედვით, მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920 კვ.მ მიწის ნაკვეთი, მასზე არსებული მშენებარე სახლით, შეფასდა 28 000 ლარად.

30.2. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონული ექსპერტიზის დეპარტამენტის 28.02.2012 წლის №... დასკვნის თანახმად, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში, დაბა უ-ში, ს-ოს ქ.№...-ში მდებარე სახლის ფუნდამენტის, პირველი სართულის იატაკისა და

მასზე აშენებული კედლების ხარჯთაღრიცხვა შეადგენდა 16 984.72 ლარს. ამავე დასკვნის კვლევითი ნაწილის მიხედვით, სახლი, 2006 წლის 25 მაისის მონაცემებით, „პირველი სართულის დაკვალვის მდგომარეობაში იმყოფებოდა“.

30.3. ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2010 წლის 19 ოქტომბრის გადაწყვეტილების მიხედვით, მოსარჩელე, 2007 წლის თებერვლის დასაწყისში, შეუთანხმდა მ., მუ....და მა....ფ-ძეებს, გარკვეული ანაზღაურების საფასურად, დაბა უ-ში სახლის აშენების თაობაზე. თავად ეს ფაქტი მხარეებს შორის სადავო არ გამხდარა. დავის საგანს წარმოადგენდა თანხის დაკისრება. ზემოხსენებული გადაწყვეტილებით მოსარჩელეს, მ., მუ....და მა. ფ-ძეების სასარგებლოდ, დაეკისრა ამ უკანასკნელთა მიერ შესრულებული სამუშაოების ღირებულების ანაზღაურება. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, აღნიშნული გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება იმაზე მიუთითებდა, რომ დაბა უ-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის (სასტუმროს) მშენებლობას აწარმოებდა მოსარჩელე, როგორც ამ უძრავი ქონების მესაკუთრე. მოპასუხეებს ამ ფაქტის გამაბათილებელი მტკიცებულებები არ წარმოუდგენიათ.

30.4. შპს აუდიტორული ფირმა „გ-ის“ 2011 წლის 10 იანვრის №... დამოუკიდებელი აუდიტის დასკვნის თანახმად, ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე გაშენებული 24-ნომრიანი კეთილმოწყობილი სასტუმროს საწყისი საბაზრო ღირებულება შეადგენდა 670 000 აშშ დოლარს.

30.5. საჯარო რეესტრის 03.09.2009 წლის ამონაწერის მიხედვით, მოსარჩელის საკუთრებაში ირიცხებოდა ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთი, მასზე განლაგებული მშენებარე სახლით კონკრეტული ფართობის მიუთითებლად.

30.6. საჯარო რეესტრის 16.03.2012 წლის ამონაწერის მიხედვით, მოსარჩელის საკუთრებაში ირიცხებოდა ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული №1 სამსართულიანი 369.00 კვ.მ საცხოვრებელი სახლი.

30.7. მეორე მოპასუხე წარმოადგენდა ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული მშენებარე სახლის (მიწის ნაკვეთი №...) 1/2 ნილის მესაკუთრეს.

30.8. საქმეში წარმოდგენილი სესხის ხელშეკრულებების მიხედვით, მოსარჩელის მიერ სესხის აღების მიზანს წარმოადგენდა დაბა უ-ში მდებარე სასტუმროს მშენებლობა, რაც, პა-

ლატის მოსაზრებით, სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლიობაში, ადასტურებდა იმ ფაქტს, რომ დაბა უ-ში მდებარე მიწის ნაკვეთზე, მშენებარე სახლის საძირკვლისა და პირველი სართულის იატაკის მონყობის შემდეგ, სასტუმროს მშენებლობა აწარმოა მოსარჩელემ, მას შემდეგ, რაც ეს მიწის ნაკვეთი მას საკუთრებაში გადასცა პირველმა მოპასუხემ.

31. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნა იმის შესახებ, რომ პირველი მოპასუხე არ წარმოადგენდა რა სასტუმროს მესაკუთრეს, ვერ იქნებოდა მოსარჩელის მიერ ჩატარებული სამუშაოების მიმღები და, შესაბამისად, გამდიდრებული პირი, ამიტომ მის მიმართ მოთხოვნა უსაფუძვლო იყო.

32. მეორე მოპასუხეს, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, სსკ-ის 991-ე მუხლის საფუძველზე, უნდა დაჰკისრებოდა სადავო უძრავი ქონების გაუმჯობესების ხარჯის ნახევარი – 286 000 ლარი.

33. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში, ზემოხსენებული მტკიცებულებების ერთობლივად შეფასება იძლეოდა იმ დასკვნის გამოტანის შესაძლებლობას, რომ სამკვიდროს გახსნის მომენტისათვის ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე მდებარე შენობა-ნაგებობა, იყო მშენებარე მხოლოდ პირველი სართულის მონახაზით. ამ მომენტისათვის მიწის ნაკვეთი მშენებარე სახლთან ერთად შეფასებული იყო 28 000 ლარად. სხვა სახის დოკუმენტი, რომელიც სამკვიდროს გახსნის დროისათვის ქონების შეფასებას ან ჩატარებული სამუშაოების ღირებულებას განსაზღვრავდა, მეორე მოპასუხეს არ წარმოუდგენია. 10.01.2011 წლის აუდიტორული დასკვნის მიხედვით, ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე გაშენებული 24-ნომრიანი კეთილმოწყობილი სასტუმროს საწყისი საბაზრო ღირებულება შეადგენდა 670 000 აშშ დოლარს. აქედან გამომდინარე, პალატამ მიაჩნია, რომ, მოცემულ შემთხვევაში, ვლინდებოდა ობიექტური შედეგი – ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე სამართლებრივი სიკეთის შექმნა (დაზოგვა) შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე. პალატის მოსაზრებით, მეორე მოპასუხე მოსარჩელის ხარჯზე გამდიდრდა, ზემოხსენებულ ქონებაზე მოსარჩელის მიერ წარმოებული სამშენებლო სამუშაოების შედეგად. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ქონების გაუმჯობესებაზე მოსარჩელის მიერ განეულ ხარჯს უნდა გამოკლებოდა ამ ქონების საწყისი საბაზრო ღირებულება (600 000 - 28 000=572 000) და ამ თანხის

ნახევარი – 286 000 (572 00:2=286 000) ლარი უნდა დაჰკისრებოდა მოსარჩელეს.

34. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი შეიტანა მეორე მოპასუხემ. საკასაციო საჩივრის საფუძვლები:

– არასწორია სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა იმის თაობაზე, რომ სამკვიდროს გახსნიდან (2006 წლის 26 მაისიდან) 6 თვის განმავლობაში პირველმა მოპასუხემ დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა და ამ უკანასკნელს გაუსტუმრა მამკვიდრებლის ვალი სამკვიდრო ქონების საკუთრებაში გადაცემით. კასატორი მიუთითებს, რომ მემკვიდრეობით მიღებული უძრავი ქონება პირველმა მოპასუხემ მოსარჩელეს მიჰყიდა 2006 წლის 22 დეკემბერსა და 2007 წლის 12 იანვარს დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებების საფუძველზე, ანუ სამკვიდროს გახსნიდან 6 თვის შემდეგ, რაც, მისი მოსაზრებით, იმას ნიშნავდა, რომ მოსარჩელეს სამკვიდროს გახსნიდან ექვს თვეში მოთხოვნა არ წაუყენებია მემკვიდრეებისათვის, შესაბამისად, მისი მოთხოვნა ხანდაზმული იყო სსკ-ის 1488.1 მუხლის მიხედვით;

– მოსარჩელემ მამკვიდრებლის გარდაცვალების დღესვე შეიტყო სამკვიდროს გახსნის ფაქტი, ასევე, მან იცოდა, რომ მამკვიდრებელს ჰყავდა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე, რომლებსაც უნდა გადაეხადათ მამის ვალი. კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, ასევე, დადგენილი იყო, რომ მეორე მოპასუხემ 2006 წლის 24 ნოემბერს განცხადებით მიმართა ნოტარიუსს და მიიღო სამკვიდრო. მიუხედავად ამისა, მოსარჩელეს მეორე მოპასუხისათვის მოთხოვნა არ წაუყენებია სამკვიდროს გახსნიდან ექვს თვეში, რითაც მან, როგორც კრედიტორმა, დაკარგა მოთხოვნის უფლება სსკ-ის 1488.3 მუხლის მიხედვით;

– მამკვიდრებელს მოსარჩელისა და ფიზიკური პირის ვალი არ ჰქონია. მამკვიდრებელმა ბანკიდან გამოიტანა 5200 აშშ დოლარი, გახსნა საკრედიტო ხაზი 20000 აშშ დოლარზე და, ბუნებრივია, რომ სესხის აღება არ სჭირდებოდა. თავის შესაგებელში მოპასუხემ (კასატორმა) იშუამდგომლა საქმეზე გრაფიკული ექსპერტიზის ჩატარების თაობაზე, რათა დადგენილიყო 2005 წლის 20 სექტემბრის ხელწერილებზე მამკვიდრებლის ხელმოწერების ნამდვილობის ფაქტი, თუმცა საქმის განხილვის შემდეგ ეტაპზე, მოპასუხეს შუამდგომლობა აღარ დაუყენებია, რადგან გამოიკვეთა, რომ სარჩელი ხანდაზმული იყო;

– არასწორია სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა იმასთან დაკავშირებით, რომ 2006 წლის 22 დეკემბრისა და 2007 წლის

12 იანვრის ნასყიდობის ხელშეკრულებების საფუძველზე, პირველმა მოპასუხემ სამკვიდრო ქონება მოსარჩელეს გადასცა მამკვიდრებლის ვალების სანაცვლოდ. აღნიშნული მსჯელობა არ ეყრდნობა საქმეში არსებულ მტკიცებულებებს, კერძოდ, უშუალოდ ამ ხელშეკრულებების შინაარსსა და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2012 წლის 17 იანვრის კანონიერ ძალაში შესულ განჩინებას, სადაც აღნიშნულია, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულებები არ შეიცავს მითითებას სამკვიდრო ქონების მამკვიდრებლის ვალის სანაცვლოდ გადაცემის თაობაზე. მიუხედავად ამისა, სააპელაციო სასამართლომ უგულვებელყო სსსკ-ის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტისა და ამავე კოდექსის 105.2 მუხლის მოთხოვნები კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტების პრეიუდიციულობის შესახებ;

– მოსარჩელეს არ გააჩნია 16200 აშშ დოლარის მოთხოვნის უფლება, ვინაიდან იგი არასათანადო მოსარჩელეა. აღნიშნული მოთხოვნა შესაძლებელია ჰქონოდა მხოლოდ ფიზიკურ პირს, რომელსაც მეორე მოპასუხისათვის მამკვიდრებლის ვალის გადახდა არ მოუთხოვია. აღსანიშნავია, რომ მოსარჩელემ ფიზიკურ პირს მამკვიდრებლის ვალი დაუბრუნა 2007 წლის 12 იანვარს, ესე იგი, სამკვიდროს გახსნიდან კანონით დადგენილი ექვსთვიანი ვადის გასვლის შემდეგ. ამ დროისათვის ფიზიკურ პირს უკვე დაკარგული ჰქონდა მეორე მოპასუხისგან მამკვიდრებლის ვალის მოთხოვნის უფლება, გამომდინარე სსკ-ის 1488.3 მუხლიდან, შესაბამისად, მოსარჩელეც ვეღარ მოითხოვს მის მიერ ფიზიკური პირისათვის გადახდილი თანხის მეორე მოპასუხისათვის დაკისრებას;

– სარჩელი ხანდაზმულია 286000 ლარის დაკისრების ნაწილშიც. სააპელაციო სასამართლომ, მითითებული თანხა მეორე მოპასუხეს დააკისრა იმის გამო, რომ თითქოს 2007 წლის თებერვლიდან აგვისტოს ჩათვლით დაბა უ-ში მოსარჩელემ ააშენა სასტუმრო. მოსარჩელეს სასტუმრო რომც აეშენებინა, მას შეეძლო მოპასუხისთვის მოეთხოვა მხოლოდ სასტუმროს აშენებაში დახარჯული თანხის ნახევარი სასტუმროს აშენებიდან – 2007 წლის აგვისტოდან 2010 წლის აგვისტოს ჩათვლით (3 წლის განმავლობაში). მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელი წარდგენილ იქნა ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადის დარღვევით, თუმცა სააპელაციო სასამართლოს აღნიშნულ საკითხზე არ უმსჯელია;

– სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია სასტუმროს აშენების ზუსტი პერიოდი, რისი დადგენაც აუცილებელი იყო საქმეზე სწორი გადაწყვეტილების მისაღებად. სააპელაციო სასამართლომ, №... ექსპერტიზის დასკვნაზე დაყრდნობით დადგე-

ნილად მიიჩნია, რომ ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში, სანაპიროს ქ. №...-ში, მშენებარე სახლი, 2006 წლის 25 მაისის მონაცემებით, პირველი სართულის დაკვალების მდგომარეობაში იმყოფებოდა. კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლო ამ დასკვნას არ უნდა დაყრდნობოდა, ვინაიდან მასში ასახული საკითხი ექსპერტიზის კვლევის საგანი არ ყოფილა;

– სააპელაციო სასამართლომ, ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2010 წლის 19 ოქტომბრის გადაწყვეტილებაზე დაყრდნობით დადგენილად ჩათვალა, რომ საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად საჭირო სამუშაოები მოსარჩელემ შეასრულა. კასატორის მოსაზრებით, ზემოხსენებული გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტებისათვის სააპელაციო სასამართლოს პრეიუდიციული ძალა არ უნდა მიენიჭებინა, ვინაიდან ამ საქმეში იგივე მხარეები არ მონაწილეობდნენ (სსსკ-ის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი);

– სააპელაციო სასამართლომ 2008 წლის 8 აგვისტოს აუდიტორული დასკვნის საფუძველზე არასწორად დაადგინა, რომ ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთის (მშენებარე სახლით) ღირებულება 2006 წლის 25 მაისის მონაცემებით შეადგენდა 28000 ლარს;

– სააპელაციო სასამართლომ, 2011 წლის 10 იანვრის ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე, დადგენილად მიიჩნია, რომ სადავო 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე გაშენებული იყო კეთილმონყობილი 24-ნომრიანი სასტუმრო, რომლის სანყისი საბაზრო ღირებულება შეადგენდა 670 000 აშშ დოლარს. სააპელაციო სასამართლომ დასკვნაში არ აღნიშნა, რომ ექსპერტიზა ჩატარდა ქ. ფ-ში არსებული შპს აუდიტორული ფირმა „გ-ის“ მიერ, ექსპერტმა შეაფასა დაბა უ-ში მდებარე 24-ნომრიანი სასტუმრო, რომლის განაშენიანების ფართია 374 კვ.მ და გააჩნია 135 კვ.მ-იანი ორსართულიანი კვების ბლოკი, შეფასება ზოგადია და არ ეყრდნობა დეტალურად რაიმე მონაცემს, მაშინ, როდესაც სადავო შენობა-ნაგებობა სამსართულიანია და მისი განაშენიანების ფართი 369.00 კვ.მ-ია. ამდენად, ექსპერტიზის დასკვნიდან არ ჩანს, რომ სადავო სასტუმროა შეფასებული.

35. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 25 მაისის განჩინებით მეორე მოპასუხის საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

36. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძველების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ

მეორე მოპასუხის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, უცვლელად უნდა დარჩეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

37. სსსკ-ის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

38. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად დაადგინა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოებები (იხ. წინამდებარე განჩინების 1-11-ე, 30.1-30.2, 30.4-30.8 და 33-ე პუნქტები), რომელთა მიმართ კასატორს დასაბუთებული პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

39. კასატორი სადავოდ ხდის გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით მოსარჩელის შემდეგი მოთხოვნების დაკმაყოფილებას:

I. 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე 4450 აშშ დოლარისა და 2250 ლარის მეორე მოპასუხისათვის დაკისრებას;

II. 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე 16 200 აშშ დოლარის მეორე მოპასუხისათვის დაკისრებას;

III. ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე მიწის ნაკვეთზე სასტუმროს მშენებლობისათვის მოსარჩელის მიერ გაწეული ხარჯის, 286 000 ლარის, მეორე მოპასუხისათვის დაკისრებას.

40. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორის პრეტენზიები მოსარჩელის თითოეული მოთხოვნის მიმართ დამოუკიდებლად უნდა შემოწმდეს, როგორც ამ მოთხოვნების საფუძვლიანობის, ასევე, მათი ხანდაზმულობის თვალსაზრისით.

I. საკასაციო პალატის დასკვნები კასატორის პრეტენზიებზე მოსარჩელის პირველ მოთხოვნასთან მიმართებით:

41. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის პირველი მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველია სსკ-ის 1484-ე მუხლის პირველი ნაწილი (მემკვიდრეები ვალდებულნი არიან მთლიანად დააკმაყოფილონ მამკვიდრებლის კრედიტორთა ინტერესები, მაგრამ მიღებული აქტივის ფარგლებში თითოეულის წილის პროპორციულად).

42. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში, ამ ნორმის გამოყენების წინაპირობები განხორციელებულია, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ: ა) მამ-

კვიდრებელს, 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, გააჩნდა მოსარჩელის ვალი 8900 აშშ დოლარი და 4500 ლარი, რომელიც მას არ გაუსტუმრებია; ბ) მამკვიდრებელი გარდაიცვალა და, შესაბამისად, სამკვიდრო გაიხსნა 2006 წლის 26 მაისს; გ) მამკვიდრებლის სამკვიდრო, ნოტარიუსისათვის განცხადებით მიმართვის გზით, მიიღეს მამკვიდრებლის პირველი რიგის მემკვიდრეებმა – პირველმა და მეორე მოპასუხემ; დ) პირველმა მოპასუხემ, მიღებული სამკვიდროს ფარგლებში, თავისი წილის პროპორციულად, დააკმაყოფილა მამკვიდრებლის კრედიტორის (მოსარჩელის) ინტერესები, ამ უკანასკნელისათვის თავისი წილი სამკვიდრო ქონების საკუთრებაში გადაცემით, ხოლო, მეორე მოპასუხეს – კრედიტორის ინტერესები არ დაუკმაყოფილებია. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, ასევე, რომ მამკვიდრებლის ვალები არ აღემატებოდა სამკვიდროს. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ზემოხსენებული ფაქტობრივი გარემოებების მიმართ კასატორს დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება) არ წარმოუდგენია, შესაბამისად, ისინი სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის.

43. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ წინამდებარე განჩინების 42-ე პუნქტში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები, სსკ-ის 1484.1 მუხლის საფუძველზე, იურიდიულად ასაბუთებენ მოსარჩელის მოთხოვნას – 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მამკვიდრებლის ვალდებულების ნახევრის – 4450 აშშ დოლარისა და 2250 ლარის მეორე მოპასუხისათვის დაკისრების თაობაზე.

44. საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის პრეტენზიას მოსარჩელის პირველი მოთხოვნის ხანდაზმულობის თაობაზე და ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას იმის შესახებ, რომ მოსარჩელეს სსკ-ის 1488.1 მუხლით დადგენილი მოთხოვნის წარდგენის ექვსთვიანი ვადა არ დაურღვევია.

45. ზემოხსენებული მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, „მამკვიდრებლის კრედიტორებმა ექვსი თვის განმავლობაში იმ დღიდან, რაც მათთვის ცნობილი გახდა სამკვიდროს გახსნის შესახებ, უნდა წარუდგინონ მოთხოვნა მემკვიდრეებს, რომლებმაც მიიღეს სამკვიდრო, მოთხოვნის ვადის დადგომის მიუხედავად. ამავე მუხლის მესამე ნაწილის მიხედვით, ამ წესის დაუცველობა გამოიწვევს კრედიტორების მიერ მოთხოვნის უფლების დაკარგვას“.

46. საკასაციო პალატა, უპირველესად, ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ სსკ-ის 1488.1 მუხლით დადგენილი

ექვსთვიანი ვადა არის მამკვიდრებლის კრედიტორთა მიერ უშუალოდ მემკვიდრეებისათვის მოთხოვნის (პრეტენზიის) წარდგენის და არა სასამართლოში სარჩელის შეტანის ვადა. ამასთან, გასათვალისწინებელია, რომ, თუ მამკვიდრებლის კრედიტორებმა ზემოხსენებული ვადის დაცვით არ წარუდგინეს მოთხოვნა მემკვიდრეებს, ისინი კარგავენ მოთხოვნის უფლებას, რაც, შემდგომში, სარჩელის წარდგენის შემთხვევაში, ამ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველი შეიძლება გახდეს. საკასაციო პალატამ არაერთ საქმეზე განმარტა, რომ „მითითებული ნორმით დადგენილია პრეტენზიის – მოთხოვნის წარდგენის ვადა და არა სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა. სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა გულისხმობს დროის მონაკვეთს, რომლის განმავლობაშიც სასამართლოსათვის მიმართვის გზით კრედიტორს შეუძლია დაიკმაყოფილოს მოთხოვნა. ამ ვადის გასვლის შემდეგ მოვალეს შეუძლია უარი თქვას კრედიტორის დაკმაყოფილებაზე სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადაზე მითითებით. მოთხოვნა კი, როგორც წესი, წარედგინება უშუალოდ მხარეს. საპრეტენზიო ვადაში მოთხოვნის წარუდგენლობა სასამართლოში სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია. საპრეტენზიო ვადაში წარდგენილი მოთხოვნა კი, შეიძლება არ დააკმაყოფილოს სასამართლომ, თუ გავიდა სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა და მოვალე მიუთითებს ამის თაობაზე“ (იხ. სუსგ, 07.10.2010წ., საქმე №ას-143-136-2010; სუსგ, 22.02.2008წ., საქმე №ას-968-1269-2007).

47. ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, პრაქტიკული მნიშვნელობისაა იმ საკითხის გარკვევა, თუ როდიდან იწყება სსკ-ის 1488.1 მუხლით გათვალისწინებული ექვსთვიანი ვადის ათვლა. მითითებული ნორმა ადგენს, რომ ამ ვადის ათვლა იწყება იმ დღიდან, რაც მამკვიდრებლის კრედიტორებმა შეიტყვეს სამკვიდროს გახსნის შესახებ, თუმცა ამავე ნორმის მიხედვით, მამკვიდრებლის მემკვიდრეებმა მოთხოვნა უნდა წარუდგინონ იმ მემკვიდრეებს, რომლებმაც მიიღეს სამკვიდრო. ამდენად, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, მოთხოვნის წარდგენის ექვსთვიანი ვადის ათვლისათვის მხოლოდ იმის ცოდნა, რომ სამკვიდრო გაიხსნა, საკმარისი არაა, მამკვიდრებლის კრედიტორებმა უნდა იცოდნენ, ასევე, იმ მემკვიდრეთა ვინაობა, რომლებმაც სამკვიდრო მიიღეს, რათა მათ წარუდგინონ მოთხოვნა. კანონი მემკვიდრეების მიერ სამკვიდროს მიღების ორ გზას ადგენს, კერძოდ, სამკვიდროს ფაქტობრივი დაუფლებით და ნოტარიუსისათვის განცხადების წარდგენით (სსკ-ის 1421-ე მუხლი). იმ შემთხვევაში, თუ კრედიტორებისათვის ცნობილია,

როგორც სამკვიდროს გახსნის, ასევე, იმ მემკვიდრეთა შესახებ, რომლებმაც სამკვიდრო მიიღეს, მაშინ კრედიტორებმა მემკვიდრეებს მოთხოვნა უნდა წარუდგინონ სამკვიდროს გახსნის შესახებ ცნობის მიღებიდან ექვს თვეში. ამასთან, შესაძლებელია, კრედიტორებმა იცოდნენ სამკვიდროს გახსნის თაობაზე მამკვიდრებლის გარდაცვალების დღესვე, მაგრამ სამკვიდროს მიმღებ მემკვიდრეთა შესახებ მათ ვერ შეიტყონ სამკვიდროს გახსნის დღიდან ექვს თვეში, მაგალითად, იმ შემთხვევაში, თუ მემკვიდრე ნოტარიუსს განცხადებით მიმართავს სსკ-ის 1424-ე მუხლით დადგენილი ექვსთვიანი ვადის ბოლო დღეს ან კრედიტორისათვის არაა ცნობილი იმ ფაქტების თაობაზე, რომლებიც მემკვიდრის მიერ ამავე ვადაში სამკვიდროს ფაქტობრივი ფლობით მიღებას ადასტურებს. ასეთ შემთხვევებში, როგორც წესი, სამკვიდროს მიღების თაობაზე კრედიტორებისათვის ცნობილი ხდება მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდრო მონაშობის აღების შემდეგ ან მემკვიდრეობით მიღებული უძრავი ქონების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციისას. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ასეთ დროს, მამკვიდრებლის კრედიტორებმა მემკვიდრეებს მოთხოვნა უნდა წარუდგინონ გონივრულ ვადაში იმ დღიდან, რაც მათთვის ცნობილი გახდა მემკვიდრეთა მიერ სამკვიდროს მიღების თაობაზე.

48. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე სარჩელში მიუთითებდა, რომ მისთვის 2006 წლის დეკემბერში გახდა ცნობილი პირველი მოპასუხის მიერ მამკვიდრებლის მთელი სამკვიდროს მიღების თაობაზე, რომელმაც, მამის ვალის სანაცვლოდ, მოსარჩელეს შესთავაზა მემკვიდრეობით მიღებული სამკვიდროს საკუთრებაში გადაცემა, რაც განახორციელა კიდევ 2006 წლის დეკემბერში და 2007 წლის იანვარში დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებების საფუძველზე. მოსარჩელის განმარტებით, აღნიშნული ხელშეკრულებების დადებისას, მისთვის უცნობი იყო სამკვიდროს მიმღები მეორე მემკვიდრის თაობაზე, ვინაიდან პირველმა მოპასუხემ მას წარუდგინა სამკვიდრო მონაშობები, რომლებითაც დასტურდებოდა, რომ სამკვიდრო მხოლოდ ამ უკანასკნელს ჰქონდა მიღებული. მითითებული გარემოებები, სასამართლოში მიცემული ახსნა-განმარტებით, დადასტურა პირველმა მოპასუხემ, ხოლო მეორე მოპასუხეს მათი გამაბათილებელი მტკიცებულებები სასამართლოსათვის არ წარუდგენია. ამასთან, თავად კასატორის განმარტებითაც დასტურდება, რომ მან სამკვიდროს მისაღებად ნოტარიუსს განცხადებით მიმართა 2006 წლის 24 ნოემბერს, ანუ სამკვიდროს გახსნიდან ექვსთვიანი ვადის გასვლამდე ორი დღით ადრე, შე-

საბამისად, ამ დრომდე მოსარჩელეს ობიექტურადაც ვერ ეცოდინებოდა სამკვიდროს მიმღები მეორე მემკვიდრის შესახებ და, ცხადია, ვერც მოთხოვნას წაუყენებდა მას. საყურადღებოა, რომ მეორე მოპასუხემ სამკვიდროს მიღების შესახებ განცხადებით მიმართა სხვა ნოტარიუსს და არა იმას, რომელთანაც განცხადება ჰქონდა შეტანილი პირველ მოპასუხეს, ამასთან, სწორედ ამ უკანასკნელთან წამოიწყო მან დაფა სამკვიდრო მოწმობის მისაღებად და ისიც 2008 წელს. ეს ფაქტი კიდევ ერთხელ ადასტურებს იმას, რომ სამკვიდროს გასხსნიდან ექვს თვეში მეორე მოპასუხის მიერ სამკვიდროს მიღების შესახებ, არათუ მამკვიდრებლის კრედიტორებმა, თავად პირველმა მოპასუხემაც კი არ იცოდა (ამ უკანასკნელის განმარტებით, მეორე მოპასუხე თანახმა იყო, რომ მთელი სამკვიდრო მიეღო პირველ მოპასუხეს და მამკვიდრებლის ვალიც მას გადაეხადა). ამდენად, მოსარჩელემ 2006 წლის დეკემბრის დასაწყისში შეიტყო, რომ სამკვიდრო მხოლოდ ერთმა მემკვიდრემ მიიღო და მოთხოვნაც სწორედ მას წარუდგინა. ამ უკანასკნელმა დააკმაყოფილა კრედიტორის ინტერესები და, მამკვიდრებლის ვალის სახეცვლოდ, მას საკუთრებაში გადასცა მემკვიდრეობით მიღებული ქონება. ასეთ ვითარებაში, ცხადია, მოსარჩელე აღარ დაინებდა სამკვიდროს მიმღები სხვა მემკვიდრეების მოძიებას, ვინაიდან, ჯერ ერთი, ზემოხსენებული სამკვიდრო მოწმობებით, მისთვის პრეზუმირებული იყო სამკვიდროს მიმღები მხოლოდ ერთი მემკვიდრის არსებობის ფაქტი და, მეორეც, მისი ინტერესები მთლიანად იყო დაკმაყოფილებული მამკვიდრებლის ქონების საკუთრებაში მიღებით. მას შემდეგ, რაც სასამართლომ, 09.11.2011 წლის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, სამკვიდროს მიმღებ მემკვიდრედ მეორე მოპასუხეც მიიჩნია და მას სამკვიდროს 1/2 ნაწილიც გადასცა საკუთრებაში, ამ უკანასკნელს მოსარჩელემ მალევე წარუდგინა მოთხოვნა (იხ. წინამდებარე განჩინების მე-10 და 22-ე პუნქტები). აქედან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელეს მეორე მოპასუხის მიმართ მოთხოვნის უფლება არ დაუკარგავს.

49. კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა ამავე სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული 2012 წლის 17 იანვრის განჩინებით დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება იმის შესახებ, რომ მოსარჩელეს სამკვიდრო ქონება არ გადასცემია მამკვიდრებლის ვალების სანაცვლოდ. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ზემოხსენებული გარემოება მოსარჩელის მოთხოვნის საფუძვლიანობაზე გავლენას ვერ მოახდენს,

ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ ქონების გადაცემის მომენტში მოსარჩელე ვარაუდობდა, რომ პირველი მოპასუხე მამკვიდრებლის ვალებს ისტუმრებდა და, მეორეც, სწორედ იმის გამო, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით მეორე მოპასუხეს საკუთრებაში გადაეცა სამკვიდროს 1/2 ნაწილი, მას წარმოეშვა ვალდებულება, მიღებული აქტივის ფარგლებში, თავისი წილის პროპორციულად, დაეკმაყოფილებინა მამკვიდრებლის კრედიტორის (მოსარჩელის) ინტერესები.

II. საკასაციო პალატის დასკვნები კასატორის პრეტენზიებზე მოსარჩელის მეორე მოთხოვნასთან მიმართებით:

50. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის მეორე მოთხოვნა გამომდინარეობს კონდიქციური ვალდებულებიდან, კერძოდ, ამ მოთხოვნის დამფუძნებელი ნორმაა სსკ-ის 986-ე მუხლი (პირს, რომელიც შეგნებულად ან შეცდომით სხვის ვალებს ისტუმრებს, შეუძლია ამ პირს მოსთხოვოს თავისი ხარჯების ანაზღაურება). მითითებული ნორმის მიხედვით, სხვისი ვალის გადახდა კონდიქციური ვალდებულების საფუძველი ხდება იმის გამო, რომ უსაფუძვლოდ დაიზოგა სხვისი ქონება. იგულისხმება, რომ პირი შეგნებულად ან შეცდომით აკეთებს ამას. ორივე შემთხვევაში, ვალის გადამხდელს უფლება აქვს, მოითხოვოს უსაფუძვლოდ დაზოგილის უკან დაბრუნება.

51. ზოგადად, კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის ერთდროულად უნდა არსებობდეს შემდეგი წინაპირობები: მოვალის გამდიდრება; ამის შესაბამისად, კრედიტორის ქონებრივი დანაკლისი; კრედიტორიდან მოვალესთან სამართლებრივი სიკეთის გადანაცვლების უსაფუძვლობა/გაუმართლებლობა. სსკ-ის 986-ე მუხლის გამოყენებისათვის დამატებით უნდა დადგინდეს, რომ არსებობს სხვისი ვალი და იგი გასტუმრებულია არა უშუალოდ მოვალის, არამედ მესამე პირის მიერ. მოცემულ შემთხვევაში, გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილია, რომ მოსარჩელემ, როგორც მესამე პირმა, ფიზიკურ პირს (კრედიტორს) გადაუხადა 32 400 აშშ დოლარი, რითაც მან გაისტუმრა მემკვიდრეების (მოვალეების) ვალი ფიზიკური პირის წინაშე (სსკ-ის 371-ე მუხლი). თავის მხრივ, მემკვიდრეთა ვალდებულება გამომდინარეობდა მათი მამკვიდრებლის მიერ ფიზიკურ პირთან დადებული 20.09.2005 წლის სესხის ხელშეკრულებიდან (სსკ-ის 1484-ე მუხლი). საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, განხორციელებულია კონდიქციური ვალდებულების დაკისრების სამივე წინაპირობა: ა. მემკვიდრეები გამდიდრდნენ (დაზოგეს თავიანთი ქონება), ვინაიდან მათი ვალი მოსარჩელემ გადაიხადა; ბ. მოსარ-

ჩელემ განიცადა ქონებრივი დანაკლისი, რადგან, სხვისი ვალის გადახდის გამო, შემცირდა მისი ქონება: გ. მოსარჩელის ხარჯზე მემკვიდრეები უსაფუძვლოდ გამდიდრდნენ, ვინაიდან მათ შორის არ არსებობდა რაიმე სამართლებრივი ურთიერთობა, რაც, მოსარჩელეს კრედიტორისათვის მემკვიდრეების ვალის გადახდას დაავალდებულებდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ, სსკ-ის 986-ე მუხლის შესაბამისად, მოსარჩელის მოთხოვნა მეორე მოპასუხისათვის 16 200 აშშ დოლარის დაკისრების თაობაზე დასაბუთებულია.

52. კასატორის მოსაზრებით, მამკვიდრებლის ვალის გადახდის მოთხოვნის უფლება ჰქონდა თავად მამკვიდრებლის კრედიტორს (ფიზიკურ პირს) და არა მოსარჩელეს, შესაბამისად, ეს უკანასკნელი არასათანადო მოსარჩელეა. საკასაციო პალატა კასატორის ამ პრეტენზიას ვერ გაიზიარებს, ვინაიდან, მართალია, მოსარჩელე არ არის მამკვიდრებლის კრედიტორი (მას მამკვიდრებლისათვის სესხი, 30 000 აშშ დოლარი, არ გადაუცია), მაგრამ მისი მოთხოვნა ეფუძნება, არა სსკ-ის 1484-ე მუხლს (მემკვიდრეთა პასუხისმგებლობა მამკვიდრებლის კრედიტორების წინაშე), არამედ ამავე კოდექსის 986-ე მუხლს (დანახარჯების კონდიქციას), ანუ მოსარჩელე მოითხოვს იმ დანახარჯების ანაზღაურებას, რაც მან მემკვიდრეთა ვალის („სხვისი ვალის“) გასასტუმრებლად გაიღო. აქედან გამომდინარე, მოსარჩელე წარმოადგენს უშუალოდ მემკვიდრეთა კრედიტორს და, შესაბამისად, სათანადო მოსარჩელეს.

53. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ მამკვიდრებელს ფიზიკური პირის ვალი არ ჰქონია. პალატა მიუთითებს საქმეში წარმოდგენილ ხელწერილზე, რომელიც ადასტურებს მამკვიდრებლის ვალდებულებას ფიზიკური პირის წინაშე (იხ. წინამდებარე განჩინების მე-2 და 27-ე პუნქტები). ამ გარემოების გამაქარწყლებელი რაიმე მტკიცებულება, გარდა საკუთარი განმარტებისა, კასატორს არ წარმოუდგენია, შესაბამისად, მისი პრეტენზია დაუსაბუთებელია.

54. კასატორის მოსაზრებით, ვინაიდან, ფიზიკურ პირს (მამკვიდრებლის კრედიტორს) სამკვიდროს გასხნიდან ექვს თვეში არ წარუდგენია მოთხოვნა მეორე მოპასუხისათვის, მან დაკარგა მოთხოვნის უფლება ამ უკანასკნელის მიმართ, შესაბამისად, მოთხოვნის უფლება დაკარგა მოსარჩელემაც.

55. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორის ზემოხსენებული პრეტენზიის უსაფუძვლობას სრულად ადასტურებს წინამდებარე განჩინების 47-ე და 48-ე პუნქტებში განვითარებუ-

ლი მსჯელობა. პალატა დამატებით აღნიშნავს, რომ მოსარჩელემ ფიზიკური პირის წინაშე ვალდებულება შეასრულა პირველი მოპასუხის (მოვალის) თხოვნით 2007 წლის 12 იანვარს (იხ. მოსარჩელისა და პირველი მოპასუხის განმარტებები), რაც იმას ნიშნავს, რომ ფიზიკური პირი პირველ მოპასუხეს (მემკვიდრეს) სთხოვდა მამკვიდრებლის ვალის გადახდას იმ მომენტიდანვე, როცა ამ უკანასკნელმა სამკვიდრო მიიღო, შესაბამისად, პირველი მოპასუხის მიმართ მოთხოვნის წარდგენის ექვსთვიანი ვადა მას არ დაურღვევია. რაც შეეხება მოთხოვნის წარდგენას მეორე მოპასუხის მიმართ, ჯერ ერთი, ფიზიკური პირისათვის ვერ იქნებოდა ცნობილი იმის შესახებ, რომ სამკვიდრო მეორე მოპასუხემაც მიიღო (იხ. წინამდებარე განჩინების 47-ე, 48-ე პუნქტები) და, მეორეც, ფიზიკურ პირს აღარ სჭირდებოდა მეორე მოპასუხისათვის მოთხოვნის წარდგენა, ვინაიდან მოსარჩელემ, პირველი მოპასუხის თხოვნით, სრულად დააკმაყოფილა მისი მოთხოვნა.

56. დაუსაბუთებელია კასატორის პრეტენზია მოსარჩელის მეორე მოთხოვნის ხანდაზმულობის თაობაზეც, ვინაიდან, ეს მოთხოვნა, როგორც ზემოთ აღინიშნა, გამომდინარეობს კონდიქციური ვალდებულებიდან და, შესაბამისად, მასზე ვრცელდება სსკ-ის 128.3 მუხლით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის საერთო ათწლიანი ვადა (იხ. სუსგ, 05.12.2013 წელი, საქმე №ას-472-448-2013).

III. საკასაციო პალატის დასკვნები კასატორის პრეტენზიებზე მოსარჩელის მესამე მოთხოვნასთან მიმართებით:

57. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის მესამე მოთხოვნაც კონდიქციური ვალდებულებიდან გამომდინარეობს, კერძოდ, ამ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველია სსკ-ის 980-ე მუხლის პირველი ნაწილი (თუ მიმღებმა გასწია ხარჯები ან მას წარმოეშვა ქონებრივი დანაკლისი იმასთან დაკავშირებით, რომ საგანი სამუდამოდ შექცნილად მიაჩნდა, მაშინ იგი მოვალეა, დააბრუნოს საგანი ხარჯებისა და დანაკლისის ანაზღაურების პირობით. ეს წესი არ გამოიყენება, როცა გადაცემული საგანი არ იძლევა იმის საფუძველს, რომ იგი მიჩნეულ იქნეს სამუდამოდ შექცნილად).

58. მითითებული ნორმა ითვალისწინებს კონდიქციური ვალდებულების განსაკუთრებულ შემთხვევას, როცა ქონების უსაფუძვლოდ მიმღებს, იგი სამუდამოდ შექცნილად მიაჩნია და ამის გამო განსაზღვრული ხარჯები გაიღო ამ ქონების გაუმჯობესებისათვის ან წარმოეშვა ქონებრივი დანაკლისი. უფლებამოსილი პირის გამოჩენის შემთხვევაში, მიმღები მოვალეა, დააბრუ-

ნოს ქონება, მაგრამ მას უფლება აქვს, მოითხოვოს განუყოფელი ხარჯების ან მიღებული ქონებრივი დანაკლისის ანაზღაურება.

59. მიმღების მიერ განუყოფელი ხარჯები ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მოვალე (პირი, რომელსაც დაუბრუნდა ქონება) ამით გამდიდრდა. თუ გამდიდრების ფაქტი არ არსებობს, მაშინ მხოლოდ ხარჯების განევა არ წარმოშობს კონდიქციურ ვალდებულებას. გამდიდრების ფაქტის დასადგენად უნდა გაირკვეს, თუ რა სახით იყო ნივთი გადაცემული და რა სახით ბრუნდება იგი, ანუ უნდა დადგინდეს გამდიდრების ხარისხი. ამ ფაქტის დადგენა აუცილებელია, რადგან განუყოფელი ხარჯები უნდა ანაზღაურდეს გამდიდრების ოდენობის შესაბამისად, ამასთან, კონდიქციურმა მოთხოვნამ არ უნდა გამოიწვიოს გამდიდრებული პირის ქონების იმაზე მეტად შემცირება, რითაც იგი გამდიდრდა. ანაზღაურების ვალდებულება გამორიცხულია, თუ გადაცემული საგანი არ იძლევა იმის საფუძველს, რომ იგი მიჩნეულ იქნეს სამუდამოდ შექცნილად.

60. განსახილველ შემთხვევაში, გადაცემული საგანი წარმოადგენს უძრავ ქონებას. ასეთი ქონება კი, სამუდამოდ შექცნილად შეიძლება მივიჩნიოთ იმ შემთხვევაში, თუ მიმღები ამ ქონების მესაკუთრედ იყო რეგისტრირებული საჯარო რეესტრში (იხ. სუსგ, 31.01.2012 წელი, საქმე №ას-1245-1265-2011).

61. მოცემულ შემთხვევაში, გასაჩივრებული გადანყვეტილებით დადგენილია, რომ, 22.12.2006 წლის ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე, ოზურგეთის რაიონის დაბა უ-ში მდებარე 920.20 კვ.მ მიწის ნაკვეთის მესაკუთრედ მოსარჩელე საჯარო რეესტრში აღრიცხული იყო 2007 წლის 10 იანვრიდან 2012 წლის 25 აპრილამდე. ამდენად, საჯარო რეესტრში უძრავი ქონების მოსარჩელის სახელზე რეგისტრაცია, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, იძლეოდა იმის საფუძველს, რომ მოსარჩელეს იგი სამუდამოდ შექცნილად მიეჩნია.

62. გასაჩივრებული გადანყვეტილებით დადგენილია, ასევე, რომ მოსარჩელემ სასტუმრო ააშენა და 600 000 ლარის ხარჯი გაიღო სწორედ საჯარო რეესტრში მესაკუთრედ რეგისტრაციის პერიოდში. კასატორი სადავოდ მიიჩნევს მითითებულ პერიოდში მოსარჩელის მიერ მშენებლობის განხორციელების ფაქტს და ამ ფაქტის დასადგენად ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2010 წლის 19 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილებით დადგენილი გარემოებებისათვის პრეიუდიციული ძალის მინიჭებას. საკასაციო პალატა ეთანხმება კასატორის პრეტენზიას იმის შესახებ, რომ ზემოხსენებული გადანყვეტილებით დადგენილი ფაქტებისათვის სააპელაციო სასამარ-

თლოს პრეიუდიციული ძალა არ უნდა მიენიჭებინა, ვინაიდან ამ საქმეში იგივე მხარეები არ მონაწილეობდნენ (სსსკ-ის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი), მაგრამ პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის მიერ მშენებლობის განხორციელებისა და ხარჯების განევის ფაქტი დასტურდება საქმეში წარმოდგენილი და სააპელაციო სასამართლოს მიერ შეფასებული სხვა მტკიცებულებებით (იხ. წინამდებარე განჩინების 30.1-30.2-ე და 30.4-30.8-ე პუნქტები). საკასაციო პალატის მოსაზრებით, გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილი გარემოება იმის შესახებ, რომ, მოსარჩელის საკუთრებაში გადასვლამდე დაბა უ-ში მდებარე მიწის ნაკვეთზე 369 კვ.მ სამსართულიანი და 24-ნომრიანი სასტუმრო არ არსებობდა, პრეზუმირებულს ხდის იმ ფაქტს, რომ სასტუმრო სწორედ მიწის ნაკვეთის მესაკუთრემ ააშენა. ეს ვარაუდი ეფუძნება სსკ-ის 150.2 მუხლის დანაწესს (მიწის ნაკვეთის არსებით შემადგენელ ნაწილს განეკუთვნება შენობა-ნაგებობანი და ნივთები, რომლებიც მყარადაა დაკავშირებული მიწასთან და არ არის გამიზნული დროებითი სარგებლობისათვის, რაც ხელშეკრულებითაც შეიძლება განისაზღვროს) და, ასევე, იმას, რომ შეუძლებელია მესამე პირთა მიერ სასტუმროს მშენებლობა მიწის ნაკვეთზე, ამ ნაკვეთის მესაკუთრის თანხმობის გარეშე. დაუსაბუთებელია კასატორის მტკიცება იმის შესახებ, რომ ზემოხსენებულ მიწის ნაკვეთზე სასტუმრო მამკვიდრებელმა ააშენა თავის სიცოცხლეში. ამ გარემოების დამადასტურებელი არანაირი მტკიცებულება კასატორს არ წარმოუდგენია, შესაბამისად, სადავო გარემოებაზე მხოლოდ მითითება ვერ გააქარწყლებს ზემოხსენებულ ვარაუდს.

63. განსახილველ შემთხვევაში, პრეზუმირებულია, ასევე, ის ფაქტიც, რომ სასტუმროს მშენებლობა მხოლოდ დანახარჯების განევიტაა შესაძლებელი. ამ პრეზუმირებული ფაქტის გაქარწყლების მტკიცების ტვირთიც მოპასუხეს ეკისრებოდა, რაც მან ვერ შეძლო, ვინაიდან ვერ წარმოადგინა მისი გამაბათილებელი მტკიცებულებები.

64. ზემოთ აღინიშნა, რომ კონდიციური ვალდებულების წარმოშობის აუცილებელი წინაპირობაა მოვალის უსაფუძვლოდ გამდიდრება. თავად გამდიდრების ფაქტის დასადგენად კი, უნდა გაირკვეს, თუ რა სახით იყო ნივთი გადაცემული და რა სახით ბრუნდება იგი. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ უძრავი ქონება, მიმღების საკუთრებაში გადაცემამდე, ღირდა 28 000 ლარი, ხოლო დაბრუნების მომენტში – 670 000 აშშ დოლარი (იხ. წინამდებარე განჩინების 33-ე პუნქტი). საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს

კასატორის პრეტენზიას ქონების საბაზრო ღირებულების არას-
ნორად დადგენის თაობაზე, ვინაიდან მას არ წარმოუდგენია იმ
ექსპერტიზისა და აუდიტის დასკვნების საწინააღმდეგო მტკი-
ცებულებები, რომლებიც მითითებული დასკვნებით დადგენილ
გარემოებებს გააბათილებდნენ.

65. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოვალის (მეორე მო-
პასუხის) გამდიდრების ფაქტი აშკარაა, ვინაიდან ნივთის გადა-
ცემისა და დაბრუნების დროს არსებულ ფასთა შორის სხვაობა
ამას ადასტურებს ($670\ 000$ აშშ დოლარს – $16\ 470$ აშშ დოლარი
($28000/1.70$) = $653\ 530$ აშშ დოლარს), ასევე, აშკარაა ის ფაქტიც,
რომ კონდიქციური მოთხოვნა ($286\ 000$ ლარი, რაც დაახლოე-
ბით 121000 აშშ დოლარია), მოცემულ შემთხვევაში, არ იწვევს
გამდიდრებული პირის ქონების იმაზე მეტად შემცირებას, რი-
თაც იგი გამდიდრდა ($653\ 031/2 = 326\ 515$ აშშ დოლარს).

66. ზემოთქმულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მი-
იჩნევს, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, არსებობს სსკ-ის 980-
ე მუხლით გათვალისწინებული კონდიქციური ვალდებულების
დაკისრების ყველა წინაპირობა: მოვალის გამდიდრება (გაუმ-
ჯობესებული ნივთის საკუთრებაში მიღება), კრედიტორის ქო-
ნებრივი დანაკლისი (დაბრუნებული ნივთის გაუმჯობესებაზე
განუთლი ხარჯი) და მოვალის გამდიდრება სამართლებრივი სა-
ფუძვლის გარეშე, შესაბამისად, დასაბუთებულია მოსარჩელის
მესამე მოთხოვნა მეორე მოპასუხისათვის $286\ 000$ ლარის და-
კისრების თაობაზე.

67. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენ-
ზიას მოსარჩელის მესამე მოთხოვნის ხანდაზმულობის თაობა-
ზე, ვინაიდან ეს მოთხოვნაც კონდიქციური ვალდებულებიდან
გამომდინარეობს და, როგორც ზემოთ აღინიშნა, მასზე ვრცელ-
დება ხანდაზმულობის საერთო ათწლიანი ვადა (იხ. წინამდება-
რე განჩინების 56-ე პუნქტი).

68. სსკ-ის 410-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამარ-
თლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის
მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასა-
მართლოს გადანყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის
დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილება არ-
სებუთად სწორია, მიუხედავად იმის, რომ გადანყვეტილების სა-
მოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

69. განსახილველ შემთხვევაში, მართალია, სააპელაციო სა-
სამართლოს გადანყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეი-
ცავს შესაბამის დასაბუთებას, კერძოდ, მოსარჩელის მეორე
მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად სააპელაციო სასამარ-

თლოს უნდა გამოეყენებინა სსკ-ის 986-ე მუხლი, ხოლო მესამე მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად კი, სსკ-ის 980-ე მუხლი, ნაცვლად ამავე კოდექსის 991-ე მუხლისა, მაგრამ აღნიშნული დარღვევა ვერ გახდება გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, ვინაიდან გადაწყვეტილება არსებითად სწორია (სსსკ-ის 410(გ) მუხლი).

სარეზოლუციო ნაწილი:

70. საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-8, 399-ე, 372-ე, 264.3-ე, 408.3-ე, 410-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ქ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 30 იანვრის გადაწყვეტილება;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საქიუბელი

1. ზოგადი დებულებანი

ულრსი მემკვიდრე სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება	3
სამკვიდროს გახსნა კომლში სამკვიდროს მიღება	33
პირადი ხასიათის უფლება-მოვალეობათა მემკვიდრეობით გადაცემის დაუშვებლობა სახელმწიფოს უარის დაუშვებლობა სამკვიდროს მიღებაზე	43

2. სამკვიდროს მიღება და უარი მის მიღებაზე

სამკვიდროს მიღება სამკვიდრო ქონების ფაქტობრივი დაუფლებით	80
სამკვიდროს მიღება	91; 105
სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება	117
საკუთრების წარმოშობა სამკვიდროზე სამკვიდროს მიღებაზე შედავების ვადა	130
სამკვიდროს მიღებაზე შედავების ვადა	162

3. კრედიტორების დაკმაყოფილება მემკვიდრეთა მიერ

მემკვიდრეთა პასუხისმგებლობა კრედიტორთა წინაშე კრედიტორის მოთხოვნის წარდგენის ვადა	172
--	-----